

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН
НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1249

Скопје, 15 ноември 2021 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Бул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:
проф. д-р Никола ЈАНКУЛОВСКИ, ректор

Уредник на Билтенот:
Илија Боџоевски

Лектор:
Весна Илиевска-Цвейановска

Техничко уредување:
Зоран Кордоски

Бр. _____
5.8.2013
Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на интернет страницата на УКИМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на интернет страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат:

- рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања;
- рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа;
- прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми;
- рецензиите на учебници и учебни помагала, како и
- рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

По објавување на материјалите на интернет страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во електронска форма. Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт Georgia. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со коригирани знаци во италијанскиот формат за македонските букви ‘д’, ‘п’, ‘т’, ‘г’ може да се најде на интернет страницата на УКИМ, во делот **Документи -> Билтен на Универзитетот**. Исто така, таму може да се најде софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач при притискање на копчето “” и копчињата ‘е’ и ‘и’ во македонска поддршка да се добијат знаците ‘è’ и ‘ì’ соодветно.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на интернет страницата, ве молиме, рефератите, откако ќе бидат лекторирани, да ги доставите во оригинална верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија со внесените корекции да ја доставите на е-адресата: bilten@ukim.edu.mk.

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе биде добиена бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

УКИМ - Ректорат

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

СОДРЖИНА НА БИЛТЕН БРОЈ 1249 ОД 15.11.2021 ГОДИНА

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистент од областа (согласно Фраскатијевата класификација) теорија на конструкции-20706, компјутерска интеракција при проектирање и градење на објекти-20704, земјотресно инженерство-20703 и сидани конструкции-20720 на Градежниот факултет – Скопје (м-р **Кристина Милкова**).....7-11
2. Реферат за избор на асистент на Катедрата за механика и материјали од областа механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали на Градежниот факултет – Скопје (м-р **Милица Јованоска**).....12-15
3. Реферат за повторен избор на асистент од областите механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали на Градежниот факултет – Скопје (м-р **Никола Постолов**).....16-21
4. Реферат за повторен избор на асистент од областите на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали на Градежниот факултет – Скопје (м-р **Ристе Волчев**).....22-27
5. Рецензија за оценка на докторската дисертација **Методологија за определување на функции за сеизмичка повредливост на постоечки конструкции од неармирана сидарија** од м-р **Кристина Милкова**, пријавена на Градежниот факултет – Скопје (македонска и англиска верзија на текстот на рецензијата).....28-38
6. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (**Филип Кедиоски**), (исправка на грешка).....39

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на соработник асистент во научната област финансии на Економскиот факултет – Скопје (м-р **Ана Бишева**, м-р **Александар Давчев**, м-р **Кирил Симеоновски**, д-р **Јордан Косевски**).....40-45
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Василије Авировиќ**, **Марија Ташева**, **Маја Мишкарова**, **Виолета Ангелкоска**).....46
3. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (м-р **Бурим Љатифи**).....47

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и ревматологија на Медицинскиот факултет – Скопје (вонр. проф. д-р **Ирена Кафециска**).....48-64
2. Реферат за избор на три наставници во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и кардиологија на Медицинскиот факултет – Скопје (вонр. проф. д-р **Марија Вавлукис**, вонр. проф. д-р **Маријан Бошевски**, доц. д-р **Емилија Антова**).....65-137
3. Рецензија на ракописот **Практикум за психијатрија** од авторите доц. д-р **Елизабет Мицева Величкоска**, вонр. проф. д-р **Лилјана Китева Игњатова**, вонр. проф. д-р **Славица Арсова Хаџи-Ангелковска**, вонр. проф. д-р **Ненси Манушева**.....138-141
4. Рецензија за оценка на докторската дисертација **Поврзаност на генските мутации и полиморфизми со белодробната емболија – клиничко-генетска студија** од д-р **Марјан Балоски**, пријавена на Медицинскиот факултет – Скопје.....142-153

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија за оценка на докторската дисертација **Правна заштита на базите на податоци – предизвик на современото дигитално општество** од м-р **Билјана Дончевска**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје.....154-158

2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Криминално-политички аспекти на кривичните дела против службената должност во Република Македонија во периодот од 2010 до 2018 година** од кандидатот м-р Арменд Аслани, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје.....159-166
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Влијанието на политичкиот дијалог врз политичката култура: Студија на македонскиот случај** од кандидатот м-р Марија Андреева, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје.....167-171
4. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Марија Илиевска, Алексеј Јотевски, Мирјана Ивановска, Сениша Јовановски, Мила Вагапова, Мартина Мургоска, Ивона Пешевска, Маја Арсовска Зафирова, Ана Дамјановска, Марија Кировска, Милена Ѓошевска, Фелекназ Реџеми Бајрам, Вахид Бишевац, Мијалче Иванов, Сара Нешкоска, Глорија Трпковска, Ивана Ефремовски, Кристијан Премчески).....172-173

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Улогата на алтернативните форми на туризмот во трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот Регион на Република Северна Македонија** од м-р Рукије Ибраими, пријавена на Природно-математичкиот факултет – Скопје.....174-180

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (д-р Александра Бранко, д-р Рамиз Фека, д-р Јована Митиќ, д-р Валдет Исеини).....181

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Ентеротоксогени соеви на стафилококи во млечната индустрија во РС Македонија** од Марија Раткова Мановска, пријавена на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје.....182-189
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Оптимизација и валидација на real-time PCR-метод за анализа на генетски модифицирана храна** од м-р Арита Сабриу Хаџијаха, пријавена на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје.....190-198

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Диме Велковски, Мери Жаја).....199

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Преглед на одобрени програми и теми за изработка на магистерски трудови (Емили Јањиќ-Дачевиќ, Магдалена Муратовска, Анастасија Кочева, Ветон Џури, Еналда Шеху, Сандра Крагуевска, Љејља Бекири Вула).....200

ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ

1. Реферат за избор во соработничко звање асистент во научната област применета кинезиологија на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје – Скопје (м-р Миодраг Тодоровиќ).....201-204

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област социјална фармација на Фармацевтскиот факултет – Скопје (д-р Катерина Анчевска Нетковска).....205-218

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од научните области (дисциплини): социјална работа (во здравство, образование, социјална заштита и друго), методика на социјална работа (поединец, група, локална заедница) и

- методологија и статистика на социјални истражувања, на Филозофскиот факултет – Скопје (**вонр. проф. д-р Софија Георгиевска**).....219-241
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Значењето на јавниот простор за функционирањето и развојот на Европската Унија и за напредокот на европските интеграции на Република Северна Македонија** од м-р **Рина Ајдари**, пријавена на Филозофскиот факултет – Скопје.....242-250
3. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Владимир Таневски, Спасенија Чекаловски, Јован Темелков, Сања Богатиновска**).....251
- ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“**
1. Реферат за избор во наставно-стручното звање лектор по германски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје (**Милица Денковска, Жанета Савиќ**).....252-263
- ФАКУЛТЕТ ЗА ШУМАРСКИ НАУКИ, ПЕЈЗАЖНА АРХИТЕКТУРА И ЕКОИНЖЕНЕРИНГ „ХАНС ЕМ“**
1. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (**Цветан Николовски**), (исправка на грешка).....264
- ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ**
1. Реферат за избор на наставник во наставно-научното звање редовен професор во научното подрачје: општествени науки, во полето: економски науки, во научната област: економика на јавните служби, на Економскиот институт – Скопје (**вонр. проф. д-р Елена Давитковска**).....265-295
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Стефан Темелковски, Емануел Петри**).....296
- ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА**
1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Елизабета Конеска Лончар, Симона Николовска**).....297

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТА (СОГЛАСНО СО ФРАСКАТИЕВАТА КЛАСИФИКАЦИЈА) ТЕОРИЈА НА КОНСТРУКЦИИ - 20706, КОМПЈУТЕРСКА ИНТЕРАКЦИЈА ПРИ ПРОЕКТИРАЊЕ И ГРАДЕЊЕ НА ОБЈЕКТИ - 20704, ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО - 20703 И СИДАНИ КОНСТРУКЦИИ – 20720 НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Градежен факултет – Скопје, објавен во весниците *Нова Македонија* и *Лајме*, на 7.10.2021 година, за повторен избор на асистент на Катедрата за теорија на конструкции и компјутерска анализа, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 0202/135-204, донесена на 14.10.2021, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Елена Думова-Јованоска, редовен професор, Градежен факултет – Скопје, д-р Лилјана Денковска, редовен професор, Градежен факултет – Скопје и д-р Сергеј Чурилов, вонреден професор, Градежен факултет – Скопје. Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за повторен избор на асистент на Катедрата за теорија на конструкции и компјутерска анализа, во предвидениот рок се пријави м-р Кристина Милкова.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Кристина Милкова, дипл. град. инж., е родена е на 11.8.1986 год. во Кавадарци, Р Македонија. Основното и средното образование ги завршила со одличен успех во Кавадарци. На Градежниот факултет во Скопје се запишала во учебната 2005/2006 година, а дипломирала во 2009 год. со просек 9,77, со дипломска насловена: „Компаративна анализа на објект од високоградбата со спектрална анализа со тонови форми и статичка нелинеарна анализа (push-over) во склад со ЕС 8“. Од дипломирањето работи како соработник на Катедрата за теорија на конструкции и компјутерска анализа.

Магистрирала во јуни 2011 год. со просек 10,00 на тема под наслов „Распределба на попречно натоварување при pushover анализа на објекти од високоградбата“.

Од декември 2011 година е запишана на трет циклус студии – докторски студии на Градежниот факултет во Скопје, под менторство на проф. д-р Елена Думова-Јованоска. Во декември 2011 година престојувала на Рурскиот универзитет во Бохум, Германија. Во јули 2012 година учествувала на Летна школа за робустност на конструкциите. Од 2013 година е стипендист на меѓународните докторски студии по инженерство SEEFORM на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, поддржани од Пактот за стабилност за Југоисточна Европа и Германската агенција за академска размена DAAD. Докторската дисертација ја пријавила на Градежниот факултет во Скопје, во ноември 2016 година, под наслов: „Методологија за определување на функции на сеизмичка повредливост на постоечки конструкции од неармирана сидарија во Македонија“. Во рамките на истражувањето за докторската дисертација, во август 2017 година престојувала на Универзитетот во Трст, Италија.

Во периодот од 2011 до 2017 година е помошник-секретар на раководителот на студиската програма Градежништво на третиот циклус студии.

Во моментот е асистент на Градежниот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1173 од 16 јули 2018 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Градежен факултет – Скопје, кандидатката м-р Кристина Милкова изведува вежби на прв и втор циклус студии на студиската програма Градежништво по предметите: Пресметковни методи во градежништвото, Теорија на конструкции 1, Теорија на конструкции 2, Оценка на сеизмички ризик и Сидани конструкции.

Научноистражувачка дејност

Посебен интерес во научноистражувачката работа на кандидатката претставува сеизмичката повредливост на сиданите конструкции. Во истражувањето за својата докторска теза работи на проценка на сеизмичкиот ризик преку своја новопредложена методологија за сеизмичка повредливост и штети кај постојни сидани конструкции. Има остварено повеќе неколкумесечни престои на Универзитетот во Ахан, Германија, како и едномесечен престој на Универзитетот во Трст, Италија.

Во периодот од последниот избор до денес ги има објавено следниве научни трудови:

- Milkova, K., Dumova-Jovanoska, L., Vaccari, F, Romanelli, F.,F. Panza, G. Application of Neo-deterministic analysis for North Macedonia, Scientific Journal of Civil Engineering ,Volume 8, Issue 2, December 2019;
- Милкова, К., Шекуткоска, Г., Мишкова, Б., Думова-Јованоска, Е., Определување на криви на повредливост за неармирани сидани конструкции, 18. Меѓународен симпозиум на Друштвото на градежни конструктори на Македонија, Охрид, октомври 2019;
- Гулевска, А., Милкова, К., Думова-Јованоска, Е., Калибрација на пресметковни модели со конечни елементи на објекти од сидарија со резултати од АВТ, 18. Меѓународен симпозиум на Друштвото на градежни конструктори на Македонија, Охрид, октомври 2019;
- Dumova-Jovanoska, E., Aleksovski, G., Denkovska, Lj., Churilov, S., Milkova, K., Bogoevska, S., Micevski, S. Seismic vulnerability of existing masonry buildings, Project SEISMOWALL, Recent results, 17th WCEE, Sendai, 2020;
- Milkova, K., Butenweg, C., Dumova-Jovanoska, E. Methodology for development of seismic vulnerability curves for existing unreinforced masonry buildings, Project SEISMOWALL, Recent results, 17th WCEE, Sendai, 2020;
- Milkova, K., Butenweg, C., Dumova-Jovanoska, E. Region-sensitive comprehensive procedure for determination of seismic fragility curves, 1st Croatian Conference on Earthquake Engineering, March 2021;
- Milkova, K., Butenweg, C., Dumova-Jovanoska, E. Region-sensitive comprehensive procedure for determination of seismic fragility curves, 1st Croatian Conference on Earthquake Engineering, March 2021;
- Dumova-Jovanoska, Elena, and Kristina Milkova. "NDSHA-based vulnerability evaluation of precode buildings in Republic of North Macedonia: novel experiences." Earthquakes and Sustainable Infrastructure. Elsevier, 2022. 455-474.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Во соработка со колегите од Катедрата за теорија на конструкции и компјутерска анализа и проектантите од градежните претпријатија, учествувала во изработка на стручни трудови од кои заслужуваат да се издвојат следниве:

- Студија за носивост и стабилност на постојниот објект, станбена зграда на ул. „Борис Кидрич“ во Тетово, април 2014 г. (во соработка);
- Ревизија на основниот проект за изградба на пречистителна станица за отпадни води – Прилеп, мај 2015 г. (во соработка);
- Студија за носивост и стабилност на постојниот објект на ул. „Ленинградска“ во Скопје поради адаптација и реконструкција на првиот кат, февруари 2015 г. (во соработка);

- Ревизија на основниот проект за изградба на Драмски театар – Скопје, јануари 2016 г. (во соработка);
- Основен проект за изградба на станбено-деловен објект на ул. „Френклин Рузвелт“, Скопје, мај 2016 г. (во соработка);
- Основен проект за изградба на станбен објект на ул. „Кичевска“, Скопје, септември 2016 г. (во соработка);
- Ревизија на основниот проект за изградба на станица за прочистување на отпадни води – Кочани, април 2017 г. (во соработка);
- Изведбен проект за брана „Речани“ со придружните објекти, темелен испуст, Скопје, декември 2020 (во соработка).

Оценка од самоевалуација

Кандидатката Кристина Милкова доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Градежниот факултет во Скопје во учебните 2017/2018, 2018/2019 и 2019/2020 година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на м-р Кристина Милкова.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека м-р Кристина Милкова поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде повторно избрана во звањето асистент во научните области: теорија на конструкции – 20706, компјутерска интеракција при проектирање и градење на објекти – 20704, земјотресно инженерство – 20703 и сидани конструкции – 20720.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, м-р Кристина Милкова да биде избрана во звањето **асистент** во научните области: теорија на конструкции – 20706, компјутерска интеракција при проектирање и градење на објекти – 20704, земјотресно инженерство – 20703 и сидани конструкции – 20720.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Елена Думова-Јованоска, с.р.
Проф. д-р Лилјана Денковска, с.р.
Вонр. проф. д-р Сергеј Чурилов, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Кристина Стојче Милкова

Институција:

Градежен факултет Скопје

Научна област: Теорија на конструкции - 20706, компјутерска интеракција при проектирање и градење на објекти - 20704, земјотресно инженерство - 20703 и сидани конструкции – 20720

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ
ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: градежништво.	да
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,77 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,0	да
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Toefl IBT score 3. Издавач на документот: Educational Testing Service 4. Датум на издавање на документот 10.08.2013	да

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ НА КАТЕДРАТА ЗА МЕХАНИКА И МАТЕРИЈАЛИ ОД ОБЛАСТА МЕХАНИКА НА ЦВРСТО И ДЕФОРМАБИЛНО ТЕЛО И ГРАДЕЖНИ МАТЕРИЈАЛИ НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Градежниот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Лајме“ од 7.10.2021 година, за избор на три асистенти на Катедрата за механика и материјали од областа механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 0202/135-205, донесена на 14.10.2021, формирана е Рецензентска комисија во состав:

д-р Мери Цветковска, редовен професор на Градежниот факултет,
д-р Тодорка Самарџиоска, редовен професор на Градежниот факултет,
д-р Владимир Витанов, вонреден професор на Градежниот факултет.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на три асистенти на Катедрата за механика и материјали од областа механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали, во предвидениот рок се пријави м-р Милица Јованоска.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Милица Јованоска е родена на 14.X 1986 год., во Скопје. Средно образование завршила во гимназијата ДСУ „Панче Попоски“ во Гостивар, природно-математичка насока, со одличен успех. Во учебната 2005/2006 година се запишала на Градежниот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на конструктивната насока. Во октомври 2009, ја одбрала дипломската работа под наслов: *Сеизмичка отпорност на АБ-зграда според Еврокод 8* со оценка 10. Студиите ги завршила со просечен успех 9,68.

Во учебната 2009/2010 година се запишала на втор циклус студии на Градежниот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на конструктивната насока. Во јули 2013 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Методологија за класификација на објекти според звучна изолираност*. Студиите ги завршила со просечен успех 10.

Во учебната 2013/2014 година се запишала на Школата за докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје под менторство на проф. д-р Тодорка Самарџиоска. Докторска дисертација пријавила на 22.3.2021 година на Градежниот факултет во Скопје, на тема: *Акустични резонанти метаматеријали за редуција на звучна трансмисија*. Темата е прифатена на 506. седница на ННС на Градежниот факултет во Скопје одржана на 7.7.2021 година со Одлука бр. 02-2/135-123 и објавена во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1242, од 15.7.2021.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик, за што поседува уверение за познавање на англиски јазик издадено од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Од 14 до 18.II 2011 година, учествувала во Летната школа организирана во рамките на европската програма COST TU0901, со наслов: *Инспекција и теренски мерења на звучната изолација* на Напиер-универзитетот во Единбург.

Од 2014 е вклучена во меѓународните докторски студии SEEFORM, поддржани од страна на Германската академска служба за размена – DAAD. Во рамките на оваа програма учествувала на повеќе обуки и реализирала научен престој на Техничкиот универзитет во Дортмунд на Катедрата за градежна физика во септември 2015, јуни и јули 2016.

Во рамките на европската програма DENORMS (Designs for Noise Reducing Materials and Structures - Проектирање на материјали и конструкции за редуција на звук), учествувала на повеќе обуки и реализирала научен престој:

- од 26 до 30.IX 2016, обука: *Звучни бранови во вискотермални флуиди и нелинеарна пропација* и *Звучни бранови во периодични конструкции и метаматеријали*, на Техничкиот универзитет во Прага, Чешка;
- од 4 до 6.XII 2017, обука: *Проектирање на материјали и конструкции за редукција на звук - Експериментални техники за порозни акустични материјали и метаматеријали*, на Универзитетот во Ле-Ман, Франција;
- ноември – декември 2018, научен престој на Факултетот за наука и технологија, Оддел за градежништво, Коимбра, Португалија, *Нумеричка анализа и експериментално испитување на метаматеријали*;
- од 16 до 18.XII 2019, обука: *Примена и карактеризација на нови акустични третмани и алатки*, на Универзитетот Обуда, Будимпешта, Унгарија.

Од 2009 година работи како надворешен соработник на Градежниот факултет на групата предмети од Катедрата за механика и материјали: Статика, Јакост на материјалите, Кинематика и динамика, Вовед во еластичност, Еластичност и гранична носивост на линиски конструкции, Композитни материјали, Градежна физика, Програмирање.

Во периодот од 2009 до 2012 година работела како надворешен соработник на Архитектонскиот факултет и учествувала во реализацијата на наставата по предметите Статика, Јакост на материјалите и Дрвени конструкции.

Со Законот за трансформација во редовен работен однос (Сл. весник на Р Македонија, бр. 20 од 12.2.2015 год.), од 1.IX 2016 год. е вработена како стручен соработник – виш лаборант на Градежниот факултет во Скопје.

Во моментот е асистент на Катедрата за механика и материјали од областа механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали на Градежниот факултет во Скопје. Рефератот за избор е објавен во Билтен бр. 1174 од 15.VIII 2018 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1174, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Градежен факултет, кандидатката м-р Милица Јованоска изведува вежби на прв и втор циклус студии на студиската програма Градежништво, по предметите: Јакост на материјалите, Вовед во еластичност, Еластичност и гранична носивост, Композитни материјали, Градежна физика.

Научноистражувачка дејност

Кандидатката м-р Милица Јованоска, паралелно со наставната и стручната дејност, пројавува значаен интерес кон научноистражувачката работа. Со запишувањето на постдипломските студии и докторските студии на Градежниот факултет, нејзините истражувања ги насочува кон анализа на пренос на звучни бранови низ цврсти тела и нивна интеракција со соседните медиуми, како и на развој и примена на акустични резонантни метаматеријали.

Кандидатката м-р Милица Јованоска има објавено повеќе научни трудови, кои се презентирани на домашни и меѓународни конференции, симпозиуми, собири:

- М. Jovanoska, Т. Samardzioska, “Sustainable Panels with Recycled Textile Materials for Improving Classroom Acoustics”, 49th International Congress and Exhibition on Noise Control Engineering - INTERNOISE 2019;
- М. Jovanoska, L. Godinho, P. Amado-Mendes, P. H. Mareze, M. Pereira, E. Ramis-Claver, “Overcoming the Coincidence Effect of a Single Panel by Introducing and Tuning Locally Resonant Structures”, 49th International Congress and Exhibition on Noise Control Engineering - INTERNOISE 2019;
- P. Amado-Mendes, L. Godinho, M. Jovanoska, P. Amaral, P. Nuno, “Effect of embedded resonators in sound insulation panels - A numerical study”, 49th International Congress and Exhibition on Noise Control Engineering - INTERNOISE 2019;

- T. Samardzioska, N. Salih, V. Grujoska and M. Jovanoska, “Design of Earthship for Climate Conditions in Macedonia”, Sustainable Built Environment Conference 2019 Wales: Policy to Practice, 24–25 September 2019, Cardiff, Wales;
- M. Jovanoska, T. Samardzioska, V. Vitanov, K. Todorov, C. Chifliganec, “Current developments towards seismic metamaterials”, 18th International symposium of MASE. Ohrid, Macedonia, 2.10-5.10.2019;
- M. Jovanoska, T. Samardzioska, “Classroom acoustic assessment”, Scientific journal of civil engineering - SJCE, Volume 8, Issue 2, Faculty of Civil Engineering, Skopje, 2019;
- T. Samardzioska, M. Jovanoska, V. Grujoska, “Modelling Classroom Acoustics Using in Situ Measurement”, The 7th International Conference “Civil Engineering – Science and Practice”, Kolasin, Montenegro, 10-14 March 2020;
- P. Hansen, V. Grujoska, M. Jovanoska, “Textile as Material in Human Built Environment Interaction”, Rethinking Sustainability Towards a Regenerative Economy, Springer, ISBN 978-3-030-71818-3, 2021;
- M. Jovanoska, T. Samardzioska, Enhancing the sound transmission loss of a single panel in the coincidence-controlled region through theoretical optimization of metamaterial design, 9th Congress of the Alps Adria Acoustics Association, 23-24.09.2021.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатката м-р Милица Јованоска учествувала во изработка на повеќе проекти од високоградбата во Република Македонија, меѓу кои:

- Проект за санација на опожарен објект на ул. „Баница“ бр. 3, Општина Кисела вода, Скопје, 2018;
- Основен проект за Индивидуален станбен објект А1 По+Пр+2+Пк со деловен простор на дел од приземје, КП 2676/1 КО Гостивар, 2019;
- Стручно мислење за проценка на сигурност на конструкцијата на објектот: Трговски центар СЕГ - Скопје East Gate (Ламела В, Ламела 1-12), Скопје, 2021.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката Милица Јованоска доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Градежниот факултет во учебните 2017/2018, 2018/2019 и 2019/2020.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на м-р Милица Јованоска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека м-р Милица Јованоска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето асистент во научната област механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, м-р Милица Јованоска да биде избрана во звањето **асистент** во научната област **механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали**.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Мери Цветковска, с.р.
Проф. д-р Тодорка Самарџиоска, с.р.
Вонр. проф. д-р Владимир Витанов, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Милица Јованоска

Институција:

Градежен факултет Скопје

Научна област: Механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ
ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: градежништво.	да
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,68 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,0	да
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: уверение 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“, УКИМ, Скопје 4. Датум на издавање на документот 20.08.2013	да

РЕФЕРАТ
ЗА ПОВТОРЕН ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТИТЕ МЕХАНИКА НА ЦВРСТО И
ДЕФОРМАБИЛНО ТЕЛО И ГРАДЕЖНИ МАТЕРИЈАЛИ НА ГРАДЕЖНИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на **508. седница** одржана на **13.X 2021 год.**, нè именува за Рецензентска комисија за избор на асистент од областите: механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали, за предмети кои ги покрива Катедрата за механика и материјали, и тоа: Статика, Јакост на материјалите, Кинематика и динамика, Еластичност и гранична носивост, Градежни материјали, Теориска механика, Механика и др. По прегледот на пристигнатите документи, имаме чест да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс што е објавен во дневните весници **Нова Македонија** и **Лајме** на **7.X 2021 год.**, за повторен избор на три асистенти на Катедрата за механика и материјали од наставно-научните области: механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали, се пријави кандидатот **м-р Никола Постолов, дипл. град. инж.**, асистент на Градежниот факултет во Скопје. Врз основа на поднесените материјали и личното познавање на кандидатот, подолу се презентирани неговите основни биографски податоци и постигнувања во наставната, научноистражувачката и стручната дејност.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатот **Никола Постолов** е роден на 6.XII 1990 год. во **Кочани**. Основното образование го завршил во родното место со одличен успех по сите предмети. Средното образование го продолжил во СОУ „Љупчо Сантов“ во Кочани, природно-математичка насока, кое го завршил во учебната 2008/2009 година со одличен успех.

На Градежниот факултет во Скопје, конструктивна насока, се запишал во учебната 2009/2010 година. Во утврдениот рок со Статутот на Факултетот, ги положил предвидените испити со среден успех 9,04. Дипломската работа под наслов: **Проект за носива челична конструкција на настрешница за фудбалски стадион** успешно ја одбрал на Катедрата за метални конструкции на 25.X 2013 год. Во текот на студиите добил признание за најуспешен студент во I година на Градежниот факултет во Скопје за учебната 2010/2011 година.

Во периодот од јули до септември од 2011, 2012 и 2013 година работел како практикант на терен во градежната фирма „ВИА Вевчани“ од Вевчани.

Од септември 2013 година бил ангажиран како надворешен соработник на Катедрата за техничка механика и јакост на материјалите при Градежниот факултет во Скопје.

Во учебната 2013/2014 година се запишал на постдипломски студии на Градежниот факултет во Скопје, конструктивна насока. Испитите предвидени со наставната програма на студиите ги положил со средна оценка 10. На 10.IV 2017 год. го одбрал магистерскиот труд под наслов: **Однесување на конструкции со нерегуларна основа на сеизмички влијанија**, со што се стекнал со научниот назив **магистер на технички науки од областа на градежништвото**.

Со Законот за трансформација во редовен работен однос (Сл. весник на Р Македонија, бр. 20 од 12.2.2015 год.), од 1. IX 2016 год. е вработен како стручен соработник – виш лаборант на Градежниот факултет во Скопје.

Во учебната 2017/2018 година се запишал на Школата за докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Врз основа на член 173 од Законот за високото образование (Службен весник на РМ бр. 82/2018), од страна на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во

Скопје, на 15.VIII 2018 год. е избран во соработничкото звање асистент на Катедрата за механика и материјали.

Во 2014/2015 година посетувал обука за примена на софтверскиот пакет Autodesk AutoCAD CIVIL 3D, организирана од Градежниот факултет во Скопје и Комората на овластени архитекти и овластени инженери на Република Македонија.

Член е на ДГКМ (Друштво на градежни конструктори на Македонија), КОАИ (Комора на овластени архитекти и овластени инженери на Македонија) и МАЕЕ (Македонска асоцијација за земјотресно инженерство). Како член на Друштвото на градежни конструктори на Македонија, учествувал во организирање на три меѓународни симпозиуми.

НАСТАВНА ДЕЈНОСТ

Во изминатиов период, кандидатот м-р Никола Постолов успешно учествуваше во активностите на Катедрата, меѓу кои: држење аудиторни вежби, прегледување на домашни задачи, одржување консултации со студенти, како и организирање на испити и колоквиуми по речиси сите предмети на Катедрата.

Од летниот семестар на учебната **2015/2016** година до моментот, како надворешен соработник, ги водел вежбите на изборниот предмет **Програмирање**.

Од учебната **2017/2018** година до моментот е вклучен во водење на аудиторните вежби по предметот **Јакост на материјалите** и ја координира работата со студентите по групи, колоквиумите и испитите. Високата оценка од страна на студентите во студентската анкета за реализирање на наставата по вежбите на овој предмет е доказ за неговата соодветна ангажираност, подготвеност за часовите и несебичноста во помошта која им ја укажува при совладувањето на материјалот.

Од учебната **2017/2018** година до моментот е вклучен во водење на аудиторните вежби по предметот **Статика** и ја координира работата со студентите по групи, колоквиуми и испити.

Од учебната **2017/2018** година е вклучен во водење на вежби на изборниот предмет **Програмирање** на вториот циклус студии.

Од учебната **2019/2020** година до моментот е вклучен во водење на аудиторните вежби по предметите **Еластичност и гранична ностивост** и **Вовед во еластичност** и ја координира работата со студентите по групи, колоквиуми и испити.

Во изведувањето на вежбите, колегата м-р Никола Постолов пристапува со професионална одговорност, студиозно, со голем ентузијазам и има коректен однос кон студентите. Многу добро владее со компјутерската техника и со голем успех ова знаење го применува при организацијата на наставата, а особено при решавањето на стручните проблеми. Исто така, бил ангажиран во графичката обработка на цртежите за книгата „Јакост на материјалите“, каде што во целост дошле до израз неговата прецизност, исполнителност и точност.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Кандидатот м-р Никола Постолов, паралелно со наставната и стручната дејност, пројавува значаен интерес кон научноистражувачката работа. Со запишувањето на постдипломските студии на Градежниот факултет, неговите истражувања се насочени во областа на земјотресното инженерство, поточно во областа на однесувањето на конструкции со нерегуларност по висина и во основа при дејство на земјотрес.

Кандидатот м-р Никола Постолов активно учествувал во следниве научноистражувачки проекти:

1. Meri Cvetkovska, Ana Trombeva – Gavriloska, Marijana Lazarevka, Cvetanka Chifliganec, Milica Jovanoska, Nikola Postolov, Riste Volcev, “Assessment of the fire safety of materials used in energy-efficient buildings”, Macedonia-China bilateral scientific-research project, Ministry of education and science of RM, 2016-2018.
2. Влијание на нерегуларноста и сидовите за исполна на однесување на згради под дејство на земјотрес, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 2018 – 2019.

Во изминатиов период објавил повеќе научни трудови, кои беа презентирани на домашни и меѓународни конференции, симпозиуми и собири:

1. R. Volcev, **N. Postolov**, K. Todorov, „Seismic behaviour of conventional and base isolated structure designed according to EUROCODE 8“, 4-th International Summer Conference of Civil Engineering students, Osijek, Croatia, July 2016, 109-124.
2. K. Prematarov, M. Arsov, **N. Postolov**, „Effective stiffness of RC frame structures for seismic analysis“, 5-th International Summer Conference of Civil Engineering students, Osijek, Croatia, July 2017, 69-84.
3. R. Volcev, **N. Postolov**, „Methods for determination of centre of stiffness and torsional radius in multi-storey buildings“, Peti skup mladih istraživača iz područja građevinarstva i srodnih tehnički znanosti Zajednički temelji '17, Zagreb, Croatia, September 2017, 221-228.
4. **Н. Постолов**, К. Тодоров, Љ. Лазаров, „Методи за определување на центар на крутост и радиус на торзија кај повеќекатни објекти“, 17-ти Меѓународен симпозиум на ДГКМ, Охрид, Македонија, октомври 2017, 475-485.
5. R. Volcev, **N. Postolov**, K. Todorov, Lj. Lazarov, „Base isolation as an effective tool for plan irregularity reduction“, 8th European Workshop on the Seismic Behaviour of Irregular and Complex Structures, Bucharest, Romania, October 2017.
6. **N. Postolov**, R. Volcev, K. Todorov, Lj. Lazarov, „Effects of modelling assumptions on the plan irregularity criteria for single storey buildings“, 8th European Workshop on the Seismic Behaviour of Irregular and Complex Structures, Bucharest, Romania, October 2017.
7. R. Volcev, **N. Postolov**, K. Todorov, Lj. Lazarov, „Seismic response of base isolated plan irregular structures“, 16th European Conference on Earthquake Engineering, Thessaloniki, Greece, June 2018.
8. **N. Postolov**, R. Volcev, K. Todorov, Lj. Lazarov, „Seismic behaviour of asymmetric structures with different degree of irregularity“, 16th European Conference on Earthquake Engineering, Thessaloniki, Greece, June 2018.
9. **N. Postolov**, R. Volchev, V. Vitanov, K. Todorov, "Code Approaches for Seismic Design of Plan Irregular Structures", 2nd International Symposium K-FORCE, Tirana, Albania, September 2019.
10. R. Volchev, **N. Postolov**, C. Chifliganec, M. Lazarevska, M. Cvetkovska, "RC Beam Exposed to Different Fire Models", 2nd International Symposium K-FORCE, Tirana, Albania, September 2019.
11. R. Volchev, **N. Postolov**, M. Cvetkovska, C. Chifliganec, "Fire Resistance of RC Beams Exposed to Different Fire Models", 18th International Symposium of MASE, Ohrid, Macedonia, October 2019.
12. **N. Postolov**, R. Volchev, K. Todorov, M. Cvetkovska, "Safety Control and Rehabilitation Measures for Concrete Slab Foundation", 7th International Conference "Civil Engineering - Science and Practice" GNP 2020, Kolashin, Montenegro, March 2020.
13. F. Salihu, M. Cvetkovska, K. Todorov, **N. Postolov**, R. Volchev, "Inspection, Assessment and Repair of Fire Damaged Concrete Structure", 2nd International Conference on Construction Materials for Sustainable Future, Bled, Slovenia, April 2020.

СТРУЧНА ДЕЈНОСТ

Кандидатот м-р Никола Постолов, во изминатиот период, учествувал во изведба и изработката на преку 50-тина основни проекти за објекти од високоградбата и во проекти за санација.

Како помошник-раководител на објект има учествувано во изведба на следниве објекти:

1. Театар, Општина Гевгелија, Договор бр. 251-057;

2. изведба на градежни и градежно-занатчиски работи на ЈЗУ Општа болница Охрид, Договор бр. 24-12488/15 од 01-03-2012 год.;
3. вршење на технички надзор на изведба на фасада на објект – хотел „Континентал“ во Скопје;
4. изведба на градежни и градежно-занаетски работи на Министерство за финансии, Скопје.

Во соработка со колегите од Катедрата и пошироко, на ниво на Факултетот, учествувал во изработката на следниве стручни трудови:

1. Проект за санација на потпорна конструкција на ул. „Партение Зографски“ во Скопје.
2. Основен проект за станбена зграда П+Пр+5+Пк, ул. „Петар Поп Арсов“ бр. 40, Општина Центар, Скопје.
3. Основен проект за станбена зграда - Ламела Б, ул. „Чедомир Кантарџиев“ бр. 18, Општина Кисела Вода, Скопје.
4. Основен проект за тренинг-центар на ФК „Вардар“.
5. Проект за санација на опожарен објект на ул. Баница бр.3, општина Кисела Вода, Скопје, кп 1559/1, градежно – конструктивен проект.
6. Основен проект за промена на кровна конструкција на Институту за судска медицина, криминалистика и медицинска деонтологија при Медицинскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.
7. Основен проект за промена на кровна конструкција на Институту на Медицинскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.
8. Извештај од извршен увид и ревизија на досега изведените градежни работи на објектот „Конаци во Манастирски комплекс – Трескавец, Прилеп“.
9. Стручно мислење: Проценка на сигурноста и предлог мерки за санација на темелната конструкција на објектот: објект за изложби и трговски центар – ламела 3.
10. Проект за санација на темелната конструкција на објектот: објект за изложби и трговски центар – ламела 3.
11. Стручно мислење за проценка на сигурноста на конструкцијата на објектот: трговски центар - SEG mall.
12. Проект за санација на 4 столба во ламела 9 во склоп на SEG mall.

ЗАКЛУЧОК

Следејќи ја работата на кандидатот м-р Никола Постолов, дипл. град. инж., може да се согледа континуиран напредок како на стручен, така и на научен план. Показува посветеност кон наставата и учествува во подготовката на материјалите и изведувањето на аудиториските и лабораториските вежби по предметите кои ги покрива Катедрата за механика и материјали.

Кандидатот успешно работи на своето усовршување и посебно се истакнува со самостојност во научноистражувачката дејност. Учествува во реализација на меѓународни научноистражувачки проекти и има објавено трудови во реномирани меѓународни списанија и конференции кои ги третираат областите: механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали.

Врз основа на досега изнесеното, како и од личното познавање на кандидатот, неговите професионални квалитети и научноистражувачкиот потенцијал со кој располага, на Комисијата ѝ претставува особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, кандидатот м-р Никола Постолов, дипл. град. инж., да биде повторно избран во звањето асистент на групата предмети од областите: механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Мери Цветковска, с.р.

Проф. д-р Тодорка Самарџиоска, с.р.

Вонр. проф. д-р Владимир Витанов, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Никола Постолов

Институција:

Градежен факултет Скопје

Научна област: Механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ
ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: градежништво.	да
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,04 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,0	да
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: уверение 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“, УКИМ, Скопје 4. Датум на издавање на документот 25.09.2018	да

РЕФЕРАТ
ЗА ПОВТОРЕН ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТИТЕ НА ЦВРСТО И
ДЕФОРМАБИЛНО ТЕЛО И ГРАДЕЖНИ МАТЕРИЈАЛИ НА ГРАДЕЖНИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на **508. седница** одржана на **13.X 2021 год.**, нè именува за Рецензентска комисија за избор на асистент од областите: механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали, за предмети кои ги покрива Катедрата за механика и материјали, и тоа: Статика, Јакост на материјалите, Кинематика и динамика, Еластичност и гранична носивост, Градежни материјали, Теориска механика, Механика и др. По прегледот на пристигнатите документи, имаме чест да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс што е објавен во дневните весници **Нова Македонија** и **Лајме** на **7.X 2021 год.**, за повторен избор на три асистенти на Катедрата за механика и материјали од наставно-научните области: механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали, се пријави кандидатот **м-р Ристе Волчев, дипл. град. инж.**, асистент на Градежниот факултет во Скопје. Врз основа на поднесените материјали и личното познавање на кандидатот, подолу се презентирани неговите основни биографски податоци и постигнувања во наставната, научноистражувачката и стручната дејност.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатот **Ристе Волчев** е роден на 22.XI 1990 год. во **Неготино**. Основното образование го завршил во родното место со одличен успех по сите предмети. Средното образование го продолжил во СОУ „Св. Кирил и Методиј“ во Неготино, природно-математичка насока, кое го завршил во учебната 2008/2009 година со одличен успех.

На Градежниот факултет во Скопје, конструктивна насока, се запишал во учебната 2009/2010 година. Во утврдениот рок со Статутот на Факултетот, ги положил предвидените испити со среден успех 9,70. Дипломската работа под наслов: **Однесување на АБ-рамовска конструкција по важечките прописи и по Еврокод 8, влијание на повисоките тонови форми** успешно ја одбрал на Катедрата за техничка механика и јакост на материјалите на 16.X 2013 год. Во текот на студиите добил признание за најуспешен студент во II година на Градежниот факултет во Скопје за учебната 2010/2011 година и пофалница доделена од страна на СПУКМ како дел од најуспешните студенти на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје за учебната 2012/2013 година.

Во периодот од јули до септември 2013 година работел како волонтер во Министерството за транспорт и врски, во секторот за станбено-комунални работи и инфраструктура.

Од септември 2013 година бил ангажиран како надворешен соработник на Катедрата за техничка механика и јакост на материјалите при Градежниот факултет во Скопје.

Во учебната 2013/2014 година се запишал на постдипломски студии на Градежниот факултет во Скопје, конструктивна насока. Испитите предвидени со наставната програма на студиите ги положил со средна оценка 10. На 12.X 2016 год. го одбрал магистерскиот труд под наслов: **Примена на системи за базна изолација кај нерегуларни конструкции во основа**, со што се стекнал со научниот назив **магистер на технички науки од областа на градежништвото**.

Во учебната 2016/2017 година се запишал на Школата за докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Со Законот за трансформација во редовен работен однос (Сл. весник на Р Македонија, бр. 20 од 12.2.2015 год.), од 1.IX 2016 год. е вработен како стручен соработник – виш лаборант на Градежниот факултет во Скопје.

Врз основа на член 173 од Законот за високото образование (Службен весник на РМ бр. 82/2018), од страна на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на 15.VIII 2018 год. е избран во соработничкото звање асистент на Катедрата за механика и материјали.

Член е на ДГКМ (Друштво на градежни конструктори на Македонија), КОАИ (Комора на овластени архитекти и овластени инженери на Македонија), МАЕЕ (Македонска асоцијација за земјотресно инженерство) и МЕНСА (Здружение на натпросечно интелигентни лица). Како член на Друштвото на градежни конструктори на Македонија, учествувал во организирање на три меѓународни симпозиуми.

На 8.XI 2014 год., по повод 70 години од ослободувањето на Неготино, од Советот на Општина Неготино добил признание „8-ми Ноември“ за остварени резултати во областа на образованието и науката.

НАСТАВНА ДЕЈНОСТ

Во изминатиов период, кандидатот м-р Ристе Волчев успешно учествуваше во активностите на катедрата, меѓу кои: одржување аудиторни вежби, прегледување на домашни задачи, одржување консултации со студенти, како и организирање на колоквиуми и испити по речиси сите предмети на катедрата.

Во летниот семестар на учебната **2015/2016** година, како надворешен соработник, ги водел вежбите на изборниот предмет **Програмирање**.

Од учебната **2016/2017** година до моментот е вклучен во водење на аудиторните вежби по предметот **Кинематика и динамика** и ја координира организацијата на работата со студентите по групи, колоквиуми и испити.

Од учебната **2017/2018** година до моментот е вклучен во водење на аудиторните вежби по предметот **Статика** и ја координира организацијата на работата со студентите по групи, колоквиуми и испити.

Неговата ангажираност, подготвеност за часовите и несебичноста во помошта која им ја укажува при совладувањето на материјалот од овие многу значајни фундаментални дисциплини е високо оценета од страна на студентите во студентската анкета за реализирање на наставата по вежбите на овие предмети.

Во учебната **2017/2018** година и во учебната **2018/2019** година е вклучен во водење на вежби на изборниот предмет **Однесување на конструктивни системи од високоградбата на земјотрес**, а од учебната **2019/2020** година е вклучен во водење на вежби на изборниот предмет **Однесување на конструкции на земјотрес**, на вториот циклус студии.

Во изведувањето на вежбите, м-р Ристе Волчев пристапува со професионална одговорност, студиозно, со голем ентузијазам и има коректен однос кон студентите. Многу добро владее со компјутерската техника и со голем успех ова знаење го применува при организацијата на наставата, а особено при решавањето на стручните проблеми. Исто така, бил ангажиран во графичката обработка на цртежите за книгата „Јакост на материјалите“, каде што во целост дошле до израз неговата прецизност, исполнителност и точност.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Кандидатот м-р Ристе Волчев, паралелно со наставната и стручната дејност, пројавува значаен интерес кон научноистражувачката работа. Со запишувањето на постдипломските студии на Градежниот факултет, а подоцна исто така и докторските студии, неговите истражувања се насочени во областа на земјотресното инженерство, поточно кон примена на нови материјали и технологии во заштитата на конструкциите од земјотрес.

Кандидатот м-р Ристе Волчев активно учествувал во следниве научноистражувачки проекти:

1. Процена на пожарната безбедност на материјалите кои се применуваат во енергетски ефикасните објекти, македонско-кинески билатерален научноистражувачки проект, Министерство за образование и наука на Р Македонија, 2016 – 2017.
2. Влијание на нерегуларноста и сидовите за исполна на однесување на згради под дејство на земјотрес, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 2018 – 2019.
Во изминатиов период објавил повеќе научни трудови, кои беа презентирани на домашни и меѓународни конференции, симпозиуми, собири:
 1. **Волчев Р.**, Тодоров К., Лазаров Љ., „Сеизмичка анализа на конвенционално и базно изолирана конструкција според Еврокод 8“, 16. Меѓународен симпозиум на Друштвото на градежни конструктори на Македонија – ДГКМ, Охрид, Македонија, октомври 2015.
 2. **Volcev R.**, Postolov N., Todorov K., “Seismic Behaviour of Conventional and Base isolated structure designed according to EUROCODE 8”, ISUCCES 2016 – GFOS, Osijek, Croatia, July 2016.
 3. Shtrkov M., Nushkov G., **Volcev R.**, “Seismic Analysis of Irregular Structures”, ISUCCES 2017 – GFOS, Osijek, Croatia, July 2017.
 4. **Volcev R.**, Postolov N., “Methods for Determination of centre of Stiffness and Torsional Radius in Multi-Storey Buildings”, 5th Conference of Young Researchers in the Field of Civil Engineering “Common Foundations ’17”, Zagreb, Croatia, September 2017.
 5. **Волчев Р.**, Тодоров К., Лазаров Љ., „Примена на системи за базна изолација кај нерегуларни конструкции во основа“, 17. Меѓународен симпозиум на Друштвото на градежни конструктори на Македонија – ДГКМ, Охрид, Македонија, октомври 2017.
 6. Postolov N., **Volcev R.**, Todorov K., Lazarov Lj., “Effects of Modelling Assumptions on the Plan Irregularity Criteria for Single Storey Buildings”, 8th European Workshop on the Seismic Behaviour of Irregular and Complex Structures, Bucharest, Romania, October 2017.
 7. **Volcev R.**, Postolov N., Todorov K., Lazarov Lj., “Base Isolation as an Effective Tool for Plan Irregularity Reduction”, 8th European Workshop on the Seismic Behaviour of Irregular and Complex Structures, Bucharest, Romania, October 2017.
 8. Postolov N., **Volcev R.**, Todorov K., Lazarov Lj., “Seismic Behavior of Asymmetric Structures with Different Degree of Irregularity”, 16th European Conference on Earthquake Engineering, Thessaloniki, Greece, June 2018.
 9. **Volcev R.**, Postolov N., Todorov K., Lazarov Lj., “Seismic Response of Base Isolated Plan Irregular Structures”, 16th European Conference on Earthquake Engineering, Thessaloniki, Greece, June 2018.
 10. N. Postolov, **R. Volchev**, V. Vitanov, K. Todorov, "Code Approaches for Seismic Design of Plan Irregular Structures", 2nd International Symposium K-FORCE, Tirana, Albania, September 2019.
 11. **R. Volchev**, N. Postolov, C. Chifliganec, M. Lazarevska, M. Cvetkovska, "RC Beam Exposed to Different Fire Models", 2nd International Symposium K-FORCE, Tirana, Albania, September 2019.
 12. **R. Volchev**, N. Postolov, M. Cvetkovska, C. Chifliganec, "Fire Resistance of RC Beams Exposed to Different Fire Models", 18th International Symposium of MASE, Ohrid, Macedonia, October 2019.
 13. N. Postolov, **R. Volchev**, K. Todorov, M. Cvetkovska, "Safety Control and Rehabilitation Measures for Concrete Slab Foundation", 7th International Conference "Civil Engineering - Science and Practice" GNP 2020, Kolashin, Montenegro, March 2020.
 14. F. Salihu, M. Cvetkovska, K. Todorov, N. Postolov, **R. Volchev**, "Inspection, Assessment and Repair of Fire Damaged Concrete Structure", 2nd International Conference on Construction Materials for Sustainable Future, Bled, Slovenia, April 2020.

СТРУЧНА ДЕЈНОСТ

Кандидатот м-р Ристе Волчев во изминатиот период учествувал во изработката на преку 40-тина основни проекти за објекти од високоградбата и во проекти за санација.

Во соработка со колегите од Катедрата и пошироко, на ниво на факултет, учествувал во изработката на следниве стручни трудови:

1. Проект за санација на потпорна конструкција на ул. „Партение Зографски“ во Скопје.
2. Основен проект за тренинг центар на ФК Вардар.
3. Проект за санација на опожарен објект на ул. „Баница“ бр. 3, о. Кисела Вода, Скопје.
4. Основен проект за промена на кровна конструкција на Институтите за судска медицина, криминалистика и медицинска деонтологија при Медицинскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.
5. Основен проект за промена на кровна конструкција на Институтите на Медицинскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.
6. Извештај од извршен увид и ревизија на досега изведените градежни работи на објектот „Конаци во Манастирски комплекс - Трескавец, Прилеп“.
7. Стручно мислење: Проценка на сигурноста и предлог мерки за санација на темелната конструкција на објектот: објект за изложби и трговски центар – ламела 3.
8. Проект за санација на темелната конструкција на објектот: објект за изложби и трговски центар – ламела 3.
9. Стручно мислење за проценка на сигурноста на конструкцијата на објектот: трговски центар - SEG mall.
10. Проект за санација на 4 столба во ламела 9 во склоп на SEG mall.

ЗАКЛУЧОК

Следејќи ја работата на кандидатот м-р Ристе Волчев, дипл. град. инж., може да се согледа континуиран напредок како на стручен, така и на научен план. Показува посветеност кон наставата и учествува во подготовката на материјалите и изведувањето на аудиториските и лабораториските вежби по предметите кои ги покрива Катедрата за механика и материјали.

Кандидатот успешно работи на своето усовршување и посебно се истакнува со самостојност во научноистражувачката дејност. Учествува во реализација на меѓународни научноистражувачки проекти и има објавено четиринаесет трудови во реномирани меѓународни списанија и конференции кои ги третираат областите: механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали.

Врз основа на досега изнесеното, како и од личното познавање на кандидатот, неговите професионални квалитети и научноистражувачкиот потенцијал со кој располага, на Комисијата ѝ претставува особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, кандидатот м-р Ристе Волчев, дипл. град. инж., да биде повторно избран во звањето асистент на групата предмети од областите: механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Мери Цветковска, с.р.

Проф. д-р Тодорка Самарџиоска, с.р.

Вонр. проф. д-р Владимир Витанов, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Ристе Волчев

Институција: Градежен факултет Скопје

Научна област: Механика на цврсто и деформабилно тело и градежни материјали

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ
ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: градежништво.	да
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,70 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,0	да
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: уверение 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“, УКИМ, Скопје 4. Датум на издавање на документот 01.06.2018	да

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ФУНКЦИИ ЗА СЕИЗМИЧКА ПОВРЕДЛИВОСТ НА ПОСТОЕЧКИ КОНСТРУКЦИИ ОД НЕАРМИРАНА СИДАРИЈА“ ОД М-Р КРИСТИНА МИЛКОВА, ПРИЈАВЕНА НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на седницата одржана на 13.10.2021 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Кристина Милкова со наслов „Методологија за определување на функции за сеизмичка повредливост на постоечки конструкции од неармирана сидарија“, во состав: проф. д-р Лилјана Денковска (претседател), проф. д-р Елена Думова-Јованоска (ментор), проф. д-р Кристоф Бутенвег (член), проф. д-р Свен Клинкел (член) и проф. д-р Сергеј Чурилов (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет му го поднесува следниот

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Кристина Милкова, со наслов „Методологија за определување на функции за сеизмичка повредливост на постоечки конструкции од неармирана сидарија“, содржи 133 страници компјутерски обработен текст во фонт Palatino, со единечен проред, 88 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 6 глави, вклучувајќи вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето. Исто така, во овој дел е претставена организацијата на докторската тема со краток опис на содржините по глави. Прикажано е и кратко објаснување на методологијата која е предмет на трудот.

Втората глава од докторската дисертација е насловена „Преглед на досегашни искуства за определување на сеизмичка повредливост“. Во неа е прикажан преглед на постапките за определување на сеизмичка повредливост на конструкции и сеизмички hazard. Потенцирани се и референцирани се постапки почнувајќи од раните 70-ти, па сè до најновите искуства во ова поле. Даден е преглед и потенцирани се разликите помеѓу пробабилистичките и детерминистичките, како и новиот детерминистички пристап за определување на сеизмички hazard. Посебно внимание е посветено на преглед на досегашните истражувања во ова поле во Република Северна Македонија.

Во **третата глава** најпрво е објаснета предложената методологија, а потоа се претставени теоретските подлоги на анализите кои се вклучени во предложената методологија. Овој дел е поделен во три главни дела: алатки (теоретски подлоги) за определување на hazard, алатки за анализа на конструкции и алатки за статистичка обработка на податоците. Сите овие одбрани алатки заедно ја сочинуваат предложената методологија за определување на сеизмичка повредливост на конструкции.

Во **четвртата глава** се дефинирани влезните податоци за анализа: дефинирање на сеизмичкиот hazard, дефинирање на одбраните конструкции за анализа и дефинирање на пристапот за моделирање и анализа на конструкциите. Најпрво се пресметани мапите на сеизмички hazard за територијата на Република Северна Македонија, а потоа и спектрите на одговор кои ќе бидат искористени за сеизмичка анализа на конструкциите. Овде, исто така, објаснети се геометриските и материјалните карактеристики на одбраните конструкции, сетовите на нумерички експерименти, како и пристапот за нелинеарна анализа на конструкциите.

Во **петтата глава** се дадени резултатите од извршените анализи. Главата е поделена на три главни дела: механички модел и криви на капацитет, криви на повредливост за одделни конструкции и сумарани криви на повредливост. Претставени се кривите на повредливост и кривите на доверливост за четирите селектирани региони, како и предложените криви на повредливост за регуларни и нерегулатни неармирани сидани конструкции во Република Северна Македонија.

Во **шестата глава** се дадени заклучни согледувања и коментари на добиените резултати. Исто така, потенцирани се и предлози за понатамошни истражувања.

Предмет на истражување

Интересот за постоење на модел за штети при земјотрес за одреден регион не е само во насока на предвидување на економска штета при случен земјотрес, туку може да придонесе и за ублажување на сеизмичкиот ризик. Значајна компонента во овој процес е избраната методологија за определување на повредливоста. Целта на процената на повредливост е да се определи веројатноста за надминување на ниво на штета за одреден тип на конструкции поради случен земјотрес.

Генерално, во зависност од применетите методи (регистирани штети од случаен земјотрес, експертско знаење, едноставни или детални анализи и хибриден пристап), методологиите можат да се поделат во четири групи: емпириски, со процена, аналитички и хибридни. Интересот за истражување и апликација на методите зависи од достапните податоци и сеизмичноста на регионот.

Серијата земјотреси кои есента 2016 година го погодија Скопје и неговата околина, како и земјотресите кои летото 2017 година се случиле во Охридскиот Регион го наметнаа прашањето за степенот на управувањето со сеизмички ризик во државата. Конструкциите од неармирана ѕидарија, како едни од најстарите конструкции, се меѓу позастапените во земјата, како и во соседството. Достапните ресурси и знаење, како и локалните традиции и искуства за градење во различните делови од светот ги дефинираат спецификите на постоечките конструкции.

Кривите на повредливост и матриците на штети се доверливи алатки во насока на намалување на штетите при очекуван земјотрес, како и за брза процена на конструкции по случен земјотрес. Бидејќи повредливоста е дефинирана како веројатност за надминување на определено ниво на штета при одредено ниво на земјотрес, лесно може да биде употребена и како индикатор за потребата за зајакнување на конструкциите. Варијацијата на вредностите на параметрите (товар, материјални карактеристики, топологии на конструкции) во различни методологии доведува до широк опсег во добиените резултати. Исто така, разновидноста на можната апликација води до многубројни класификации на применетите методологии. Така, методите за сеизмичка повредливост на постоечки конструкции можат да бидат многу едноставни, базирани на визуелен преглед или, пак, методи кои вклучуваат детални нелинеарни анализи земајќи ги предвид сите детали и комплексно однесување на конструкциите.

Добивањето доверливи фамилии на криви на повредливост со вклучување на сеизмички hazard специфичен за регионот од една страна и постоечки карактеристични конструкции од друга страна доведува до вредни информации за сеизмичкиот ризик во земјата. Во ова истражување се вклучени конструкции од неармирана ѕидарија кои се користат како јавни институции во полето на едукација, култура и администрација. Главно, одбрани се конструкции кои се изградени во првата половина од 20 век, период кога немало прописи за асеизмичко проектирање.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Процената на сеизмичката повредливост на конструкции лоцирани на поголем регион за прв пат била направена во раните 70-ти години, употребувајќи емпириски пристап. Употребата на матрици за веројатност на штети била предложена од Whitman во 1973 година. Во неговото истражување, штетите се дефинирани преку параметарот однос на штети, што претставува однос на чинењето на санацијата и чинењето на новопроектиран објект. Пресметани се матрици на веројатност на штети за различни типови на конструкции преку анализа на штети на повеќе од 1600 конструкции по земјотресот во Сан Фернандо во 1971 година.

На европско тло, една од првите верзии на прикажување на повредливоста преку матрици на веројатност на штети е предложена од Braga во 1982 година. Неговото истражување е базирано на податоците за штети на конструкции во Италија по земјотресот во 1980 година. Конструкциите се поделени на три класи и за секоја класа е направена матрица, во однос на интензитетот на земјотресот според МСК-скалата, користејќи биномна дистрибуција на штети. Значењето на неговото истражување е потврдено со тоа што служи како подлога за многу подоцнежни анализи и предложени методологии во Италија.

Истражувањата во Македонија во оваа област не заостануваат многу зад светските истражувања. Имено, Ночевски во својата докторска дисертација, работена под менторство на Петровски, предложил оригинална методологија за дефинирање на емпириски и аналитички криви на повредливост. Предложен е иновативен пристап при определување на критериум на штети на ниво на елемент. Думова-Јованоска во својата докторска дисертација предлага аналитичка методологија за дефинирање на зависноста штети-интензитет на земјотрес изразена во облик на криви на повредливост и матрици на веројатност на штети. Во рамките на проектот РИСК –УЕ во 2003, Милутиновиќ и Трендафиловски предложиле пристап за определување на сеизмичка повредливост на армиранобетонски конструкции, при што за претставување на сеизмичкото дејство биле употребени податоци од земјотресот во Црна Гора во 1979 и Битола во 1994 година.

Во нашата земја, постои децениски прекин на истражувањата во оваа област. Оттука, оваа докторска дисертација претставува значаен придонес во процена на сеизмичката повредливост на конструкциите.

Краток опис на применетите методи

Во рамките на ова истражување е предложена нова методологија за определување на криви на повредливост на постоечки конструкции. Направен е концепт кој ги комбинира следните три домени кои се однесуваат на: конструкцијата, регионот и штетите. Во оваа насока, методологијата претставува пристап што ги поврзува конструкциите специфични за регионот од една страна и определениот локален земјотресен hazard од друга страна. Конечниот резултат се фамилии на криви на повредливост за локално дефинирани прототипи на конструкции. Концептуално, методите се поделени на три групи: i) пресметка (генерирање, формирање) на влезни податоци; ii) нелинеарна анализа ii) пресметка на репрезентативни големини.

Во насока на определување на влезни податоци, најпрво е направена селекција на индикатор за интензитет на земјотрес. Определеното сеизмичко дејство треба да биде доверливо и што поверодостојно да го претставува сеизмичкиот hazard на регионот. Точноста на проценетиот ризик е во директна зависност од доверливоста на определеното сеизмичко дејство употребено при анализите. Во ова истражување употребен е неопределен пристап за определување на сеизмички hazard. Во овој метод се комбинираат знаењата за тектониката на регионот, раседите, Земјина кора и податоците за случени земјотреси со нивните специфики. Сеизмичкото дејство е претставено со спектри на одговор кои се добиени со користење на постапка за определување на максимален веродостоен сеизмички одговор. Оваа постапка е аплицирана на четири региони од интерес во Република Северна Македонија.

Преку истражувачките активности во рамките на проектот Сеизмосид, избрани се дванаесет конструкции од неармирана ѕидарија лоцирани во различни делови на територијата на Република Северна Македонија. Класификацијата е направена во однос на регуларноста во основа на конструкциите и тие се поделени на регуларни и нерегуларни конструкции. За подготовка на нумеричкиот експеримент, симулациите се направени со користење на методот LHS. За варијација на вредностите на одредени параметри, употребени се следните класи на варијабли: параметри за носивоста, постојани и корисни товари, максимални поместувања при смолкнување и свиткување, параметри при моделирање (степен на вкleshтување) и придрушување.

Значаен дел од истражувањето е посветен и на определување на индикатор на штети и степени на оштетувања. Поради тоа што деформациите се најдобар показател за појавување на штети кај конструкции, поместувањето на конструкциите е одбрано за индикатор на штети. Степените на оштетувања се определени врз основа на пресметаните криви на капацитет така што, врз основа на поместувањето при течење, максималното поместување и максималната сила, кривата е поделена на пет дела.

Верификацијата на конструкциите е направена со користење на нелинеарна статичка анализа. Сидовите од конструкциите се претставени како континуирани по целата височина на конструкцијата. Пресметката е заснована на два метода: класичниот спектар на капацитет и N2 методот врз основа на кривата на капацитет добиена со инкрементално зголемување на хоризонталниот товар. Во анализите е употребен софтверот MINEA. Чекорите во анализата се следните: пресметка на крива на капацитет за секој сид, пресметка на крива на капацитет за целата конструкција, трансформација на кривата во форма Sa-Sd и пресметка на целно поместување.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Предложената методологија за определување на криви на повредливост во ова истражување претставува нов и значаен пристап кој ги поврзува сиданите конструкции специфични за регионот и локално дефинираното сеизмичко дејство.

Врз основа на истражувањето, дефинирани се:

- Обработена е голема дата на податоци добиени од нелинераните анализи на конструкциите и пресметани се конечните предложени криви за класа на конструкции од неармирана сидарија, изградени пред 1963 година за петте определени степени на штети (DS0 to DS4). Од резултатите може да се види дека за земјотрес со интензитет 0.30g, пресметана е веројатност на надминување на степени DS0, DS1, DS2 од 100% , за надминување на DS3 пресметаната веројатност е 83% и за надминување на DS4 (collapse) веројатноста е 65%.
- Две фамилии на криви на повредливост, и тоа за регуларни и нерегуларни конструкции. Според резултатите, може да се заклучи дека однесувањето на регуларните конструкции при дејство на земјотрес е подобро од тоа на нерегуларните. Релативната разлика помеѓу двете пресметани матрици на штети за земјотрес од 0.3g е 3.7% за DC3 и 8% за DS4.
- Регионално сензитивни криви на повредливост за четирите селектирани локации. Резултатите покажуваат дека иако територијата на земјата е мала, постои силен аргумент за користење на различни спектри на одговор како сеизмичко дејство при анализа на конструкциите. Имено, за интензитет на земјотрес од 0.3g, релативната грешка (во однос на случај кога би се користел еден спектар на одговор за целата територија) е 7.3% за Скопје и Дебар и -27.6% за Кавадарци. За DS4 разликите се уште поголеми: 14.3% за Скопје и -44% за Кавадарци. Може да се заклучи дека доколку се користи еден сет од криви наместо криви за секој регион посебно, штетите при земјотрес во Скопје и Дебар ќе бидат потценети, додека во Кавадарци ќе бидат преценети.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Кристина Милкова, со наслов „Методологија за определување на функции за сеизмичка повредливост на постоечки конструкции од неармирана сидарија“, претставува истражување во земјотресното инженерство – определување на сеизмички ризик. Истражувањето е фокусирано на две главни целини: определување на регионални мапи на сеизмички hazard и определување на криви на повредливост за постоечките конструкции од неармирана сидарија во Република Северна Македонија.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Кристина Милкова, со наслов „Методологија за определување на функции за сеизмичка повредливост на постоечки конструкции од неармирана сидарија“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Dumova-Jovanoska, Elena, and Kristina Milkova. "NDSHA-based vulnerability evaluation of precode buildings in Republic of North Macedonia: novel experiences." *Earthquakes and Sustainable Infrastructure*. Elsevier, 2022. 455-474.
- [2]. Milkova, K., Butenweg, C., Dumova-Jovanoska, E. Region-sensitive comprehensive procedure for determination of seismic fragility curves, 1st Croatian Conference on Earthquake Engineering, March 2021.
- [3]. Milkova, K., Butenweg, C., Dumova-Jovanoska, E. Methodology for development of seismic vulnerability curves for existing unreinforced masonry buildings, 17th WCEE, Sendai, 2020.
- [4]. Milkova, K., Dumova-Jovanoska, L., Vaccari, F., Romanelli, F., F. Panza, G. Application of Neo-deterministic analysis for North Macedonia, *Scientific Journal of Civil Engineering*, Volume 8, Issue 2, December 2019.

- [5]. Milkova, K., Rosin, J., Butenweg, C., Dumova - Jovanoska, E. Development of Region Specific Seismic Vulnerability Curves for Masonry Structures, 16th European Conference on Earthquake Engineering, Thessaloniki, 18-21 June 2018.
- [6]. Milkova, K., Dumova-Jovanoska, E., Drogreshka, K., Chernih-Anastasovska, D., Pekevski, L., Romanelli, F., Vaccari, F., F. Panza, G. Region Specific application of Neo-Deterministic Analysis for Reliable Seismic Hazard Assessment, 16th European Conference on Earthquake Engineering, Thessaloniki, 18-21 June 2018.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главен научен придонес на кандидатката е предложената методологија за проценка на сеизмичка повредливост на постоечки конструкции од неармирана сидарија. Во методологијата се комбинирани пресметаните спектри на одговор со неодетерминистички пристап и карактеристиките на селектираните репрезентативни постоечки конструкции. Предложените фамилии на криви на повредливост за целата територија, како и за селектираните региони можат да бидат употребени од јавните институции (Центар за менаџирање со кризи) во процесот на определување на карти на сеизмички ризик на земјата. Исто така, фамилиите на криви за регуларни и нерегуларни конструкции можат да се употребат за уште подетално планирање при националната стратегија за ублажување на сеизмички ризик.

Ограничувањата при истражувањето, главно, се однесуваат на големото компјутерско време кое е потребно за изведување на нумеричкиот експеримент, како и упростувањата при изведувањето на нелинеарните анализи.

Можните понатамошни истражувања се однесуваат на примена на методологијата на други региони и користење на други типови конструкции. Истражувањето може да продолжи во насока на пресметка на криви на ризик, при што треба да се пресметаат чинењето на санација на конструкциите во зависност од пресметаните штети и чинењето на изградба на нова идентична конструкција.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Кристина Милкова** со наслов: **Методологија за определување на функции за сеизмичка повредливост на постоечки конструкции од неармирана сидарија.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Лилјана Денковска, претседател, с.р.
Проф. д-р Елена Думова-Јованоска, ментор, с.р.
Проф. д-р Кристоф Бутенвег, член, с.р.
Проф. д-р Свен Клинкел, член, с.р.
Проф. д-р Сергеј Чурилов, член, с.р.

REVIEW

OF DOCTORAL THESIS “METHODOLOGY FOR DEVELOPMENT OF SEISMIC VULNERABILITY CURVES FOR EXISTING UNREINFORCED MASONRY BUILDINGS” SUBMITTED BY **Kristina Milkova, MSc, FACULTY OF CIVIL ENGINEERING, SKOPJE**

The teaching and scientific council of Faculty of Civil Engineering in Skopje, on its meeting held on October 13, 2021, formed the Commission for review and evaluation of the doctoral thesis submitted by the candidate Kristina Milkova, MSc, entitled “Methodology for development of seismic vulnerability curves for existing unreinforced masonry buildings”. The members of the Commission are: prof. Liljana Denkovska (president), prof. Elena Dumova – Jovanoska (mentor), prof. Christoph Butenweg (member), prof. Sven Klinkel (member), prof. Sergey Churilov (member).

After reading and carefully reviewing the thesis, the members of the above written Commission submits to the teaching and scientific council of Faculty of Civil Engineering the following

REPORT

CONTENT OF THE THESIS

The doctoral thesis submitted by the candidate MSc Kristina Milkova, entitled “Methodology for development of seismic vulnerability curves for existing unreinforced masonry buildings” consists of 133 pages’ computer text with font Palatino, single line spacing, and 88 references including scientific papers, books, national regulations, international acts and internet resources.

The thesis is organized in six Chapters, including Introduction and Conclusion. The Chapters are systemized in titles and subtitles, enabling appropriate reading and understanding of the content studied in the research.

The **Introduction** of the thesis contains the motivation and objectives of the work and herein the thesis organization is explained. The general explanation of the methodology is presented.

In **Chapter 2** a state of the art of the procedures for seismic vulnerability and seismic hazard is given. The Chapter outlines and references the procedures dating from the early beginnings in the 70-ties till the novel experiences at the moment. An overview of the probabilistic and deterministic and the new, neo-deterministic approaches is given and also, their differences are outlined. In this direction, special attention is dedicated to the overview of the procedures developed in the Republic of North Macedonia.

In **Chapter 3** first, the proposed methodology is briefly explained and then a theoretical background of the analysis included in the proposed methodology are given. It is divided in three main parts: the hazard tools, the analysis tools and the statistical tools. All of these methods combined together composed the methodology for the seismic vulnerability assessment of the structures. Modal summation in Laterally homogeneous media is the basis of the utilized neo-deterministic approach for seismic hazard assessment. Capacity spectrum methods and the seismic behavior of masonry structures are explained in the part Analysis tools. At the end of this chapter, the utilized statistical tools are presented.

Chapter 4 defines the methodology inputs: definition of seismic hazard, explains the structure catalogue and the approach for modeling and analysis of buildings. First, the seismic hazard maps for the territory of Republic of North Macedonia are given and then the calculated input spectra for the seismic analysis are presented. Geometrical and material properties of the selected buildings are explained and the set of the numerical experiment is given. The approach for the nonlinear analysis of the buildings is also explained herein.

In **Chapter 5** the results of the conducted analysis - the methodology outputs are given. The Chapter is divided in three main parts: first, the mechanical model and capacity curves are presented, then, the fragility curves for individual buildings are given and at the end the final summarized plots are calculated. The fragility and reliability curves for the four selected regions, as well as the calculated curves for regular and irregular buildings for the country are presented herein.

In **Chapter 6** a summary of the results and the main conclusions is outlined. Also, the recommendations for future study are given.

Subject of the research

The formulation of an earthquake loss model for a given region is not only of interest for predicting the economic impact of future earthquakes, but can also be of importance for risk mitigation.

A significant component of a loss model is a methodology to assess the vulnerability of the built environment. The aim of a vulnerability assessment is to obtain the probability of a given level of damage to a given building type due to a scenario earthquake.

The methods for vulnerability estimation of existing structures are ranging from very simple, based on observation, to detailed computational procedures which include the full complexity of the structures. In general, based on the method used (observed vulnerability, expert judgment, simple or detailed analysis procedure or hybrid approach), the methodologies can be divided in four groups: empirical, judgmental, analytical and hybrid. The general difference between them is based on the calculation used during the process and the possible application. The interest in research in the area is in line with the seismicity of the certain region.

The series of recent earthquakes that affected the city of Skopje and its surrounding in the autumn of the year 2016 and the Ohrid region in the summer of 2017 questioned the level of the implemented risk management in the Republic of North Macedonia. Unreinforced masonry structures, as one of the oldest and still-in-use buildings, are among the most present type of structures within the building stock of Republic of North Macedonia, as well as in the neighboring countries. The available resources and knowledge in the field of construction, as well as the local tradition and experience in various parts of the world have defined the diversities among the existing typologies of these buildings. Each region can be characterized with its own characteristic buildings, build with certain type of materials and construction specifics.

A relevant tool for reducing the losses due to an expected earthquake and furthermore, for a rapid post-earthquake assessment are the vulnerability curves and damage probability matrices. They represent a link between the seismic hazard at a selected location and the effects that a predicted seismic event would cause to the environment. Since vulnerability is defined as the probability of a structure sustaining a specified damage due to a certain level of ground motion, it can easily be applied as an indicator to show the need for strengthening of structures. The sensitivity of the uncertain parameters (load, material parameters, building topologies) varied in existing methodologies result in a spread range of values. The wide application (buildings of various types, lifelines, essential facilities, etc.) allows for many categorizations of the approaches. The variety of materials used (reinforce concrete, masonry, steel structures) and their specifics increase even more the variabilities in the applied methodologies. Indeed, the methods for vulnerability estimation of existing structures are ranging from very simple, based on observation, to detailed computational procedures which include the full complexity of the structures.

Obtaining reliable families of fragility curves via employing region-specific seismic input, on one hand, and existing local typical structures on the other, could provide valuable information towards seismic risk mapping of a country. This research targets existing unreinforced masonry structures that serve as public institutions in the field of education, culture and administration. The focal point are buildings from the first half of the 20th century, when there was no awareness for taking into account earthquake loads in the design of buildings.

Scientific background of the field

The first, widely known, empirical approach for seismic vulnerability assessment was proposed by Whitman. Using data collected from more than 1600 buildings after the San Fernando earthquake in 1971, earthquake damage probability matrices were generated for different building classes. Nine categories of damage have been proposed identified by subjective word description and by the ratio of damage cost to building replacement cost. Each number in the matrix shows the probability of exceeding a particular level of damage, for a certain earthquake intensity level.

The researchers in Republic of North Macedonia in this field have followed the research on a global level since the origins. Namely, Nochevski in his PhD, in 1993, under the supervision of Petrovski, has proposed an original methodology for empirical and analytical vulnerability calculation of the curves. An approach including a criterion for calculation of the damage on a local level has been suggested. Namely, five levels of damages are selected and the criteria depend of the characteristic points of the calculated force-deformation relationship in a structural element. Dumova-Jovanoska in her PhD research, in 1999, proposes an analytical methodology for expressing the relationship damage – earthquake intensity in the forms of vulnerability curves and damage probability matrices. In the framework of the RISC-UE project in 2003, Milutinovic and Trendafiloski, have proposed an approach for development of seismic vulnerability of structures for reinforced concrete structures, as dominant residential building topology in Republic of Macedonia for new structures. Databases from 1979

Montenegro earthquake, as well as data from 1994 Bitola Earthquake were chosen as a seismic input in the nonlinear dynamic time-history analysis of a 1D shear type lumped mass model that was used to model the RC structures. Five damage grades were adopted and the capacity curves and fragility curves were plotted.

There has been a long time gap since 2003, in this field in the country. The presented doctoral thesis represents valuable contemporary contribution to seismic vulnerability assessment.

Short description of the applied methods

Within this research a novel analytical methodology for seismic fragility curves determination of existing buildings is proposed. The concept combines three input domains: a) related to the structures; b) related to the region; c) related to the damage scenario. In this context, the methodology represents an approach that connects the region – specific typologies of existing buildings on one hand, and region – specific earthquakes on the other and the final result is creation of a base of fragility functions for local defined prototypes of structures. The overall concept is grouped into three main steps of application: i) input preparation; ii) nonlinear analysis ii) output preparation.

Towards obtaining key parameters, first, the selection of earthquake intensity indicator is obtained. They can characterize the amplitude, frequency content and duration of motion. The seismic input in the analysis should represent the reliable seismic hazard for the selected region. The accuracy of the estimated risk is in direct relationship with the reliability of the seismic input utilized in the analysis. In this research, a scenario-based NDSHA is used. This method incorporates together the knowledge of tectonic style of the considered region, the active fault characterization, the earth crust model and the historical seismicity of the region. The seismic input at a given site is determined as a response spectrum by using Maximum credible seismic input procedure (MCSI) within the NDSHA. This procedure has been applied to four locations of interest in Republic of North Macedonia.

The second input of the methodology is dedicated to the computational model of the structure. In the frame of the project SEIZMOWALL, twelve buildings of existing masonry structures located in various parts of Republic of North Macedonia are selected, each of them chosen to represent a class of similar buildings. The typological classification is based on the regularity in plan of structures. Namely, they are divided into two groups: regular and irregular. In the process of preparation of virtual experiment, the simulations are generated with using LHS Method. The following classes of basic variables are considered for the variation: Strength characteristics, variable and permanent vertical actions, drift limits for shear and bending, modelling parameter (level of restraint) and effective damping.

The third input is dedicated to the definition of damage indicator and damage grades. The damage limit states are identified from the calculated push-over curves of the structures. Since deformation thresholds are proved to be the best indicators of the damage of the masonry structures, the displacement is utilized as damage indicator in this research. Yield and ultimate displacement points are identified and the curve is divided into five parts.

The safety verification using nonlinear static analysis is based on the comparison of the displacement demand due to seismic loading and the displacement capacity of the building. The building models are represented by continuous shear walls over the building height. The calculation is based on the classic capacity spectrum method and also by N2, by creating a non-linear pushover curve, which is determined using a static nonlinear calculation by successively increasing a horizontal load distribution. The MINEA software is used for the calculations. The basic steps of the analysis are: Deformation curves of each wall, Calculation of building capacity – Push Over curve of the structure, Transformation of the curve into Acceleration Displacement Response Spectrum - Sa-Sd diagram using an equivalent single mass oscillator and calculation of the Performance point.

Short description of the obtained results

The proposed methodology for fragility curves determination, within this research, represents novel and valuable approach that connects the region – specific topologies of masonry buildings on one hand, and region – specific response spectra on the other.

The main conclusions of the research can be summarized as follows:

- Fragility curves for the territory of Republic of North Macedonia are calculated. A huge data base was processed and the final proposed curves for a class of structures - unreinforced masonry structures build before 1963 is obtained for the five selected levels of damage (DS0 to DS4). The results show that for an earthquake intensity of 0.30g there is 100%

probability of exceedance of DSO, DS1, DS2, 83% probability of exceedance of DS3, and 65% probability of exceedance of DS4 (collapse).

- Two sets of fragility curves, namely curves for regular and irregular structures are calculated. The results show that regular structures are slightly shifted to "the safer zone" of the plot. Namely, the behavior of the investigated structures regular in plan is vaguely better than the irregular. The relative difference between the two calculated damage matrices for an earthquake intensity of 0.3g is 3.7% for DC3 and 8% for DS4.
- Site specific fragility curves for four selected regions have been calculated. The results show that although the country is relatively small, there is a strong argument to use site specific response spectra for the analysis of a structure at a certain location. Namely, for an earthquake intensity of 0.3g, the relative error with respect to using only one sets of curves are calculated as 7.3% for location - Skopje and Debar and -27.6% for location Kavadarci. For DS4 the differences are bigger: 14.3% for Skopje and -44% for Kavadarci. It can be concluded that if only one sets of curves are employed instead of site specific region curves, the damages in Skopje and /debar will be underestimated and in Kavadarci will be overestimated.

The long-term legacy of calculated fragility curves for a class of structure - unreinforced masonry, and moreover, the four sets of fragility curves for the selected regions could be used by the public authorities (Crisis Management Center) in the process of seismic risk mapping of the country. When data-base of the existing masonry structures in the country will be completed, calculated curves for regular and irregular structures could be used as further improvement for more detailed risk mitigation planning.

EVALUATION OF THE THESIS

The doctoral thesis submitted by the candidate MSc Kristina Milkova, entitled "Methodology for development of seismic vulnerability curves for existing unreinforced masonry buildings", is a research conducted in the field of earthquake engineering, more specific seismic risk assessment. The doctoral thesis is focused on the following two objectives: compilation of reliable hazard maps for the regional scale and providing a graphically sensitive vulnerability curves for exiting unreinforced masonry buildings located in Republic of North Macedonia.

The doctoral thesis submitted by the candidate Kristina Milkova, entitled "Methodology for development of seismic vulnerability curves for existing unreinforced masonry buildings", according to the opinion of the members of the Commute for evaluation, fulfils the necessary conditions and standards for the preparation of the doctoral thesis.

FULFILLMENTS OF THE LEGAL REGULATIONS FOR THE DEFENSE OF THE THESIS

The candidate has published the following peer reviewed research papers before the public defense of the thesis:

- [7]. Dumova-Jovanoska, Elena, and Kristina Milkova. "NDSHA-based vulnerability evaluation of precode buildings in Republic of North Macedonia: novel experiences." *Earthquakes and Sustainable Infrastructure*. Elsevier, 2022. 455-474
- [8]. Milkova, K., Butenweg, C., Dumova-Jovanoska, E. Region-sensitive comprehensive procedure for determination of seismic fragility curves, 1st Croatian Conference on Earthquake Engineering, March 2021
- [9]. Milkova, K., Butenweg, C., Dumova-Jovanoska, E. Methodology for development of seismic vulnerability curves for existing unreinforced masonry buildings, 17th WCEE, Sendai, 2020.
- [10]. Milkova, K., Dumova-Jovanoska, L., Vaccari, F, Romanelli, F.,F. Panza, G. Application of Neo-deterministic analysis for North Macedonia, *Scientific Journal of Civil Engineering* ,Volume 8, Issue 2, December 2019
- [11]. Milkova, K., Rosin, J., Butenweg, C., Dumova - Jovanoska, E. Development of Region Specific Seismic Vulnerability Curves for Masonry Structures, 16th European Conference on Earthquake Engineering, Thessaloniki, 18-21 June 2018
- [12]. Milkova, K., Dumova-Jovanoska, E., Drogreshka, K., Chernih-Anastasovska, D., Pekevski, L., Romanelli, F., Vaccari, F., F. Panza, G. Region Specific application of Neo-Deterministic Analysis for Reliable Seismic Hazard Assessment, 16th European Conference on Earthquake Engineering, Thessaloniki, 18-21 June 2018

CONCLUSION AND RECOMMENDATION

The main scientific contribution of the research is the proposed methodology for seismic vulnerability estimation of the selected unreinforced masonry buildings. The methodology combines the region specific response spectra using NDSHA methodology and characteristic existing buildings located in Republic of North Macedonia. The four calculated sets of fragility curves for the selected regions could be used by the public authorities (Crisis Management Center) in the process of seismic risk mapping of the country. Moreover, the sets of estimated buildings for regular and irregular structures could be used for even more detailed risk mitigation planning.

The limitations of the work are mainly focused on high computational time needed for the conduction of the virtual experiment and the listed limitations of the applied nonlinear analysis.

The future work could be focused on application of the methodology on other regions and employing different structure configurations. The research can continue in the direction of creation of risk curves, employing the cost of the retrofit of a structure depending on the damages during a selected earthquake and the cost of building a new identical structure.

According to the statements given in the previous paragraphs, the Commission suggest the teaching and scientific council of Faculty of Civil Engineering in Skopje to accept the positive evaluation and to schedule public defence of the doctoral thesis submitted by the candidate Kristina Milkova, MSc, entitled “Methodology for development of seismic vulnerability curves for existing unreinforced masonry buildings”.

MEMBERS OF THE COMMISSION:

Prof. Liljana Denkovska, president
Prof. Elena Dumova-Jovanoska, mentor
Prof. Christoph Butenweg, member
Prof. Sven Klinkel, member
Prof. Sergey Churilov, member

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНА МАГИСТЕРСКА ТЕМА НА ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ Скопје - 496. СЕДНИЦА НА ННС ОД
28.10.2020

Заради направена техничка грешка во *прегледот* на одобрени магистерски теми објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1226 од 15.11.2020 година на страница 27 кај кандидатот под реден број 2, повторно се објавува делот од прегледот за кандидатот под реден број 2, кој треба да гласи:

Р. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
2	Филип Кедиоски, дипл. град. инж.	Третман на дуктилноста на армиранобетонските објекти во националните прописи од 1981 г. и Еврокод 8	Consideration of ductility of reinforced concrete structures according to national codes from 1981 and Eurocode 8	проф. д-р Сергеј Чурилов, Градежен факултет	02.11.2020 0202/91-220-1

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА СОРАБОТНИК АСИСТЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ФИНАНСИИ НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 173 од Законот за високото образование (Службен весник на РС Македонија бр. 82/18) и членовите 33, 34, 35, 36 и 37 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 411), а во врска со објавениот конкурс на 9.6.2021 година, во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“, Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 25.6.2021 година, донесе Одлука бр. 02-1197/4, со која е формирана Рецензентска комисија во состав: д-р Елена Наумовска, вонреден професор на Економскиот факултет во Скопје, д-р Кирил Јовановски, вонреден професор на Економскиот факултет во Скопје и д-р Горѓи Гоцков, вонреден професор на Економскиот факултет во Скопје, за избор на еден извршител во соработничко звање – асистент во научната област финансии.

Како членови на Рецензентската комисија, по опстојното прегледување на севкупната доставена документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден извршител во соработничко звање – асистент во научната област финансии, во предвидениот рок се пријавија 4 (четири) кандидати: м-р Ана Бишева, м-р Александар Давчев, м-р Кирил Симеоновски и д-р Јордан Косевски. Во Извештајот ќе бидат изнесени позначајните биографски податоци за кандидатите, нивното образование, наставно-научни и стручни квалификации според азбучен редослед на нивното презиме, со образложение, мислење и предлог на Комисијата до Наставно-научниот совет на Економскиот факултет.

Кандидатката м-р Ана Бишева е родена на 3.9.1992 година во Скопје. Во 2014 година дипломирала на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на студиската програма Финансиски менаџмент, со просечен успех 9,06, на тема „Оперативна рамка за имплементација на монетарната политика на шведската народна банка, Riksbank“. Во 2016 година магистрирала на Факултетот за социјални науки и право на Универзитетот во Бристол, на студиската програма Финансии и инвестиции, на тема „Финансиска криза и берзански врски: Случај на финансиска зараза?“ и се стекнала со звањето магистер на науки по финансии и инвестиции. Како доказ за завршен втор циклус студии е доставен транскрипт/додаток на диплома од Универзитетот во Бристол. Притоа, недостига негова нострификација, заради што Комисијата не е во можност да го утврди исполнувањето на условот на конкурсот за минимален просечен успех 8,00 од постдипломските студии. Во април 2021 година, кандидатката се стекнала со меѓународниот сертификат од областа на финансиите Chartered Financial Analyst (CFA). Кандидатката има доставено доказ за познавање на англискиот јазик за изработен TOEF- тест. Во однос на работното искуство, уште во текот на студирањето, кандидатката м-р Ана Бишева била ангажирана како практикант во Народната банка на Република Северна Македонија, во Дирекцијата за монетарна политика и истражување. Од јануари до мај 2021 година работела во Министерството за финансии на Република Северна Македонија како член на Кабинетот на министерот. Од октомври 2016 година до денес, работи како помлад дилер во секторот за чување и управување со девизните резерви во Народната банка на Република Северна Македонија. Кандидатката учествувала на обуки, семинари и работилници, зела учество во два научноистражувачки проекта и се јавува во улога на коавтор на два научноистражувачки труда.

Кандидатот м-р Александар Давчев е роден на 6.11.1995 година во Штип. Во 2014 година се запишал на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а дипломирал во 2018 година на студиската програма Финансиски менаџмент

со просечен успех 9,75. Во 2018 година се запишал на втор циклус студии на Економскиот факултет во Скопје, на студиската програма Монетарна економија, финансии и банкарство, а магистрирал во 2020 година, со просечен успех 10,00, на тема „Улогата на монетарната политика во услови на длабоки рецесии – случајот на Големата рецесија 2007-2009“. М-р Александар Давчев бил демонстратор на Катедрата за математика и статистика на Економскиот факултет во Скопје од септември 2017 до август 2020 година. Учествовал на неколку меѓународни конференции. Коавтор е на 5 труда. Исто така, учествувал и во меѓународниот проект „Организирање на активности за брз раст на потенцијалните иновативни мали и средни претпријатија – газели“. Има доставено уверение од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, УКИМ, бр. 03-1687/2 од 4.12.2020 година, за познавање на англискиот јазик на ниво Б2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR). Кандидатот има искуство во користење на софтверскиот пакет Microsoft Office. Кандидатот се пријавил на конкурсот за избор на извршители во соработничко звање – асистент во научната област финансии од 1.12.2020 година. Притоа, тој не бил предложен за избор од страна на Комисијата согласно со Билтен бр. 1228 од 15.12.2020 година.

Кандидатот м-р Кирил Симеоновски е роден на 13.6.1990 година во Скопје. Во 2008 година се запишал на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а дипломирал во 2012 година на студиската програма Сметководство и ревизија со просечен успех 9,94, со одбрана на дипломски труд на тема „Анализа на системот на рамни даноци во Македонија и неговото влијание врз макроекономските показатели“. Во 2012 година се запишал на втор циклус студии на Економскиот факултет во Скопје, на студиската програма Монетарна економија, финансии и банкарство, а магистрирал во 2014 година со просечен успех 10,00, на тема „Создавање оптимално портфолио на финансиски инструменти во Република Македонија“. Кандидатот е запишан на докторски студии по економски науки на Економскиот факултет во Скопје со прифатена тема „Есеи за емпириска економија и финансии“. Има доставено уверение од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, УКИМ, бр. 03- 1665/2 од 1.12.2020 година, за познавање на англискиот јазик на ниво С2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR). Во текот на студирањето бил демонстратор на Економскиот факултет во Скопје на предметите Математика за економисти и Основи на сметководство. Од 2014 година е вработен во Министерството за финансии, во Секторот за макроекономска политика. Има учествувало на бројни обуки во организација на ММФ, Обединетиот виенски институт, Народната банка на Република Северна Македонија, Калифорнискиот технолошки институт, Универзитетот Цингхуа и Универзитетот Жауме I. Исто така, самостојно и во коавторство, има објавено повеќе трудови во домашни и меѓународни списанија, учествувал на повеќе меѓународни конференции, а работел и на еден проект. Во 2018 година освоил награда на конкурсот на Народната банка на Република Македонија за млади истражувачи. Има искуство во користење на програмските јазици и софтверските пакети: Python, SQL, SPARQL, Microsoft Office, Eviews, R, MATLAB, FLAME и Stata. Кандидатот бил предложен да биде избран за соработник – асистент во научната област финансии по пријава на конкурсот за избор на извршители во соработничко звање – асистент од 1.12.2020 година (објавено во Билтен бр. 1228 од 15.12.2020 година). Притоа, предлогот за избор не го добил потребното мнозинство на гласови за усвојување од страна на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје одржан на 26.2.2021 година.

Кандидатот д-р Јордан Косевски е роден на 11.4.1981 година во Охрид. Според информациите од приложената кратка биографија, кандидатот во 2000 година се запишал на Факултетот за туризам и угостителство во Охрид при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, а дипломирал во 2004 година, при што се стекнал со звањето дипломиран менаџер по осигурување. Во прилог на пријавата, не е доставен соодветен документ за завршени додипломски студии, заради што Комисијата не е во можност да го утврди и исполнувањето на условот за минимален просечен успех од 8,00. Во 2004 година, кандидатот д-р Јордан Косевски се запишал на втор циклус студии на

студиската програма Менаџмент во осигурителни компании на Факултетот за туризам и угостителство во Охрид при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, а магистрирал во 2008 година со просечен успех 9,33, на тема „Канали на дистрибуција – фактор за развој на животното осигурување во Република Македонија“. Кандидатот во 2010 година ја одбрал докторската дисертација под наслов „Примена на Базел 2 и Солвенца 2 стандардите во Република Македонија како нови модели за супервизорска контрола во банките и компаниите за осигурување“ на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и се стекнал со научен степен доктор по економски науки. Во однос на работното искуство, кандидатот работел во Филијалата на Стопанска банка АД – Скопје во Охрид, во периодот од 2008 до 2015 година. Во периодот од 2016 до 2020, кандидатот работел како кредитен референт во кредитната институција MoneyMAX во Охрид, како оператор во обложувалницата Sport Life во Скопје и како банкарски службеник во Силк роуд банка во Скопје, во времетраење од неколку месеци. Од април 2021 година, кандидатот работи во секторот Финансии во S/N Брокер. Кандидатот д-р Јордан Косевски има доставено уверение од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, УКИМ, бр. 03-688/2 од 23.4.2021 година, за познавање на англискиот јазик на ниво Б2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR). Кандидатот поседува компјутерски вештини и способности за работа со компјутерска опрема и софтвери (Eviews, Stata, SPSS). Учествувал во еден проект и коавтор е на една книга. Се јавува како автор и коавтор на повеќе научноистражувачки трудови објавени во домашни и реномирани меѓународни научни списанија. Кандидатот освоил прва награда за најдобар млад истражувач на конкурс организиран од страна на Агенцијата за супервизија на осигурувањето на Република Македонија во 2012 и прва награда за најдобар млад истражувач на конкурс организиран од страна на Народната банка на Република Македонија во 2016 година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

- По разгледувањето на целокупната доставена документација, а согласно со член 33 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, членовите на Комисијата не успеаја, со мнозинство на гласови, да се согласат за ниту еден кандидат.
- Оттука, Комисијата дава предлог да не се избере ниеден од пријавените кандидати.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Елена Наумовска, с.р.
Проф. д-р Кирил Јовановски, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Гоцков, с.р.

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ
ИСТРАЖУВАЧ**

Кандидат: Ана Бишева

Институција: Економски факултет – Скопје

Научна област: финансии

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стектат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: финансии и инвестиции	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот и на вториот циклус академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,06 Просечниот успех на втор циклус изнесува: /	/
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: My TOEFL iBT Test Scores 3. Издавач на документот: ETS TOEFL 4. Датум на издавање на документот: 7.6.2021 година	ДА

Кандидат: Александар Давчев

Институција: Економски факултет – Скопје

Научна област: финансии

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стектат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: монетарна економија, финансии и банкарство	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот и на вториот циклус академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,75 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: уверение бр. 03- 1687/2 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, УКИМ 4. Датум на издавање на документот: 4.12.2020 година	ДА

Кандидат: Кирил Симеоновски
Институција: Економски факултет – Скопје
Научна област: финансии

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стектат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: монетарна економија, финансии и банкарство	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот и на вториот циклус академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,94 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: уверение бр. 03- 1665/2 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, УКИМ 4. Датум на издавање на документот: 1.12.2020 година	ДА

Кандидат: Јордан Косевски
Институција: Економски факултет – Скопје
Научна област: финансии

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	/
2	Стектат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: осигурување	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот и на вториот циклус академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: / Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,33	/
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: уверение бр. 03- 688/2/2 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, УКИМ 4. Датум на издавање на документот: 23.4.2021 година	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Елена Наумовска, с.р.
Проф. д-р Кирил Јовановски, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Гоцков, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА МАГИСТЕРСКИ ТРУД НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Василије Авировиќ	„Перцепции и задоволство на купувачите при електронското купување авионски билети“	„Customer perceptions and satisfaction on e-ticketing in airline industry“	проф. д-р Анита Циунова – Шулеска	02-1781/2 02.11.2021
2.	Марија Ташева	„Двофазен пристап за мерење на ефикасноста на осигурителниот сектор во Република Северна Македонија“	„Two-stage approach for measuring efficiency of insurance sector in the Republic of North Macedonia“	проф. д-р Виолета Цветкоска	02-1818/2 02.11.2021
3.	Маја Мишкарова	„Паметен град како иновативно-технолошки пристап за справување со новите урбани предизвици“	„Smart City as an innovative - technological approach for dealing with new urban challenges“	проф. д-р Никола Левков	02-1812/2 02.11.2021
4.	Виолета Ангелкоска	„Планирањето и контролата како алатка за опстанок и раст на малите и средни претпријатија“	„Planning and control as tools for survival and growth of small and medium enterprises“	проф. д-р Марина Трпеска	02-1922/2 02.11.2021

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ НА
ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	М-р Бурим Љатифи	“СДИ и нивното влијание врз локалната економија од перспектива на соработка на МНП и МСП”	"FDI and their impact on the local economy from perspective of cooperation of MNEs and SMEs"	проф. д-р Стојан Дебарлиев	29.10.2021 година бр.02-1799/3

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА И РЕВМАТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на објавениот конкурс на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 3.9.2021 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и ревматологија на Медицинскиот факултет во Скопје, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет број 02-3859/7, донесена на 28.9.2021, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова, проф. д-р Георѓи Божиновски, проф. д-р Мане Грличков, проф. д-р Мери Трајковска и проф. д-р Петар Дејанов. Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на едно лице во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и ревматологија, во предвидениот рок се пријави еден кандидат, вонр. проф. д-р Ирена Кафеџиска.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Ирена Кафеџиска е родена во Скопје, на 7.9.1955 год. Основно и средно образование (гимназија „Георѓи Димитров“) завршила во родниот град, со одличен успех. Во 1983 год. дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје со просечен успех 8,0. Во 1985 год. се вработила како лекар на Клиниката за ревматологија. Во 1989 година била избрана за помлад асистент на Медицинскиот факултет во Скопје, по предметите Интерна медицина и Интерна пропедевтика. Во 1992 год. се стекнала со звањето специјалист по интерна медицина. Во 1993 год. била избрана за асистент на Медицинскиот факултет, а во 1997 и 2001 год. потврден ѝ е изборот за асистент. Во 1997 год. е назначена за шеф на Отсекот за термографија. Од 1999 до 2006 год. била назначена за раководител на Одделението за амбулантно-поликлиничка дејност на Клиниката. Во 2004 год. се стекнала со звањето супспецијалист ревматолог. Во 2006 год. е назначена за раководител на Одделението за воспалителни ревматизми. Во периодот од 2013 до 2015 год., како претседател на Управен одбор на ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија и потписник на медицинската документација ја организирала медицинската дејност на Клиниката. Од 31.12.2015 до 8.8.2017 год. била на позицијата медицински директор на Клиниката. Во 2020 год. е назначена за раководител на Одделот за воспалителни ревматизми и дијагностика на структурно функционално нарушување на локомоторниот систем.

Докторската дисертација со наслов: **АРТИКУЛАРНИ И ДРУГИ ИНДЕКСИ НА АКТИВНОСТ КАКО КРИТЕРИУМИ ЗА ЕВАЛУАЦИЈА НА РЕВМАТОИДНИОТ АРТРИТИС И ТЕРАПИСКИОТ ЕФЕКТ НА ИМУНОМОДУЛАТОРНАТА ТЕРАПИЈА**, со успех ја одбрала на 6.11.2007 год. и се здобила со звањето доктор на медицински науки. Од овој период датира и практичната примена на квантитативната процена на активноста на ревматоидниот артритис во клиничкото следење на пациентите на Клиниката за ревматологија.

Во јуни 2012 година е избрана за насловен доцент по предметот Интерна медицина (Билтен на УКИМ бр. 1031/2012), во 2015 за доцент (Билтен на УКИМ бр. 1111/2015), а во 2017 год. била избрана во вонреден професор (Билтен на УКИМ бр. 1140/2017).

Вклучена е во стручната работа на Клиниката за ревматологија, учествувала на научни и стручни конгреси, симпозиуми и интерсекциски состаноци во државата и надвор од неа. Во тек на 1997 и 1998 год. била секретар на Македонската асоцијација во

состав на EULAR-Европска асоцијација на ревматолози. Од 1998 година е член на МААР во состав на EULAR. Член е на Македонското здружение на лекари и Лекарската комора на Македонија.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор за вонреден професор објавени во Билтен бр. 1140/2017 година до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, кандидатката вонр. проф. д-р Ирена Кафеџиска е вклучена во изведувањето настава од студиската програма Интегрирани студии од прв и втор циклус по предметот Интерна медицина од областа на ревматологијата за студенти по општа медицина и стоматологија, настава по клиничко испитување, теоретска настава за специјализанти по интерна медицина од областа на ревматологијата, како и теоретска настава за физиотерапевти. Учествовала во одржување на вежби по клиничка пракса за студенти по медицина и стоматологија, палијативна и геријатриска медицина. Ангажирана е како едукатор и ментор на специјализанти по специјалноста ревматологија. Била член на рецензентски комисији за: оценка на пријавена тема на докторска дисертација (2 кандидата); одбрана на докторска дисертација (1 кандидат); одбрана на специјалистичка работа (2 кандидата); оценка и одбрана на дипломска работа (4 кандидати). Била член на комисији за рецензирање на пишан труд за валоризација на кредити од докторски семинари во III и V семестар/циклус докторски студии (3 кандидати). Била член на комисији за оценка и одбрана на дипломски труд – тригодишни стручни студии – физиотерапевти при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Медицински факултет (3 кандидати). Била член на рецензентски комисији за избор во насловно звање на 6 кандидати, 3 научни соработници, 2 виши научни соработника, 4 доценти и 1 вонреден професор, како и член на комисија за полагање на супспецијалистички испит по ревматологија.

Акредитирана е за ментор на трет циклус – докторски студии на студиските програми Клиничка медицина и Базична медицина од трет циклус од февруари 2021 год.

Научноистражувачка дејност

Вонр. проф. д-р Ирена Кафеџиска е автор и коавтор на 11 трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтни научно-стручни списанија со меѓународен уредувачки одбор, како и апстракти објавени во зборници. Активно учествувала и на секциски предавања на научно-стручни собири од меѓународен и национален карактер.

Учесник е во четири национални проекти (во два од нив како раководител) и во два меѓународни проекта како главен истражувач.

Била рецензент на два научно-стручни труда во списанието Македонски медицински преглед, 2020, 2021 год., и рецензент на труд за списанието „Прилози“, Одделение за медицински науки, МАНУ, 2021 год. Била член на научен одбор на:

8 th Balkan Congress of Arthroscopy, Sports Traumatology & Knee Surgery, organized by Balkan Society of Arthroscopy Sports traumatology & Knee surgery, 8-20 May 2017 Struga.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Вонр. проф. д-р Ирена Кафеџиска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Клиниката за ревматологија во Скопје. Врши стручна и научна дејност.

Автор е во рецензиран учебник под наслов „Интерна медицина“ том I од поглавјето по ревматологија на тема: „Ревматска треска“, „Болест на Бехчет“ и „Вонзглобен

ревматизам“, издаден од Медицински факултет, Скопје, 2020 год. Автор е на две тематски содржини во учебник по Интерна медицина за тригодишни студии на медицински сестри, техничари, физиотерапевти и логопеди, кој е во фаза на подготовка.

Во поглед на клиничка/научно-апликативна студија во областа на медицинските науки и здравството, како истражувач во мултицентрична интернационална студија „ WA 19926“ и учесник во продолжение на студијата „ ML28133-A Multicenter, Open-Label, Single Arm, Long Term Extension Study of WA19926 to Describe Safety During Treatment with Tocilizumam in Patients with Early, Moderate to Severy Rheumatoid Arthritis“, резултатите, дискусијата и заклучоците се имплементирани во труд објавен во списанието Македонски медицински преглед, 2017; 71(2):83-90 ;

Како медицински директор на Клиниката за ревматологија (до 8.8.2017 год.), учествувала во експертски активности од областа на медицинската дејност, како и во подготовка на систематизација на медицинската здравствена дејност на Клиниката, 2016 год.

Кандидатката покажува активности во дејности од поширок интерес:

- била член на Комисијата за потреба на лекување на пациенти со ревматски болести во други земји надвор од нашата држава;
- била член на Комисија за издавање на конзилијарно мислење со наод за остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице;
- член е на конзилијарна комисија за селектирање на пациенти со тежок облик на ревматоидниот артритис кои имаат потреба од биолошка терапија;
- заменик-претседател е на комисија за полагање на стручни испити на здравствените работници со средно, више и високо стручно образование во траење од три години за образовен профил физиотерапевт;
- претседател е на Управен одбор на ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија, Скопје;
- член е на Наставно-научен совет на Медицински факултет – Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ (втор мандат во тек);
- член е на уредувачкиот одбор во „International Journal of Clinical and Experimental Medical Sciences“ (IJCEMS) (Science Publishing Group INC), SAD;
- носител е на наградата „Гоце Делчев“ како учесник во тим (група на автори) за трудот „Интерна медицина“, 2021 год., Благодарница за придонес во развој и работата на Медицинскиот факултет по повод јубилејот 70 години, март 2017 год., како и на Благодарница од областа на стручната дејност за придонес во услови на пандемија со Covid-19.

Последниот реферат за избор во звањето вонреден професор е објавен во Билтен бр. 1140 од 17.2.2017 година.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: ИРЕНА ЗЛАТКО КАФЕЦИСКА

(име, татково име и презиме)

**Институција: МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ, УНИВЕРЗИТЕТСКА
КЛИНИКА ЗА РЕВМАТОЛОГИЈА**

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА, РЕВМАТОЛОГИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ
РЕДОВЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус студии изнесува: 8,0.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: интерна медицина; поле: ревматологија; подрачје: ревматоиден артритис.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание Македонски Медицински Преглед</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: IndexMedicus, Medline, Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: ML28133 –A Multicenter, Open-Label, Long-term extension study of WA19926 to describe safety during treatment with Tocilizumab in patients with early, moderate to severe Rheumatoid arthritis</p> <p>4. Година на објава: 2017</p> <p>1. Назив на научното списание: Македонски медицински преглед</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: IndexMedicus, Medline, Ebsco</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3.Наслов на трудот: ACR20 и ACR50 критериуми за проценка на терапевски одговор од метотрексат кај пациенти со ревматоиден артритис 4.Година на објава: 2019</p> <p>1. Назив на научното списание: Македонски медицински преглед 2.Назив на електронската база на списанија: IndexMedicus, Medline, Ebsco</p> <p>3.Наслов на трудот: Превенција на губиток на минерална коскена густина кај пациенти со инфламаторни ревматски болести 4.Година на објава: 2020</p> <p>1. Назив на научното списание: Прилози, Contributions, MANU 2.Назив на електронската база на списанија: IndexMedicus, Medline, Ebsco 3. Наслов на трудот:Epidemiological analysis and geographical distribution of patients suffering from rheumatoid arthritis, eligible for first-line therapy/monotherapy treatment with subcutaneous formulation of tocilizumab in the Republic of Macedonia 4.Година на објава: 2018</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal of autoimmune disease and rheumatology 2.Назив на електронската база на списанија: IndexMedicus, Medline, Ebsco 3.Наслов на трудот: Satisfaction level of rheumatoid arthritis patients enrolled in the treatment with subcutaneous tocilizumab 4.Година на објава: 2020</p> <p>1. Назив на научното списание: Прилози, Contributions, MANU 2.Назив на електронската база на списанија: IndexMedicus, Medline, Ebsco 3.Наслов на трудот: Myocardial perfusion abnormalities in young and premenopausal women with systemic lupus erythematosus, detected with 99mTc myocardial perfusion scintigraphy –prevalence and correlation with proatherogenic factors 4.Година на објава: 2018</p>	
3.2	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1.Назив на зборникот: Nacional Conference of rheumatology 2.Назив на меѓународниот собир: Бугарско здружение по ревматологија, Nacional Conference of rheumatology 3.Имиња на земјите: Србија, Бугарија, Русија, Грција 4.Наслов на трудот: 99MTC-MIBI spect myocardial perfusion scintigraphy in assessment of myocardial perfusion in asymptomatic patients with systemic lupus erythematosus 5. Година на објава: 2017	
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Учебник по Интерна медицина, том I, поглавје: Ревматологија. Автор е на: „Ревматска треска“, „Болест на Бехчет“ и „Вонзглобен ревматизам“, Медицински факултет. Место и година на објава: Скопје, 2020	ДА
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: Билтен број 1140 од 15 февруари 2017 година	ДА
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова, с.р.
Проф. д-р Ѓеорѓи Божиновски, с.р.
Проф. д-р Мане Грличков, с.р.
Проф. д-р Мери Трајковска, с.р.
Проф. д-р Петар Дејанов, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: ИРЕНА ЗЛАТКО КАФЕЌИСКА
(име, татково име и презиме)

Институција: УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“, СКОПЈЕ, РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ, УНИВЕРЗИТЕТСКА КЛИНИКА ЗА РЕВМАТОЛОГИЈА
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА, РЕВМАТОЛОГИЈА

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активност	Поени
1.	<i>Одржување на настава од прв циклус студии</i>	
	Одржување на настава од прв циклус студии по Интерна медицина за медицинари, стоматолози и Клиничко испитување во ревматологија (летен семестар 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 (on line) 8 семестри: за студенти по медицина 3 x 15 x 0.04 x 8	14.4
	Настава за студенти по стоматологија 1 x 15 x 0.04 x 8	4.8
	Настава по Клиничко испитување во ревматологија 1 x 15 x 0.04 x 8	4.8
	Настава по Интерна медицина за високи школи - физиотерапевти -редовни 3 x 15 x 0.04 x 6 -вонредни 1 x 15 x 0.04 x 3	10.8 1.8 6.75
	Теоретска настава за специјализани по Интерна медицина 2017/2018, 2019/2020, 2020/2021 (on line) 3 x 15 x 0.05 x 3	
	Одржани вежби по клиничка практика: летен семестар 2017, од 6 февруари до 31 март, 3 групи; зимски семестар 2017/2018 од 0. 10 до 17 .11. 4 групи; летен семестар 2017/2018 од 5.2. до 30.3.2018 - 3 групи; 2018/2019 (зимски) од 1.10 до 17.11.2018 – 4 групи; 2018/2019 (летен) од 18.2. до 12.4.2019 – 4 групи; 2019/2020 (зимски) од 01. 10 до 21.11.2019 - 4 групи; 2019/2020 (летен) од 17. 2. до 10.4.2020 – 3 групи; од 2020/2021 (зимски) од 1 до 27.11. 2020 – 4 групи (вкупно 29 групи од по 3 студенти). 3 часа x 15 x 0.06 x 8 (семестри)	21.6
	Ментор на студенти по Клиничка практика по ревматологија од летен семестар 2017 год. до зимски семестар 2020/2021 год. (12 групи од по 3 студенти) 3 часа x 15 x 0.06 x 12 групи	32.4

	Консултација со студенти по клиничка практика: 3(број на студ. во група) x 0.2 x 29 (број на групи)	17.4
	Вежби по Геријатриска медицина 4 студ. x 25 часа x 0.04	4
	Вежби по Палијативна медицина 4 студ. x 25 часа x 0.04	4
	Воведно одржана вежба по практичен дел од клиничка практика, 2019 год. (група А 12) 3 часа x 0.04	0.12
	Едукатор на здравствена едукација на специјализанти: а)7 (часа неделно) x (8недели) x 0.08 x 13 специјализанти; б)7 (часа неделно)x (24 недели) x 0.08 x 5 специјализанти в)7 (часа неделно) x (4 недели) x 0.08 x 3 специјализанти г)7 (часа неделно x (2 недели) x 0.08 x 13 специјализанти	58.24 67.2 6.72 14.56
	Ментор на специјализанти од областа на ревматологијата: 4 (часа неделно) x 20 (недели) x 0.08 x 3 специјализанти (со почеток од 2016, 2018 и 2019 година)	19.2
	Ментор на супспецијализација по ревматологија 4 (часа неделно) x 20 (недели) x 0.08 x 1 специјализант (од 01. 03. 2017 год.) во траење од 24 месеци	6.4
	Член на комисија за одбрана на докторски труд (1 кандидат)	0.7
	Член на комисија за оцена на докторски труд (2 кандидати)	1.4
	Член на комисија за одбрана на специјалистичка работа 2 (кандидата) x 0.7	1.4
	Член на комисија за одбрана на дипломска работа 4 (кандидати) x 0.1	0.4
2.	<i>Учество во школи и работилници</i>	
	Учество во работилница за стекнување на методолошко-педагошки вештини во наставата на Медицинскиот факултет. Завршена обука за концепт на современа настава изведена на Педагошкиот факултет во Скопје, 25.10.2016 год.	1
	Активно учество на стручен состанок на ревматолошката секција на тема: „Нови дијагностички и тераписки можности во ревматологијата“, 5.5.2017, Скопје	1
	Интерактивна работилница на тема: Остеопороза. Кавала, Грција, 7.4.2017, во организација на Alvogen Pharma	1
	Certificate of Completion Good Clinical Practices Course. 2017, December 2017. The training has been funded in whole or in part with Federal funds from the National Institute on Drug Abuse, National Institutes of Health, Department of Health and Human Services, under Contract No. HHSN27201201000024C	1
	World Congress on Osteoporosis, Osteoarthritis and Musculoskeletal diseases, Florence, Italy, March 23th-26th, 2017	1
	8 th Balkan Congress of Arthroscopy, Sports Traumatology & Knee Surgery, organized by Balkan Society of Arthroscopy Sports traumatology and knee surgery, 8-20 May 2017, Струга	1

	AURORA Investigator Meeting for information and tools necessary for successfully participate in phase 3 study. Madrid, 31May-2 June 2017	1
	Annual European Congress of Rheumatology-EULAR, Madrid, Spain, 14-17 June 2017	1
	„ A New Era for Giant Cell Arteritis” participation in this event, Madrid, May 2017 Roche satellite symposium at EULAR , Madrid, 15. June 2017	1
	From evolution to Revolution in treatment of RA Patients. Roche-sponsored symposium at EULAR, Madrid 16 june, 2017	1
	18-ти Симпозиум актуелни пнеумофтизиолошки проблеми на тема: улога на квантиферон тестот во дијагноза на латентна туберкулозна инфекција, Скопје 12. 09. 2018 год.	1
	World Congress of Osteoporosis, Osteoarthritis and Musculoskeletal Diseases WCO IOF-ESCEO 2018 Krakow, april 19-22	1
	Annual European Congress of Rheumatology-EULAR 2018 Amsterdam, Netherlands, 13-16 June	1
	Континуирана медицинска едукација на тема: „Терапевтски можности во третман на хронична болка, дегенеративни и метаболни ревматизми“, акредитирана од Лекарската комора на Македонија, Скопје, 23.3.2018	1
	Континуирана медицинска едукација на тема: Клинички искуства со Etanercept во секојдневната ревматолошка пракса”. Скопје, 5.3.2019	1
	INSIGHTS in inflammation & immunology. Berlin, Germany, 8-9 February 2019 во организација на Pfizer	1
	World Congress on Osteoporosis, Osteoarthritis and musculoskeletal diseases. Paris 2019, 4-7 April	1
	European Congress of Rheumatology-EULAR 2019, Madrid, 12-15 June	1
	Стручен состанок на тема: „Новини во терапевскиот пристап на ревматските заболувања во Македонија“, во организација на МААР, Скопје, 17.5.2019 год.	1
	Стручен состанок на тема: 20 Октомври – Светски ден на остеопорозата. Скопје, 21. 10. 2019 год.	1
	Клинички искуства со ЈАК-инхибитори од Универзитетска клиника за ревматологија. Скопје, во организација на Pfizer, 2020	1
	EULAR 2021 Virtual Congress 2-5 June accredited by European Accreditation Council for Continuing Medical Education	1
	Вкупно	321.09

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр. 3	Назив на активност Учесник во научни проекти -национални-	Вкупно Поени
------------	---	-----------------

	Раководител на научно-апликативна студија во областа на здравството: „Patient support to facilitate to treatment for RA patients in their native town“. Рош Македонија ДООЕЛ Скопје, 2016	6
	Раководител на научно-апликативна студија во областа на здравството: „Market research to evaluate the practices for management of RA patients at GPs level“. Рош Македонија ДООЕЛ Скопје 2016	6
	Учесник во: Програма за истражување на епидемиолошкиот профил на пациентите со ревматоиден артритис кои се на терапија со поткожна формулација на Tocilizumab на Универзитетска клиника за ревматологија – Скопје“, Рош Македонија ДООЕЛ Скопје, од 1 октомври до 15 декември 2018 година.	3
	Учесник во: Програма за истражување на проценка на преференциите на пациентите како и степенот на нивното задоволство од третманот на ревматоидниот артритис со супкутаната формулација на Tocilizumab“, Рош Македонија ДООЕЛ Скопје, од 1 октомври до 15 декември 2018 година	3
	Главен истражувач во меѓународни студии	
	Мултицентрична, отворена продолжена фаза II студија за проценка на долгорочна ефикасност и безбедност на субкутаниот ALX-0061 кај испитаници со умерен до тежок облик на ревматоиден артритис кои имаат завршено една од претходните фази II б студии со ALX-0061. Ablinx NV, Technologiemark 21, 9052 Zwijnaarde, Белгија, 2016-2018	9
	Рандомизирана, контролирана, двојно слепа студија со која се споредуваат ефикасноста, безбедноста на Orelvo (воклоспорин) (23,7 mg. два пати дневно) со плацебо во постигнување на ренален одговор кај испитаници со активен лупус. (во период од 2017 до 2019). AURINIA, Pharmaceuticals Inc., Worldwide Clinical Trials and CMIC Head office and Edmonton office Canada	9
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кои има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
	Multicenter, Open-Label, Long-term Extension study to Describe the Safety of Tocilizumab in Patients with Early, Moderate to Severe Rheumatoid Arthritis Irena Kafedziska , Snezana Mishevskа Perchinkova, Dubravka Antova, Mimoza Kotevska Nikolova, Anzhelika Stojanovska, Filip Cuchev American Journal of Internal Medicine 2020; 8(3): 125-132 http://www.sciencepublishinggroup.com/j/ajim doi:10.11648/j.ajim.20200803.16 ISSN: 2330-4324 (Online) Impact factor 2019-2020, 6.051	4.8+6.05 1

<p>4. Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кои има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надмунува две третини од вкупниот број на членови</p>		
1.	<p>ML28133 –A Multicenter, Open-Label, Long-term extension study of WA19926 to describe safety during treatment with Tocilizumab in patients with early, moderate to severe Rheumatoid arthritis Irena Kafedziska, Snezhana Mishevska -Percinkova, Dubravka Antova, Mimoza Kotevska Nikolova, Anzhelika Stojanovska and Filip Guchev Mac. Med. Preview, 2017; 71(2):83-90 ;</p>	3
2.	<p>ACR20 and ACR50 Criteria for the assessment of treatment response in patients with rheumatoid arthritis treated with Methotrexate Irena Kafedjiska, Filip Guchev, Snezhana Mishevska-Percinkova, Emilija Sandevska, Maja Bojadjioska and Baskim Osmani Mac. Med. Preview, 2019; 73(3):169-172</p>	3
3.	<p>Prevention of bone mineral loss in patients with inflammatory rheumatic diseases Irena Kafedjiska, Filip Guchev, Mimoza Nikolovska-Kotevska, Dubravka Antova, Emilija Sandevska, Maja Bojadjioska, Baskim Osmani and Slavica Subevska – Stratova. Mac. Med. Preview, 2020; 74(2):89-93</p>	3
4.	<p>Myocardial perfusion in patients with systemic lupus erythematosus and low to intermediate risk for coronary artery disease, assessed with 99 mtc mibi myocardial perfusion sintigraphy-case reports Sandevska Emilija, Pop Gjorcheva D, Vavlukis M, Krstic Damjanovska Lj, Majstorov V, Kafedziska I, Percinkova Mishevska S. Acta morphol.2017; Vol. 14 (1):19-25</p>	3
5.	<p>Tc-MIBI GATED-SPECT Myocardial Perfusion Scintigraphy in Asymptomatic patients with Systemic Lupus Erythematosus Sandevska E, Pop Gjorcheva D, Vavlukis M, Tanevska B, Sandevski A, Kafedjiska I, Krstic Damjanovska L, Guchev F, Tripunoski T, Bozinovska N, Kostova N Physioacta 2018;Vol 12-No1:24-36 Journal of Macedonian Association of Physiologists and Antropologists</p>	3
6.	<p>Epidemiological analysis and geographical distribution of patients suffering from rheumatoid arthritis, eligible for first-line therapy/monotherapy treatment with subcutaneous formulation of tocilizumab in the Republic of Macedonia Filip Gucev, Snezana Perchinkova-Mishevska, Georgi Bozinovski, Irena Kafedjiska, Dubravka Antova, Ljubinka Damjanovska Krstic, Bashkim Osmani, Fjola Hadjhamza, Oliver Nikolov Contributions, Section of Medical Sciences, XXXIX 2-3, 2018; 79-92</p>	3
7.	<p>Satisfaction Level of Rheumatoid Arthritis Patients Enrolled in the Treatment with Subcutaneous Tocilizumab Gucev Filip, Lj. Damjanovska –Krstikj, D. Antova, B. Osmani, M. Nikolovska Kotevska, A. Karadzova Stojanovska, S. Pavlova, E. Sandevska, M. Bojadjioska, S. Vidinik, N.G. Jordanovska, I. Kafedjiska, G. Bozinovski and S. Perchinkova-Mishevska Journal of Autoimmune Diseases and Rheumatology, 2020, 8, 9-17 E-ISSN: 2310-9874/20</p>	3
8.	<p>Myocardial perfusion abnormalities in young and premenopausal women with systemic lupus erythematosus, detected with 99 MTC</p>	3

	MIBI Myocardial perfusion scintigraphy – prevalence and correlation with proatherogenic factors) Emilija Sandevska, Daniela Pop Gjorcheva, Marija Vavlukis, Aleksandar Sandevski, Irena Kafedjiska , Ljubinka Krstik Damjanoska, Venjamin Majstorov, Sasha Jovanovska-Perchinkova, Filip Guchev, Nela Kostova Contributions, Section of Medical Sciences, XXXIX 2-3, 2018; 79-92. ISSN 1857-9345	
9.	Diagnostic Central Obesity Indexes cut-off point values determined with Dual-Energy X –Ray Absorptiometry in Cushing’s and Obese Women Slavica Shubevska Stratrova, Sasha Jovanovska Mishevskа, Iskra Bitoska, Irena Kafedziska Contributions. Sec. of Med.Sci.,XLI 3, 2020 ISSN 1857-9345	3
10.	Assessment of Osteoporosis and occurrence of vertebral fractures in postmenopausal patients with rheumatoid arthritis treated with small doses of glucocorticoids Maja Bojadzioska, Petar Dejanov, Irena Kafedziska , Mimoza Nikolovska Kotevska, Andzelika Karadzova Stojanoska, Viktor Isjanovski, Sasha Jovanovska Mishevskа, Filip Gucev, Igor Isjanovski, Elena Curakova Ristovska Archives of public health 2020; Vol. 12 No.3, 53-60 (Institut za javno zdravje na Republika Makedonija)	3
5.Трудови со оригинални научни /стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји		
1.	99MTC-MIBI spect myocardial perfusion scintigraphy in assessment of myocardial perfusion in asymptomatic patients with systemic lupus erythematosus E. Sandevska, Lj Krstic-Damjanovska, D. Pop Gjorceva, M. Buseva, I. Kafedziska , V. Majstorov, A. Sandevski, S. M.Percinkova Бугарско Здружение по ревматологија. Nacional Conference of Rheumatology Bugaria, 2017 N1, page 29	1.8
6.	Рецензија на научен/стручен труд	
	1.Рецензент на трудот „Преваленца на вертебрални фрактури кај постменопаузални пациентки со ревматоиден артритис”(за списанието Македонски Медицински преглед), 2021 год. 2.Рецензент на трудот „Аспекти на нефротоксичност од најчесто употребувани нестероидни антиинфламаторни лекови кај пациенти со ревматоиден артритис” (за списанието Македонски Медицински преглед) 3.Рецензент на трудот „DXA Diagnostic Indexes of abdominal obesity” (за списанието Прилози, Одделение за Медицински науки, МАНУ, 2021 год.) (3 x 0.2)	0,6
7.	Секциски предавања на научен/стручен собир	
	Превенција на губење на минерална коскена густина кај пациенти со инфламаторни ревматски заболувања. Ирена Кафециска (усно предавање), Маврово, 3 – 4.3.2017 година	1

	Секундарна остеопороза при ревматски заболувања. Проф. д-р Ирена Кафециска. Поканет предавач од Алкалоид Конс Дооел Скопје, на стручен состанок за остеопороза, Скопје, 4.4.2017 год.	1
	Правилен избор на НСАИЛ во превенција на ГИТ-несакани ефекти. Проф. д-р Ирена Кафециска (усно предавање). Стручен состанок во организација на Лек, Скопје, 17.5.2017 год.	1
	Ревматоиден артритис, тераписки протоколи и улога на Actemra sc. Проф. Др. Ирена Кафециска (усно предавање). Симпозиум во организација на Рош на тема: „Рана дијагноза и современ третман на пациентите со ревматоиден артритис со Actemra s.c.“. Струмица, 18 октомври 2018 година.	1
	Превенција на губење на минерална коскена густина кај пациенти со инфламаторни ревматски болести. Проф. д-р Ирена Кафециска (усно предавање). Стручен состанок на тема: „Новости во лекување на остеопороза“, Струга, 4 – 6 мај 2018.	1
	DAS28 критериум за пациент со ревматоиден артритис да биде поставен на биолошка терапија со Actemra sc. Д-р Ирена Кафециска. Пленарно предавање на промотивен настан на тема: Рана дијагноза и современ третман на пациентите со ревматоиден артритис со Actemra sc. во организација на Рош, мај 2018, Скопје.	2
	ACR-критериуми за евалуација на тераписки одговор од Метотрексат кај пациенти со ран ревматоиден артритис. Проф. д-р Ирена Кафециска (усно предавање). Стручна секција на ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија, х. „Радика“, Маврово, 15 – 16 март 2019 година.	1
	Приказ на случаи на пациенти третирани со Tocilizumab sc. Проф. д-р Ирена Кафециска (усно предавање). Стручен состанок на континуирана медицинска едукација за иновативен пристап во третман на РА и бенефит од третман со Tocilizumab. Скопје, 27.9.2019.	1
	Tofacitinib-преглед на ефикасноста преку клинички студии. – Проф. д-р Ирена Кафециска Пленарно предавање на стручен состанок на тема XELJANZ (tofacitinib) –нов тераписки пристап со иновативен механизам на делување (во организација на Phizer. Скопје, 3.10.2019 год.	2
	Важни безбедносни информации поврзани со лекот MabThera. Проф. д-р Ирена Кафециска (усно предавање). Учесник во РА едукативни вебинари за пациенти на терапија со Asemra sc и Mabthera, во организација на Roche, 28 октомври 2020 год. (ZOOM-состанок).	2
	Учесник и консултант во тимови за консултација во закажани консултативни термини за пациенти кои немале можност да го следат вебинарот или имале дополнителни прашања на тема „Важни безбедносни информации поврзани со лекот MabThera“, 5. 11.2020 година. (ZOOM состанок), во организација на Roche.	2
	Tocilizumab можност за самоапликација, голема предност во услови на пандемија. Проф. д-р Ирена Кафециска (усна презентација). Стручен состанок на тема: Иновативен пристап во дијагноза и третман на ревматоиден артритис и GCA во услови на пандемија. МААР-симпозиум. 22. 12. 2020 год. (ZOOM-состанок)	1
	Стручен состанок на тема „Примена на ЈАК-инхибитори во лекување на ревматолошки заболувања – каде сме денес?“, во организација на Phizer со учество на колеги од Хрватска и учесници од Phizer Хрватска. Вовед и цели на состанокот,	3

	дискусија и заклучоци – модератор: проф. д-р Ирена Кафеџиска (онлајн на ZOOM-платформа, 22.4.2021 година	
	Модератор на утрински состанок на Катедра за интерна медицина Проф. д-р Ирена Кафеџиска на панелист Сања Петрова од ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија со тема „Анкилозантен спондилитис – приказ на случај“, 20.5.2021 год. на платформа Teams.	2
	Вкупно	100.251

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

9.	Книга од стручна област	
	Автор во рецензиран учебник под наслов „Интерна медицина“, том I, од поглавјето по ревматологија на тема: „Ревматска треска“, „Болест на Бехчет“ и „Вонзглобен ревматизам“, Медицински факултет, Скопје, 2020 год.	8
	Автор на две тематски содржини во учебник по Интерна медицина за тригодишни студии на медицински сестри, техничари, физиотерапевти и логопеди, кој е во фаза на подготовка.	
10.	Клиничка или научно апликативна студија во областа на медицинските науки и здравството	
	Како учесник во интернационална клиничка студија „WA19926“ и продолжение на истата студија „ML28133“ за безбедноста од третманот со Tocilizumab кај пациенти со ран, умерен до тежок ревматоиден артритис, резултатите, дискусијата и заклучоците се имплементирани во објавена студија „ML 28133 - A Multicenter, Open-Label, Long-term extension study of WA19926 to describe safety during treatment with Tocilizumab in patients with early, moderate to severe Rheumatoid arthritis“. Irena Kafedziska, Snezhana Mishevska -Percinkova, Dubravka Antova, Mimoza Kotevska Nikolova, Anzhelika Stojanovska and Filip Guchev Mac. Med. Preview, 2017; 71(2):83-90 ;	5
11.	Експертски активности:	
	Систематизација на медицинската дејност на ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија, Скопје, 2016 година	1
	Стручна ревизија на медицинската дејност на ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија, Скопје, 2013-08. 08. 2017 година	1
	Член на Комисијата за потреба на лекување на пациенти со ревматски болести во други земји надвор од нашата држава (до 8.8.2017 год.)	1
	Член на Комисија за издавање на конзилијарно мислење со наод за остварување на правото за паричен надоместок за помош и нега од друго лице (до 8.8.2017 год.)	1
	Член на комисија за конзилијарно мислење за примена на биолошка терапија кај пациенти со ревматоиден артритис врз основа на евалуација на активноста на болеста, а кои немале соодветен тераписки одговор од комбинирана DMARDs терапија	1

	Експертско мислење од ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија за биолошка терапија со Actemra супкутана формулација кај пациенти со ревматоиден артритис	1
	Експертско мислење од ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија за биолошка терапија со Simponi кај пациенти со ревматоиден артритис и со анкилозантен спондилитис	1
	Експертско мислење од ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија за биолошка терапија со Enbrel кај пациенти со ревматоиден артритис	1
12.	Завршена специјализација од областа на медицинските науки и здравството	2
13.	Завршена супспецијализација од областа на медицинските науки и здравството	1
	Вкупно	24

14.	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
	Член на уредувачкиот одбор во: „International Journal of Clinical and Experimental Medical Sciences“ (IJCEMS) (Science Publishing Group INC)“, SAD	3
	Член на научен одбор на „8th Balkan Congress of Arthroscopy, Sports Traumatology & Knee Surgery, organized by Balkan Society of Arthroscopy Sports traumatology & Knee surgery“, 8-20 May 2017 Struga.	1
	Заменик-на претседател на Комисија за полагање на стручни испити на здравствени работници со средно, више и високо образование во траење од три години во ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија	3
	Раководител на Оддел за воспалителни ревматизми и дијагностика на структурно функционално нарушување на локомоторниот апарат	3
	Претседател на Управен одбор на ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија	3
	Член на Етичка комисија на ЈЗУ Универзитетска клиника за ревматологија	1
	Член на Наставно-научен совет на Медицински факултет при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје (во тек втор мандат) 2 x 2	4
	Член на рецензентски комисији за избор во насловни звања (6 кандидати), во научни соработници (3 кандидати), во виши научни соработници (2 кандидати), во доценти (4 кандидати) и 1 вонреден професор. Вкупно 16 кандидати x 0.2	3.2
	Член на рецензентска комисија за полагање на специјалистички испит по ревматологија (2 кандидата) и специјалистички испит по интерна Медицина (1 кандидат) 3 кандидати x 0.2	0.6
	Член на комисији за рецензирање на пишан труд за валоризација на кредити од докторски семинари во III	0.6

	семестар/ докторски студии (2 кандидата), во V семестар/ докторски студии (1 кандидат) 3 кандидати x 0.2	
	Член на рецензентски комисији за оцена и одбрана на дипломски труд – тригодишни студии – физиотерапевти при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет (3 кандидати) 3 кандидати x 0.2	0.6
	Акредитирана е за ментор на трет циклус – докторски студии на студиските програми Клиничка медицина и Базична медицина од трет циклус, од февр. 2021 год.	1
	Награда за научно постигнување од струкова организација	
	Благодарница од Медицинскиот факултет во знак на признание за придонес во развој и работата на Медицинскиот факултет по повод јубилејот 70 години, март 2017 год.	3
	Благодарница од областа на стручната дејност за придонес во услови на пандемија со Covid-19.	3
	Награда „Гоце Делчев“ од образовна дејност како учесник во тим (група на автори) за трудот, „Интерна медицина“, Медицински факултет, Скопје, 2021 год.	2
	Вкупно	32

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ РЕДОВЕН	Поени
Наставно-образовна дејност	321,09
Научноистражувачка дејност	100,251
Стручно-применувачка дејност	24
Дејности од поширок интрес	32
Вкупно	477,341

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова, с.р.
Проф. д-р Ѓеорѓи Божиновски, с.р.
Проф. д-р Мане Грличков, с.р.
Проф. д-р Мери Трајковска, с.р.
Проф. д-р Петар Дејанов, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на вонр. проф. д-р Ирена Кафеџиска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека вонр. проф. д-р Ирена Кафеџиска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во наставно-научните области: интерна медицина и ревматологија. Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, вонр. проф. д-р Ирена Кафеџиска да биде избрана во звањето **редовен професор** во наставно-научните области: интерна медицина и ревматологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова, с.р.

Проф. д-р Ѓеорѓи Божиновски, с.р.

Проф. д-р Мане Грличков, с.р.

Проф. д-р Мери Трајковска, с.р.

Проф. д-р Петар Дејанов, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ТРИ НАСТАВНИЦИ ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА И КАРДИОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на Статутот на Медицинскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник број 458 од 17 октомври 2019 година), член 173 од Законот за високото образование (Службен весник на РМ бр. 82/2018) и членовите 8, 30, 33, 34, 35 и 36 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во научни-наставни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори (Универзитетски гласник број 411 од 5.11.2018 г.), врз основа на објавен конкурс во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 3.9.2021 година, за избор на 3 лица во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и кардиологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, донесена на XXXVI седница одржана на 28.9.2021, формирана е Рецензентска комисија во состав:

1. проф. д-р Сашко Кедев
2. проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска
3. проф. д-р Силвана Јованова
4. проф. д-р Ѓорѓи Божиновски
5. проф. д-р Бесна Герасимовска.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на 3 лица во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и кардиологија, во предвидениот рок се пријавја вонр. проф. д-р Марија Вавлукис, вонр. проф. д-р Маријан Бошевски и доц. д-р Емилија Антова.

1. Вонр. проф. д-р Марија Вавлукис

1. Биографски податоци и образование

Кандидатката д-р Марија Вавлукис е родена во Битола, на 19.3.1964 година. Основно и средно образование завршила во Скопје, со просечен успех 10,00. На Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, се запишала во учебната 1982/1983 година, а дипломирала со просек 9,42 во септември 1988 година.

На Клиниката за кардиологија е од мај 1990 година како волонтер, а од 1 јануари 1994 година е во редовен работен однос.

Постдипломските магистерски студии ги завршила со просечен успех 9,9 и во ноември 2002 година го одбрала магистерскиот труд под наслов: „Миокардна перфузиона томосцинтиграфија во дијагноза, ризик-стратификација, евалуација на терапија и прогноза на болни со КАБ”.

Во февруари 2008 година ја одбранила докторската дисертација на тема „Предиктори на клиничкиот тек по хируршка реваскуларизација на миокардот кај пациенти со коронарна артериска болест“, и се стекнала со звањето доктор по медицински науки.

Специјалистички испит од областа интерна медицина го положила во февруари 1998 година, а супспецијалистички испит во 2008 година, од кога е супспецијалист кардиолог.

Активно се служи со англискиот јазик.

2. Научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата

Наставно-образовна дејност

Во 1996 година е избрана за помлад асистент, додека во март 1999 година за асистент по предметот Интерна медицина на Медицинскиот факултет, со вршење на практична настава на студентите од Медицинскиот, Стоматолошкиот и Фармацевтскиот факултет, до 2007 година. Во учебната 1998/1999 година била ангажиран професор по предметот Интерна медицина во Средното медицинско училиште „Д-р Панче Караџов“ во Скопје. Во периодот од ноември 2001 година била едуцирана, а потоа вклучена како едукатор-фасилитатор во проектот „Тренинг програма за едукација на лекарите од Примарна здравствена заштита во Република Македонија за рационална примена на лекови“, при Министерството за здравство, финансирано од СЗО и Светска банка. Во јуни 2005 година е испитувач-член на Комисија за полагање државен испит за лекари при Лекарската комора на Македонија. Во 2010 година е повторно избрана за асистент на Медицинскиот факултет, и вклучена е во наставата по ЕКТ-системот за студентите од студиската програма Општа медицина, по предметите: Интерна медицина, Клиничко иследување, Ургентна медицина, Фамилијарна медицина, Основи на научноистражувачка работа, и на студентите од ТСС – медицински сестри, логопеди, физиотерапевти, рендген-технолози.

Во 2010 година е избрана за насловен доцент, а во 2015 година за насловен вонреден професор на Факултетот за медицински науки при УГД, Штип, каде што вршела наставна дејност до 2017 година. Од април 2012 година е избрана во звањето насловен доцент, а во март 2017 во звањето насловен вонреден професор по интерна медицина на Медицинскиот факултет, при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и во тој контекст е вклучена во теоретската настава за постдипломските студии.

Автор, односно коавтор е на неколку учебни помагала. Вклучена е во постдипломската теоретска и практична настава во областа на специјализациите и супспецијализациите на Катедрата за интерна медицина. Од 2010 година вклучена е во едукацијата на специјализантите по семејна медицина во организација на Центарот за семејна медицина при Медицинскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје. Од август 2016 година е едукатор – член на комисиите заплагање на стручен испит (интермедиерен), на студентите на медицинските факултети, студиска програма: Општа медицина при ЛКМ. Од јули 2016 година е едукатор во Медицинскиот симулациски центар, при МЗ на РМ. Од 2017 година е избрана за ментор на докторски студии на Медицинскиот факултет при УКИМ.

Научноистражувачка дејност

Автор или коавтор е на повеќе од 250 стручни и научни трудови презентирани на домашни и меѓународни конгреси, околу 60 трудови објавени во целост (цитирани во Web of science, Scopus и Science citation index), од кои 30-тина во последните 5 години, како и поканет предавач на бројни семинари и симпозиуми, вебинари во организација на стручни медицински асоцијации во земјава и во странство.

Во периодот од 2018 година е учесник во два научноистражувачки проекта со главен истражувач проф. д-р Сашко Кедев, во организација на Македонската академија на науките и уметностите (наведени во Образец 2).

Национален рецензент е на три упатства на Европското здружение по кардиологија: 2014 *ESC/ESA Guidelines on non-cardiac surgery: cardiovascular assessment and management*: The Joint Task Force on noncardiac surgery: cardiovascular assessment and management of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Society of Anaesthesiology (ESA), 2018 *ESC Guidelines for the diagnosis and management of syncope*. EurHeart J. 2018 Jun 1;39(21):1883-1948, и 2018 *ESC/ESH Guidelines for the management of arterial hypertension*. EurHeart J. 2018 Sep 1;39(33):3021-3104. Erratum in: EurHeart J. 2019 Feb 1;40(5):475, од кои двете во последните 5 години.

Коавтор е на два документа изготвени од работната група при Европското кардиолошко здружение ESC Working Group on Coronary Pathophysiology and Microcirculation, во која сум nucleus member од 2018 до 2022, а личност за комуникација со мандат 2020-2022, и тоа: *ESC Working Group on Coronary Pathophysiology and Microcirculation position paper on 'coronary microvascular dysfunction in cardiovascular disease'* (Padro T, Manfrini O, Bugiardini R, Cauty J, Cenko E, DeLuca G, Duncker DJ, Eringa EC, Koller A, Tousoulis D, Trifunovic D, Vavlukis M, deWit C, Badimon L. CardiovascRes. 2020 Mar 1;116(4):741-755. doi: 10.1093/cvr/cvaa003. PMID: 32034397; PMCID: PMC7825482), и *Functional and structural adaptation of the coronary macro – and microvasculature to regular aerobic exercise by activation of physiological, cellular and molecular mechanisms*: ESC Working Group on Coronary Pathophysiology & Microcirculation Position Paper (Koller A, Laughlin MH, Cenko E, deWit C, Tóth K, Bugiardini R, Trifunovits D, Vavlukis M, Manfrini O, Lebach A, Dornyei G, Padro T, Badimon L, Tousoulis D, Gielen S, Duncker DJ. CardiovascRes. 2021 Aug 6;cvab246. doi: 10.1093/cvr/cvab246. Epub ahead of print. PMID: 34358290).

Од 2016 година е стручен редактор на медицинското списание ACTA MORPHOLOGICA, кое го издава Институтот за анатомија на Медицинскиот факултет при УКИМ.

Идентификационите броеви како истражувач во електронските бази на списанија на д-р Марија Вавлукис се следни:

orcid.org/0000-0002-4479-6691

ResearcherID: A-2688-2015

Scopus Author ID: 14038383200, исто така своите трудови ги складира и во Репозиториумот на УКИМ.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Вклучена е во стручно-апликативната работа на ЈЗУ Универзитетска клиника за кардиологија во Скопје, каде што покрај работата во дијагностичко-поликлиничкиот и стационарен дел како лекар, вршела и функција на раководител на единицата за

интензивна коронарна нега во периодот од 2011 до 2019 година. Стручно-научното усовршување го надоградувала преку краткотрајни стручни престои и активно учество на семинари и симпозиуми од областа на нуклеарната кардиологија, и тоа во: Атина, 1999 година, Виена, 2001 година, Прага, 2007 година, Барселона, 2009 и Амстердам, 2011 година, како и програми за обука во Братислава, 2003 година, во организација на ИАЕА, и во Белград, 2002 година, во организација на ESC, 2008 година, медицинскиот семинар во Салцбург за Cardiac imaging, 2011 година, едномесечен едукативен престој – набљудувачки програм во организација на ААФ-ОМИ, во областа на cardiac CT and MRI на Медицинскиот универзитет во Грац, и во 2019 година, едномесечен престој на Универзитетската клиника во Виена (АКН), при Медицинскиот универзитет во Виена.

Членува во поголем број професионални/стручни национални интернационални асоцијации. Од септември 2015 година, избрана е за Fellow of the European Society of Cardiology-FESC. Во периодот 2018-2022 година, член е на јадрото на Работната група за коронарна патофизиологија и микроциркулација при ЕКЗ, како и национален претставник на Европската асоцијација за акутна срцева нега. Активно учествува во работата на ЛКМ, каде што вршела повеќе работни задачи, меѓу кои се истакнува учество во организацијата на ZEVA-состанокот одржан во Скопје, во септември 2011 година (состанок на лекарските комори на земјите од централна и југоисточна Европа).

Национален координатор е на Американско-австриската фондација – Отворен медицински институт, и активно ги промовира едукативните програми кои ги нуди оваа асоцијација.

Била ангажирана како стручен консултант-рецензент во рецензија на одбрани поглавја на преводот на Учебникот по интерна медицина од Харисон (Проект на Владата на Република Македонија), кој излезе од печат во 2013 година.

Од ноември 2020 година е избрана за раководител на Катедрата за интерна медицина, а истовремено членува и во Одборот за тригодишни стручни студии, Одборот за специјализации, како и Наставниот одбор при Медицинскиот факултет. Од декември 2020 година е избрана за член на Деканатската управа при Медицинскиот факултет при УКИМ, со мандат од три години.

О Б Р А З Е Ц 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Марија Угрин Вавлукис*

Институција: *Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“*

Научна област: *ИНТЕРНА МЕДИЦИНА, КАРДИОЛОГИЈА*

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,42 ○ Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,9 	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: интерна медицина-кардиологија; поле: клиничка медицина; подрачје: медицински науки и здравство.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование:</p> <p>1. Cardiovascular Research Web of science</p> <p>Akos Koller, M Harold Laughlin, Edina Cenko, Cor de Wit, Kálmán Tóth, Raffaele Bugiardini, Danijela Trifunovits, Marija Vavlukis, Olivia Manfrini, Adam Lelbach, Gabriella Dornyei, Teresa Padro, Lina Badimon, Dimitris Tousoulis, Stephan Gielen, Dirk J Duncker, <i>Functional and structural adaptations of the coronary macro- and microvasculature to regular aerobic exercise by activation of physiological, cellular, and molecular mechanisms: ESC Working Group on Coronary Pathophysiology and Microcirculation position paper</i>, Cardiovascular Research,</p>	

<p>2021; cvab246, https://doi.org/10.1093/cvr/cvab246 Cardiovascular Research IF=10,787</p> <p>2. <u>European Heart Journal: Acute Cardiovascular Care on Web of Science</u> Claeys MJ, Roubille F, Casella G, Zukermann R, Nikolaou N, De Luca L, Gierlotka M, Iakobishvili Z, Thiele H, Koutouzis M, Sionis A, Monteiro S, Beauloye C, Held C, Tint D, Zakke I, Serpytis P, Babic Z, Belohlavev J, Magdy A, Sivagowry Rasalingam M, Daly K, Arroyo D, Vavlukis M, Radovanovic N, Trendafilova E, Marandi T, Hassenger C, Lettino M, Price S, Bonnefoy E. Organization of intensive cardiac care units in Europe: Results of a multinational survey. Eur Heart J Acute Cardiovasc Care. 2020 Dec;9(8):993-1001. doi: 10.1177/2048872619883997. Epub 2020 Jan 24. PMID: 31976740. IF=4,696</p> <p>3. <u>Journal of the American Heart Association</u> Web of science Manfrini O, Yoon J, van der Schaar M, Kedev S, Vavlukis M, Stankovic G, Scarpone M, Miličić D, Vasiljevic Z, Badimon L, Cenko E, Bugiardini R. Sex Differences in Modifiable Risk Factors and Severity of Coronary Artery Disease. J Am Heart Assoc. 2020 Oct 20;9(19):e017235. doi: 10.1161/JAHA.120.017235. Epub 2020 Sep 28. PMID: 32981423; PMCID: PMC7792418. IF=5,501</p> <p>4. Cardiovascular Research Web of science Padro T, Manfrini O, Bugiardini R, Canty J, Cenko E, De Luca G, Duncker DJ, Eringa EC, Koller A, Tousoulis D, Trifunovic D, Vavlukis M, de Wit C, Badimon L. ESC Working Group on Coronary Pathophysiology and Microcirculation position paper on 'coronary microvascular dysfunction in cardiovascular disease'. Cardiovasc Res. 2020 Mar 1;116(4):741-755. doi: 10.1093/cvr/cvaa003. PMID: 32034397; PMCID: PMC7825482. IF=10,787</p> <p>5. Current Pharmaceutical Design Journal Citation Report Vavlukis M, Pop-Gjorceva D, Poposka L, Sandevska E, Kedev S. Myocardial Infarction in Systemic Lupus Erythematosus - the Sex Specific Risk Profile. Curr Pharm Des. 2020 Dec 9. doi: 10.2174/1381612826666201210110809. Epub ahead of print. PMID: 33302858. IF=2,208</p> <p>6. Journal of the American College of Cardiology Web of Science</p>	<p>ДА</p>
--	-----------

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	Cenko E, van der Schaar M, Yoon J, Manfrini O, Vasiljevic Z, Vavlukis M , Kedev S, Miličić D, Badimon L, Bugiardini R. Sex-Related Differences in Heart Failure After ST-Segment Elevation Myocardial Infarction. J Am Coll Cardiol. 2019 Nov 12;74(19):2379-2389. doi: 10.1016/j.jacc.2019.08.1047. PMID: 31699278. IF=20,589	
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. LIPID PEROXIDATION RESEARCH, Chapter: Statins Alone or in Combination with Ezetimibe or PCSK9 Inhibitors in Atherosclerotic Cardiovascular Disease Protection; London, UK, 2019 2. ICT Innovations 2020, Machine Learning and Applications, Chapter: Correlating Glucose Regulation with Lipid profile, Cham, Switzerland, 2020	ДА
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1.ИНТЕРНА МЕДИЦИНА, РСМ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Катедра за интерна медицина, Скопје, 2020, Скопје 2.ОСНОВИ НА НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ, РСМ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Скопје (во печат) 3.КЛИНИЧКО ИСПИТУВАЊЕ-ИНТЕРНИСТИЧКИ АСПЕКТИ НА ПРЕГЛЕД НА АДУЛТЕН БОЛЕН, Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, 2020	ДА
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: избрана на 03.10.2017 година, рецензија во Билтен број 1151 од 15.8.2017 година	ДА
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашко Кедев, с.р.
Проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска, с.р.
Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Божиновски, с.р.
Проф. д-р Весна Герасимовска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Марија (Угрин) Вавлукис

Институција: Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област: интерна медицина и кардиологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Одржување на настава	
1.	Одржување на предавања од прв циклус студии	
1.1	Одржување на предавања од прв циклус студии (општа медицина – интерна медицина) <i>2017-2021-4 години x 2 семестри x 3 часа=24 часа x 0,04</i>	0,96
1.2	Одржување на предавања од прв циклус студии (општа медицина – клиничко испитување) <i>2017-2021-4 години x 2 семестри x 1 час=8 часа x 0,04</i>	0,32
1.3	Одржување на предавања од прв циклус студии (општа медицина – ОСНИР) <i>2017-2021-2 години x 4 часа, и 2 години x 2 часа=12 часа x 0,04</i>	0,48
1.4	Одржување на предавања од прв циклус студии (општа медицина – интерна медицина клиничка пракса - ментор <i>2017-2021-4 години x 3 годишно x 7 дена x 7 часа x 0,04</i>	23,52
1.5	Одржување на предавања од прв циклус студии (општа медицина – геронтологија) <i>2020/2021 1 час x 0,04</i>	0,04
1.6	Одржување на предавања од прв циклус студии (општа медицина – палијативна нега)	

	2020/2021 1 час x 0,04	0,04
1.7.	Одржување на предавања од прв циклус студии (ТСС редовни - ОСНИР) 2017/2018/2019/2021 – 3 години x 4 часа=12 часа x 0,04 2020 – 1 година 14 часа x 0,04	1,04
1.8	Одржување на предавања од прв циклус студии (ТСС-СМС) – ПРЕДМЕТИ: 1.Здравствена нега на интернистички болни со интерна мед., дерматовен. и инфективни болести 2017-2021 -4 години x 2 часа =8 часа x 0.04 2. Здравствена нега на возрасни со геронтологија 2017-2021 - 4 години x 1 час =4 часа x 0.04 3.Ургентна медицина со анестезиологија и реанимација 2017-2021 - 4 години x 1 час = 4 часа x 0.04	0,64
1.9	Одржување на предавања од прв циклус студии (ТСС-ФИЗИОТЕРАПЕВТИ)– ПРЕДМЕТИ: 1. Интерна медицина со дерматологија 2017-2021 - 4 години x 1 час =4 часа x 0.04 2. Физиотерапија во кардиологија и пулмологија 2017-2021 - 4 години x 4 часа = 16 часа x 0.04 3.Геронтологија 2017-2021- 4 години x 1 час = 4 часа x 0.04	0,96
1.10	Одржување на предавања од прв циклус студии (ТСС-ЛОГОПЕДИ)– ПРЕДМЕТИ: 1. Интерна медицина 2017-2021 - 4 години x 1 час = 4 часа x 0.04 2. Геронтологија 2017-2021 - 4 години x 1 час = 4 часа x 0.04	0,24
1.11	Одржување на предавања од прв циклус студии (ТСС-Ртг технолози)– ПРЕДМЕТИ: 1.Здравствена нега во интерна радиологија 2017-2021 - 4 години x 1 час = 4 часа x 0.04 3. Ургентна медицина со анестезиологија и реанимација	

	2017-2021 - 4 години x 1 час = 4 часа x 0.04	0,32
1.12	Одржување на вежби од прв циклус студии (општа медицина – ОСНИР) 2017-2021- 2 години x 15 часа и 2 години x 10 часа = 50 часа x 0,04	2,0
1.13	Одржување на вежби од прв циклус студии - ОСНИР (ТСС четири студиски програми групирани по 2) 2017-2019 - 2 години x 15 часа x 2 студиски програми споени =30 часа 2020-2021 - 2 години x 10 часа x 2 студиски програми споени =20 часа, вкупно 50 часа x 0,04	2,0
1.14	Консултации со студенти / семинар / презентации / тест (ОСНАР) (ТСС редовни и вонредни и студиска програма општа медицина) <i>Во просек 400 студенти годишно (240 општа медицина+160 студенти ТСС редовни и вонредни мед. сестри, акушертки, рентген технолози, логопеди) x 4 години x 0.002</i>	3,2
1.15	Одржување на предавања од прв циклус студии (стоматолози) 2017-2021-4 години x 1 час = 4 часа x 0.04	0,16
1.16	Одржување на предавања од прв циклус студии (фармацевти) 2020-2021-2 години x 5 часа = 10 часа x 0.04	0,4
2.	Одржување на настава од втор циклус студии	
2.1	Одржување на настава од втор циклус студии специјализација семејна медицина - 1 модул 30 специјализанти 2021 – 2 часа x 0,05	0,1
2.2	Одржување на настава од втор циклус студии специјализација по интерна медицина 2017-2021 4 години x 2 часа = 8 часа x 0,05 специјализација по кардиологија 2017-2021 4 години 18 часа x 0,05	0,4 0,9
3.	Настава во школи и работилници (раководител)	

	Комисија за спроведување на обука на обучувачи (едукатори) за модулите БЛС, АЛС, ТЛС, Медицински симулациски центар (21.02.2019)	1,5
	2 дводневни работилници x 18 часа = 36 часа x 0.08 (Охрид и Велес – регионални центри на МСЦ)	2,88
4	Ментор на здравствена специјалистичка работа 6 специјализанти по интерна медицина и/или кардиологија пресметано во месеци соодветно на датумот на менторство (42+42+25+18+6 месеци) x 4 недели x 4 часа x 0,08	170,24
5.	Едукатор на здравствена едукација – специјализанти од Медицински факултет јули 2017-август 2021: 44,5 месеци x 4 недели x 7 часа x 0,08	99,68
6.	Едукатор на здравствена едукација – специјализација Клиничка фармација од Фармацевтски факултет – турнус кардиоваскуларна фармакотерапија 4 специјализанти x 1 месец = 16 недели x 7 часа неделно x 0,08	8,96
7.	Настава во школи и работилници – Медицински симулациски центар (МСЦ) - обуки на специјализанти За БЛС и АЛС - основно и напреднато одржување во живот: Потврда од 10.10.2018 г. - 4 групи x 6 часа x 1,0 Потврда од 22.06.2020 г. - 6 групи x 6 часа x 1,0 Потврда од 06.09.2021 г. – 5 групи x 6 часа x 1,0	24,0+ 36,0+ 30,0 =90
8.	Член на Комисија за оцена на подобност на тема за докторски труд - кандидати 7 x 0,7	4,9
9.	Член на Комисија за оцена на докторски труд кандидати x 6 x 0,7	4,2
10.	Член на Комисија за одбрана на докторски труд кандидати x 6 x 0,7	4,2
11.	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работах 17 x 0,1	1,7
12.	Член на Комисија за полагање на специјалистички испит по интерна медицина или кардиологија	3,2

	16 кандидати x 0,2	
13.	<p>Позитивно рецензиран универзитетски учебник – коавтор</p> <ul style="list-style-type: none"> • ИНТЕРНА МЕДИЦИНА, РСМ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Катедра за интерна медицина, Скопје, 2020, Скопје • ОСНОВИ НА НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ, РСМ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Скопје (во печат) • КЛИНИЧКО ИСПИТУВАЊЕ-ИНТЕРНИСТИЧКИ АСПЕКТИ НА ПРЕГЛЕД НА АДУЛТЕН БОЛЕН, Универзитет “Гоце Делчев” – Штип, 2020 	<p>3 x 6,0</p> <p>=18,0</p>
14.	<p>Рецензент на универзитетски учебник</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Основи на нуклеарната медицина”, наменет за студентите по општа медицина на Медицинскиот факултет од авторите: проф. д-р Венјамин Мајсторов, проф. д-р Даниела Миладинова, проф. д-р Даниела поп Ѓорчева, проф. д-р Ана Угринска, доц. д-р Синиша Стојановски, проф. д-р Томислав Станковски, н. сов. д-р Соња Кузмановска, в. н. сор. д-р Тони Трипуноски, ас. д-р Тања Маказлиева, ас. Д-р Невена Маневска, мај 2021 	<p>1,0</p>
15.	<p>Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно медицинско списание</p> <ul style="list-style-type: none"> • Медицинска миграција во Македонија - значење на проблемот. 2019. VOX MEDICI; no 102:12-18 • A. Vavlukis, M. Vavlukis. Contribution of inflammation and proinflammatory cytokines in the development of endothelial dysfunction, ESC Working group on Coronary Pathophysiology and Microcirculation, 02 Jun 2021, available on: https://www.escardio.org/Working-groups/Working-Group-on-Coronary-Pathophysiology-and-Microcirculation/Publications/paper-of-the-month-on-coronary • In constant search for ideal biomarker: moving from conventional care to personalized medicine Edited by MarijaVavlukis ESC Working group on Coronary Pathophysiology and Microcirculation, 01 Oct 2019, available on: https://www.escardio.org/Working-groups/Working-Group-on-Coronary-Pathophysiology-andMicrocirculation/Publications/paper-of-the-month-on-coronary 	<p>3x1,0</p>

		=3
	Вкупно	451,18

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на докторски труд x4	20,0
2.	Раководител на национален научен проект <ul style="list-style-type: none"> • Научноистражувачки проект со наслов: „Ефект на росувастатин врз протеомиката на липопротеинските фракции на пациенти со хиперлипидемија и дијабетес мелитус тип 2:идентификација на нови биомаркери за определување на ефективността на третманот” Главен истражувач: проф. д-р Марија Вавлукис, Медицински факултет, УКИМ, Скопје, 2018-2021 	6,0
3.	Раководител на меѓународен научен проект <ul style="list-style-type: none"> • HUMAN CAPITAL FLIGHT: MEDICAL DOCTORS AS IDEAL PROFESSION FOR BRAIN DRAIN, The Joint Project: American-Austrian Foundation-Open Medical Institute (AAF-OMI) and Doctors Chamber of Macedonia Principal investigators: Prof. d-r MarijaVavlukis (on behalf of the AAF-OMI) and Doc d-r Kalina Grivceva Stardelova (on behalf of DCM); 2018-2019 	9,0
4.	Учесник во национални научни проекти <ul style="list-style-type: none"> • АКУТЕН КОРОНАРЕН СИНДРОМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА; РАКОВОДИТЕЛ НА ПРОЕКТОТ: проф. д-р САШКО КЕДЕВ; установа: МАНУ, 2018-2020 • Стратегија за идентификација на фамилијарна хиперхолестеролемија во коронарна единица и последователен каскаден скрининг и третман: СТРА-ФаХ; РАКОВОДИТЕЛ НА ПРОЕКТОТ: проф. д-р САШКО КЕДЕВ; установа: МАНУ, 2020-2022 	2 x 3,0 = 6,0
5.	Учесник во меѓународни научни проекти	

	<p>INCAPS COVID – IAEA Noninvasive Cardiology Protocols Survey on the Impact of COVID-19 on Cardiovascular Diagnostic Testing Practices and Working Conditions – INCAPS COVID Investigator:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hirschfeld CB, Shaw LJ, Williams MC, Lahey R, Villines TC, Dorbala S, Choi AD, Shah NR, Bluemke DA, Berman DS, Blankstein R, Ferencik M, Narula J, Winchester D, Malkovskiy E, Goebel B, Randazzo M J, Lopez-Mattei J, Parwani P, Vitola JV et al. INCAPS-COVID Investigators Group (2021). Impact of COVID-19 on Cardiovascular Testing in the United States Versus the Rest of the World: The INCAPS-COVID Study. JACC. Cardiovascular imaging, 14(9), 1787–1799. Advance online publication. https://doi.org/10.1016/j.jcmg.2021.03.007 IF=24.094 • Einstein AJ, Shaw LJ, Hirschfeld C, Williams MC, Villines TC, Better N, Vitola JV, Cerci R, Dorbala S, Raggi P, Choi AD, Lu B, Sinitsyn V, Sergienko V, Kudo T, Nørgaard BL, Maurovich-Horvat P, Campisi R, Milan E, Louw L, Allam AH, Bhatia M, Malkovskiy E, Goebel B, Cohen Y, Randazzo M, Narula J, Pascual TNB, Pynda Y, Dondi M, Paez D; the; INCAPS COVID Investigators Group. International Impact of COVID-19 on the Diagnosis of Heart Disease. J Am Coll Cardiol. 2021 Jan 19;77(2):173-185. Doi: 10.1016/j.jacc.2020.10.054. Erratum in: J Am Coll Cardiol. 2021 Jul 6;78(1):93. PMID: 33446311; PMCID: PMC7836433. IF=24.094 	5,0
6.	<p>Williams B, Mancia G, Spiering W, Agabiti Rosei E, Azizi M, Burnier M, Clement DL, Coca A, de Simone G, Dominiczak A, Kahan T, Mahfoud F, Redon J, Ruilope L, Zanchetti A, Kerins M, Kjeldsen SE, Kreutz R, Laurent S, Lip GYH, McManus R, Narkiewicz K, Ruschitzka F, Schmieder RE, Shlyakhto E, Tsioufis C, Aboyans V, Desormais I; ESC Scientific Document Group. 2018 ESC/ESH Guidelines for the management of arterial hypertension. Eur Heart J. 2018 Sep 1;39(33):3021-3104. doi: 10.1093/eurheartj/ehy339. Eur Heart J. 2019 Feb 1;40(5):475. PMID: 30165516. NATIONAL REVIEWER IF=22,673</p>	5,0

7.	Brignole M, Moya A, de Lange FJ, Deharo JC, Elliott PM, Fanciulli A, Fedorowski A, Furlan R, Kenny RA, Martín A, Probst V, Reed MJ, Rice CP, Sutton R, Ungar A, van Dijk JG; <i>ESC Scientific Document Group. 2018 ESC Guidelines for the diagnosis and management of syncope</i> . Eur Heart J. 2018 Jun 1;39(21):1883-1948. doi: 10.1093/eurheartj/ehy037. PMID: 29562304. NATIONAL REVIEWER IF=22,673	5,0
8.	Учесник во меѓународен научен проект International Registry of Acute Coronary Syndromes-COVID-19 (Observational study, non-profit) – National principal investigator	5,0
9.	Учесник во меѓународен научен проект EURObservational Research Programme (EORP), The New NSTEMI Registry of the ESC	5,0
10.	Дел од монографија објавен во странство <ul style="list-style-type: none"> • LIPID PEROXIDATION RESEARCH, Chapter: Statins Alone or in Combination with Ezetimibe or PCSK9 Inhibitors in Atherosclerotic Cardiovascular Disease Protection; Publisher: Intechopen, London, UK, 2019 • ICT Innovations 2020, Machine Learning and Applications, Chapter: Correlating Glucose Regulation with Lipid profile; Publisher: Springer, Cham, Switzerland, 2020 	5,4+ 3,6 =9,0
11.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
11.1	Vavlukis A, Vavlukis M , Dimovski A, Petrusavska G, Eftimov A, Domazetovska S, Mladenovska K. Anti-inflammatory and immunomodulatory effects of rosuvastatin in patients with low-to moderate cardiovascular risk. Acta Pharm.72 (2022) xxxxx. Ahead of print 23 July 2021. 60% од 8+2,276 IF (2020-2021)	7,076
11.2	De Luca G, Debel N, Cercek M, Jensen LO, Vavlukis M , Calmac L, et al. <i>Impact of SARS-CoV-2 positivity on clinical outcome among</i>	

	<p><i>STEMI patients undergoing mechanical reperfusion: Insights from the ISACS STEMI COVID 19 registry. Atherosclerosis. 2021 Sep;332:48-54. doi: 10.1016/j.atherosclerosis.2021.06.926. Epub 2021 Jul 21.</i></p> <p>60% од 8+IF=5,162 (2020)</p>	9,962
11.3	<p>Akos Koller, M Harold Laughlin, Edina Cenko, Cor de Wit, Kálmán Tóth, Raffaele Bugiardini, Danijela Trifunovits, Marija Vavlukis, Olivia Manfrini, Adam Lelbach, Gabriella Dornyei, Teresa Padro, Lina Badimon, Dimitris Tousoulis, Stephan Gielen, Dirk J Duncker, <i>Functional and structural adaptations of the coronary macro- and microvasculature to regular aerobic exercise by activation of physiological, cellular, and molecular mechanisms: ESC Working Group on Coronary Pathophysiology and Microcirculation position paper, Cardiovascular Research, 2021;, cvab246, https://doi.org/10.1093/cvr/cvab246</i></p> <p>60% од 8+IF=10,787 (2021)</p>	15,587
11.4	<p>Kite TA, Ludman PF, Gale CP, Wu J, Caixeta A, Mansourati J, Sabate M, Jimenez-Quevedo P, Candilio L, Sadeghipour P, Iniesta AM, Hoole SP, Palmer N, Ariza-Solé A, Namitokov A, Escutia-Cuevas HH, Vincent F, Tica O, Ngunga M, Meray I, Morrow A, Arefin MM, Lindsay S, Kazamel G, Sharma V, Saad A, Sinagra G, Sanchez FA, Roik M, Savonitto S, Vavlukis M, Sangaraju S, Malik IS, Kean S, Curzen N, Berry C, Stone GW, Gersh BJ, Gershlick AH; <i>International COVID-ACS Registry Investigators. International Prospective Registry of Acute Coronary Syndromes in Patients With COVID-19. J Am Coll Cardiol. 2021 May 25;77(20):2466-2476. doi: 10.1016/j.jacc.2021.03.309. PMID: 34016259; PMCID: PMC8128002.</i></p> <p>60% од 8+IF=24.094(2021)</p>	28,894
11.5	<p>De Luca G, Cercek M, Jensen LO, Vavlukis M, Calmac L, Johnson T, Roura I Ferrer G, Ganyukov V, Wojakowski W, von Birgelen C, Versaci F, Ten Berg J, Laine M, et al. <i>Impact of COVID-19 pandemic and diabetes on mechanical reperfusion in patients with STEMI: insights from the ISACS STEMI COVID 19 Registry. Cardiovasc Diabetol. 2020 Dec 18;19(1):215. doi: 10.1186/s12933-020-01196-0. PMID: 33339541; PMCID: PMC7747477.</i></p>	

	60% од 8 + IF=9,951 (2021)	14,751
11.6	<p>Vavlukis M, Pop-Gjorceva D, Poposka L, Sandevska E, Kedev S. <i>Myocardial Infarction in Systemic Lupus Erythematosus - the Sex Specific Risk Profile</i>. <i>Curr Pharm Des</i>. 2020 Dec 9. doi: 10.2174/1381612826666201210110809. Epub ahead of print. PMID: 33302858.</p> <p>60% од 8 + IF=2,208 (2020)</p>	7,008
11.7	<p>Claeys MJ, Roubille F, Casella G, Zukermann R, Nikolaou N, De Luca L, Gierlotka M, Iakobishvili Z, Thiele H, Koutouzis M, Sionis A, Monteiro S, Beauloye C, Held C, Tint D, Zakke I, Serpytis P, Babic Z, Belohlavev J, Magdy A, Sivagowry Rasalingam M, Daly K, Arroyo D, Vavlukis M, Radovanovic N, Trendafilova E, Marandi T, Hassenger C, Lettino M, Price S, Bonnefoy E. <i>Organization of intensive cardiac care units in Europe: Results of a multinational survey</i>. <i>Eur Heart J Acute Cardiovasc Care</i>. 2020 Dec;9(8):993-1001. doi: 10.1177/2048872619883997. PMID: 31976740.</p> <p>60% од 8 + IF=4,696 (2020)</p>	9,496
11.8	<p>De Luca G, Verdoia M, Cercek M, Jensen LO, Vavlukis M, Calmac L, Johnson T, Ferrer GR, Ganyukov V, Wojakowski W, Kinnaird T, van Birgelen C, et al. <i>Impact of COVID-19 Pandemic on Mechanical Reperfusion for Patients With STEMI</i>. <i>J Am Coll Cardiol</i>. 2020 Nov 17;76(20):2321-2330. doi: 10.1016/j.jacc. 2020.09.546. PMID: 33183506; PMCID: PMC7834750.</p> <p>60% од 8 + IF=24.094(2020)</p>	28,894
11.9	<p>Manfrini O, Yoon J, van der Schaar M, Kedev S, Vavlukis M, Stankovic G, Scarpone M, Miličić D, Vasiljevic Z, Badimon L, Cenko E, Bugiardini R. <i>Sex Differences in Modifiable Risk Factors and Severity of Coronary Artery Disease</i>. <i>J Am Heart Assoc</i>. 2020 Oct 20;9(19):e017235. doi: 10.1161/JAHA.120.017235. Epub 2020 Sep 28. PMID: 32981423; PMCID: PMC7792418.</p> <p>60% од 8 + IF=5,501 (2020)</p>	

		10,301
11.10	<p>Bugiardini R, Pavasović S, Yoon J, van der Schaar M, Kedev S, Vavlukis M, Vasiljevic Z, Bergami M, Miličić D, Manfrini O, Cenko E, Badimon L. <i>Aspirin for primary prevention of ST segment elevation myocardial infarction in persons with diabetes and multiple risk factors</i>. <i>EClinicalMedicine</i>. 2020 Sep 20; 27: 100548. doi: 10.1016/j.eclinm.2020.100548. PMID: 33150322; PMCID: PMC7599315.</p> <p>60% од 8 + IF=3,586 (2020)</p>	8,386
11.11	<p>Padro T, Manfrini O, Bugiardini R, Canty J, Cenko E, De Luca G, Duncker DJ, Eringa EC, Koller A, Tousoulis D, Trifunovic D, Vavlukis M, de Wit C, Badimon L. <i>ESC Working Group on Coronary Pathophysiology and Microcirculation position paper on 'coronary microvascular dysfunction in cardiovascular disease'</i>. <i>Cardiovasc Res</i>. 2020 Mar 1;116(4):741-755. doi: 10.1093/cvr/cvaa003. PMID: 32034397; PMCID: PMC7825482.</p> <p>60% од 8 + IF=10,787 (2020)</p>	15,587
11.12	<p>Cenko E, van der Schaar M, Yoon J, Manfrini O, Vasiljevic Z, Vavlukis M, Kedev S, Miličić D, Badimon L, Bugiardini R. <i>Sex-Related Differences in Heart Failure After ST-Segment Elevation Myocardial Infarction</i>. <i>J Am Coll Cardiol</i>. 2019 Nov 12;74(19):2379-2389. doi: 10.1016/j.jacc.2019.08.1047. PMID: 31699278.</p> <p>60% од 8 + IF=20,589 (2019)</p>	25,389
11.13	<p>Cenko E, van der Schaar M, Yoon J, Kedev S, Valvukis M, Vasiljevic Z, Ašanin M, Miličić D, Manfrini O, Badimon L, Bugiardini R. <i>Sex-Specific Treatment Effects After Primary Percutaneous Intervention: A Study on Coronary Blood Flow and Delay to Hospital Presentation</i>. <i>J Am Heart Assoc</i>. 2019 Feb 19;8(4):e011190. doi: 10.1161/JAHA.118.011190. PMID: 30764687; PMCID: PMC6405653.</p> <p>60% од 8 + IF=4,605 (2019)</p>	9,405
11.14	<p>Cenko E, van der Schaar M, Yoon J, Bergami M, Vasiljevic Z, Kedev S, Valvukis M, Gale C, Scarpone M, Miličić D, Manfrini O, Badimon L, Bugiardini R. <i>Machine Learning in Critical Care: The Role of Diabetes and Age in Acute Coronary Syndromes</i> (December 29,</p>	

	<p>2018). Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3307644 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3307644 (Preprints with The Lancet)</p> <p>60% од 8 + IF=59,102 (2018)</p>	63,902
11.15	<p>Cenko E, van der Schaar M, Yoon J, Manfrini O, Vasiljevic Z, Vavlukis M, Kedev S, Miličić D, Badimon L, Bugiardini R. <i>Sex-Related Differences in Heart Failure After ST-Segment Elevation Myocardial Infarction</i>. J Am Coll Cardiol. 2019 Nov 12;74(19):2379-2389. doi: 10.1016/j.jacc.2019.08.1047. PMID: 31699278.</p> <p>60% од 8 + IF = 20,589 (2019)</p>	25,389
11.16	<p>Manevska N, Stojanoski S, Pop Gjorceva D, Todorovska L, Vavlukis M, Majstorov V. <i>Tissue-muscle perfusion assessed by one day 99mTc-MIBI rest-dipyridamol scintigraphy in non-diabetic and diabetic patients</i>. Rev Esp Med Nucl Imagen Mol (Engl Ed). 2018 May-Jun;37(3):141-145. English, Spanish. doi: 10.1016/j.remn.2017.09.005. Epub 2018 Mar 28. PMID: 29605629.</p> <p>60% од 8 + IF=0,618 (2018)</p>	5,418
11.17	<p>Vavlukis M, Kedev S. <i>Effects of High Intensity Statin Therapy in the Treatment of Diabetic Dyslipidemia in Patients with Coronary Artery Disease</i>. Curr Pharm Des. 2018;24(4):427-441. doi: 10.2174/1381612824666171227215708. PMID: 29283060.</p> <p>90% од 8 + IF=2,412 (2018)</p>	9,612
11.18	<p>Ricci B, Cenko E, Vasiljevic Z, Stankovic G, Kedev S, Kalpak O, Vavlukis M, Zdravkovic M, Hinic S, Milicic D, Manfrini O, Badimon L, Bugiardini R. <i>Acute Coronary Syndrome: The Risk to Young Women</i>. J Am Heart Assoc. 2017 Dec 22;6(12):e007519. doi: 10.1161/JAHA.117.007519. PMID: 29273636</p> <p>60% од 8 + IF=4,643 (2017)</p>	9,443
11.19	<p>Vavlukis M, Kotlar I, Taravari H, Poposka L, Kedev S. <i>Can rivaroxaban be a drug of choice for treating heparin-induced thrombocytopenia in a patient with pulmonary thromboembolism?</i></p>	

	Anatol J Cardiol. 2017 Jul;18(1):77-79. doi: 10.14744/AnatolJCardiol.2017.7805. PMID: 28680014; PMCID: PMC5512203. 60% од 8 + IF=1,280 (2017)	6,08
11.20	Mladenovska K, Grapci AD, Vavlukis M , Kapedanovska A, Eftimov A, Geshkovska NM, Nebija D, Dimovski AJ. <i>Influence of SLCO1B1 polymorphisms on atorvastatin efficacy and safety in Macedonian subjects.</i> Pharmazie. 2017 May 1;72(5):288-295. doi: 10.1801/ph.2017.6960. PMID: 29441875. 60% од 8 + IF=0,863 (2017)	5,663
12.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik	
12.1	Poposka L, Vavlukis M , Pejkov H, Gusev M. Comparison of 24 H ECG holter monitoring with real-time long-term ECG monitoring system using ecgalert software and savvy single-lead patch (Article). Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences. Volume 9, Issue B, 2021, Pages 12-17 SCOPUS	3,0
12.2	I. Vishinov, M. Gusev, M. Vavlukis and L. Poposka, "Correlating Short-Term Heart Rate Variability and Instantaneous Blood Glucose Measurements," 2020 28th Telecommunications Forum (TELFOR), 2020, pp. 1-4, doi: 10.1109/TELFOR51502.2020.9306517. SCOPUS	3,0
12.3	A.Stojmenski, M. Gusev, L. Poposka, M. Vavlukis , "Heart Rate Variability of 30-minute ECG Measurements and Correlation to Glucose Levels," 2020 28th Telecommunications Forum (TELFOR), 2020, pp.1-4, doi:10.1109/TELFOR51502.2020.9306538.	

	SCOPUS	3,0
12.4	Vishinov I, Gusev M, Poposka L, Vavlukis M . <i>Correlating Glucose Regulation with Lipid Profile</i> . ICT Innovations 2020, Machine Learning and Applications, 12th International Conference, ICT Innovations 2020, Skopje, North Macedonia, September 24–26, 2020, Proceedings SCOPUS	3,0
12.5	Serafimov A, Taravari H, Shehu E, Kitanoski D, Miftari V, Georgievska-Ismail L, Kedev S, Vavlukis M . <i>Added value of modified anderson–wilkins acuteness score in prognostication of patients with acute myocardial infarction</i> . 2020; Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences 8 (B), pp.1171 SCOPUS	3,0
12.6	Vavlukis A, Vavlukis M , Dimovski A, Petrushevska G, Eftimov A, Domazetovska S, Demirovikj A, Mladenovska K. <i>Novel inflammatory biomarkers as additional value to traditional risk-factors in cardiovascular risk stratification</i> . 2020. Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences 8 (B), pp.1092 SCOPUS	3,0
12.7	Vavlukis M , Vavlukis A. <i>Adding ezetimibe to statin therapy: latest evidence and clinical implications</i> . Drugs in Context 2018; 7: 212534. DOI: 10.7573/dic.212534 SCImago Journal Rank	4,5
12.8	Sandevska E, Pop Gjorcheva D, Vavlukis M , Sandevski A, Kafedziska I, Krstik-Damjanovska Lj, Majstorov V, Jovanovska-Perchinkova S, Gucev F, Kostova N. <i>"Myocardial Perfusion Abnormalities in Young and Premenopausal Women with Systemic Lupus Erythematosus, Detected with 99MTC MIBI Myocardial Perfusion Scintigraphy – Prevalence and Correlation with Proatherogenic Factors"</i> Pril (MakedonAkadNaukUmetOdd MedNauki), vol.39, no.2-3, 2018, pp.79-92. https://doi.org/10.2478/prilozi-2018-0045 SCOPUS	3,0

12.9	Vavlukis M , Zafirovska B, Antova E, Pocesta B, Shehu E, Taravari H, Kotlar I, Kitanovski D, Petkoska D, Vasilev I, Janusevski F, Bojovski I, Kedev S. <i>The Impact of Glyco-Metabolic Status in Patients Treated for Acute Coronary Syndrome</i> . Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2018 Jul 1;39(1):37-50. doi: 10.2478/prilozi-2018-0022. PMID: 30110257. SCOPUS	3,0
13.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
13.1	Mitevskai,Zdravkovska M, Stoilovska B, Manevska N, Mileva M, Vavlukis M . <i>GENDER DIFFERENCES AND PREDICTORS OF INCREASED CORONARY CALCIUM SCORE AND MYOCARDIAL ISCHEMIA IN DIABETES TYPE 2 PATIENTS</i> . JMS 2021;4(1):83-94UDC:616.127-005.4:616.379-008.64]-053	3,0
13.2	Vavlukis A, Vavlukis M , DakaGrapci A, Domazetovska S, Mladenovska K. <i>Head-to-Head Comparison of Efficacy and Safety of Atorvastatin and Rosuvastatin</i> . EC Pharmacology and Toxicology 7.1 (2019): 46-59	3,0
13.3	Tatjana Makarovska Bojadzieva, Lidija Poposka, Marija Vavlukis , Milenka Blagoevska. <i>Secondary Thromboprophylaxis in Hereditary Thrombophilia</i> . Cardiology and Angiology: An International Journal, ISSN: 2347-520X, Vol.: 7, Issue.: 2	3,0
13.4	Vavlukis A, Vavlukis M , Dimovski A, Petrusevska G, Eftimov A, Domazetovska S, Demirovik A, Mladenovska K. <i>Is there a place for rosuvastatin in the Lp(a) management?</i> Macedonian Pharmaceutical Bulletin, 66 (Suppl 1) 85-86 (2020) short communication. Doi: 10.33320/maced.pharm.bull.2020.66.03.042	3,0
13.5	Vavlukis M . <i>Myocardial Injury after non-cardiac surgery: is there a reason for concern?</i> Macedonian Journal of Anaesthesia (MJA), Vol 4, No 2:7-13, June 2020	5,0

13.6	Sandevska E, Pop Gjorceva D, Vavlukis M , DamjanovskaKrstikLj, Majstorov V, Kafedziska I, PercinkovaMisevska S. <i>MYOCARDIAL PERFUSION IN PATIENTS WITH SYSTEMIC LUPUS ERITEMATOSUS AND LOW TO INTERMEDIATE RISK FOR CORONARY ARTERY DISEASE, ASSESSED WITH Tc99MIBI MYOCARDIAL PERFUSION SCINTIGRAPHY-CASE REPORTS</i> . Acta morphologica. 2017; Vol 14(1):19-25	3,0
13.7	Sandevska E, PopGjorceva D, Vavlukis M , Tanevska B, Sandevski A, Kafedziska I, DamjanovskaKrstikLj, Gucev F, Tripunoski T, Bozinovska N. <i>99mTc-MIBI GATED-SPECT MYOCARDIAL PERFUSION SCINTIGRAPHY IN ASYMTOMATIC PATIENTS WITH SYSTEMIC LUPUS ERYTHEMATOSUS</i> . Physioacta, Journal of 2018. Macedonian Association of Physiologists and Antropologists, Vol 12, No 1:23-37	3,0
14.	Секциски предавања на научен/стручен собир (акредитиран од ЛКМ – предавач)	
14.1	<i>Кардиолошки импликации на COVID-19</i> Здружението на студенти по медицина (акредитирано), април 2021 (онлајн)	1,0
14.2	<i>Антитромботична терапија кај атријална фибрилација со коронарна артериска болест: помалку е повеќе</i> VII Congress of the Macedonian Neurological Society, 7-9 May, 2021 (webinar) (<i>invited speaker</i>)	1,0
14.3	<i>Патофизиолошки механизми на долг КОВИД, Дијагностички постапки во пост-КОВИД синдромот, Стручен состанок на Здружението на кардиолози на Северна Македонија, 16.6.2021, Скопје (онлајн)</i>	1,0
14.4	<i>Оптимална кардиоваскуларна протекција, Стручен состанок на Македонското здружение по кардиологија, 4.02.2021, Скопје (онлајн)</i>	1,0
14.5	<i>TIPS NAD TRICKS во ЕКГ-дијагностика на СТЕМИ</i> Симпозиум: Организација на национална мрежа за третман на акутен срцев удар во Република Северна Македонија, 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво во соработка со Медицинскиот факултет; 10-20.11.2020, Скопје (виртуелен настан)	

		1,0
14.6	<i>Стратегија во третман на инфективните заболувања на срцето</i> , Стручен состанок на Здружението на кардиолози на северна Македонија, 20.02.2020, Скопје	1,0
14.7	<i>Од дефиниција до третман на кардио и цереброваскуларни болести</i> , Стручен состанок на Македонското невролошко здружение, 7.12.2020, Скопје (онлајн)	1,0
14.8	<i>Еплеренон-поселективен и побезбеден за подолг живот</i> , Стручен состанок на Македонското здружение по кардиологија, x 2 онлајн состаноци, 2020 година + 1 состанок со физичко присуство, септември, 2020	3x1,0 =3,0
14.9	<i>Сартаните во ново руво</i> , Стручен состанок на Македонското здружение по кардиологија, 25.6.2020 Скопје (онлајн) x 2 онлајн состаноци, 2020 година	2x1,0 =2,0
14.10	<i>Кардио-метаболни предизвици во интернистичката пракса</i> , Стручен состанок на Здружението на интернисти на РМ, 29.2.2020, Скопје	1,0
14.11	<i>Новини во дијагноза и третман на срцева слабост</i> , Стручен состанок на Здружението на интернисти на РМ, 1.6.2018, Скопје	1,0
14.12	<i>Улога на срцево-белодробно оживување кај пациенти со акутни кардиоваскуларни состојби</i> , Стручен состанок на Здружението на лекари на Охрид (акредитиран), мај 2018, Охрид	1,0
	Секциски предавања на научен/стручен собир (предавач)	
14.13	<i>Венски тромбоемболизам и ревматолошки заболувања</i> , Интердисциплинарен стручен состанок (онлајн), 23.9.2020, Скопје	1,0
14.14	<i>Матичниот доктор – важен фактор за успешно менаџирање на кардиоваскуларните заболувања</i> , вебинар наменет за матичните лекари, 26.11.2020	1,0

14.15	<i>Пост-КОВИД синдром – интердисциплинарен пристап кон справување со КОВИД-19 на долги патеки</i> , вебинар наменет за широк лекарски аудиториум, 12.5.2021	1,0
14.16	<i>Предизвици во антикоагулантната терапија – тркалезна маса со кардиолози</i> , 09.10.2018, Скопје	1,0
14.17	<i>Предизвици во дијагноза и третман на венска тромбоемболиза</i> , вебинар наменет за специјализантите по кардиологија, 9.6.2021, Скопје	1,0
14.18	<i>Алгоритми за дијагностика и третман на ВТЕ со Xarelto</i> , х3 онлајн состаноци за промоција на Прирачникот и заклучоците од советодавното тело, 20.5.2021, Скопје	1,0
14.19	„Провери, контролирај, превенирај“, онлајн состанок наменет за лекарите од Здружението на лекари од Гостивар, 18 мај 2021, Скопје	1,0
14.20	<i>“Triple antithrombotic therapy-challenges and solutios”</i> , Satellite Symposium – Krka; 2 nd International Symposium on Thrombosis, April 9-10 20201, Skopje	1,0
14.21	<i>“СкоприлКомбо- Моќ и Контрола”</i> , Сателитски симпозиум во рамките на 20. Конгрес на МЛД, 10.11.2020, Скопје	1,0
15.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
15.1	<i>“EFFECTS OF STATINS ALONE, OR IN COMBINATION THERAPY ON LIPOPROTEIN (A): A SINGLE-CENTER STUDY”</i> ICCAD 2017, 12 th International Congress on INNOVATIONS IN CORONARY ARTERY DISEASE, 15-17 October, 2017, Venice, Italy (<i>invited speaker</i>)	2,0
15.2	<i>“Can rivaroxaban be a drug of choice for treating heparin-induced thrombocytopenia in a patient with pulmonary thromboembolism?”</i> BIT’s 9th Annual Congress of Cardiology 2017 (ICC-2017) with the theme of “Bridging Excellence in Cardiology and Clinical Aspects” 15-17 November 2017, Singapore. (<i>Invited speaker</i>)	2,0

15.3	<i>“Contemporary management of ACUTE RIGHT-VENTRICULAR FAILURE”</i> . Symposium HIGHLIGHTS IN ACUTE CORONARY SYNDROME, 4-5 th September, 2018, Skopje, Macedonia	2,0
15.4	<i>“Sex differences in bleeding complications in Acute Coronary Syndrome”</i> 2 nd INTERNATIONAL CONGRESS OF CORONARY CARE UNITS ASSOCIATION OF SERBIA-UKJS 2018. 3.11.2018, Belgrade, Serbia (invited speaker)	2,0
15.5	<i>“Association of biomarkers of oxidative stress, stress glycaemia and glycated hemoglobin with Coronary Artery Disease”</i> HEART DISEASE AND INTERVENTIONAL CARDIOLOGY, 2 ND Edition of EuroSciCon Congress; February 25-26, 2019, Paris, France (invited speaker)	2,0
15.6	<i>ХОББ како независен КВБ ризик фактор</i> . Четврти конгрес на здружението на пневмофтизиолозите на Република Северна Македонија со меѓународно учество. 12-14.9.2019, Струга, Македонија	2,0
15.7	<i>“Clinical interpretation of elevated high sensitivity troponin”</i> . 6 th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia	2,0
15.8	<i>“Added value of SPECT-CT in the diagnosis of CAD”</i> . 6 th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia	2,0
15.8	"Clinical interpretation of elevated hsTn" 3 rd INTERNATIONAL CONGRESS OF CORONARY CARE UNITS ASSOCIATION OF SERBIA-UKJS 2019. 2-3.11.2019, Belgrade, Serbia (invited speaker)	2,0
16	Учество на научен стручен собир со реферат	
16.1	Vavlukis M , Pejkov H, Nietzsche C, Koschutnik M, Maschenbauer J. 6 th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia (oral presentation)	1,0

16.2	Вавлукис М. „Срцеви биомаркери во дијагноза и прогноза на кардиоваскуларните болести”, Македонско здружение по кардиологија и Македонско здружение за медицинска биохемија и лабораториска медицина, ноември 2017, Скопје	1,0
17	Апстракти објавени во зборник на конференција (меѓународна)	
17.1	Cenko E, Bergami M, Yoon J, Fabin N, vanderSchaar M, Manfrini O, Vasiljevic Z, Zdravkovic M, Vavlukis M , Kedev S, Milicic D, Badimon L, Bugiardini R. <i>STATINS AND SEVERITY OF CLINICAL MANIFESTATIONS AMONG WOMEN AND MEN WITH INCIDENT CORONARY HEART DISEASE</i> , Journal of the American College of Cardiology, Vol. 77, Issue 18, Supplement 1, 2021, Page 162, ISSN 0735-1097, https://doi.org/10.1016/S0735-1097(21)01521-7 .	1,0
17.2	Cenko E, Yoon J, VanderSchaar M, Bergami M, Manfrini O, Vasiljevic Z, Stankovic G, Vavlukis M , Kedev S, Milicic D, Badimon L, Bugiardini R. <i>SEX DIFFERENCES IN HEART FAILURE FOLLOWING ACUTE CORONARY SYNDROMES</i> . J Am Coll Cardiol. 2021 May, 77 (18_Supplement_1) 104	1,0
17.3	Cenko E, MANFRINI O, Yoon J, van der Schaar M, Kedev S, Vavlukis M , Stankovic G, Milicic D, Vasiljevic Z, Badimon L, Bugiardini R. Abstract 13648: <i>Sex Differences in Modifiable Risk Factors and Severity of Coronary Artery Disease</i> . Originally published 12 Nov 2020 Circulation. 2020;142: A13648; https://doi.org/10.1161/circ.142.Suppl_3.13648	1,0
17.4	Scarpone M, Cenko E, Kedev S, Stankovic G, Vasiljevik Z, Milicic D, Vavlukis M , Bergami M, Manfrini O, Badimon L, Bugiardini R. <i>Risk factors, revascularization therapies and cardiovascular mortality in countries with middle and low public health expenditure</i> . November 2020, European Heart Journal 41 (Supplement_2) DOI: 10.1093/ehjci/ehaa946.1631 ESC Congress, 2020	

		1,0
17.5	Cenko E, van der Schaar M, Yoon J, Manfrini O, Vasiljevic Z, Vavlukis M , Kedev S, Milicic D, Badimon L, Bugiardini R. <i>Sex Differences in Acute Heart Failure and Cardiovascular Outcomes After Myocardial Infarction</i> . CIRCULATION Volume: 140 Supplement: 1 Meeting Abstract: A13669, Published: NOV 19 2019	1,0
17.6	Cenko E, van der Schaar M, Yoon J, Manfrini O, Vasiljevic Z, Kedev S, Vavlukis M , Asanin M, Milicic D, Badimon L, Bugiardini R. “ <i>DE NOVO</i> ” HEART FAILURE: A MECHANISM UNDERSCORING SEX DIFFERENCES IN OUTCOMES AFTER ST-SEGMENT LEVATION MYOCARDIAL INFARCTION, Journal of the American College of Cardiology, Vol. 73, Issue 9, Supplement 1, 2019, Page 68, https://doi.org/10.1016/S0735-1097(19)30677-1 .	1,0
17.7	Bergami M, Manfrini O, Cenko E, Kedev S, Vavlukis M , Vasiljevic Z, Zdravkovic M, Scarpone M, Milicic D, Badimon L, Bugiardini R. <i>Percutaneous coronary intervention in the age of frailty</i> . EUROPEAN HEART JOURNAL, Volume: 40 Pages: 2431-2431 Supplement: 1 Meeting Abstract: P3844, Published: OCT 2019; ESC Congress, Paris, France	1,0
17.8	E Cenko, M Van Der Schaar, J Yoon, Z Vasiljevic, S Kedev, M Vavlukis , M Bergami, M Scarpone, D Milicic, O Manfrini, L Badimon, R Bugiardini, P6419 <i>Machine learning in critical care: the role of diabetes and age in acute coronary syndromes</i> , European Heart Journal, Volume 40, Issue Supplement_1, October 2019, ehz746.1013, ESC Congress, Paris, France https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehz746.1013	1,0
17.9	M Scarpone, G Krnjanc, Z. Vasiljevic, S Kedev, M Vavlukis , M Bergami, O Manfrini, D Milicic, E. Cenko, L Badimon, R Bugiardini, P5484 <i>Cigarette smoking as a risk factor for ST-elevation of myocardial infarction in young women</i> . European Heart Journal, Volume 40, Issue Supplement_1, October 2019, ESC Congress, Paris, France	1,0

17.10	<p>I Bojovski, M Vavlukis, G Novotni, I Kotlar, M Boshev, S Paljoskovska-Jordanova, S Kjaeva and E Shehu.</p> <p><i>Hypokalemia-induced malignant arrhythmia in patient mimicking guillain-barre syndrome. European Heart Journal. Acute Cardiovascular Care, Volume 8, Issue 1_suppl, 1 April 2019, Page 28. Acute Cardiovascular Care 2019 Congress, Malaga, Spain. https://doi.org/10.1177/2048872619829424</i></p>	1,0
17.11	<p>M Vavlukis, G Kamceva, D Kitanoski, E Shehu, H Taravari, B Pocesta, S Kedevand LJ Georgievska-Ismail. <i>Association of biomarkers of oxidative stress, stress glycaemia and glycated haemoglobin with coronary artery disease. European Heart Journal. Acute Cardiovascular Care, Volume 8, Issue 1_suppl, 1 April 2019, Pages 217-218. Acute Cardiovascular Care 2019 Congress, Malaga, Spain https://doi.org/10.1177/2048872619829424</i></p>	1,0
17.12	<p>I Bojovski, M Vavlukis, M Misailovski, E Shehu, S Paljoskovska-Jordanova, M Boshev, S Kjaeva, M Jovanoski, I Kotlarand S Kedev. <i>Gender phenotype differences in patients with acute coronary syndrome. European Heart Journal. Acute Cardiovascular Care, Volume 8, Issue 1_suppl, 1 April 2019, Pages 370-1. Acute Cardiovascular Care 2019 Congress, Malaga, Spain https://doi.org/10.1177/2048872619829424</i></p>	1,0
17.13	<p>Cenko E, Bergami M, Vasiljevic Z, Krljanac G, Vavlukis M, Kedev S, Milicic D, Manfrini O, Koller A, Badimon L, Bugiardini R. <i>Sex Differences in ST-Segment Elevation Myocardial Infarction With Nonobstructive Coronary Disease: The Ongoing Importance of Traditional Risk Factors. Circulation. 2018;138:A10735 https://www.ahajournals.org/doi/10.1161/circ.138.suppl_1.10735</i></p>	1,0
17.14	<p>Ricci B, Cenko E, Vasiljevic Z, Stankovic G, Kedev S, Vavlukis M, Kalpak O, Milicic D, Manfrini O, Badimon L, Bugiardini R. <i>IMPACT OF THE AGE OF FRAILTY ON OUTCOMES AFTER PERCUTANEOUS CORONARY INTERVENTION IN ACUTE CORONARY SYNDROMES</i>JOURNAL OF THE AMERICAN COLLEGE OF CARDIOLOGY. Vol. 71 Issue: 11: 211-211 Supplement:</p>	

	S Meeting Abstract: A211DOI: 10.1016/S0735-1097(18)30752-6, Published: MAR 10 2018	1,0
17.15	CenkoE, Manfrini O, Kedev S, Stankovic G, Vasiljevic Z, Van der Schaar M, Yoon J, Vavlukis M , Kalpak O, Milicic D, Koller A, Badimon L, Bugiardini R. <i>Sex difference in the impact of delay to reperfusion on coronary blood flow and outcomes in ST-segment elevation myocardial infarction</i> EUROPEAN HEART JOURNAL Vol. 39 Pages: 68-69 Supplement: 1 Meeting Abstract: P580 Published: AUG 2018 ESC Congress 2018, München, Germany	1,0
17.16	I Bojovski, M Vavlukis , M Misailovski, E Shehu, S Paljoskovska- Jordanova, M Boshev, S Kjaeva, M Jovanovski, I Kotlar, S Kedev. Gender phenotype differences in patients with acute coronary syndrome. <i>European Heart Journal. Acute Cardiovascular Care</i> , Volume 7, Issue 1_suppl, 1 March 2018, Pages 117-18. Acute Cardiovascular Care 2018 Congress, <u>Congress, Milan, Italy</u> https://doi.org/10.1177/2048872617751067	1,0
17.17	I Bojovski, M Vavlukis , S Paljoskovska-Jordanova, M Misailovski, B Pocesta, E Shehu, I Kotlar, H Taravari, S Kedev. <i>Can we still identify new predictors of in-hospital mortality in patients treated for acute coronary syndrome?</i> <i>European Heart Journal. Acute Cardiovascular Care</i> , Volume 7, Issue 1_suppl, 1 March 2018, Pages 117-18. Acute Cardiovascular Care 2018 Congress, <u>Congress, Milan, Italy</u> https://doi.org/10.1177/2048872617751067	1,0
17.18	VavlukisM , B Pocesta, E Shehu, H Taravari, I Kotlar, I Bojovski, F Janusevsi, D Kitanoski, S Kedev. <i>Prognostic implications of stress glycaemia, glycosylated hemoglobin and glycoregulation in patients with acute coronary syndrome. European Heart Journal. Acute Cardiovascular Care</i> , Volume 7, Issue 1_suppl, 1 March 2018, Pages 264-265. <u>Acute Cardiovascular Care 2018Congress, Milan, Italy</u> https://doi.org/10.1177/2048872617751067	1,0
17.19	I Kotlar, M Vavlukis , B Pocesta, H Taravari, I Bojovski, D Kitanoski, E Shehu. <i>QT prolongation, QT dispersion and ventricular arrhythmias in patients with acute coronary syndrome</i>	

	<p><i>treated with percutaneous coronary intervention. European Heart Journal. Acute Cardiovascular Care, Volume 7, Issue 1_suppl, 1 March 2018, Pages 4–361. Acute Cardiovascular Care 2018 Congress, Milan, Italy https://doi.org/10.1177/2048872617751067</i></p>	1,0
17.20	<p>Pavasovic S, Amaduzzi PL, Vasiljevic Z, Milicic D, Kedev S, Manfrini O, Valvukis M, Zdravkovic M, Scarpone M, Koller A, Krljanac G, Cenko E, Badimon L, Bugiardini R. <i>Primary Prevention of Ischemic Heart Disease With Aspirin Reduces the Severity of Clinical Presentation</i>. <i>Circulation</i>. 2018;138: A16203 https://www.ahajournals.org/doi/10.1161/circ.138.suppl_1.16203</p>	1,0
17.21	<p>Vavlukis M. <i>CAN LEFT VENTRICULAR SYSTOLIC FUNCTION ESTIMATED DURING ACUTE CORONARY SYNDROM PREDICT LONG-TERM CLINICAL OUTCOME</i></p> <p>ICCAD 2017, 12th International Congress on INNOVATIONS IN CORONARY ARTERY DISEASE, 15-17 October, 2017, Venice, Italy</p>	1,0
17.23	<p>Vavlukis M, Kamceva G, Ismail LjG, Kitanoski D, Kotlar I, Bojovski I, Shehu E, Taravari H, Pocesta B. <i>Association of biomarkers of oxidative stress, stress glycaemia and glycated hemoglobin with acute coronary syndrome</i>. 6th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia</p>	1,0
17.21	<p>Andova V, Georgievska Ismail Lj, SrbonovskaKostovska E, Zafirovska P, Vavlukis M, Antova E, Gruena E. <i>Left ventricular systolic function during dobutamine/ dipyridamole stress echocardiography</i>. 6th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia (<i>oral presentation</i>). 6th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia</p>	1,0
17.24	<p>Mileva M, Stoilovska B, Zdravkovska M, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Miladinova D, Kostova N, Mitevska I, Stojanoski S, Manevska M, Vavlukis M. <i>Left ventricular function by gated SPECT after</i></p>	

	<i>vasodilator stress in correlation with myocardial perfusion.</i> 6 th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia	1,0
17.25	Stoilovska B, Mileva M, Pop-Gorceva D, Majstorov V, Miladinova D, Kostova N, Mitevska I, Stojanoski S, Zdravkovska M, Manevska M, Vavlukis M. <i>Hemodynamic responses and adverse effects associated with adenosine and dipyridamole pharmacologic MPI SPECT stress testing: AdenoDip study.</i> 6 th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia	1,0
17.26	Serafimov A, Kitanoski D, Domazetovska S, Shehu E, Pocesta B, Busljetik O, Kedev S, Vavlukis M. <i>Biomarkers guided therapy for risk stratification of patients treated for acute coronary syndrome.</i> 6 th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia	1,0
17.27	Mitevska I, Kostova N, Vavlukis M, Zdravkovska M, Stojanovski S, Lazarova E, Bosevski M. <i>Risk factors associated with increased coronary calcium score and carotid intima media thickness in asymptomatic type 2 diabetic patients.</i> 6 th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia	1,0
18.	Рецензија на научен - стручен труд <ul style="list-style-type: none"> • Приложени документирани во PUBLONS x 45 x 0,2 • Рецензија на пишан труд од студиската програма за трет циклус – докторски студии по медицина x 8 x 0,2 	9,0 1,6 =10,6
	Вкупно	524,643

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Специјализација од интерна медицина	2,0
2.	Супспецијализација – кардиологија	1,0

3.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
3.1	Стручно мислење за изработка на фолдер (брошура Рокси комби)	1,0
3.2	Вешт наод и мислење – претседател на комисија формирана од Одборот за судскомедицински вештачења при Медицинскиот факултет на УКИМ	1,0
3.3	Евалуација: ESC Congress – Abstract Reviewing Committee за 2018, 2019 и 2020	3x1,0 =3
4.	Член на меѓународна жири-комисија ESC 2020 Congress – Digital experience, Young investigators award	2,0
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на уредувачки одбор на научно стручно списание Acta Morphologica	0,5
2.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
2.1	Член на Советодавен одбор за имплементација на ESC и ACCP-упатствата за дијагноза и третман на ВТЕ во Македонија, кој резултираше со изработка на брошура наменета за лекари	0,5
2.2	Член на Советодавен одбор: „Превенција на кардиоваскуларни настани кај лица со дијабетес тип 2 и резидуален ризик”. Тема: „Превенција на кардиоваскуларни настани кај лица со дијабетес тип 2 и резидуален ризик”, 23.12.2017, Скопје, Македонија	0,5
3.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
3.1	Symposium HIGHLIGHTS IN ACUTE CORONARY SYNDROME, 4-5th September, 2018, Skopje, Macedonia	1,0
3.2	2 nd INTERNATIONAL CONGRESS OF CORONARY CARE UNITS ASSOCIATION OF SERBIA-UKJS 2018. 3.11.2018, Belgrade, Serbia	1,0

3.3	Четврти конгрес на Здружението на пневмофтизиолозите на Република Северна Македонија со меѓународно учество, 12-14.9.2019, Струга, Македонија	1,0
3.4	6th MACEDONIAN CONGRESS of CARDIOLOGY with international participation, 3-6 October, 2019, Ohrid, Macedonia	1,0
3.5	3 rd INTERNATIONAL CONGRESS OF CORONARY CARE UNITS ASSOCIATION OF SERBIA-UKJS 2018. 3.11.2019, Belgrade, Serbia	1,0
3.6	OMI VISITING PROFESORSHIP IN MATERNAL INFANT HEALTH, Еднодневна работилница, 1 мај 2018, Скопје, Македонија; организатор во улога на национален координатор на ААФ-ОМИ	1,0
3.7	Session I: LEFT VENTRICULAR HYPERTROPHY Cardiovascular magnetic resonance on Balkan –clinical correlations and CMR, 6-7 March, 2019, Belgrade Serbia (Session moderator)	1,0
3.8	CARDIO STANDALONE (акредитиран симпозиум), 11-12.10.2019, Загреб, Хрватска (панелист на сесија)	1,0
4.	Државна награда за научни и уметнички постигнувања (учесник во тим) Награда „Гоце Делчев“ за трудот „Интерна медицина“, општествено признание за особено значајни остварувања од интерес за Република Северна Македонија во областа на науката, 23.4.2021	2,0
5.	Награда за научни постигнувања од струкова организација Награда „Проф. д-р Епса Урумова“ за научен труд од областа на медицината, објавен во 2018 година	3,0
6.	Студиски престој во странство • Observershipcoursein Cardiology-Cardiac Magnetic Resonance Imaging, Medical University, Vienna, Austria 4-27June 2019	

	<ul style="list-style-type: none"> Human rights in patient care (HRPC), The Open Medical Institute in collaboration with ASPHER, Salzburg Stiftung of American Austrian Foundation. 25.11-01.12.2018, Salzburg, Austria 	0,5
7.	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува /организира научноистражувачка дејност	
	Член на јадрото на Работната група за коронарна патофизиологија и микроциркулација, при Европското кардиолошко здружение за периодот 2018-2022 и координатор за комуникации за периодот 2020-2022	2,0
8.	Раководител на внатрешна организациона единица (раководител на Катедра за интерна медицина)	3,0
9.	Член на факултетска комисија <ul style="list-style-type: none"> Наставен одбор на Медицински факултет, УКИМ Одбор за специјализации на Медицински факултет, УКИМ Одбор за тригодишни стручни студии, Медицински факултет, УКИМ 	3 x 0,5 =1,5
10.	Член на комисија за избор во звање	10 x 0,2 =5,0
11.	Национален координатор за одредена стручна област	
11.1	Open Medical Institute-Salzburg Medical Seminars	3,0
11.2	ACVC National Representative	3,0
12.	Учество во комисији и тела на државни и други органи	
12.1	Член на Комисија на едукатори за обука за адултен симулатор, Одлука на МСЦ од 21.2.2019, Скопје	1,0
	Вкупно	43,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	451,18
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	524,643

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	43,5
Вкупно	1019,32

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашко Кедев, с.р.
Проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска, с.р.
Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Божиновски, с.р.
Проф. д-р Бесна Герасимовска, с.р.

2. Вонр. проф. Маријан Бошевски

1. Биографски податоци и образование

Кандидатот д-р Маријан Бошевски е роден на 21.9.1970 година во Битола. Основно и средно образование завршил во Битола со континуиран одличен успех. Во учебната 1989/1990 година се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје, кој го завршил на 11.5.1995 година со среден успех 9,65. Стручниот испит го положил на Медицинскиот факултет во Скопје, во 1996 година.

Кандидатот активно се служи англискиот, пасивно со шпанскиот јазик.

Во мај 2003 година го одбрал магистерскиот труд со наслов „Коегзистирачка периферна и коронарна артериска болест – хемостатски и функционални фактори на кардиоваскуларна прогноза“.

Во јануари 2009 година го одбрал докторскиот труд со наслов „Фактори на развој и прогноза на дијабетската поливаскуларна болест“ и се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област клиничка медицина.

Избран е за помлад асистент по предметот Интерна медицина во октомври 1998 година, а за асистент по истиот предмет, како и за Интерна пропедевтика во 2004 година. Резибран е во истото звање во 2010 година. За насловен доцент по предметот Интерна медицина е избран во 2012 година. За наставник во сите звања – доцент по предметот Интерна медицина е избран во 2012 година. Во 2017 година е избран за вонреден професор по предметот Интерна медицина.

Специјализирал интерна медицина во 2001 година, а супспецијализирал кардиологија во 2008 година на Медицинскиот факултет во Скопје.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатот изведува предавања и вежби на првиот циклус студии на студиските програми: Општа медицина и Стоматологија. Учествува во 1. циклус студии на Фармацевтскиот факултет. Учествува во тертиот циклус студии на Медицинскиот факултет во Скопје, во својство на предавач и ментор.

Научноистражувачка дејност

Д-р Маријан Бошевски е автор и коавтор на пет книги или монографии. Има објавено повеќе научни трудови од областа на клиничката кардиологија и тромбологија, од кои досега 130 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), а 20 труда во меѓународни научни списанија. Учествувал како член и раководител на научни регистри, проекти и студии.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Бошевски, од самото вработување на 10 јануари 1997 год., активно е вклучен во стручно-апликативната работа на ЈЗУ Универзитетска клиника за кардиологија во Скопје. Врши и здравствена дејност од областа на кардиологијата и интерната медицина.

Учествувал во изработката на националните препораки и водичи за медицина базирана на докази, водени од Министерството за здравство. Член е на експертскиот тим на Светската здравствена организација - „Здравје 2020“.

Бил на стручно усовршување во областа на васкуларниот ултразвук во Универзитетската болница во Гент, Белгија (2001 год), Универзитетскиот медицински центар во Бостон и Мајо клиниката во Рочестер, САД, во периодот од март до јули 2003 година со стипендија на Светската

федерација за срце, Болницата „Роналд Реган“ при Универзитетот УКЛА, Лос Анџелес, САД и Медицинскиот универзитет во Виена.

Активно е вклучен во работата на ЈЗУ Универзитетска клиника за кардиологија во Скопје.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот Маријан Бошевски, во академските 2017/2018 и 2018/2019 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет, додека во академската 2019/2020 и 2020/2021 година, не е спроведена анонимна анкета за самоевалуација.

ОБРАЗЕЦ 1

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Маријан Владимир Бошевски

(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет, Скопје

ЈЗУ Клиника за кардиологија (назив на факултетот/институтот)

Научна област: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА И КАРДИОЛОГИЈА

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус*</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,65 ○ Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,8,00 	да
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: медицина; поле: интерна медицина; подрачје: кардиологија.</p>	да
3	<p>Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	да
3.1.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: Acta Biochim Biophys Sin</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus</p>	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3. Назив на трудот: The role of D-dimer in relation to the clinical course of patients with COVID-19.</p> <p>4. Датум на објава: 2021</p>	
3.1.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: Thromb Haemost 2. Назив на електронската база на списанија: Web of science 3. Назив на трудот: Machine Learning to Predict Outcomes in Patients with Acute Pulmonary Embolism Who Prematurely Discontinued Anticoagulant Therapy 4. Датум на објава: 2021</p>	да
3.1.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>Angiol Vasc Surg</i> 2. Назив на електронската база на списанија: Index Medicus & Medline, PubMed 3. Назив на трудот: Risk for post-thrombotic syndrome after lower-limb deep vein thrombosis: location of the thrombus or residual thrombi? 4. Датум на објава: 2021</p>	да
3.1.4	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: J Blood Med 2. Назив на електронската база на списанија: Web of science 3. Назив на трудот: Blood Targets of Adjuvant Drugs Against COVID19. 4. Датум на објава: 2020</p>	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.1.5	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>Прилози</i></p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: ПубМед, Медлине</p> <p>3. Називнатрудот: Plasma homocysteine in pts with coronary and carotid artery disease</p> <p>4. Датум на објава: 2019</p>	Да
3.1.6.	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: <i>Thromb H Open</i></p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: ПубМед, Медлине</p> <p>3. Назив на трудот: Oral anticoagulants or standard anticoagulation in VTE</p> <p>4. Датум на објава: 2019</p>	Да
4	<p>Објавен рецензиран учебник, монографија од научната област за која се избира</p> <p>1. Наслов Интерна медицина</p> <p>2. Место Скопје 2019/2020</p>	Да
5	<p>Претходен избор во наставно-научно звање вонреден професор датум и број на Билтен бр.1140 од 15.2.2017</p>	Да
5	<p>Има способност за изведување на високообразовна дејност</p>	Да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашко Кедев, с.р.

Проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска, с.р.
Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Божиновски, с.р.
Проф. д-р Весна Герасимовска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Маријан Владимир Бошевски

Институција: Медицински факултет, Скопје, Универзитетска клиника за кардиологија

Научна област: интерна медицина – кардиологија

Претходно рецензирани трудови објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје: под реден број од 1 до 3 во Билтен број 526/1989; под реден број од 4 до 11 во Билтен број 600/1993; под реден број од 12 до 18 во Билтен број 691/1997; под реден број од 19 до 23 во Билтен број 785/2001, рецензирана докторска дисертација објавена во Билтен број 924/2007; избор во звањето насловен доцент во Билтен број 1031/2012; избор во звањето доцент во Билтен број 1111/2015.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување настава на прв циклус (Интерна медицина за студенти по општа медицина) 2 x 2 x 0,04 x 2 семестри x 5 академски години (2017-2021)	1,6
2	Одржување настава на прв циклус (Интерна медицина за студенти од студиска програма: медицински сестри и техничари) 3 x 1 x 0,04 x 1 семестри x 5 академски години (2017-2021)	0,60
3	Одржување настава на прв циклус (Интерна медицина за студенти од студиска програма: физиотерапевти) 3 x 1 x 0,04 x 1 семестри x 5 академски години (2016-2021)	0,60
4	Одржување настава (Интерна медицина за студенти од студиска програма логопеди) 3 x 1 x 0,03 x 1 семестри x 5 академски години (2016-2021)	0,45
5	Одржување настава вежби (Интерна медицина за студенти од студиска програма рентген техничари) 3 x 1 x 0,03 x 1 семестри x 5 академски години (2016-2021)	0,45
6	Одржување на менторска настава за клиничка практика	8,4

	56 x 1 x 0,03 x 1 семестри x 5 академски години (2016-2021)	
7	Одржување на предавања од прв циклус студии (поглавја кардиологија за клиничка фармација фармацевти) на Фармацевтски факултет (семестар од 2016 (5*025)	1,25
8	Одржување настава (Интерна медицина за студенти од студиска програма стоматолози) 5* 0,25	1,25
9	Консултации со студенти 0,002 x 50 x 32 семестри	3,2
10	Ментор и едукатор на здравствена едукација Едукатор на специјализанти по интерна медицина или кардиологија: (38 кандидати) x 4 часа неделно x 4 недели x 90 месеци 0,08=115,2 Ментор на специјализанти по кардиологија: 4 кандидати x 4 часа неделно x 72 недели x 0,08, =92,16 1 кандидат x 4 часа неделно x 48 недели x 0,08=38,4=15,36	222,72
11	Член на Комисија за полагање на специјалистички испит по интерна медицина или кардиологија 9 кандидати x 0,2	1,8
12	Ментор на докторски кандидати	15
13	Трет циклус студии предавач на 2 изборни предмет (од 2018 и 2021)	5
	Вкупно	265,2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Трудовите за избор за звањето насловен доцент - Билтен број 1031/2012 - избор за звањето доцент - Билтен број 1111/2015

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно-стручно списание со меѓународен уредувачки одбор во последните 5 години	181,51

1/1	<u>Blood Targets of Adjuvant Drugs Against COVID19.</u> Di Micco P, Di Micco G, Russo V, Poggiano MR, Salzano C, Bosevski M, Imperato M, Fontanella L, Fontanella A.J Blood Med. 2020 Jul 2;11:237-241 (60% од 5 поени)	3,0
1/2	<u>Exercise and mental health.</u> Mikkelsen K, Stojanovska L, Polenakovic M, Bosevski M, Apostolopoulos V.Maturitas. 2017 Dec;106:48-56 (60% од 8 поени + ИФ = 4,8 + 4.638)	9,44
1/3	<u>Peripheral Arterial Disease and Chronic Kidney Disease.</u> Bosevski M.Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2017 Sep 1;38(2):29-33. (60% од 5 поени + ИФ = 3,0 + 0,2)	3,2
1/4	<u>Cognitive decline: A vitamin B perspective.</u> Mikkelsen K, Stojanovska L, Tangalakis K, Bosevski M, Apostolopoulos V.Maturitas. 2016 Nov;93:108-113. (60% од 8 поени + ИФ 4,8 + 1,16)	5,96
1/5	<u>Stroke/Transient Ischemic Attack Among Patients With Acute Coronary Syndromes.</u> Bosevski M.Angiology. 2020 Jul;71(6):575. (60% од 8 поени + ИФ = 4,8 + 2.602)	7,40
1/6	<u>In vitro Fertilization Procedures with Embryo Transfer and Their Association with Thrombophilia, Thrombosis and Early Antithrombotic Treatments.</u> Di Micco P, Russo V, Mastroiacovo D, Bosevski M, Lodigiani C.J Blood Med. 2020 Jun 11;11:185-190.	4,0
1/7	<u>The role of D-dimer in relation to the clinical course of patients with COVID-19.</u> Bosevski M, Krstevski G, Bosevska G, Kapsarov K, Dodic E, Feehan J, Stojanoska L, Apostolopoulos V.Acta Biochim Biophys Sin (Shanghai). 2021 Jan 12;53(1):119-120. (60% од 8 поени + ИФ = 4,8 + 2,2)	7,00
1/8	<u>Immunomodulatory Effects of Dietary Polyphenols.</u> Shakoор H, Feehan J, Apostolopoulos V, Platat C, Al Dhaheri AS, Ali HI, Ismail LC, Bosevski M, Stojanovska L.Nutrients. 2021 Feb 25;13(3):728. (60% од 8 поени + IF = 4.8+3.993)]	8.79
1/9	<u>Carotid intima media thickness is in a relation to risk factors for coronary artery disease.</u> Mancheva M, Paljoskovska Jordanova S, Bosevski M.Angiol Sosud Khir. 2020;26(4):11-16 (80% од 5 поени)	4,0
1/10	<u>Special Conditions in Venous Thrombembolism - Case Series.</u>	3,2

	Bosevski M, Mitevska I, Pavkovic M, Klincheva M, Lazarova ET, Velkova E, Stojanoski Z, Kostova N, Jordanova SP, Petkoska D, Mancheva M, Gulevska A, Baloski M, Hadjiev V, Krstevski G, Krlevska V, Bojovski I, Jovanovski M, Nedelkovska V, Gjorgievski A.Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2019 Oct 1;40(2):103-111	
1/11	<u>Plasma Homocysteine in Patients with Coronary and Carotid Artery Disease: A Case Control Study.</u> Bosevski M, Zlatanovikj N, Petkoska D, Gjorgievski A, Lazarova E, Stojanovska L.Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2020 Jun 1;41(1):15-22	3,2
1/12	<u>Progression of carotid artery disease could stratify a risk of coronary artery disease patients with type 2 diabetes.</u> Bosevski M, Nikolovski P, Stojanovska L, Apostolopoulos V.Acta Biochim Biophys Sin (Shanghai). 2019 Jan 1;51(1):120-122. 60% od 8 + IF	8,29
1/13	<u>Cancer - Associated Thrombosis - A Study of Cases.</u> Bosevski M, Trajkovska EL, Krstevski G, Aliu F, Salkoski S, Matkova D, Trajkovski A, Bojovski I, Mitevska I, Stavrik S, Candelera RO, Pavkovic M.Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2021 Oct 26;42(2):89-97.	3,2
1/14	<u>Direct Oral Anticoagulants or Standard Anticoagulant Therapy in Fragile Patients with Venous Thromboembolism.</u> López-Núñez JJ, Pérez-Andrés R, Di Micco P, Schellong S, Gómez-Cuervo C, Sahuquillo JC, Ciammaichella M, Morales MDV, Bosevski M, Monreal M; and the RIETE Investigators.TH Open. 2019 Mar 20;3(1):e67-e76.	9,46
1/15	<u>Risk Factors for Carotid Artery Disease and Chronic Kidney Disease: Same or Unique?</u> Bosevski M, Stojanovska L.Ther Apher Dial. 2018 Aug;22(4):410-411.	5,25
1/16	<u>Sclerostin: a biomarker for chronic kidney disease and vascular disease with added or independent value?</u> Bosevski M.Int Urol Nephrol. 2018 Oct;50(10):1919.	8,37
1/17	<u>The Effects of Bariatric Surgery on Vitamin B Status and Mental Health.</u> Al Mansoori A, Shakoor H, Ali HI, Feehan J, Al Dhaheri AS, Cheikh Ismail L, Bosevski M, Apostolopoulos V, Stojanovska L.Nutrients. 2021 Apr 20;13(4):1383.	9,32
1/18	<u>CRP and fibrinogen imply clinical outcome of patients with Type-2 diabetes and coronary artery disease.</u> Bosevski M, Bosevska G, Stojanovska L, Apostolopoulos V.Acta Biochim Biophys Sin (Shanghai). 2017 Mar 1;49(3):284-285. <u>Nt-ProBNP Discriminatory Role Between Symptomatic and Asymptomatic Patients with Severe Valvular Aortic Stenosis.</u> Antova E, Petkovska L, Bosevski M, Stojkovik J, Hadzy-Petrushev N, Kamkin	8,55

	A, Mladenov M. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2018 Jul 1;39(1):15-28. 3,2	
1/20	<u>Predictors for Prognosis in Patients With Nonfatal Pulmonary Embolism: A Registry-Based Cohort Study.</u> Bosevski M, Krstevski G, Gjorgievski A, Mitevska I, Kostovska ES. Clin Appl Thromb Hemost. 2018 Dec;24(9_suppl):84S-88S	5,99
1/21	<u>Single-Photon Emission Computed Tomography Myocardial Ischemia Detection in High-Risk Asymptomatic Patients: Correlation with Coronary Calcium Score and High-Sensitivity C-Reactive Protein.</u> Mitevska I, Srbinovska E, Stojanovska L, Antova E, Apostolopoulos V, Bosevski M. Indian J Nucl Med. 2019 Apr-Jun;34(2):99-106.	3,2
1/22	<u>The Role of Carotid Stenosis in a Prediction of Prognosis of Coronary Artery Disease.</u> Jordanova SP, Kedev S, Spirova DP, Stojanovska L, Bosevski M. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2021 Apr 23;42(1):53-66.	3,2
1/23	<u>Prognostic implications of myocardial perfusion imaging and coronary calcium score in a Macedonian cohort of asymptomatic patients with type 2 diabetes.</u> Mitevska IP, Baneva N, Srbinovska E, Stojanovska L, Apostolopoulos V, Bosevski M. Diab Vasc Dis Res. 2017 Jul;14(4):285-294.	6,89
1/24	<u>Prevalence of risk factors and asymptomatic carotid atherosclerosis in diabetic patients screened for silent myocardial ischemia by SPECT myocardial imaging.</u> Mitevska IP, Baneva N, Bosevski M, Kostovska ES. Nucl Med Rev Cent East Eur. 2017;20(1):3-9	3,2
1/25	<u>Risk for post-thrombotic syndrome after lower-limb deep vein thrombosis: location of the thrombus or residual thrombi?</u> Bosevski M, Krstevski G, Di Micco P, Fidalgo A, Loring M, Porrás JA, Mellado M, Sánchez Muñoz-Torrero JF, Vela JR, Tzoran I, Monreal M; RIETE Investigators. Angiol Sosud Khir. 2021;27(2):62-72.	3,2
1/26	<u>Machine Learning to Predict Outcomes in Patients with Acute Pulmonary Embolism Who Prematurely Discontinued Anticoagulant Therapy.</u> Mora D, Nieto JA, Mateo J, Bikdeli B, Barco S, Trujillo-Santos J, Soler S, Font L, Bosevski M, Monreal M; RIETE Investigators. Thromb Haemost. 2021 Jun 9. doi: 10.1055/a-1525-7220.	1
1/27	<u>Hyperfibrinogenemia in Peripheral Arterial Disease: Coexistent and Independent Risk Factor (A Report of Two Cases and Review of Literature).</u> Bosevski M, Krstevski G, Mitevska I, Antova E, Bosevska G. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2018 Dec 1;39(2-3):93-96.	1

1/28	<p><u>Liver status and outcomes in patients without previous known liver disease receiving anticoagulant therapy for venous thromboembolism.</u></p> <p>Martínez-Urbistondo D, de la Garza RG, Villares-Fernández P, Font C, Schellong S, López-Núñez JJ, Gil-Díaz A, Del Carmen Díaz-Pedroche M, Hirmerova J, Monreal M; RIETE Investigators. Marijan Bosevski (Collaborator). Intern Emerg Med. 2021 Oct 9:1-10.</p>	1
1/29	<p><u>Heart Rate and Mortality in Patients With Acute Symptomatic Pulmonary Embolism.</u></p> <p>Jaureguizar A, Jiménez D, Bikdeli B, Ruiz-Artacho P, Muriel A, Tapson V, López-Reyes R, Valero B, Kenet G, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). Registro Informatizado de la Enfermedad TromboEmbólica Investigators.Chest. 2021 Aug 31;S0012-3692(21)03831-9.</p>	1
1/30	<p><u>Association Between Preexisting Versus Newly Identified Atrial Fibrillation and Outcomes of Patients With Acute Pulmonary Embolism.</u></p> <p>Bikdeli B, Jiménez D, Del Toro J, Piazza G, Rivas A, Fernández-Reyes JL, Sampérez Á, Otero R, Suriñach JM, Siniscalchi C, Martín-Guerra JM, Castro J, Muriel A, Lip GYH, Goldhaber SZ, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators †.J Am Heart Assoc. 2021 Sep 7;10(17):e021467</p>	1
1/31	<p><u>2021 ESC Guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice.</u></p> <p>Visseren FLJ, Mach F, Smulders YM, Carballo D, Koskinas KC, Bäck M, Benetos A, Biffi A, Boavida JM, Capodanno D, Cosyns B, Crawford C, Davos CH, Desormais I, Di Angelantonio E, Franco OH, Halvorsen S, Hobbs FDR, Hollander M, Jankowska EA, Michal M, Sacco S, Sattar N, Tokgozoglu L, Tonstad S, Tsioufis KP, van Dis I, van Gelder IC, Wanner C, Williams B; Marijan Bosevski (Collaborator). ESC Scientific Document Group; ESC National Cardiac Societies.Eur Heart J. 2021 Sep 7;42(34):3227-3337.</p> <p><u>Timing and characteristics of venous thromboembolism after noncancer surgery.</u></p> <p>Expósito-Ruiz M, Arcelus JI, Caprini JA, López-Espada C, Bura-Riviere A, Amado C, Loring M, Mastroiacovo D, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators.J Vasc Surg Venous Lymphat Disord. 2021 Jul;9(4):859-867.e2</p>	1
1/32	<p><u>Comparative clinical prognosis of massive and non-massive pulmonary embolism: A registry-based cohort study.</u></p> <p>Blondon M, Jimenez D, Robert-Ebadi H, Del Toro J, Lopez-Jimenez L, Falga C, Skride A, Font L, Vazquez FJ, Bounameaux H, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE investigators.J Thromb Haemost. 2021 Feb;19(2):408-416.</p>	1

1/33	<u>Predicting the risk for major bleeding in elderly patients with venous thromboembolism using the Charlson index. Findings from the RIETE.</u> Gómez-Cuervo C, Rivas A, Visonà A, Ruiz-Giménez N, Blanco-Molina Á, Cañas I, Portillo J, López-Miguel P, Flores K, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators.J Thromb Thrombolysis. 2021 May;51(4):1017-1025.	1
1/34	<u>Association between reperfusion therapy and outcomes in patients with acute pulmonary embolism and right heart thrombi.</u> Bikdeli B, Jiménez D, Muriel A, Barrios D, Ballaz A, Verhamme P, Monreal M; RIETE Investigators; Coordinator of the RIETE Registry: Manuel Monreal. Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Steering Committee Members:Eur Respir J. 2020 Nov 5;56(5):2000538	1
1/35	<u>Comparison of seven prognostic tools to identify low-risk pulmonary embolism in patients aged <50 years.</u> Jara-Palomares L, Alfonso M, Maestre A, Jimenez D, Garcia-Bragado F, Font C, Reyes RL, Blasco LH, Vidal G, Otero R, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE investigators.Sci Rep. 2019 Dec 27;9(1):20064.	1
1/36	<u>Incidence of major adverse cardiovascular events among patients with provoked and unprovoked venous thromboembolism: Findings from the Registro Informatizado de Enfermedad Tromboembólica Registry.</u> Golemi I, Cote L, Iftikhar O, Brenner B, Tafur A, Bikdeli B, Fernández-Capitán C, Pedrajas JM, Otero R, Quintavalla R, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). Registro Informatizado de Enfermedad Tromboembólica Investigators.J Vasc Surg Venous Lymphat Disord. 2020 May;8(3):353-359.e1.	1
1/37	<u>2019 ESC Guidelines for the diagnosis and management of acute pulmonary embolism developed in collaboration with the European Respiratory Society (ERS).</u> Konstantinides SV, Meyer G, Becattini C, Bueno H, Geersing GJ, Harjola VP, Huisman MV, Humbert M, Jennings CS, Jiménez D, Kucher N, Lang IM, Lankeit M, Lorusso R, Mazzolai L, Meneveau N, Ní Áinle F, Prandoni P, Pruszczyk P, Righini M, Torbicki A, Van Belle E, Zamorano JL; Marijan Bosevski (Collaborator). ESC Scientific Document Group.Eur Heart J. 2020 Jan 21;41(4):543-603. doi	1
1/38	<u>2019 ESC Guidelines on diabetes, pre-diabetes, and cardiovascular diseases developed in collaboration with the EASD.</u> Cosentino F, Grant PJ, Aboyans V, Bailey CJ, Ceriello A, Delgado V, Federici M, Filippatos G, Grobbee DE, Hansen TB, Huikuri HV, Johansson I, Jüni P, Lettino M, Marx N, Mellbin LG, Östgren CJ, Rocca B, Roffi M, Sattar N, Seferović PM, Sousa-Uva M, Valensi P, Wheeler DC; Marijan Bosevski (Collaborator). ESC Scientific Document Group.Eur Heart J. 2020 Jan 7;41(2):255-323.	1
1/39	<u>Natural history of patients with venous thromboembolism and hereditary hemorrhagic telangiectasia. Findings from the RIETE registry.</u>	1

	Riera-Mestre A, Mora-Luján JM, Trujillo-Santos J, Del Toro J, Nieto JA, Pedrajas JM, López-Reyes R, Soler S, Ballaz A, Cerdà P, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators.Orphanet J Rare Dis. 2019 Aug 9;14(1):196.	
1/40	<u>D-dimer levels and risk of recurrence following provoked venous thromboembolism: findings from the RIETE registry.</u> Avnery O, Martin M, Bura-Riviere A, Barillari G, Mazzolai L, Mahé I, Marchena PJ, Verhamme P, Monreal M, Ellis MH; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators.J Intern Med. 2020 Jan;287(1):32-41.	1
1/41	<u>Prediction of early mortality in patients with cancer-associated thrombosis in the RIETE Database.</u> Fuentes HE, Tafur AJ, Caprini JA, Alatri A, Trujillo-Santos J, Farge-Bancel D, Rosa V, Font L, Vilaseca A, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators.Int Angiol. 2019 Jun;38(3):173-184.	1
1/42	<u>Thirty-day outcomes in patients with acute pulmonary embolism who discontinued anticoagulant therapy before 90 days.</u> Nieto JA, Vicente JA, Prieto LM, Jiménez D, Bikdeli B, Rivas A, Porras JA, Morales MDV, Bosevski M, Monreal M; RIETE Investigators.Am Heart J. 2018 Dec;206:1-10	1
1/43	<u>Characteristics, treatment patterns and outcomes of patients presenting with venous thromboembolic events after knee arthroscopy in the RIETE Registry.</u> Weinberg I, Giri J, Kolluri R, Arcelus JI, Falgá C, Soler S, Braester A, Bascuñana J, Gutiérrez-Guisado J, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators.J Thromb Thrombolysis. 2018 Nov;46(4):551-558.	1
1/44	<u>Clinical outcomes during anticoagulant therapy in fragile patients with venous thromboembolism.</u> Moustafa F, Giorgi Pierfranceschi M, Di Micco P, Bucherini E, Lorenzo A, Villalobos A, Nieto JA, Valero B, Sampériz ÁL, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators.Res Pract Thromb Haemost. 2017 Sep 4;1(2):172-179. <u>Vitamin K Antagonists After 6 Months of Low-Molecular-Weight Heparin in Cancer Patients with Venous Thromboembolism.</u> Chai-Adisaksopha C, Iorio A, Crowther MA, de Miguel J, Salgado E, Zdraveska M, Fernández-Capitán C, Nieto JA, Barillari G, Bertoletti L, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE investigators.Am J Med. 2018 Apr;131(4):430-437.	1 1
1/45		

1/46	<p><u>Treatment of Right Heart Thrombi Associated with Acute Pulmonary Embolism.</u></p> <p>Barrios D, Chavant J, Jiménez D, Bertoletti L, Rosa-Salazar V, Muriel A, Viallon A, Fernández-Capitán C, Yusen RD, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). Registro Informatizado de la Enfermedad TromboEmbólica Investigators. Am J Med. 2017 May;130(5):588-595.</p>	1
1/47	<p><u>Analysis of noncatheter-associated upper extremity deep venous thrombosis from the RIETE registry.</u></p> <p>Newton DH, Monreal Bosch M, Amendola M, Wolfe L, Perez Ductor C, Lecumberri R, Levy MM; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE Investigators. J Vasc Surg Venous Lymphat Disord. 2017 Jan;5(1):18-24.e1.</p>	1
1/48	<p><u>Outcome of Patients with Venous Thromboembolism and Factor V Leiden or Prothrombin 20210 Carrier Mutations During the Course of Anticoagulation.</u></p> <p>Tzoran I, Papadakis M, Brenner B, Fidalgo Á, Rivas A, Wells PS, Gavín O, Adarraga MD, Moustafa F, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). Registro Informatizado de Enfermedad TromboEmbólica Investigators. Am J Med. 2017 Apr;130(4):482.e1-482.e9.</p>	1
1/49	<p><u>The Clinical Course of Venous Thromboembolism May Differ According to Cancer Site.</u></p> <p>Mahé I, Chidiac J, Bertoletti L, Font C, Trujillo-Santos J, Peris M, Pérez Ductor C, Nieto S, Grandone E, Monreal M; Marijan Bosevski (Collaborator). RIETE investigators. Am J Med. 2017 Mar;130(3):337-347.</p>	1
1/50	<p><u>Development of a Risk Prediction Score for Occult Cancer in Patients With VTE.</u></p> <p>Jara-Palomares L, Otero R, Jimenez D, Carrier M, Tzoran I, Brenner B, Margeli M, Praena-Fernandez JM, Grandone E, Monreal M; RIETE Investigators. Marijan Bosevski (Collaborator). Chest. 2017 Mar;151(3):564-571.</p> <p>Obstr hypertrophic cardiomyopathy with concomitant mitral regurgitation treated with septal myoectomy and MV repairs. I.Mitevaska, E. Srninovska, M.Bosevski. Serbian J Expt and Cl reaserch 2018; 19(2) :195-200</p>	1 3,2
1/52	<p>Descriptive analysis of clinical and demographic data of selected group of pts with PE. M.Baloski, s.Panov, M.Bosevski. Acta morphol 2020</p>	3,2
1/53	<p>RV diameter dded to D dimer independently influence of pts with PE. M.Bosevski, G.Krstevski. European Heart J CV Imaging .2020 Suppl. 21</p>	3,2

1/54	Utility of Combined Echo and Lung ultrasound for Coronavirus 19 Intensive care Unit pts: case series. M.Bosevski, F. Janusevski. Open Access Macedonian Medical J.2020;9832	3,2
1/55	Deep venous thrombosis na recurrent PE in a pt woth thrombophilia and psoriasis. M.Buklioska, M. Baloski, M.Bosevski, S.Panov. Sanamed 2020.	3,2
2	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	42
2/1	Low grade Albuminuria and Diastolic dysfunction in pts with t2 dm. Europan EASD/Diabetes and Vascular Disease group Meeting 2020	2
2/2	Usage of SGLT2 inh in R N macedonia. EASD Diabetes and Vascular Disease group meeting 2019,	2
2/3	The role of d dimer in prognosi of pts with pulmonary embolism Some aspects of Covid 19. World Congress of Thrombosis 2021	2
2/4	VTE in pt with hepatal cirrhosis. Symposium on CV imaging and Covis 19 experience	2
2/5	Duration of anticoagulation th in pts with thrombophilia, IUA World Congress of Angiology	2
2/6	Initial thrombus or bellow popliteal fossa is more predicitive than residual thrombosis for postthrombotic syndrome after DVT. World Trombsois Congress 2019.	2
2/7	Moderator of Session International symposium of cardiovascular imaging and Covid 19 experience, October3-4 nd , 2020	2
2/8	Aortic recoartcation and CAD. Highlights of Acute Coronary Syndrome 2018.	2
2/9	Moderator session– Int Thrombosis symposium 2019 and 2021	4
2/10	Moderator session – Highlights in Cardiology 2021	2
2/11	Correlation between CAC and inflammation in t2 dm. EuroEcho 2018	2
2/12	Subclinical atherosclerosis in t2d. Europevenet 2018	2
2/13	Carotid plaque thickness area are factors prognosis of pts with aortic stenosis. European vascular Congress 2018	2
2/14	LV global longitudinal strain and carotid plaques as imaging predictors for silent ischemia in t 2d. EuroEcho 2017	2
2/15	Moderator of Sessions at Natioanl Cardiology Cngress with INT participation	4
2/16	Lecture of Spring VTE school Crete 2019 and 2021	4
2/17	Reccurent DVT in younf woman: th ffect and gen inherence. VTE symposium Madrid 2019	2

3	Секциски предавања на научен/стручен собир	15
3/1	Предавање на 2 акредитирани работилници за лекари по општа и интерна медицина: ВТЕ и ефикасен третман, април и окт. 2021	2
3/2	Предавања на 2 акредитирани работилници за лекари интернисти: Фиксно дозни комбиназии за арт хипертензија Септ. 2021	2
3/3	Предавање на тема: Превенција на КВ заболувања, септ. 2021 година	1
3/4	Предавања на 2 акредитирани работилници за третман на Инт кладикација, март и окт. 2019	2
3/5	Предавање за оптимален третман на две работилници за ВТЕ и интернисти, март и окт. 2020	2
3/6	Предавање за лекари кардиолози на тема: Ниски дози на АСА во превенција на КВ заболувања, окт. 2021	1
3/7	Предавање на стручен состанок за Дијабетолошки денови 2019, 2020: Метаболички синдром и КВ-превенција	2
3/8	Предавање на стручен состанок за лекари интернисти: НОАК во ВТЕ-третман, две работилници, 2018	2
3/9	Предавање на работилница на превенција на КВ-заболувања, 2018	1
4	Учества во научни проекти и студии	15
5/1	Координатор и учесник во меѓународен научен проект: РИЕТЕ регистар	5
5/2	Координатор национален и учесник во ESC Cardiology Core curriculum for Education	5
5/3	Коистражувач и учесник во меѓународен научен проект: ВАС и периферна артериска болест во Европа	5
5/4	Артериска хипертензија и фикснодозни комбинации, клиничка студија, постмаркетиншка, 2020	3
5/5	Фактори на ризик и модификација – национална клиничка студија	3
	Вкупно	260,41

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Рецензент на трудови во Thrombosis Hemostasis, Clinical applied thrombosis and hemostasis	2

2	Рецензент на апстракти за Европскиот кардиолошки конгрес, 2018-2020	2
3	Коавтор на Интерна медицина за студенти на Мед. факултет, Скопје, 2019/2020	8
4	Визитинг-професор на Љубланскиот универзитет, 2017	3
5	Едукативно помагало прирачник за семејни лекари и интернисти Периферна артериска болест	4
6	Лиценциран испитувач во ЛКМ	1
7	Специјална награда за најдобар труд на Меѓународен симпозиум по хипертензија и кардионефрологија, Рибарска Бања, 2019	1
8	Специјална награда на Светскиот конгрес по тромбоза, 2019	1
9	Раководител на Васкуларна лаб., 2017-2019	1
10	Рецензент на докторски трудови (5)	5
11	Специјализација и супспецијализација од медицинските науки	3
Дејност од поширок интерес		
11	Член на Европската академија на науки и уметности	1
12	Член на Меѓународниот колеџ по ангиологија	1
13	Член на Работна група за периферна артериска болест, тромбоза при Европското здружение по кардиологија, како и на Европската асоцијација на визуелизација при истоименото здружение	0,9
14	Генерален секретар на Македонското здружение по кардиологија	1
15	Член на Регионалната група за тромбоза	1
16	Член на научен одбор на научен/стручен симпозиум „Новини во акутен коронарен синдром“, со меѓународно учество (2018), Новини во кардиологија од аспект на ковид-19 (2020), Македонски кардиолошки конгрес (2019)	3
17	Претседател на Комисија за акредитација при ЈЗУУ Клиника за кардиологија од 2018.	1
18	Лиценциран акредитатор при АКАЗУМ на РС Македонија	2
19	Член на научен одбор на Научно-стручен симпозиум по кардионефрологија, Ниш, 2019	1
20	Член на Интернационалната унија по ангиологија	1
21	Член на Здружението на уредници на РС Македонија	1

22	Член на уреднички одбор на Прилози на МАНУ	2
23	Член на уреднички одбор на Архиви на јавно здравје	2
24	Државна награда „Гоце Делчев“ како учесник во авторскиот тим на учебникот „Интерна медицина“	2
25	Член на факултетски одбор	0,5
	Вкупно	52,4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	265,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	260,41
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	52,4
Вкупно	578,01

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашко Кедев, с.р.
Проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска, с.р.
Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Божиновски, с.р.
Проф. д-р Весна Герасимовска, с.р.

3. Доц. д-р Емилија Антова

1. Биографски податоци и образование

Д-р Емилија Антова (моминско презиме-Христова) е родена во Скопје, во 1964 год. Средно образование завршила во Скопје, во 1982 год. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирала на 29 април 1988 год., со средна оценка 9,84.

Во учебната 1988/1989 год. се запишала на втор циклус (магистерски) студии од областа кардиологија на Медицинскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила во јануари 2001 год., со средна оценка 9,66. На 3.7.2002 год. го одбрала магистерскиот труд на тема: „Вредноста на ехокардиографските параметри во однос на инвазивната проценка на валвуларната аортна стеноза“.

Докторска дисертација пријавила на 24.1.2008 год., на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Ризикостратификација на пациентите со тешка валвуларна аортна стеноза со нормална левокоморна функција“ ја одбрала на 25.6.2013 год. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област кардиологија.

Д-р Емилија Антова се вработила на Универзитетската клиника за кардиологија во Скопје на 1.3.1990 г. Специјализација по специјалноста Интерна медицина завршила на 10 јануари 1997 год., а супспецијализација по кардиологија на 8.6.2004 год. Во октомври 1991 год. е избрана во звањето помлад асистент, во октомври 1997 год. е избрана за асистент, со реизбор во звањето асистент во 2001 год. по предметот Интерна пропедевтика и интерна медицина за студентите по медицина и стоматологија. На 7.3.2017 г. е избрана во звањето научен соработник на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, по предметот Интерна медицина. На 3.10.2018 г. засновала работен однос на Медицинскиот факултет во Скопје. На 18.5.2021 год. е избрана во звањето доцент на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и кардиологија.

Активно се служи со англискиот јазик.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, д-р Емилија Антова изведувала практична настава по интерна медицина и интерна пропедевтика (клиничко испитување), на првиот циклус студии на студиските програми Општа медицина и Стоматологија, како и на тригодишните студии на студентите од медицински професии.

Од моментот кога е избрана во звањето научен соработник, од 7 март 2017, се вклучува и во теоретската и во практичната настава на студентите од прв и втор циклус студии: на специјализанти по интерна медицина – кардиологија и супспецијализанти по кардиологија, како и на тригодишните студии на студентите од медицински професии. Во исто време ги реализирала и потребните консултации со студентите.

Д-р Емилија Антова е ментор и едукатор на специјализанти по кардиологија, супспецијализанти по кардиологија, специјализанти по интерна медицина, стоматологија, физикална медицина со рехабилитација и медицина на труд. Д-р Емилија Антова била член на комисија за супспецијалистички испит по

супспецијалноста кардиологија (оцена на специјалистичка работа) на 8 (осум) супспецијализанти.

Д-р Емилија Антова е автор и коавтор на учебни помагала, прирачници во практиката на здравствената дејност. Д-р Емилија Антова моментално е вклучена во изработката на учебникот за студенти на тригодишните стручни студии, кој е во последна фаза на изработка.

Научноистражувачка дејност

Д-р Емилија Антова, од областа интерна медицина – кардиологија (како автор и коавтор), има објавено повеќе трудови објавени во научни, научни/стручни списанија и голем број апстракти објавени во книгите на апстракти на домашните и меѓународните конгреси и научни/стручни собири со меѓународно учество.

Со усна презентација се претставила на повеќе конгреси, научни/стручни симпозиуми и курсеви, а била и предавач на повеќе работилници/школи.

Д-р Емилија Антова била учесник во национален научен проект, финансиран преку Министерството за образование и наука: „Стегнати валвуларни заболувања: евалуација, прогноза, оперативно лекување и евалуација на постоперативните резултати, преживување и превенција” во 2001 год. Исто така, била учесник и во уште еден национален научен проект: „Контаминација на храната со штетни материи и нивниот биолошки учинок врз здравјето на населението во СРМ”, поднесен од Катедрата за хигиена, социјална медицина и медицина на трудот, Медицински факултет, Скопје, доставен до Републичката заедница за научноистражувачка дејност на 3.6.1989 год. Д-р Емилија Антова моментално е вклучена како истражувач во студијата СТЕП-проспективна, мултицентрична, неинтервенциска епидемиолошка студија за артериска хипертензија, со цел да се оценат ефикасноста и придржувањето на пациентот кон терапијата за артериска хипертензија и кардиоваскуларните ризици, спонзор: КРКА-ФАРМА ДООЕЛ.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Емилија Антова активно е вклучена во стручно-применувачката работа на ЈЗУ Универзитетска клиника за кардиологија во Скопје. Врши и здравствена дејност од областа на кардиологијата и интерната медицина.

Активно е вклучена во работата на повеќе комисији на ЈЗУ Универзитетска клиника за кардиологија во Скопје. Акредитиран испитувач е во комисиите за стручен испит на лекарите при Лекарската комора на Македонија. Исто така е вклучена во комисиите за полагање на супспецијалистички испит на кардиологија.

Д-р Емилија Антова учествувала самостојно во воведување на две нови лабораториски/клинички методи во областа на медицинските науки и здравството – во областа на кардиологијата. За прв пат во државата го анализираше и го оценуваше значењето на лабораторискиот параметар Nt-proBNP кај пациентите со тешка аортна стеноза и изведуваше тест на оптоварување кај пациентите со тешка, но асимптоматска валвуларна аортна стеноза, докажувајќи дека обете методи имаат статистички значајна предиктивна вредност за идно влошување и ненадејна срцева смрт и треба да се користат во секојдневната клиничка пракса како параметри во ризик-стратификација на овие пациенти.

Експертска активност д-р Емилија Антова реализирала како рецензент за 2021 ESC/EACTS Guidelines for the Management of Valvular Heart Disease, како национален рецензент по кардиологија претставувајќи го Здружението по кардиологија на Северна Македонија.

Стручно усовршување со студиски престој во странство остварила во Универзитетската болница Gasthuisberg во Лувен, Белгија (еден месец), во 2000 год., на Одделот за кардиологија (курс за ткивен доплер). Уште едно стручно усовршување во странство остварила со студиски престој на Медицинскиот универзитет во Виена, при Генералната болница во Виена (АКН), Австрија, во времетраење од 5 месеци, во периодот септември 2015 – јануари 2016 г.

Исто така, се усовршувала на низа национални и меѓународни курсеви и школи, учествувала на симпозиуми и панели.

Д-р Емилија Антова активно учествувала во организација на национални симпозиуми и конгреси.

Д-р Емилија Антова е член на: Македонското здружение по кардиологија, Работната група за кардиоваскуларни техники на визуелизација при Македонското здружение по кардиологија, European Society of Cardiology, European Association of Preventive Cardiology, European Association of Cardiovascular imaging, Heart Failure Association и World Heart Association of Cardiology. Д-р Емилија Антова е претседател на Работната група за валвуларни срцеви заболувања при Македонското здружение по кардиологија.

Добитник е на Благодарница за голем придонес за време на Првиот конгрес на кардиоваскуларниот имиџинг на Србија со меѓународно учество, Белград, 1 – 3 март 2015 год., како учесник на Конгресот со свој труд. Исто така е добитник на Благодарница од претседателот на Лекарската комора на РС Македонија, за особен придонес и ангажираност при справување со пандемијата предизвикана од коронавирусот COVID 19 на 5.6.2021. Д-р Емилија Антова е добитник на награда „Проф. д-р Епса Урумова“ за научни постигнувања – учесник во тим.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Емилија Никола Антова

(име, татково име и презиме)

Институција: УКИМ, Медицински факултет – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА - КАРДИОЛОГИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,84 ○ Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,66 	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: медицина; поле: интерна медицина; подрачје: кардиологија.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Contributions. Sec. of Med. Sci. XXXIX 1, 2018 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: Nt-proBNP DISCRIMINATORY ROLE BETWEEN SYMPTOMATIC AND ASYMPTOMATIC PATIENTS WITH SEVERE VALVULAR AORTIC STENOSIS 4. Година на објава: 2018 	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Contributions. Sec. of Med. Sci. XXXIX 1, 2018 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: THE IMPACT OF GLYCO-METABOLIC STATUS IN PATIENTS TREATED FOR ACUTE CORONARY SYNDROME 4. Година на објава: 2018 	
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Journal of the Macedonian Med. Ass. 2017; 71(2):91-98. 2. Меѓународен уредувачки одбор: Bernardus Ganter - UK, Daniel Rukavina - Croatia, Dusko Vasic - Republika Srpska, Frank A. Chervenak - USA, Franz Porzsolt - Germany, Isuf Kalo - Albania, Idris T. Ocal - Arizona USA, Jovan Hadzi-Djokic - Serbia, Ljubisa Markovic - UK, Lako Christiaan - Danmark, Marina Kos - Croatia, Pavel Poredos - Slovenia, Vladimir Ovcharov - Bulgaria, Stefan Tofovic – USA 3. Наслов на трудот: IMPACT OF POST-TRANSPLANT DYSGLYCEMIA ON RENAL ALLOGRAFT FUNCTION IN KIDNEY TRANSPLANT RECIPIENTS ON CNI BASED IMMUNOSUPPRESSION. 4. Година на објава: 2017 1. Назив на научното списание: Journal of the Macedonian Med. Ass. 2018; 72(2): 99-105. 2. Меѓународен уредувачки одбор: Bernardus Ganter - UK, Daniel Rukavina - Croatia, Dusko Vasic - Republika Srpska, Frank A. Chervenak - USA, Franz Porzsolt - Germany, Isuf Kalo - Albania, Idris T. Ocal - Arizona USA, Jovan Hadzi-Djokic - Serbia, Ljubisa Markovic - UK, Lako Christiaan - 	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.4	<p>Danmark, Marina Kos - Croatia, Pavel Poredos - Slovenia, Vladimir Ovcharov - Bulgaria, Stefan Tofovic – USA</p> <p>3. Наслов на трудот: AN ADULT PATIENT WITH AORTIC COARCTATION REPAIR, A COMPLEX MEDICAL ENIGMA AND CHALLENGE: CASE REPORT.</p> <p>4. Година на објава: 2018</p> <p>1. Назив на научното списание: Physioacta Vol. 11-1, 2017. UDK br.616.728.</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор: Vesela Maleska Ivanovska - Macedonia, Liljana Bozinovska - Macedonia, Vaska Antevska - Macedonija, Slavco Mitev - Macedonia, Olivija Vaskova - Macedonia, Rozalinda Isjanovska - Macedonia, Marijan Rupnik - Slovenia, Vujadin Mijevic - Serbia, Emin Ergen - Turkey, Beti Dejanova - Macedonia, Suncica Petrovska - Macedonia, Lidija Todorovska -Macedonia, Joseph Tecce - Boston, USA, Vladimir Jakovlevic - Serbia, Horst Schmidt - Germany, Veselin Jovanovic - Montenegro, Milkica Nestic - Serbia, Dusan Susnevic - R Serbian BIH, Jasmina Hadzihalilovic - BIH, Vidovi Stojko - R Serbian BIH, Lidia Tegaco - Belarus, Ilia Micarezi - Albania, Cristiana Glavce - Rumania, Nikoleta Milici - Rumania, Sofia Baltova - Bulgaria.</p> <p>3. Наслов на трудот: PREVALENCE AND RISK FACTORS OF PRE-DIABETES AND DIABETES AFTER RENAL TRANSPLANTATION</p> <p>4. Година на објава: 2017</p>	
3.5		

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
4	Претходен избор во научно звање – научен соработник датум и број на Билтен: 1.2.2017 год., Билтен бр. 1139 Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: 18.5.2021 год., Билтен бр. 1237	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашко Кедев, с.р.
Проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска, с.р.
Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Божиновски, с.р.
Проф. д-р Весна Герасимовска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Емилија Никола Антова

Институција: Медицински факултет, Скопје,

Универзитетска клиника за кардиологија

Научнаобласт: интерна медицина – кардиологија

1. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активност	Поени
1.	<p>Одржување на вежби на прв циклус студии (2016/17; 2017/18; 2018/19; 2019/20 и 2020/21) за:</p> <p>- Интерна медицина: (од 2016/17 до 2020/2021)</p> <p>2016/17-2019/20: 3 год. x 2 семестри x 8 вежби x 4 часа x 0,03 = 5,76</p> <p>2020/2021: 1 год. x 2 семестри x 16 вежби x 4 часа x 0,03 = 3,84</p> <p>- Клиничко испитување: (од 2016/17 до 2020/2021)</p> <p>9 семестри x 8 вежби x 4 часа x 0,03 = 8,64</p> <p>- Стоматолози:</p> <p>2 вежби x 4 часа x 0,03 x 1 семестар = 0,24</p>	18,48
2.	<p>Одржување на вежби на прв циклус студии (од 2016 до 2021) за:</p> <p>-Медицински сестри по геронтологија (2 вежби x 5 часа x 0,03)=0,3</p> <p>- Спортска медицина за физиотерапевти (1 вежба x 3 часа x 0,03)=0,09</p> <p>- Геронтологија за физиотерапевти (1 вежба x 4 часа x 0,03)=0,12</p>	0,51
3.	<p>Одржување на вежби – корекција на изработени 3 (три) семинарски труда, по барање на продекан на Медицински факултет – Скопје (20.03.2020) 0,03 x 3= 0,09</p>	0,09

4.	<p>Одржување на предавања на <u>прв циклус студии</u> за 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/2020 и 2020/2021</p> <p>- општа медицина-геријатрија и палијативна нега: 1 час – on line</p> <p>- студенти од медицински професии-СМС ред/вонредни: 5 часа x 5 недели</p> <p>- студенти од медицински професии- СФ: 5 часа x 5 недели</p> <p>- студенти од медицински професии- СРт: 9 часа x 3 недели</p> <p>- студенти од медицински професии- СЛ: 2 часа x 2 недели</p> <p>22 часа предавања x 0,04 x 10 семестри</p>	8,8
5.	<p>Одржување на предавања на <u>втор циклус студии</u> за 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/2020 и 2020/2021 - 8 семестри</p> <p>Специјализанти по кардиологија, супспецијализанти по кардиологија, специјализанти по Интерна медицина</p> <p>12 часа предавања x 0,05 x 8 семестри</p>	4,8
6.	<p>Консултации со студенти (2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/2020 и 2020/2021 - 9 семестри)</p> <p>50 студенти x 0,002 x 9 семестри</p>	0,9
7.	<p>Ментор на здравствена едукација:</p> <p>4 специјализанти со вкупно 528 недели: 4 часа x 528 x 0,08</p>	168,96
8.	<p>Едукатор на здравствена едукација:</p> <p>специјализанти совкупно 272 недели: 7 часа x 272 x 0,08=152,32</p> <p>студенти 6 год. клиничка пракса со вкупно 7 недели: 4 часа x 7 x 0,08=2,24</p>	154,56
9.	<p>Настава и учество во школи, работилници, симпозиуми и конгреси</p>	
9/1	<p>“Expanding role of angiotensin receptor blockers in the management of chronic heart failure”, Goteborg University, 28 August 2004</p>	1,0
9/2	<p>“Developing new guidelines for the management of heart failure”, 31 August 2004, Munich</p>	1,0
9/3	<p>“Emerging drug option in atrial fibrillation-assesing the benefits and risks”, Goteborg University, 6 september 2005</p>	1,0
9/4	<p>The Second Congress of cardiovascular Imaging of Serbia with international participation, Belgrade, Serbia, 25-27.02.2017.</p>	1,0
9/5	<p>Курс по напредната ехокардиографија, март 2017, Скопје</p>	1,0
9/6	<p>ЕАССМЕ за активно учество на вебинари - онлајн организирани од Европското кардиолошко здружение (5x1)</p>	5,0
9/7	<p>Management of implanted CRT Devices. CRT Follow-up management, Универзитетска клиника за кардиологија, организиран од Metronic, Скопје, 27-28.9.2017.</p>	1,0

9/8	Бермудски триаголник во кардиологијата, Охрид, 7-8.10.2017.	1,0
9/9	Symposium Highlights in Acute Coronary Syndrome, Skopje, 4-5.09.2018.	1,0
9/10	The Third Congress of Cardiovascular Imaging of Serbia with international participation, Belgrade, Serbia, 8-9.03.2019.	1,0
9/11	Simposium and Educational course “Venous thromboembolism-diagnostic and therapeutic approach”, Skopje, 5-6.04. 2019.	1,0
9/12	6 th Macedonian Congress of Cardiology, Ohrid, North Macedonia, 3-6 October 2019.	1,0
9/13	International Symposium of Cardiovascular Imaging and COVID 19 experience, online, 3-4 October 2020.	1,0
9/14	EACVI – Best of Imaging 2020, online, 11-12 December 2020,	1,0
9/15	2 nd International Symposium on Thrombosis, on line, 9-10.04.2021.	1,0
9/16	ESC CONGRESS 2021 The Digital Experience, online, 27 - 30 August 2021	1,0
10.	Член на комисија за супспецијалистички испит по супспецијалноста кардиологија (8 супспецијализанти x 0,2)	1,6
	Вкупно	378,7

2. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активноста	Поени
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
1/1	Petkovska L., Chibishev A., Stevcevska A., Smokovski I., Petkovski D., Antova E. Multi-System Complications after Intravenous Cocaine Abuse. Open Access Maced J Med Sci. March 22,2017 https://doi.org/10.3889/oamjms.2017.046 . eISSN:1857-9655.	3,0
1/2	L.Petkovska, G.Dimitrov, J.Brezovska Kavrakova, Z.Petronijevic, Dj.Selim, E.Antova. Impact of post-transplant dysglycemia on renal allograft function in kidney transplant recipients on CNI based immunosuppression. Journal of the Macedonian Med. Ass. 71(2):91-98,2017	3,0
1/3	Petkovska L., Chibishev A., Smokovski I., Petronijevic Z., Zafirova-Ivanovska B., Antova E. , Zafirova B. Prevalence and risk factors of pre-diabetes and diabetes after renal transplantation. Physioacta Vol. 11-1, 2017 UDK br.616.728.	3,0
1/4	E Antova , L Petkovska, J Stojkovic, M Lazareska, M Bosevski. An adult patient with aortic coarctation repair, a complex medical enigma and	3,0

	challenge: case report. Journal of the Macedonian Med. Ass. 72(2): 99-105,2018	
1/5	M Vavlukis, B Zafirovska, E Antova , B Pocesta, E Shehu, H Taravari, I Kotlar, D Kitanovski, D Petkoska, I Vasilev, F Janusevski, I Bojovski, S Kedev. The impact of glyco-metabolic status in patients treated for acute coronary syndrome. <i>Contributions. Sec. of Med. Sci., XXXIX 1, 2018.</i>	3,0
1/6	M Bosevski, G Krstevski, I Mitevska, E Antova , G Bosevska. Hyperfibrinogenemia in peripheral arterial disease: coexistent and independent risk factor (a report of two cases and review of literature). <i>Contributions. Sec. of Med. Sci., XXXIX 2-3, 2018.</i>	3,0
1/7	E Antova , L Petkovska, M Bosevski, J Stojkovik, N Hadzy-Petrushev, A Kamkin, M Mladenov. Nt-proBNP discriminatory role between symptomatic and asymptomatic patients with severe valvular aortic stenosis. <i>Contributions. Sec. of Med. Sci., XXXIX 1, 2018.</i>	3,0
1/8	Petkovska L, Licoska Josifovik F, Brezovska Kavrakova J, Antova E. Acute pancreatitis as adverse reaction to perindopril therapy. <i>Journal of Morphological Sciences, Vol 2 , No 1, 2019. ISSN 2545-4706.</i>	3,0
1/9	Irena Mitevska, Elizabeta Srbinovska, Lily Stojanovska, Emilija Antova , Vasso Apostolopoulos, Marijan Bosevski. Single-Photon Emission Computed Tomography Myocardial Ischemia Detection in High-Risk Asymptomatic Patients: Correlation with Coronary Calcium Score and High Sensitivity C-Reactive Protein. <i>Indian J Nucl Med. 2019 Apr-Jun; 34(2):99-106. (60% од 5 поени)</i>	3,0
2.	Апстракти објавени во зборник на конференција	
2/1	I Peovska Mitevska, E Srbinovska, M Bosevski, E Antova , D Pop Gorceva. Prognostic value of myocardial ischemia detected by myocardial perfusion imaging in asymptomatic patients with diabetes type 2. EuroEcho imaging 2015, Seville Spain, 02-05 December 2015, P302	1,0
2/2	M Bosevski, E Hristova , I Mitevska, E Srbinovska Kostovska. Is Carotid ultrasound important in prognosis of patients with aortic stenosis? EuroEcho imaging 2016 , Leipzig Germany, 07-10 December 2016, EUD ID: 81 726.	1,0
2/3	I Peovska Mitevska, E Srbinovska, E Antova , M Bosevski. Clinical value of global and regional longitudinal strain in prediction of myocardial ischemia in asymptomatic diabetes type 2 patients. EuroEcho imaging 2016 , European Heart Journal Supplements , Leipzig Germany, 07-10 December 2016, P 497. EUD ID:98 691	1,0
2/4	Antova E. , Srbinovska E., Bosevski M., Mitevska I. Risk stratification for decision making in asymptomatic patients with severe valvular aortic	1,0

	stenosis. II-nd Congress of cardiovascular Imaging, Belgrade, Journal of the Cardiology Society of Serbia, Abs. 38, Vol.36, suppl A, 2017.	
2/5	Mitevska I., Srbinovska E., Antova E. , Bosevski M. Global and regional longitudinal strain in prediction of moderate and severe silent myocardial ischemia in diabetes type 2 patients. II-nd Congress of cardiovascular Imaging, Belgrade, Journal of the Cardiology Society of Serbia, Abs. 22, Vol.36, suppl A, 2017.	1,0
2/6	I Peovska Mitevska, E Srbinovska, M Bosevski, E Antova . Left ventricular global longitudinal strain and carotid plaques as imaging predictors for silent ischemia in diabetes type 2 patients. EuroEcho imaging 2017, Lisbon Portugal, 06-09 December 2017, P 1326.	1,0
2/7	I Peovska Mitevska, E Srbinovska, M Bosevski, E Antova . Intermediate prognosis after normal myocardial SPECT study in asymptomatic diabetic patients with moderate and high coronary calcium score. EuroEcho imaging 2017, Lisbon Portugal, 06-09 December 2017, P 1414.	1,0
2/8	Antova E , Bosevski M, Mitevska I, Stojkovic J, Petkovska L, Srbinovska Kostovska E. The influence of coronary artery disease on the presence of symptoms in severe aortic stenosis. Symposium highlights in acute coronary syndrome with international participation, Abstract No 15P. Moderated poster presentation. Skopje, 4-5.09. 2018.	1,0
2/9	Antova E , Bosevski M, Mitevska I, Srbinovska E, Lazareska M. Aortic recoarctation and coronary artery disease - a part of a generalized vascular disease. Symposium highlights in acute coronary syndrome with international participation. Abstract No 9P. Moderated poster presentation. Skopje, 4-5. 09. 2018.	1,0
2/10	Ј Стојковиќ, Е. Христова . Асоцираност на астмата и алергискиот ринит. Книга на апстракти на IV конгрес на Македонското здружение за алергологија и клиничка имунологија со меѓународно учество, стр. 95, Охрид, 2018.	1,0
2/11	Ј Стојковиќ, Е. Христова . Импактот на социоекономскиот статус на пациентите со хронична опструктивна белодробна болест. Книга на апстракти на IV конгрес на Македонското здружение за алергологија и клиничка имунологија со меѓународно учество, стр. 96, Охрид, 2018.	1,0
2/12	M Bosevski, E. Antova , I Mitevska, E Srbinovska Kostovska. Carotid total plaque thickness and plaque area are factors of prognosis of patients with aortic stenosis. Abstract book of the 4-th Congress of the European Society for Vascular Medicine and 43-rd Czech Angiology Days, Prague, Czech Republic. Volume 5 (Issue 1), page 16, 18-20 March 2018. (www.esvm-prague.org for e-poster session).	1,0
2/13	Antova E. , Smokovski I, Stojkovic J, Petkovska L. Abnormal Systolic Blood Pressure Response during Exercise test in asymptomatic patients with severe aortic stenosis. Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. P65, Охрид, 3-6.10. 2019.	1,0

2/14	Antova E. , Smokovski I, Stojkovik J, Petkovska L. Appearance of symptoms during exercise test in asymptomatic patients with severe aortic stenosis. Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. P64, Охрид, 3-6.10. 2019.	1,0
2/15	Antova E. Nt-proBNP in asymptomatic patients with severe aortic stenosis, without CAD. Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. P63, Охрид, 3-6.10. 2019.	1,0
2/16	Antova E. , Petkovska L, Stojkovik J. Should we analyze Nt-proBNP in severe aortic stenosis, correlation with the most important diagnostic parameter- echocardiography for accessing the severity of the stenosis. Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. P56, Охрид, 3-6.10.2019.	1,0
2/17	Antova E , Smokovski I, Petkovska L. The value of Nt-proBNP in severe aortic stenosis patients with and without coronary artery disease, is there a difference? Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. P57, Охрид, 3-6.10. 2019.	1,0
2/18	Andova V, Georgievska-Ismail Lj, Srbinovska Kostovska E, Zafirovska P, Vavlukis M, Antova E , Grueva E. Left ventricular systolic function during dobutamine/dipyridamole stress echocardiography. Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. K6, Охрид, 3-6.10.2019	1,0
2/19	Stojkovikj J, Antova E , Jovanovska I, Stojkovikj D. Pulmonary function (PFTs) in patients with reduced left ventricular (LV) function: influence of smoking and cardiac surgery. Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. P54, Охрид, 3-6.10.2019.	1,0
2/20	Dz.Mihajlovska, I.Smokovski, G.Kocinski, E. Antova , L.Petkovska, M.Bosevski, National prevalence of heart failure in type 2 diabetes patients derived from the National eHealth System and their access to treatment with SGLT2 inhibitors or GLP-1 Receptor Agonists. Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. K8, Охрид, 3-6.10.2019.	1,0
2/21	Stojkovikj J, Antova E , Jovanovska I, Stojkovikj D. Cardiovascular comorbidity in COPD patients. Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. P62, Охрид, 3-6.10.2019.	1,0
3.	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација – 1; постер – 0,5)	
3/1	Христова Е , Петровски Б, Жантева М, Наумовски Ј, Котевски В, Србиновска Е, Груева Л, Антово С. „Инфективен ендокардитис - Дијагностика и лекување”, Зборник на апстракти на 13. Конгрес на лекарите на Македонија со меѓународно учество, Апстракт 096, Охрид, 1991. (27.6.1991 год., 09:10).	1,0
3/2	Христова Е. „Аортна стеноза (валвуларна) - ехокардиографски карактеристики”. 7. Ехокардиолошка школа. Институт за срцеви заболувања, Клинички центар, Скопје, 25 - 27.11.2005.	1,0
3/3	Hristova E. „Predictors for selection of the patients with asymptomatic aortic stenosis with high risk for surgery”. 4 th Macedonian Cardiology Congress, 02-05, June 2010 (пленарно предавање)	3,0

3/4	Антова Е. Предавање: „Хипертензија и аортна валвуларна стеноза - двојно притисочно оптоварување на левата комора“. Стручно-едукативна работилница за кардиолози и интернисти од Р Македонија, Струга, 24 септември 2016.	1,0
3/5	Антова Е. Предавање: „Коарктација на аорта и хипертензија“. Кардио Академија “Bermuda Triangle in Cardiology”, Охрид, 7-8.10.2017	1,0
3/6	Emilija Antova, Lidija Petkovska. „Asymptomatic pts. with severe valvular aortic stenosis, does the exercise test has a predictive value?“ The Third Congress of Cardiovascular Imaging of Serbia with international participation, Moderated poster presentation. Belgrade, Serbia, 08-09.March. 2019.	1,0
3/7	Antova E. „Paradoxical aortic stenosis - challenge for diagnosis“, Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество (пленарно предавање), Охрид, 3 - 6.10.2019. (05.10.19; 11:45).	3,0
3/8	Antova E, Смоковски И, Стојковик Ј. „What is the cut off value for NT-proBNP in aortic valvular stenosis?“, Шести македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество. K2 (сала Канео), Охрид, 3-6.10.2019. (04.10.19; 08:40).	1,0
3/9	Antova E. „Change in blood pressure during exercise test, as a predictor for event in asymptomatic aortic stenosis“. International Symposium of Cardiovascular imaging and COVID 19 experience, Скопје, 3-4 октомври 2020, online Symposium.	1,0
3/10	Antova E. „Which is the most important exercise parameter for asymptomatic aortic stenosis“. International Symposium of Cardiovascular imaging and COVID 19 experience, Скопје, 3-4 октомври 2020, on line Symposium.	1,0
3/11	Antova E, Kostovski L. „Pulmonary thrombembolism in adult congenital heart disease patient“. 2 nd International Symposium on Thrombosis, Скопје, Moderated poster presentation, online Symposium, April 9-10. 2021.	1,0
3/12	Антова Е. Учество на Webinar со онлајн предавање „Аортна стеноза – најчестата дегенеративна валвуларна мана, предизвик за третман во напреднатата возраст“, организиран од Македонското здружение по кардиологија и Здружението за палијативна медицина, „Кардиоваскуларни заболувања кај возрасна популација“, 18:00 часот, 12 мај 2021.	3,0
4.	Учесник во национални научни проекти	
4/1	„Контаминација на храната со штетни материи и нивниот биолошки учинок врз здравјето на населението во СРМ“, поднесен од Катедрата за хигиена, социјална медицина и медицина на труд, Медицински факултет, Скопје, доставен до Републичката заедница за научноистражувачка дејност на 3.6.1989 год.	3,0

4/2	СТЕП -проспективна, мултицентрична, неинтервенциска епидемиолошка студија за артериска хипертензија, со цел да се оценат ефикасноста и придржувањето на пациентот кон терапијата за артериска хипертензија и кардиоваскуларните ризици – истражувач , спонзор КРКА-ФАРМА ДООЕЛ, Скопје, БРОЈ НА СТУДИЈА: КЕПСУ 06/2020 – СТЕП/МК (KEPSU 06/2020-STEP/МК)	3,0
	Вкупно	72,0

3. СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активност	Поени
1.	Стручна монографија	
1/1	„Артериска хипертензија”, наменет за доктори по општа и семејна медицина, печатен мај 2020 год.	8,0
2.	”Прирачник за базична ехокардиографија”- даден на CD, наменет за слушателите на Курсот за базична ехокардиографија, 21-23.02. 2014 г.	4,0
3.	Воведување нова лабораториска/клиничка метода во областа на медицинските науки и здравството	
3/1	Воведување на рутинска анализа на лабораторискиот параметар Nt-proBNP кај пациентите со тешка аортна стеноза, докажувајќи ја неговата значајност како независен предвидувачки фактор за идно влошување и ненадејна срцева смрт, важно за дијагностицирањето и следењето на овие пациенти.	4,0
4.	Експертски активности	
4/1	Reviewer for the 2021 ESC/EACTS Guidelines for the Management of Valvular Heart Disease, as National Cardiac Reviewer representing the North Macedonian Society of cardiology	3,0
4/2	Претседател на Комисија за интрахоспитални инфекции, бр. 0201-530/29, 31.3.2010	1,0
4/3	Член на Комисија за процедури – протоколи за лекување, бр. 0201-530/28, 31.3.2010	1,0
4/4	Заменик-претседател на Комисија за продолжување на привремена спреченост за работа, бр. 04-1010/3, 10.4.2012	1,0
4/5	Член на Комисија за реагирање при масовни несреќи, изготвување стратегија за справување со и решавање на: ризици и постапка за пријавување на несакани случувања, бр.02-1353/11, 21.7.2014	1,0
4/6	Член на Комисија за утврдување на потреба за помош и нега од друго лице, бр. 03-1539/2, 26.8.2014	1,0
4/7	Член на Комисија за утврдување на прифатливоста, одобрување и следење на медицински истражувања/ клинички студии на ЈЗУ	1,0

	Универзитетска клиника за кардиологија – Скопје, бр. 02-2337/9, 3.12.2018	
4/8	Модератор за време на: 1)Symposium “Venous trombembolism-Diagnostic and therapeutic approach” 2019; 2)Symposium “Highlights in acute coronary syndrome” 2018; 3)Симпозиум за базична ехокардиографија 2012 (3x1)	3,0
5.	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри	
5/1	Две предавања од областа кардиологија: „Инфаркт на срцето – што е тоа и последици од него” и „Ризик-фактори за настанување на срцеви заболувања”, приспособени за учениците од седмо одделение во ОУ „Кочо Рацин”, во склоп со годишната наставна програма, 2011/2012 г. (2x0,5)	1,0
	Вкупно	29

4. ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

6/1	Член на Научен одбор на: 1) Symposium “Highlights in acute coronary syndrome” 2018; 2) Symposium “Venous trombembolism- Diagnostic and therapeutic approach” 2019; 3) 6-тиот Македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество, Скопје, 2019. (3x1)	3,0
6/2	Награда „Проф. д-р Елса Урумова” за научни постигнувања – учесник во тим.	1,0
6/3	Претседател на Работна група за валвуларни срцеви заболувања, на Македонското здружение по кардиологија.	1,0
6/4	Член на Комисија за полагање на супспецијалистички испит на кардиологија.	1,0
6/5	Благодарница за придонес при справување со пандемијата од COVID-19, доделена од Лекарската комора на РС Македонија.	0,5
6/6	ESC Professional plus member, member of the European Association of CV Imaging, Heart Failure Association, European Association of Preventive cardiology, член на Македонското здружение по кардиологија. 5x0,5=2,5	2,5
	Вкупно	9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	378,7
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	72,0
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	29,0

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	9,0
ВКУПНО	488,7

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашко Кедев, с.р.
Проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска, с.р.
Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Божиновски, с.р.
Проф. д-р Весна Герасимовска, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и по деталната анализа, Рецензентската комисија позитивно ја вреднуваше и ја оцени наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на кандидатите вонр. проф. д-р Марија Вавлукис, вонр. проф. д-р Маријан Бошевски и доц. д-р Емилија Антова. Врз основа на изнесените податоци од севкупната активност на кандидатите од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека вонр. проф. д-р Марија Вавлукис, вонр. проф. д-р Маријан Бошевски и доц. д-р Емилија Антова поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да бидат избрани: вонр. проф. д-р Марија Вавлукис во звањето редовен професор, вонр. проф. д-р Маријан Бошевски во звањето редовен професор и доц. д-р Емилија Антова во звањето вонреден професор по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и кардиологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, да бидат избрани: вонр. проф. д-р Марија Вавлукис во звањето редовен професор, вонр. проф. д-р Маријан Бошевски во звањето редовен професор и доц. д-р Емилија Антова во звањето вонреден професор по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и кардиологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Сашко Кедев, с.р.
2. Проф. д-р Елизабета Србиновска Костовска, с.р.
3. Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.
4. Проф. д-р Ѓорѓи Божиновски, с.р.
5. Проф. д-р Весна Герасимовска, с.р.

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ПРАКТИКУМ ЗА ПСИХИЈАТРИЈА“ ОД АВТОРИТЕ ДОЦ. Д-Р ЕЛИЗАБЕТ МИЦЕВА ВЕЛИЧКОСКА, ВОНР. ПРОФ. Д-Р ЛИЛЈАНА КИТЕВА ИГЊАТОВА, ВОНР. ПРОФ. Д-Р СЛАВИЦА АРSOBA ХАЌИ-АНЃЕЛКОВСКА И ВОНР. ПРОФ. Д-Р НЕНСИ МАНУШЕВА

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје од 28.9.2021 год., бр. 02-3859/22, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на практикумот „Практикум за психијатрија“, од авторите: доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска, вонр. проф. д-р Лилјана Китева Игњатова, вонр. проф. д-р Славица Арсова Хаџи-Анѓелковска и вонр. проф. д-р Ненси Манушева, наменет за студентите по општа медицина на Медицинскиот факултет, за предметот Психијатрија, избрани се проф. д-р Марија Ралева и проф. д-р Димитар Боневски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Практикум за психијатрија
Назив на предметната програма:	Психијатрија
Назив на студиската програма:	Интегрирани студии од прв и втор циклус за студенти по општа медицина
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Психијатрија (95 часа, 5,5 кредити)
Предметот Психијатрија на Медицинскиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови 95, број на ЕКТС-кредити 5,5 и се слуша во десетти семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 72 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонот 12. Текстот е поделен во 6 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 20 слики.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Марија Ралева, с.р.
Проф. д-р Димитар Боневски, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р МАРИЈА РАЛЕВА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Авторите овој Практикум за психијатрија го конципирале во два сегмента. Еден во кој се обработени теоретските аспекти на практична работа со пациентите со ментални растројства, додека вториот дел е практичен низ соодветна обработка на прикази на случаи.</p> <p>На почетокот се дадени кратенките кои се користени во текстот, а потоа има предговор кој се однесува на специфичностите во практичната работа со пациентите кои имаат психички растројства. Во воведот се објаснува посебноста на психијатриската дејност која, освен како медицинска гранка, има допирни точки и со психолошки и социолошки дисциплини и потенциран е холистичкиот пристап кон секој субјект. Потенцирана е улогата на овој Практикум како практичен водич за анализирање на одредени психички функции и нивните растројства, како и опишување на менталното функционирање кај одредена личност. Потоа е опишана постапката за проценка на психијатриски пациент, клиничката проценка низ земање на анамнеза и нејзините составни делови, како и опис на поединечните психички функции и нивните растројства низ практични примери.</p> <p>Специфичностите во практичната работа и земањето на анамнеза кај лица со ментални растројства и растројства на однесувањето, како и растројства како резултат на употреба на психоактивни супстанции и бихејвиорална зависност, се опишани и поддржани со соодветни прилози во кои има и скала за оцена на остријата на симптомите на апстиненцијалната криза. Во практичниот сегмент на овој Прирачник, авторите, низ соодветни прикази на поединечни психијатриски растројства, нагледно го прикажуваат процесот на работа со пациентите и процесот на дијагноза, при што се потенцирани диференцијално-дијагностичките разлики, како и третманот кој би се применувал. Сите податоци се поткрепени со соодветни слики кои соодветствуваат на содржината, како и референции кои се цитирани поединечно по секое поглавје и се прегледни.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Текстот е усогласен со наставните програми.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>Не се потребни корекции.</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Приложениот ракопис за рецензија, со одлично конципиран пристап кон темите што ги обработува и со соодветна илустрација со слики, ќе им</p>

	овозвозможи на студентите поедноставно стекнување на знаења од психијатрија.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 72 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонот 12. Текстот е поделен во 6 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 20 слики.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како Практикум по предметот Психијатрија, примарно наменет за студентите на Медицинскиот факултет.

Во Скопје, 27.10.2021 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Марија Ралева, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ДИМИТАР БОНЕВСКИ

Краток опис на содржината:	Авторите, на почетокот, ги цитираат кратенките кои се користени во ракописот и има предговор во кој е објаснета потребата од ваков практикум за запознавање со специфичностите во практичната работа со пациенти кои имаат психички промени. Во следното поглавје, во воведот, опишана е разликата при земање на психијатриска анамнеза и особеностите на психијатриски преглед и дијагноза, како и ситуациите во кои може да сретнат пациентите со психички растројства. Во поглавјето што се однесува на проценка на психијатриски пациент, опишани се поединечните психички функции и нивните психопатолошки манифестации, како и начините како заклучуваме дека постојат одредени симптоми специфични за менталните болести. Следува поглавје во кое е опишана проценката на менталните растројства и растројствата во однесувањето кои се резултат на употреба на психоактивни супстанции, особеностите на бихејвиоралните зависности. Во прилог на ова се дадени неколку скали за проценка и начините како се одвива земањето анамнеза кај лица со вакви растројства. Во делот со прикази на случаи се обработени најчестите психијатриски растројства и нивната клиничка презентација со соодветна обработка на прикази на случај и со нагласување на важните моменти во процесот на нивна дијагноза. Тие се обработени според клиничките аспекти и присутната симптоматологија. Литературата е адекватно цитирана по секое поглавје.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Текстот е усогласен со наставните програми.
Предлози за потребни корекции:	Не се потребни корекции.
Оцена на ракописот:	Приложениот ракопис за рецензија, со одлично конципиран пристап кон темите што ги обработува и со соодветна илустрација со слики, ќе им овозможи на студентите поедноставно стекнување на знаења од психијатрија.
Категоризација:	учебник/учебно помагало/скрипта
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 72 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтоот 12. Текстот е поделен во 6 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 20 слики.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како Практикум по предметот Психијатрија, примарно наменет за студентите на Медицинскиот факултет.

Во Скопје, 28.10.2021 година

Рецензент
Проф. д-р Димитар Боневски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

„ПОВРЗАНОСТ НА ГЕНСКИТЕ МУТАЦИИ И ПОЛИМОРФИЗМИ СО БЕЛОДРОБНАТА ЕМБОЛИЈА – КЛИНИЧКО-ГЕНЕТСКА СТУДИЈА“ ОД Д-Р МАРЈАН БАЛОСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата XXXVI редовна седница одржана на 28.9.2021 година, со Одлука бр. 0905-3859/105 од 28.9.2021 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот д-р Марјан Балоски, со наслов „Поврзаност на генските мутации и полиморфизми со белодробната емболија – клиничко-генетска студија“, во состав: проф. д-р Маријан Бошевски (претседател), проф. д-р Јасминка Нанчева (ментор), проф. д-р Соња Топузовска (член), проф. д-р Томе Стефановски (член) и проф. д-р Сашо Панов (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниот

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот д-р Марјан Балоски, со наслов „Поврзаност на генските мутации и полиморфизми со белодробната емболија - клиничко-генетска студија“, содржи 166 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со вклучени 171 литературна единица, 3 слики, 62 табели и 73 графикони.

Трудот е структуриран во 8 глави: вовед, мотив на истражувањето, цел на истражувањето, материјали и методи, резултати, дискусија и заклучоци. Списокот на користена литература се наоѓа на крајот од дисертацијата. На почетокот на текстот е приложен апстракт на македонски, како и на англиски јазик. Составните делови на текстот се издвоени во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во првата глава – **Вовед** на трудот, изложени се литературниот преглед и теоретските аспекти на докторската студија. Кандидатот наведува дека белодробната емболија (БЕ) и длабоката венска тромбоза (ДВТ) се две клинички манифестации на еден ентитет. Венскиот тромбемболизам (ВТЕ) претставува сериозна, трета по честота на јавување кардиваскуларна болест веднаш по коронарната артериска болест и мозочниот удар, со голем морбидитет и морталитет. Научните податоци добиени од голем број различни студии укажуваат дека белодробната емболија, односно венскиот тромбемболизам има мултифакторијална и комплексна патогенеза која се јавува како резултат на повеќе генетски фактори во интеракција со голем број фактори од околината. Тромбофилијата е наследно нарушување на згрутчување на крвта предизвикано од еден или повеќе генетски ризик-фактори или мутации кои го прават носителот подложен на ДВТ/БЕ. Тука спаѓаат недостатоци на антикоагулациските фактори: протеини С, протеин S и антитромбин и мутации во гените на факторот V и протромбин како фактор V Лајден и протромбин G20210A, а во поново време и фактор XIII, соодветно. Над една третина (35%) од пациентите со ДВТ имаат барем еден од овие фактори. Носителот на таква генетска мутација не мора да ги развива овие услови, а помалку од 10% од оние што носат најчести мутации ќе развијат забележливо згрутчување на крвта. Ризиците се многу поголеми за оние лица со тромбофилија во споредба со популацијата во целост, особено за оние што имаат друг ризик, како што се хирургија, хоспитализација или продолжен престој во кревет. Речиси во сите случаи, присуството на наследно нарушување на згрутчување на крвта кај индивидуата укажува на тоа дека барем еден од родителите има нарушување, а постои и 50% шанса дека секое дете на таа индивидуа ќе го има нарушувањето. Клиничката презентација и сериозноста на БЕ и ДВТ се променливи, варираат од минимално симптоматски до кардиопулмонален арест кој бара итна интервенција

Најголем дел од белодрбните тромбемболуси настануваат во длабоките вени на долните екстремитети во или проксимално од поплитеалните вени. Повеќе од 50% од пациентите со ДВТ во проксималните вени (илијачна, феморална и поплитеална) претставуваат истовремено потенцијал за развивање БЕ. Кога длабоките венски тромби се одвојуваат, тие го следат

природниот тек на венскиот крвен проток, преку *v. cava inf.* до десните срцеви кавитети и на крајот, пулмоналната артерија каде што поголемите тромби може да го оптурираат главното белодробно стебло над бифуркацијата на главната белодробна артерија или нејзините лобарните гранки и да доведат до сериозни хемодинамски пореметувања кои доведуваат до нагла преоптовареност на десната комора, нејзина дисфункција и преставува примарна причина за смрт. Дополнително настанува дисфункција и на левата комора поради испакнатиот интервентрикуларен септум и последователниот мал ударен волумен.

Понатаму, д-р Балоски презентира кус, но прецизен осврт кон историјатот, епидемиологијата, ризик-факторите, патофизиологијата и патогенезата, клиничката слика, дијагнозата и терапијата на БЕ. Генетската основа на белодробната емболија е подетално објаснета во продолжените на оваа глава. Наведено е дека се познати повеќе генетски ризик-фактори кои го зголемуваат ризикот за ВТЕ и обично вклучуваат нарушувања во синтезата или активноста на факторите на коагулација. Фактор V Leiden, генска мутација на протромбин (20210-A), дефицит на антитромбин, дефицит на протеин С, дефицит на протеин S и хиперхомоцистеинемија се неколку од повеќето познати генски мутации поврзани со ВТЕ. Околу 20-30 единечни нуклеотидни полиморфизми (SNP) се поврзани со ризикот од ВТЕ преку гени-кандидати, а се откриени со методите за генотипизација, иако за некои мутации, клиничката важност и основниот патофизиолошки механизам остануваат нејасни. Меѓу најчестите се факторот V (Leiden) и протромбин генска мутација, со проценети преваленции од 4-5% и 2-4%, соодветно. Индивидуи кои се хомозиготи за фактор V Leiden се уште повеќе предиспонирани за ВТЕ со речиси 40 пати повисок ризик во споредба со зголемување на ризикот кај хетерозиготни поединци за 2-7 пати. Во 1996 година, Roort et al. опишуваат генетска варијација на една аминокиселина во 3'-нетранслациониот регион на генот кој кодира протромбин. Мутацијата на протромбинскиот ген G20210A (наречена фактор II мутација) настанува со супституција на единечен базен пар на нуклеотидната позиција 20210 (супституција на гуанин со аденин на хромозомскиот регион 11p-q12). Фактор II генот е локализиран на хромозомот 11 блиску до центромерот, со големина околу 21000 bp, и се состои од 14 егзони и 13 интрони. Тоа го менува формирањето на mRNA со тоа што влијае на 3' крајот и ја подобрува ефикасноста на транслацијата, што резултира со зголемување на нивото на протромбин во плазмата, а со тоа и зголемен ризик за венска тромбоза. Точниот механизам за тоа како зголемената експресија на протромбин предизвикува хиперкоагулабилност останува нејасен Протромбинот е претходник на тромбинот (серин протеаза и клучен ензим во процесот на хемостаза) и тромбозата. Ова нарушување е автосомно доминантен наследен дефект. Протромбин G20210A генската мутација е вториот најчест фактор после мутација на фактор V Leiden, најден кај пациенти со тромбоемболизам. Преваленцата на протромбин G20210A варира помеѓу етнички групи; 2% - 5% кај Европејци, многу поретко кај африкански Американци и многу ретко кај Азијци. Хетерозиготните индивидуи покажуваат три пати зголемен ризик од венска тромбоза, меѓутоа ризикот драстично се зголемува доколку пациентот е носител на дополнителен генетски или стекнат ризик-фактор. Како пример, ризикот за ВТЕ се зголемува за 20 пати кај индивидуи кои, покрај протромбин G20210A, се носители и на фактор V Leiden, и 15-16 пати при бременост или употреба на орални контрацептиви кај жени носители на мутацијата G20210A во протромбинскиот ген.

Д-р Балоски понатаму наведува дека хомоцистеинот е аминокиселина која содржи сулфхидрилна група, произведена од метаболизмот на аминокиселината метионин. Хиперхомоцистеинемијата може да биде наследна или стекната, и тоа е фактор на ризик за кардиоваскуларни болести и тромбофилија. Наследените причини вклучуваат недостатоци на 5,10-метилтетрахидрофолат редуктаза (MTHFR) или цистатионин- β -синтаза ензими поради дефект во гените кои ги кодираат ензимите. MTHFR е ензим во фолат-зависна хомоцистеинска реметилација, која катализира редукција на 5,10-метилтетрахидрофолат во 5-метилтетрахидрофолат. Единечна супституција на базен пар на нуклеотидната позиција 677 (тимин заменува цитозин: 677 C>T) во генот MTHFR резултира со супституција на аланин со валин на позиција 223 (A223V) во 5,10-метилтетрахидрофолат редуктазата со намалена активност што предизвикува хиперхомоцистеинемија. Како резултат, овие лица се со повисок ризик од тромбоза. Околу 11% од белата популација е хомозигот за ова мутација, со тројно зголемен ризик од тромбоза. Иако ова е најчестата мутација, опишани се најмалку 40 различни мутации на

МТНFR генот кај лица со хомоцистинурија. Стекнати причини за хиперхомоцистинемија вклучуваат недостаток на витамин В6, витамин В12, и недостаток на фолати, како и ренална инсуфициенција. Комбинирана фолна киселина – витамин В терапијата може да го намали нивото на хомоцистеин во крвта. МТНFR го претвора 5, 10-метилентетрахидофолат во 5-метилтетрахидофолат што произведува метил донор за конверзија на хомоцистеин во метионин. Оваа конверзија е катализирана од метионин синтаза која се наоѓа во сите ткива на цицачи каде витамин В12 се користи како кофактор. Во протеините од исхраната, метионинот е инкорпориран и служи како претходник на саденозилметионин што е универзален метил донор за претворање на метионин назад во хомоцистеин. Хомоцистеинот исто така, може да се претвори во цистеин во транссулфурациски процес преку витамин В6-зависен пат. Се смета дека полиморфизмот 677C>T на генот за МТНFR е поврзан со зголемено ниво на хомоцистеин (Hcy), што е независен фактор за коронарна срцева болест и мозочен удар. Неколку мета-анализи сугерираат поврзаност помеѓу полиморфизмот МТНFR С667Т и зголемен ризик од хеморагичен мозочен удар и исто така е поврзано со зголемен ризик од развој на исхемичен мозочен удар. Се смета дека полиморфизмот МТНFR С677Т се поврзува со развојот на исхемичен мозочен удар кај деца. Објавена е поврзаност на полиморфизам МТНFR С677Т со зголемен ризик од миокарден инфаркт кај млади/средновечни индивидуи од белата популација (94). Поединци со генотипот МТНFR 677ТТ и низок статус на фолати имаат значително поголем ризик од коронарна срцева болест. Меѓутоа, Братстром во 1998 објавува дека иако полиморфизмот на МТНFR С667Т доведува до блага хиперхомоцистенемија, мутацијата не го зголемува кардиоваскуларниот ризик (96). Извештајот на Кларке во мета-анализата во кој се отфрла асоцијацијата на полиморфизам МТНFR С677Т и неговиот ефект врз коронарни срцеви заболувања, авторите изјавуваат дека доживотно умерено покачувањето на хомоцистеин има минимален или никаков ефект врз коронарни срцеви заболувања и видното несовпаѓање произлегува од ефектот на пристрасност на публикацијата или методолошки неточности. Интересно е што е објавено дека и овој генски полиморфизам на МТНFR С677Т е слабо поврзани со зголемениот ризик од венски тромбоемболизам.

Во посебна глава, наведен е и **мотивот** за изработката на докторската дисертација. Кандидатот смета дека, со оглед на фактот што во долгогодишната клиничка пракса, како интернисти забележуваме дека некои од пациентите со тромботични состојби кои имаат слични демографски, клинички и лабораториски карактеристики развиваат белодробна емболија, додека други остануваат без оваа сериозна компликација.

Мотивот на предложената студија произлегува од желбата да се помогне во расветлувањето на механизмите кои се наоѓаат во основата на ваквите разлики, со цел тие да можат да бидат корисен клинички биомаркер за рано утврдување на ризикот од белодробна емболија, како и предиктор на клиничкиот тек на болеста.

Воедно, ова е и прва студија спроведена врз популација на пациенти од Република Северна Македонија каде што се истражува генетската предиспозиција кон белодробна емболија.

Целите на трудот се третата глава на дисертацијата. Д-р Балоски наведува дека се основната цел на оваа студија е да се истражи поврзаноста меѓу генотипот, односно алелите на следниве три генски варијанти: мутацијата rs6025 во генот за факторот V, мутацијата rs1799963 (2021 G>A) во протромбинскиот ген и полиморфизмот rs1801133 (677 C>T) во генот МТНFR, како и на нивните комбинации, со селектирани клинички и лабораториски параметри кај пациентите со белодробна емболија.

Секундарната цел на студијата е евалуација на сензитивноста и специфичноста на наведените три генетски параметри во однос на веројатноста, односно ризикот за појава на тромботични состојби кои доведуваат до белодробна емболија. Специфичните цели на истражувањето се:

1. да се определи генотипската и алелната фреквенција на мутацијата rs6025 во генот за факторот V кај групата пациенти со белодробна емболија, како и кај контролната група здрави испитаници;
2. да се определи генотипската и алелната фреквенција на мутацијата rs1799963 (2021 G>A) во генот за протромбин кај групата пациенти со белодробна емболија, како и кај контролната група здрави испитаници;

3. да се определи генотипската и алелната фреквенција на полиморфизмот rs1801133 (677 C>T) во генот MTHFR кај групата пациенти со белодробна емболија, како и кај контролната група здрави испитаници;
4. да се определи генетската поврзаност на постоењето на секој од овие три генски параметри, како и на нивната комбинација, со селектирани клинички и лабораториски параметри кај белодробната емболија користејќи повеќе генетски модели;
5. да се идентифицира потенцијалната употребливост на овие три генски варијанти во идентификацијата на пациенти со висок ризик за пулмонална емболија, предикцијата на терапискиот одговор, како и нивната прогностичка вредност.

Во четвртата глава, **Материјал и методи**, опишани се дизајнот на студијата, постапката за колекционирање на податоците и примероците, користените молекуларни анализи и статистичката обработка на податоците. Д-р Балоски наведува лабораториски и генетски податоци од група на 120 пациенти, со возраст над 18 години, со докажано присуство на белодробна емболија и контролна група на 56 здрави испитаници. Пациентите и контролните испитаници се бидат регрутирани во студијата од ЈЗУ ГОБ 8-ми Септември во Скопје, како и од ЈЗУ Универзитетска Клиника за кардиологија, додека молекуларно-генетските и статистичките анализи се извршени во Лабораторијата за молекуларна биологија при Природно-математичкиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Пациентите се селектирани според воспоставени критериуми за вклучување и за исклучување. Основен услов за вклучување во групата на пациенти е клинички докажана белодробна емболија со постојните критериуми и своерачно потпишана согласност. Основните критериуми за исклучување на пациенти од студијата се: пациенти со неверифицирана дијагноза на белодробна емболија, нецелосна документација или клучни демографски, клинички и лабораториски податоци, недоволен квалитет на геномската DNA за вршење на генските анализи, пациенти со малигни заболувања, во бременост и лактација, возраст под 18 години и пациенти кои не потпишале информирана согласност. Како контролни испитаници, заради определување на фреквенциите на генотиповите и алелите на испитуваните генски параметри, колектирани се примероци венска крв од здрави крводарители и доброволци со слична застапеност на полот и возраста, како и групата пациенти со белодробна емболија, но без анамnestички податоци за тромботични состојби (длабока венска тромбоза, повторувачки епизоди на тромбофлебитиси и белодробна емболија) и отсуство на фамилијарна историја за овие ентитети во потесното семејство, како и отсуство на документирани кардиоваскуларни и цереброваскуларни состојби и хепатални или бубрежни заболувања.

Од сите пациенти во групата со белодробна емболија колектирани се селектирани демографски податоци (пол, возраст, место на живеење, образовно ниво, професија, историја на пушење, консумирање на алкохол, користење на орални контрацептивни средства), ВМИ, лабораториски вредности (D-димери, тропонин, тромбоцити, sO₂, pO₂, pCO₂, pH), како и клинички податоци за коморбидитети и ризик-фактори (претходна пулмонална емболија, длабока венска тромбоза, тромбофлебитис, АМИ, исхемичен мозочен удар, артериска хипертензија, дислипидемија, дијабетес тип 2, КАБ, ПСА/стент, хронична кардиомиопатија), пресметани бодови според Wells-овата и ревидинираната Женевска скала, податоци за лекувањето, терапискиот одговор и клиничкиот исход.

Од секој пациент и од контролните испитаници колектирани се примероци на помалку од 3 mL венска крв со антикоагулант. Примероците се земани по деталното објаснување на постапката, целите и правата на пациентите и испитаниците, и кои своерачно ја потпишале писмената согласност. Покрај тоа, информациите од пациентите се обработувани конфидентно и согласно со одредбите од Законот за заштита на лични податоци. Одобрение за добивање и користење на материјалите и податоците од пациентите во студијата е добиена од Етичката комисија за истражувања на луѓе при Медицинскиот факултет во Скопје.

Изолацијата на геномска DNA беше извршена со лиза на еритроцитите во примерокот на венска крв со користење на хипотоничен раствор, по што беше извршено центрифугирање, а талогот на леукоцити се подложи на ензимска дигестија со протеиназа K. Изолацијата на геномска DNA е вршена со модификација на методот на исолување со натриум хлорид, екстракција со хлороформ и последователна преципитација со етанол. Концентрацијата на изолираната DNA беше определена флуорометриски, а квалитетот со 0,5% агарозна гел-електрофореза. Изолираната DNA од секој пациент, односно испитаник, се чуваше на -18 до -20°C.

Молекуларните анализи на определување на генотипот на мутацијата rs6025 во генот за факторот V, мутацијата rs1799963 (2021 G>A) во протромбинскиот ген, како и на полиморфизмот rs1801133 (677 C>T) во генот MTHFR се вршени со генотипизација користејќи TaqMan-флуоресцентни сонди со нуклеотидна секвенца која е специфична за амплифициран регион од соодветниот ген, обележани на 5'-крајот со флуоресцентниот обележувач FAM или VIC, додека на 3'-крајот со избледувачот NFQ.

Во однос на статистичката анализа, некои од селектираните социо-демографски и клинички податоци од пациентите беа обработени само со дескриптивни статистички методи. Нормалната дистрибуција на континуираните вредности беше определена со Shapiro-Wilk-тестот. Податоците беа анализирани во однос на двете испитувани групи: пациенти со белодробна емболија и контролна група испитаници. Со оглед на тоа што сите анализирани континуирани вредности не ја следеа нормалната дистрибуција, беа користени само непараметриските Mann-Whitney U и Kruskal-Wallis-тестови, во двонасочна конфигурација. Користена е и бинарна споредба на комбинациите на генотипови со дискретните континуирани вредности на определени варијабли (лабораториски параметри и други) со логистичка регресиска анализа, при што се конструирани и ROC-криви (Receiver Operating Characteristic, ROC Curve) и пресметана е површината под кривата (AUC, од англ. Area Under Curve). ROC-кривата претставува графички приказ на успешноста на користениот модел според логистичката регресија. Вредноста на AUC меѓу 0,9 до 1 укажува на одличен модел; од 0,7 до 0,9 дека моделот е добар, вредностите од 0,6 до 0,7 сугерираат дека моделот е слабо предиктивен, а дека е неприменлив при вредностите од 0,5 до 0,6. Генетската поврзаност на белодробната емболија, како и селектираните лабораториски параметри (D-димери, тропонин, тромбоцити, гасен статус, Wells-ова и ревидинирана Женевска бодовна скала) со фреквенциите на генотиповите и алелите на варијантите во трите испитувани гени е анализирана со користење на Fisher-овиот егзактен тест со примена на генотипскиот, доминантниот, рецесивниот, алелниот и адитивниот модел, при што за последниот модел е користен Cochran–Armitage тренд-тестот. Пресметан е и веројатносниот индекс – односот на шанси odds ratio (OR) со интервалите на доверливост при 95% (95% CI од англ. confidence interval), а за статистички значајни се сметани вредностите на $p < 0,05$. Со оглед на ниската фреквенција на хетерозиготниот и варијантниот генотип на факторот II (rs6025, мутација Leiden), анализирани се само комбинациите на генотипови на MTHFR rs1801133 и факторот V rs6025 G1691A. Комбинираното поврзување на фреквенциите на двата испитувани генотипа е вршено со стратификација и пресметка со Kruskal-Wallis-овиот тест.

Добиените генотипски податоци се користени и за популациско-генетски анализи. Детерминирани се испитуваните, наспроти очекуваните фреквенции на алелите и генотиповите за секоја од испитуваните групи. За проценка на популациско-генетската подобност на испитуваните се пресметани Харди-Вајнберговата рамнотежа, како и опсервираната и очекуваната хетерозиготност. Со овие вредности е проверена генетската избалансираност на испитуваните популации на пациенти и контролни испитаници.

Статистичките и популациско-генетските пресметки се вршени со користење на софтверите XLSTAT 2016, GenAlEx 6.5 и Microsoft Excel 2016.

Резултатите од студијата се опишани во петтата глава. Д-р Балоски истакнува дека во однос на однос на подложноста, застапеноста на варијантниот алел A на мутацијата rs6025 во генот за факторот V е статистички значајно повисока кај пациентите со белодробна емболија отколку кај контролната група ($p = 0,038$). Пресметките со алелниот генетски модел укажуваат на тоа дека носителите на овој алел имаат зголемена веројатност за појава на пулмонална емболија за околу 3 пати во однос на носителите на алелот G. Дистрибуцијата на генотиповите, односно алелите на полиморфизмот rs1801133 во генот MTHFR, е статистички значајно различна меѓу групата со белодробна емболија и контролните испитаници со доминантниот ($p = 0,034$) и со алелниот ($p = 0,027$) генетски модел. Носителите на хетерозиготниот генотип CT и хомозиготниот варијантен генотип TT имаат околу 2 пати поголема веројатност за белодробна емболија отколку носителите на хомозиготниот доминантен генотип CC. Мутацијата rs1799963 во генот за протромбин е застапена многу ретко во испитуваните примероци и од тие причини, не беа можни статистичко-генетските пресметки за оваа генска варијанта.

Најдена е поврзаност на вредностите на D-димерите во плазмата на пациентите со белодробна емболија и мутацијата rs6025 во генот за факторот V. Просечните вредности на D-

димерите се речиси двојно повисоки кај пациентите кои се носители на генотиповите GA или AA во однос на носителите на доминантниот генотип GG ($p=0,006$). Слични резултати се добиени и во однос на асоцијацијата со полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR каде вредностите на D-димерите се повисоки кај носителите на генотиповите CT или TT во однос на доминантниот генотип CC ($p=0,042$). Споредбата на вредностите на D-димерите кај трите групи од вкупно 9 комбинации на генотипови на мутацијата rs6025 во генот за фактор V и полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR, истовремено, покажува статистички значајна разлика ($p=0,034$). Парцијалниот притисок на јаглерод диоксид во артериската крв покажуваат статистички високо значајни разлики при споредбата на генотиповите на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR ($p=0,002$). Просечните вредности на парцијалниот притисок на јаглерод диоксид се пониски кај пациентите кои се носители на генотиповите CT или TT отколку кај тие со генотипот CC. Моделот на логистичката регресија за предикција на вредностите на парцијалниот притисок на јаглерод диоксид според генотиповите е успешен во однос на сензитивноста и специфичноста ($AUC=0,715$; $p=0,003$). Вредностите на ацидо-базниот статус (pH на артериската крв) се повисоки кај пациентите со пулмонална емболија кои се носители на генотиповите CT или TT во однос на носителите на доминантниот генотип CC на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR ($p=0,026$). Во однос на гасниот и ацидо-базниот статус на пациентите со белодробна емболија, алелот T на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR е почесто застапен кај пациентите кои имаат хипокапнија и респираторна алкалоза или уреден ацидо-базен статус, отколку кај на пациентите со нормакапнија и уреден ацидо-базен статус ($p=0,049$). Бодовите според Wells-овата скала се значително пониски кај пациентите со пулмонална емболија кои се носители на доминантниот генотип GG отколку кај носителите на генотиповите GA или AA на мутацијата rs6025 во генот за факторот V ($p=0,002$). Моделот на логистичката регресија има добра предиктивна вредност во однос на сензитивноста и специфичноста ($AUC=0,704$; $p=0,002$). Слично, бодовите според ревидираната Женевска скала се значително пониски кај пациентите кои се носители на доминантниот генотип GG отколку кај носителите на генотиповите GA или AA на мутацијата rs6025 во генот за факторот V ($p=0,003$). Моделот на логистичката регресија за предикција на бодовите според оваа скала е успешен во однос на сензитивноста и специфичноста ($AUC=0,704$; $p=0,004$). ЕКГ-знаците за деснокоморно оптоварување се статистички значајно почесто присутни ($p=0,039$) кај пациентите со генотипот TT на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR. Според рецесивниот модел, носителите на овој генотип имаат 2,353 пати повисока веројатност за појава на ЕКГ-знаците за деснокоморно оптоварување отколку носителите на генотиповите CC и CT. Овие резултати јасно укажуваат на постоењето на генетска асоцијација, односно на повисока веројатност за појава на деснокоморно оптоварување кај носителите на хетерозиготниот и варијантниот генотип на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR кои имаат белодробна емболија. Не беше регистрирана поврзаност на вредностите на тропонинот во плазмата, бројот на тромбоцити во периферната крв, сатурацијата на крвта со кислород и на парцијалниот притисок на кислород во артериската крв со испитуваните генски варијанти ($p>0,05$).

Шестата глава, **Дискусија**, опфаќа опсежна и критичка споредба на добиените резултати и сознанија со тие од досега објавените слични студии во достапната библиографија, како и толкувањата на можните причини за сличностите и разликите во резултатите.

Во однос на мутацијата rs6025 во генот за факторот V, кандидатот истакнува дека при дискутирањето за добрите и лошите аспекти на функционалноста и издржливоста на Фактор V, Mann и Kalafatis го опишуваат фактор V како комбинација на д-р Цекил и г. Хајд. Мутациите што резултираат во отсуство или дисфункција на активираниот фактор V доведуваат до хеморагична болест, додека мутациите што резултираат во прекумерно времетраење на активните видови се поврзани со тромбоза. Факторот V е потребен за добар исход (д-р Цекил), но исто така е потенцијален извор на катастрофа (г. Хајд). Кај погодени членови на семејство со тромбофилија поради резистентност на APC, Бертина и сор. идентификуваат хетерозиготна мутација R506Q во генот F5. Оваа варијанта е именувана како фактор V Лајден, именувана по градот во Холандија, каде што Бертина и сор. го откриваат дефектот.

Понатаму, хомозиготниот варијантен генотип AA на мутацијата rs1799963 во генот за протромбин не е детектиран кај ниту еден испитаник, додека хетерозиготниот генотип GA е најден само кај 11 пациенти со белодробна емболија и кај 2 испитаници од контролната група. Од

тие причини, не беа можни статистичко-генетските пресметки за оваа генска варијанта. Ваквата застапеност е во рамките на објавените генотипски фреквенции за европските и други популации. Во студијата на Хеснер со сор., анализирани биле фреквенциите на алелот на протромбин 20210 кај различни етнички и расни групи ширум Светот. Минорниот, варијантен алел А имал застапеност од 0,3% (Афроамериканци), 0,6% (Индијци), 1,3% (Белци), 2,4% (Хиспанци), 0% (Корејци) и 0% (Индијанци) (116). Во светски рамки, според истражувањата на Порт со сор., општата фреквенција на мутацијата е 0,014%. Интересно е тоа дека мутацијата Leiden во факторот V е детектирана речиси исклучиво кај белата раса, со преваленција од 5% кај општата популација со европско потекло и кај 18% кај пациентите со длабока венска тромбоза и белодробна емболија. Како исклучок, во некои европски земји (Шведска, некои региони од Франција, Кипар и други) е најдена преваленција на оваа мутација од дури 10 до 15% кај општата популација. Кандидатот смета дека, очигледно, е потребна многу поголема група на пациенти со белодробна емболија, како и контролни испитаници за да се овозможи статистички издржана анализа на постоењето на генетска асоцијација со оваа мутација.

Во оваа студија, најдена е значајна генотипска и алелна поврзаност на полиморфизмот rs1801133 во генот MTHFR со приемчивоста кон белодробна емболија. Дистрибуцијата на генотиповите, односно алелите на овој полиморфизам е статистички значајно различна меѓу групата со белодробна емболија и контролните испитаници со доминантниот ($p=0,034$) и со алелниот ($p=0,027$) генетски модел. Носителите на хетерозиготниот генотип СТ и хомозиготниот варијантен генотип ТТ имаат околу 2 пати поголема веројатност за белодробна емболија отколку носителите на хомозиготниот доминантен генотип СС.

Метилентетрахидрофолат редуктаза ја катализира конверзијата на 5, 10-метилентетрахидрофолат во 5-метилтетрахидрофолат, косупстрат за реметилација на хоомоцистеин во метионин. Први испитување на MTHFR прави Goyette и сор, користејќи дегенерирани олигонуклеотиди врз основа на пептидни секвенци на прочистен свински ензим, изолираат cDNA со должина од 90bp од свински црн дроб. Податоците за секвенца од свинската DNA се користат за да се направи скрининг на библиотеката на хумана cDNA од црни дроб со PCR, за изолација на делумна човечка cDNA. Предвидената аминокиселинска секвенца покажува силна хомологија со свинската MTHFR и со бактериските гени metF. Кодираниот 656-аминокиселински протеин е хомодимер со вкупна молекуларна маса од 150 kD. Goyette и сор. ја дефинираат структурата на MTHFR генот на човек и глушец. Човечкиот MTHFR ген е составен од 11 егзони; големините на егзоните, локација на интронски граници и големини на интрони се доста слични помеѓу двата вида. Со флуоресцентна *in situ* хибридизација, Goyette и сор. го локализираат човечкиот ген на MTHFR на 1p36.3.

Понатамошни истражувања вршат Фрост и сор. идентификувајќи С-во-Т супституција во нуклеотид 677 што конвертира аланин во валин резидуа и е одговорна за синтеза на термолабилна форма на MTHFR. Мутацијата во хетерозиготна или хомозиготна состојба е во корелација со намалена активност на ензимот и зголемена термолабилност во екстракти од лимфоцитите; *in vitro* експресија на мутагенизираната cDNA која ја содржи мутацијата го потврдува нејзиниот ефект врз термолабилноста на MTHFR. Поединци хомозиготни за мутацијата имаат значително покачено ниво на хоомоцистеин во плазмата. Така, мутацијата 677С-Т може да претставува важен генетски фактор на ризик кај васкуларни заболувања.

Се смета дека тромботичните состојби се комплексни (мултифакториелни) заболувања кои се поврзани со интеракции меѓу гените, како и интеракции меѓу гените и надворешната средина. Сепак, ваквиот поедноставен модел во кој ризикот се изразува преку присуство или отсуство на два дихотомични фактори (присуство на алел за висок ризик и изложеност на надворешен ризик-фактор од животната средина) не е применлив во секојдневната пракса, поради повеќе причини. Во дел, тоа се должи на нецелосната клиничка пенетрантност на генотиповите, бидејќи не сите носители на ризичните алели развиваат тромботични состојби во текот на животот, како и на променливата експресивност во однос на сериозноста на болеста и возраста на пациентот при појавата на болеста. Покрај тоа, етиопатогенезата е модулирана и со интеракции меѓу гените кои, во најголемиот дел од случаите, се сè уште нејасни, а на нив се надоврзуваат и повеќе ефекти на ризик-факторите на животната средина кои делуваат врз генотипот на адитивен или мултипликативен начин. Иако не е целосно разјаснето, влијанието на генетиката кај тромбофилијата е несмонено, а е поткрепено и со фактот дека семејната историја е

константно присутен фактор на ризик, независно од присуството на познатите лабораториски абнормалности кои се специфични за тромбофилни болни.

Резултатите кои се добиени во оваа студија се конкордантни со дел од објавените клиничко-генетски истражувања со сличен дизајн и укажуваат на потенцијалната употребливост на анализираните генски варијанти во предикцијата на ризикот од белодробна емболија и текот на болеста. Кога клиничките карактеристики беа анализирани во контекст на предвидување на ризикот од белодробна емболија, најголема веројатност според ROC-кривите покажа тропонинот, бодовите според Велсовата скала, возраста на пациентите и рН-вредноста на на крвта. Униваријантната анализа покажа статистички сигнификантна поврзаност ($p < 0,05$) на испитуваните генски варијанти во генот за факторот V и протромбин (F2), но не и за MTHFR. Значајна поврзаност е регистрирана во однос на присуството на хронична опструктивна белодробна болест (ХОББ), претходна пулмонална емболија, дијабетес мелитус тип 2, како и претходен инфаркт на миокардот. Инаку, статистичката поврзаност со дел од демографските, физичките и клиничките карактеристики на пациентите со ризикот од појава на белодробна емболија е екстензивно опишан во литературата, а нашите резултати делумно се согласни со објавените.

Постојат голем број на индикации кои се во насока на заклучокот дека генските варијанти имаат важна улога во приемчивоста кон пулмоналната емболија, како и во нејзината етиопатогенеза, терапискиот одговор, текот на болеста и исходот. Притоа, важна или пресудна улога, истовремено имаат поголем број гени, како и нивната меѓусебна интеракција, односно епистатските ефекти.

Постоењето на контрадикторни резултати во генетско-асоцијативните студии е очекувано со оглед на претходно наведените можни фактори. Наталошните истражувања треба да се движат кон геномски асоцијативни студии во кои се анализираат огромен број на полиморфизми и мутации, одеднаш, и користење на посоефицирани биоинформатички алатки за идентификација на скриените интеракции на ниво на генските варијанти.

Меѓу останатите фактори, етничката и расната структура на испитуваните популации-пациенти и контроли, исто така, можат да имаат значајна улога во дистрозијата на резултатите од генетската поврзаност на определени генски варијанти (мутации и полиморфизми) со комплексните заболувања. Понатаму, преваленцата на генетските варијанти, нерамномерната распределба на гените (linkage disequilibrium - LD) во однос на другите варијанти поврзани со ризикот, исто така, можат значително да варираат меѓу географските популации. Интеракцијата со факторите на животната средина, какви што се исхраната, регионалната клима, исхраната и патогените микроорганизми, микрофлората и други фактори, а резултира со различни адаптации на популациите или индивидуите. Таквите етнички и географски варијации можат да имаат големо влијание врз резултатите и нивната интерпретација кај генетските асоцијативни студии.

Во седмата глава, врз основа на анализата на добиените резултати преку користење на повеќе генетски модели, како и врз основа на споредбата и толкувањето со податоците од достапната литература, кандидатот ги наведува следниве **заклучоци**:

1. Застапеноста на минорниот, варијантен алел A на мутацијата rs6025 во генот за факторот V е статистички значајно повисока кај пациентите со белодробна емболија отколку кај контролната група ($p=0,038$). Пресметките со алелниот генетски модел укажуваат на тоа дека носителите на овој алел имаат околу 3 пати поголема веројатност за појава на пулмонална емболија во однос на носителите на алелот G.
2. Мутацијата rs1799963 во генот за протромбин е застапена многу ретко во испитуваните примероци. Хомозиготниот варијантен генотип AA не е детектиран кај ниту еден испитаник, додека хетерозиготниот генотип GA е најден само кај 11 пациенти со белодробна емболија и кај 2 испитаника од контролната група. Ваквата застапеност е во рамките на објавените генотипски фреквенции за Европските популации. Од тие причини, не беа возможни статистичко-генетските пресметки за оваа генска варијанта.
3. Во однос на полиморфизмот rs1801133 во генот MTHFR, дистрибуцијата на генотиповите, односно алелите, е статистички значајно различна меѓу групата со белодробна емболија и контролните испитаници со доминантниот ($p=0,034$) и со алелниот ($p=0,027$) генетски модел. Носителите на хетерозиготниот генотип CT и хомозиготниот варијантен генотип

ТТ имаат околу 2 пати поголема веројатност за белодробна емболија отколку носителите на хомозиготниот доминантен генотип СС. Слично, носителите на минорниот, варијантен алел Т имаат 1,675 пати повисока статистичка веројатност за појава на ова заболување отколку носителите на алелот С. Според адитивниот модел, генетската поврзаност прогресивно расте со бројот на алели Т кај носителите: $0 < T < 1 < 2$ Т, и истата е статистички значајна ($p=0,045$). Оттаму, постои значајна генотипска и алелна поврзаност на овој полиморфизам со приемчивоста кон белодробна емболија.

4. Најдена е поврзаност на вредностите на D-димерите во плазмата на пациентите со белодробна емболија и мутацијата rs6025 во генот за факторот V. Просечните вредности на D-димерите се речиси двојно повисоки кај пациентите кои се носители на генотиповите GA или AA во однос на носителите на доминантниот генотип GG ($p=0,006$). Слични резултати се добиени и во однос на асоцијацијата со полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR каде вредностите на D-димерите се повисоки кај носителите на генотиповите СТ или ТТ во однос на доминантниот генотип СС ($p=0,042$). Споредбата на вредностите на D-димерите кај трите групи од вкупно 9 комбинации на генотипови на мутацијата rs6025 во генот за фактор V и полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR, истовремено, покажува статистички значајна разлика ($p=0,034$).
5. Парцијалниот притисок на јаглерод диоксид во артериската крв покажуваат статистички високо значајни разлики при споредбата на генотиповите на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR ($p=0,002$). Просечните вредности на парцијалниот притисок на јаглерод диоксид се пониски кај пациентите кои се носители на генотиповите СТ или ТТ отколку кај тие со генотипот СС. Моделот на логистичката регресија за предикција на вредностите на парцијалниот притисок на јаглерод диоксид според генотиповите е успешен во однос на сензитивноста и специфичноста ($AUC=0,715$; $p=0,003$). Покрај тоа, вредностите на парцијалниот притисок на јаглерод диоксид следат линеарен тренд на намалување кај трите последователни групи на комбинации генотипови на двете генски варијанти ($p=0,017$).
6. Вредностите на ацидо-базниот статус (pH на артериската крв) се повисоки кај пациентите со пулмонална емболија кои се носители на генотиповите СТ или ТТ во однос на носителите на доминантниот генотип СС на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR ($p=0,026$).
7. Во однос на гасниот и ацидо-базниот статус на пациентите со белодробна емболија, алелот Т на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR е почесто застапен кај пациентите кои имаат хипокапнија и респираторна алкалоза или уреден ацидо-базен статус, отколку кај на пациентите со нормокапнија и уреден ацидо-базен статус ($p=0,049$).
8. Бодовите според Wells-овата скала се значително пониски кај пациентите со пулмонална емболија кои се носители на доминантниот генотип GG отколку кај носителите на генотиповите GA или AA на мутацијата rs6025 во генот за факторот V ($p=0,002$). Моделот на логистичката регресија има добра предиктивна вредност во однос на сензитивноста и специфичноста ($AUC=0,704$; $p=0,002$). Слично, бодовите според ревидираната Женевска скала се значително пониски кај пациентите кои се носители на доминантниот генотип GG отколку кај носителите на генотиповите GA или AA на мутацијата rs6025 во генот за факторот V ($p=0,003$). Моделот на логистичката регресија за предикција на бодовите според оваа скала е успешен во однос на сензитивноста и специфичноста ($AUC=0,704$; $p=0,004$).
9. ЕКГ-знаците за деснокоморно оптоварување се статистички значајно почесто присутни ($p=0,039$) кај пациентите со генотипот ТТ на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR. Според рецесивниот модел, носителите на овој генотип имаат 2,353 пати повисока веројатност за појава на ЕКГ-знаците за деснокоморно оптоварување отколку носителите на генотиповите СС и СТ. Овие резултати јасно укажуваат на постоењето на генетска асоцијација, односно на повисока веројатност за појава на деснокоморно оптоварување кај носителите на хетерозиготниот и варијантниот генотип на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR кои имаат белодробна емболија.

10. Не беше регистрирана поврзаност на вредностите на тропонинот во плазмата, бројот на тромбоцити во периферната крв, сатурацијата на крвта со кислород и на парцијалниот притисок на кислород во артериската крв со испитуваните генски варијанти ($p > 0,05$).
11. Од демографските и клиничките карактеристики на пациентите кои предизвикуваат статистички значајно повисок ризик од белодробна емболија, најголема поврзаност е регистрирана со возраста на пациентите, присуството на хронична опструктивна белодробна болест (ХОББ), претходната пулмонална емболија, дијабетес мелитус тип 2, како и претходен инфаркт на миокардот.
12. Утврдената генетска асоцијација на мутацијата rs6025 во генот за факторот V и на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR со приемчивоста кон белодробна емболија и со дел од испитуваните клинички и лабораториски параметри укажува на потребата од натамошни истражувања околу употребливоста на овие потенцијални генски маркери во персонализираниот пристап при клиничката евалуација, предикцијата на ризикот и планирањето на терапијата кај пациентите со белодробна емболија.

На крајот од дисертацијата се наоѓа посебна секција – **Литература**, која е оптимално селектирана, прегледна и коректно цитирана според прифатените стандарди. Изборот на референците е соодветен и доминираат современи публикации кои имаат значителен придонес во истражувањето на проблематиката, која е цел и на овој научен труд.

Предмет на истражување

Основната цел на докторската студија е да се истражи поврзаноста меѓу генотипските, односно алелните фреквенции на мутацијата rs6025 во генот за факторот V, мутацијата rs1799963 во генот за протромбин и полиморфизмот rs1801133 во генот MTHFR со селектирани клинички и лабораториски параметри кај пациентите со белодробната емболија. Цел е и да се утврди дали наведените генски варијанти учествуваат во подложноста кон пулмонална емболија.

Краток опис на применетите методи

Во оваа проспективна, опсервациона, генетско-асоцијативна студија со случаи и контроли, обработени се селектирани демографски, клинички и лабораториски и податоци од група на 120 пациенти со докажано присуство на белодробна емболија и контролна група на 56 здрави испитаници. Определени се генотипските и алелните фреквенции на мутацијата rs6025 во генот за факторот V, мутацијата rs1799963 во генот за протромбин и полиморфизмот rs1801133 во генот MTHFR кај пациентите со белодробна емболија и кај контролните испитаници. Со серија на статистички анализи и генетски модели определена е поврзаноста на генските варијанти со селектираните параметри кај пациентите.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Добиените резултати се конкордантни со дел од објавените клиничко-генетски студии со сличен дизајн и укажуваат на потенцијалната употребливост на анализираните генски варијанти во предикцијата на ризикот од белодробна емболија и текот на болеста. Утврдената генетска асоцијација на мутацијата rs6025 во генот за факторот V и на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR со подложноста кон белодробна емболија и со дел од испитуваните клинички и лабораториски параметри укажува на потребата од натамошни истражувања околу употребливоста на овие потенцијални генски маркери во персонализираниот пристап при клиничката евалуација, предикцијата на ризикот и планирањето на терапијата кај пациентите со белодробна емболија.

Докторската дисертација на кандидатот д-р Марјан Балоски, со наслов „Поврзаност на генските мутации и полиморфизми со белодробната емболија – клиничко-генетска студија“, претставува интердисциплинарно истражување во областа на клиничката пулмологија, патофизиологијата на тромбозата и молекуларната генетика. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има определен научен придонес во натамошното расветлување на молекуларните механизми кои учествуваат во ризикот од развојот, како и клиничкиот тек на белодробната емболија.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [13]. **Балоски М**, Буклиоска Илиевска Д, Хасан Т, Недеска Минова Н, Петковиќ Н. Поврзаност на полиморфизмот c677t во генот MTHFR со белодробната емболија. *Medicus* 2020, Vol. 25 (1): 65-69.
- [14]. **Baloski M.**, Buklioska Ilievska D, Hasan Taner, Nedeska Minova N, Prgova-Veljanova B, Nanceva Boguchevska A, Brishkoska-Boshkovski V, Nanceva J, Bosevski M, Panov S. Descriptive analysis of clinical and demographic data of selected group of patients with pulmonary embolism. *Acta Morphol.* 2020;Vol.17(1):20-26. UDC: 616.24-005.7:519.23(497.7).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на докторската студија се: покрај академската важност за пулмологијата и патофизиологијата на тромботичните состојби, определувањето на мутацијата rs6025 во генот за факторот V и на полиморфизмот rs1801133 во генот за MTHFR со подложноста кон белодробна емболија и со дел од испитуваните клинички и лабораториски параметри укажува на потребата од натамошни истражувања околу употребливоста на овие потенцијални генски маркери во персонализираниот пристап при клиничката евалуација, предикцијата на ризикот и планирањето на терапијата кај пациентите со овој сериозен клинички ентитет.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: добиените резултати од оваа студија укажуваат на потенцијалната примена на генотипизацијата на испитуваните генски варијанти и на нивните комбинации, со ризикот од појава на пулмонална емболија. За клиничка примена, секако дека е потребно спроведување на поопсежни студии врз поголема популација на пациенти и контролни испитаници, како и валидација на добиените резултати.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **д-р Марјан Балоски**, со наслов: **Поврзаност на генските мутации и полиморфизми со белодробната емболија – клиничко-генетска студија.**

Рецензентска комисија

Проф. д-р Маријан Бошевски, претседател, с.р.

Проф. д-р Јасминка Нанчева, ментор, с.р.

Проф. д-р Соња Топузовска, член, с.р.

Проф. д-р Томе Стефановски, член, с.р.

Проф. д-р Сашо Панов, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПРАВНА ЗАШТИТА НА БАЗИТЕ НА ПОДАТОЦИ – ПРЕДИЗВИК НА СОВРЕМЕНОТО ДИГИТАЛНО ОПШТЕСТВО“ ОД М-Р БИЛЈАНА ДОНЧЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Комисијата за оцена на докторската дисертација во состав: проф. д-р Мирјана Поленак Акимовска (ментор), проф. д-р Владо Бучковски, проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, проф. д-р Гоце Наумовски и проф. д-р Ненад Гавриловиќ, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација содржи 281 страница компјутерски обработен текст со фонт Times New Roman, со 1,5 проред, големина на букви – 12, со 399 фусноти и 190 библиографски единици, меѓу кои книги, научни и стручни статии, закони и подзаконски акти, меѓународни конвенции и договори, директиви на ЕУ, како и интернет-ресурси (85 книги и публикации, 81 закон, извештаи и студии и 24 судски случаи).

Докторската дисертација се состои од: вовед, три дела, заклучок, список на користена литература, акроними и прилози.

Во првиот дел кој носи наслов „Генезата на правната заштита на базите на податоци“ е истражена споменатата генеза, при што акцент е ставен на потребата од правна заштита на базите на податоци, дефиниција на поимот бази на податоци, историја на правната заштита на базите на податоци во Европската Унија (ЕУ), САД и во македонското законодавство, особено опсервирајќи ја Директивата за бази на податоци 96/9 ЕЗ, споредбената анализа на правото *sui generis* и дистинкцијата со авторското право имајќи ја во фокусот на истражувањето нивната правна природа, потоа анализа на евалуацијата на Директивата 96/9ЕЗ, спроведена и објавена во Европската комисија (прва и втора евалуација од 2005 и од 2018 година), анализа на спроведеното истражување во однос на имплементација на Директивата 96/9 ЕЗ, правната рамка на базите на податоци во македонското право, како и судската практика за заштита на базите на податоци во македонската јурисдикција. Во заклучокот од првиот дел на дисертацијата, применувајќи ги историскиот и споредбениот метод, се констатира еволутивниот пат на настанувањето на правната заштита на базите на податоци, најнапред во Бернската конвенција за заштита на книжевни и уметнички дела, каде што се нормира авторскоправната заштита на колекција, потоа ТРИПС-договорот каде што базите на податоци се сметаат за компилација на податоци и се заштитени со авторско право како литературни дела, потоа во СОИС-договорот за авторско право каде што прв пат во заграда се споменуваат базите на податоци означувајќи ги како заштита на авторско право на компилација на податоци, за во Директивата 96/9 на ЕЗ да се даде дефиницијата на базите на податоци, иако најнапред се мислело да важи само на електронските бази на податоци, но потоа се смета дека ваквиот пристап е нефункционален и според Директивата не е важен медиумот на кој е зачувана базата на податоци за да се даде правна заштита.

Претставувајќи ги како спротивставени интересите на изготвувачот на базите на податоци и корисниците, Комисијата на ЕУ констатирала дека само авторскоправната заштита на базите на податоци не е доволна, па со Директивата 96/9ЕЗ паралелно се нормира правна заштита со *sui generis* заштитата на базите на податоци, со тоа што и двете на преден план ја имаат моќта на податоците.

Правејќи споредба меѓу американскиот систем, кој предвидува само авторскоправна заштита на базите на податоци, со европскиот систем, кој се базира на Директивата 96/9 ЕЗ, се истакнува потребата од меѓународна усогласеност на правната заштита на проблематиката за базите на податоци.

Се констатира дека во нашата земја, конкурентноста и развојот на дигиталната индустрија е на скромно ниво, но тргнувајќи од потребата македонскиот законодавец да се усогласи со *acquis communautaire*, а не од итната потреба на индустријата на бази на податоци, се изврши усогласување на нашето законодавство со Директивата 96/9ЕЗ.

Сепак, останува констатацијата дека споменатава Директива е пресвртница во правната заштита на базите на податоци, затоа што воведувањето на *sui generis* заштитата е нов иновативен начин на заштита која им се нуди на изготвувачите на бази на податоци затоа што не се бара тие да се нужно оригинални, но, од друга страна, кога станува збор за *sui generis* заштитата, не е дадено доволно, односно експлицитно објаснување што е определбата „значителни инвестиции“ во создавањето на базите на податоци. Не се успеа да се нормира *sui generis* на глобално ниво, па се доведува во прашање самата Директива 96/9 ЕЗ која е оценувана како „голем експеримент на полето на интелектуалната сопственост“.

Во рамките на анализата на спроведеното истражување во однос на Директивата 96/9 ЕЗ во врска со состојбата на правното регулирање на базите на податоци до 70 парламенти во различни правни системи (членки на ЕУ, држави кои не се членки на ЕУ, особено САД и Канада), а врз основа на испратен прашалник до членките на Европскиот центар за парламентарно истражување и документација (ЕСPRD), добиен е одговор директно или преку дополнително истражување дека одредбите на споменатава Директива со измени и дополнувања на постојната легислатива се спроведени од сите членки на ЕУ и во повеќе случаи тоа се прави со измени и дополнувања на постојниот Закон за авторско право.

Вториот дел на дисертацијата насловен „Степенот на влијание на дигиталното општество врз интелектуалната сопственост на базите на податоци“ содржи истражувања на следниве теми: дигитална агенда, датакратија *versus* демократија, пандемија на ковид-19 и дигиталните алатки, вештачката интелигенција во време на пандемијата, обемните бази на податоци (BIG DATA) во време на пандемијата, обработка во облак (CLOUD COMPUTING) во време на пандемијата, блокчеини (BLOCKCHAIN) во време на пандемијата, обработка во облак, обемни бази на податоци, анализа на *sui generis* правната заштита во однос на заштитата на машински генерирани и обемни бази на податоци, анализа на правната заштита на обемните бази на податоци според извештаите од евалуацијата на Директивата за бази на податоци 96/9ЕЗ, анализа на спроведено истражување во однос на правната заштита на обемните бази податоци. Во заклучокот од вториот дел се потенцира значењето во економски контекст на машински генерираните бази на податоци, како и на обемните бази на податоци. Прашањата што се покренуваат се однесуваат на три сегменти, и тоа: кој ја создава базата на податоци, кој ја поседува неа и што се подразбира под „суштински инвестиции“, ставајќи ги во поларизирана положба изготвувачот на базата на податоци кој бара сопственост на оваа база и корисникот кој бара право на пристап до податоците.

Поставувајќи го прашањето дали овие нови бази на податоци создадени од сензори или машини се под заштитата на Директивата за бази на податоци 96/9ЕЗ, а како дискутабилни се поставуваат следниве дилеми и констатации:

-обемните бази на податоци и машински генерираните бази на податоци не се вклопуваат во дефиницијата за бази на податоци нормирана во споменатата Директива, туку обемните бази на податоци и машински генерираните бази на податоци се

неструктурирани (noCQL) бази што се спротивно на дефиницијата во споменатата Директива за бази на податоци;

-дефинирањето на сопственоста е спорно кај обемните бази на податоци и машински генерираните бази на податоци, дилемата е дали е во прашање косопственост меѓу имателот на машината и на оној што ги собира или секој од споменатите субјекти претендира на сопственост;

-идентификување на поимот „значителна инвестиција“, што е битно за стекнување sui generis заштита, додека во случајот на обемните бази на податоци и машински генерираните бази на податоци, податоците се собираат, односно се генерираат автоматски, без значителен напор.

Во дисертацијата преку аналитички и споредбеноправен метод, анализа на академски кругови, анализа на евалуација ЕЗ во врска со правната заштита на обемните бази на податоци и машински генерираните бази на податоци, како и врз основа на добиениот одговор од анкетата спроведена по прашалникот изготвен од докторандот на 70 европски парламенти во мрежата на ЕСPRD, каде што се добиени 29 одговори за споменатава проблематика, се смета дека Европската комисија врз основа на својата стратегија за податоците треба да изврши ревизија на Директивата 96/9ЕЗ, а со цел олеснување на споделување и тргување со машински генерирани податоци, податоци генерирани на интернет-мрежа и обемните бази на податоци. Според Директивата 96/9ЕЗ, за правна заштита sui generis на базите на податоци треба да има, односно да се резултат на значителна инвестиција, па затоа треба да се разјасни кој е изготвувач на базата на податоци, кој е нејзин сопственик, што се подразбира под значителна инвестиција и каков е статусот на собраните и снимените материјали, како и спротивставената положба на изготвувачот и корисникот на базата на податоци. Можеби решението на дилемите е во задолжителното лиценцирање.

Ако целта е деловните субјекти да инвестираат во стопанска дејност поврзана со базите на податоци како дел на интелектуалната сопственост, решение е создавање добра правна рамка која ќе ги заштитува деловните субјекти, корисниците на базите, истовремено нудејќи заштита од нелојална конкуренција.

Третиот дел на дисертацијата има наслов „Истражувачки проект – прашалник до парламентите на мрежата ЕВРОПСКИ ЦЕНТАР ЗА ПАРЛАМЕНТАРНИ ИСТРАЖУВАЊА И ДОКУМЕНТАЦИЈА – ЕСPRD“.

За потребите на истражувачката работа во однос на анализата на состојбата на правната регулатива на базите на податоци во различни правни системи преку ЕСPRD-мрежата беше испратен прашалник до парламентите на земји членки на ЕУ, како и земји кои не се членки на ЕУ, меѓу кои САД и Канада. Поставени се пет прашања, а одговориле 29 парламенти. Прашањата се однесуваат на: правни аспекти на регулација на базите на податоци, дополнителни форми на правна заштита на базите на податоци, BIG дата и машински генерирани податоци и судски случаи за заштита на базите на податоци во последните три години. Овие прашања ги тангираат споредните хипотези на докторската дисертација.

Заклучокот обилува со констатации за правната заштита на базите на податоци како предизвик на современото дигитално општество, со посебна анализа на Директивата 96/9 ЕЗ, со цел да се испита нејзината применливост, ефективност и оправданост, како и јасност со тоа дали воведувањето на споменатата Директива во националните законодавства на ЕУ како заштита sui generis, покрај авторскоправната заштита, обезбедува доволна заштита на изготвувачите на бази на податоци, како и решавање на спротивставените интереси со корисниците на бази на податоци. Иако не се успеа да се инкорпорира заштитата sui generis на глобално ниво, сепак со високиот степен на хармонизација на националните режими (држави во состав на ЕУ, држави кои

не се во состав на ЕУ и македонското законодавство) постигнат е голем успех и пресвртница во правната заштита на базите на податоци.

Предмет на истражување и податоци за состојбата во која се работи дисертацијата

Истражувањето има мултидисциплинарен карактер со бројни правци и сегменти на анализа и аргументација, почнувајќи од аспект на науката и посебно науката на интелектуалната сопственост, но и на промените настанати како резултат на дигитализацијата и технолошкиот развој во современото општество.

Краток опис на применетите методи

Во истражувањето се користени сите познати методи, со посебно внимание на: историскиот метод, нормативниот метод, компаративниот метод, статистичкиот метод, дедуктивниот и индуктивниот метод, како и статистичкиот метод со посебна нагласка на анкетата направена во мрежата на ECPRD.

Опис на резултатите од истражувањето

Резултатите на истражувањето во сумарен облик се содржани во заклучоците, каде што преку анализа на Директивата 96/9 ЕЗ и националните законодавства во еден споредбеноправен дискурс, како и предизвиците од пандемијата ковид-19, на преден план ја ставаат моќта на податоците во општеството и потребата да се преиспитаат политиките на ЕЗ во врска со правното нормирање на базите на податоци. Се даваат препораки и предлози за *de lege ferenda*, и тоа рedefинирање на поимот база на податоци со дефиниција согласно со новите дигитални трендови, разјаснување на поимите значителна инвестиција и суштинско извлекување, воведување на посебни клаузули за машински генерираните бази на податоци и обемните бази на податоци во однос на *suí genetrís* заштитата, глобална хармонизација на *suí generis* правото преку единствен дигитален пазар за остварување на фер конкурентност во меѓуграничната трговија, сеопфатна емпириска анализа од страна на Европската комисија на секои три години за примена на Директивата 96/9 ЕЗ.

Во врска со македонското законодавство се предлагаат измени и дополнувања кои се однесуваат на воведување регистри на депоненти на суштинските делови на заштитените бази на податоци, тесна соработка меѓу ИТ-експертите и правните експерти за обезбедување на безбедносна и правна заштита на базите на податоци, регулација на обемните бази на податоци и организирање јавни дебати за оваа проблематика.

Оцена на трудот

Според мислењето на Комисијата за оцена на докторската дисертација со наслов „Правна заштита на базите на податоци – предизвик во современото дигитално општество” на м-р Билјана Дончевска, споменатава докторска дисертација ги исполнува условите и стандардите за докторски труд со голема вредност. Кандидатката успешно истражила и обработила важна, комплексна и актуелна тема и дала предлози за идното уредување на оваа проблематика на меѓународен план, што нужно ќе се одрази и во националните законодавства на ЕУ, па и во нашето законодавство од областа на интелектуалната сопственост. Во прашање е обемен труд, изработен според стандарди на значаен ракопис кој има интердисциплинарни и компаративни димензии и со предлозите кои се даваат за регулирање на оваа материја *de lege ferenda* претставува вреден придонес во врска со базите на податоци како предизвик на современото дигитално општество. Во методолошка смисла, поставена и докажана е јасна хипотеза, како и предмет и цели на истражувањето кои се докажани. Докажано е дека современите правни системи ја засноваат правната заштита на базите на податоци врз правно нормирани меѓународни стандарди имплементирани во домашните закони, кои обезбедуваат ефикасна и ефективна примена во современото дигитално општество. Во таа насока е анализирана Директивата 96/9 ЕЗ, како и хармонизација на правната

заштита на базите на податоци во земјите во ЕУ, во државите кои не се членки на ЕУ и во македонското законодавство. Посебна вредност претставува истражувањето во рамките на ЕCPRD (анкета), како и препораките и предлозите за измени и дополнувања на истражуваната легислатива – правна заштита на базите на податоци, и тоа авторско правна и *suī generis* правна заштита. Се изведуваат заклучоци врз основа на судската практика на Судот на правда на ЕУ, како и прегледот на извештаите на ЕУ, но и споредбеноправни истражувања на повеќе правни системи во рамките на ЕCPRD. Генерален заклучок е дека истражувачката техника, структурата и содржината на докторската дисертација сведочат дека кандидатката успешно се справила со предметот на истражувањето. Користена е богата и релевантна литература. Јазикот и стилот се јасни и разбирливи. Со дисертацијата се дава јасен научен придонес за поттик на натамошно истражување и развивање на научната мисла во врска со базите на податоци во современото дигитално општество. Особено е значајно што оваа докторска дисертација има теоретско и практично значење, што е посебно актуелно денес кога податоците се наоѓаат високо на агендата во општеството како голема вредност, особено во контекст на дилемата датакратија *versus* демократија и во времето на пандемијата на ковид-19, кога во критично време на пандемијата се истакнува значењето на вештачката интелигенција, обемните бази на податоци, обработката во облак и блокчеин како предизвик на дигиталната технологија.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката ги исполнила сите услови кои се предвидени со законот и правилникот и признаени се два труда од страна на Советот, и тоа:

- “Possibilities for application of the electronic signature in the lawmaking process at the Assembly of the Republic of North Macedonia “ISSN 1857-8772 Balcan Social Science Review Vol 15(2020) 25S јуни 2020, 77-93.

- „Генезата на правната заштита на базите на податоци во САД, ЕУ и македонското законодавство“, УДК 34.7. 77/78.037.004.6(497.7), Годишен зборник 2020 година, 10, Правен факултет УДГ „Гоце Делчев“ – Штип, објавен на 30 јануари 2021 година, стр. 45-57.

Имајќи го предвид сето погоре изнесено, со задоволство препорачуваме рецензијата за докторската дисертација на м-р Билјана Дончевска насловена „Правна заштита на базите на податоци – предизвик во современото дигитално општество“ да биде прифатена и да се закаже јавна одбрана.

Комисија

Д-р Мирјана Поленак Аќимовска,
редовен професор во пензија, ментор, с.р.
Д-р Владо Бучковски, редовен професор, с.р.
Д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска,
редовен професор, с.р.
Д-р Гоце Наумовски, редовен професор, с.р.
Д-р Ненад Гавриловиќ, редовен професор, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КРИМИНАЛНО-ПОЛИТИЧКИ АСПЕКТИ НА КРИВИЧНИТЕ ДЕЛА ПРОТИВ СЛУЖБЕНАТА ДОЛЖНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ПЕРИОДОТ ОД 2010 ДО 2018 ГОДИНА“ ОД М-Р АРМЕНД АСЛАНИ, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 29.9.2021 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов: **Криминално-политички аспекти на кривичните дела против службената должност во Република Македонија во периодот од 2010 до 2018 година** од кандидатот м-р Арменд Аслани, во состав: академик проф. д-р Владо Камбовски, проф. д-р Борче Давитковски, проф. д-р Никола Тупанчески, проф. д-р Гордана Лажетиќ и проф. д-р Александра Деаноска-Трендафилова (ментор).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатот м-р Арменд Аслани, со наслов „Криминално-политички аспекти на кривичните дела против службената должност во Република Македонија во периодот од 2010 до 2018 година“, содржи 304 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 438 фусноти, 237 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти, извештаи на меѓународни организации, судска практика на домашни судови и интернет-ресурси.

Предмет на истражувањето се криминално-политичките аспекти на кривичните дела против службената должност, со посебен акцент на нормативната и институционалната рамка кои се значајно битни за успешно рефлектирање на функционирањето на правната држава. Во оваа дисертација, како предмет на подетална и поширока анализа се опфатени најчестите кривични дела од областа на службената должност во практика. Од една страна е опфатена криминалната (казнена) политика, односно се разгледуваат санкциите кои ги изрекуваат судовите, но и улогата што во сузбивањето на ваквиот криминал ја имаат другите релевантни институции и сектори. Во дисертацијата е направена прецизна и поширока анализа на казненоправните аспекти на одделните дела против службената должност, со приказ на објективните битија на делата, нивните облици, субјективните елементи итн., понатаму, приказ на казнената политика низ бројки и факти, но и на институционалната рамка во смисла на улогата на институциите и нивното влијание во превенирањето и сузбивањето на овие кривични дела. Во оваа дисертација се направени и споредбени анализи на инкриминациите против службената должност во земјите од регионот и во неколку други земји од Европа. Направена е и анализа на стапката на движење – статистички трендови за овој криминал и на политиката на казнување. Понатаму, направена е детална анализа и на македонската судска пракса за периодот од 2010 до 2018 година, а

елаборирани се и извадоци (изреки и образложенија) на избрани судски пресуди.

Целта на истражувањето е преку теоретското и практичното истражување да се согледа севкупната нормативна и институционална рамка на службениот криминал во нашата земја, степенот на неговата застапеност, како и улогата на судовите и на другите институции во справувањето и сузбивањето на кривичните дела против службената должност. Како цели на истражувањето се и предлозите за подобрување на законските решенија (измени), предлозите за казнената политика на македонските судови кон сторителите на кривичните дела против службената должност, која треба да е порестриктивна, како и разните модели и концепти на борба против овие сериозни коруптивни кривични дела кои треба да ги преземаат и да ги применуваат останатите државни органи.

Посебно место во целта на истражувањето земаат и законодавствата и државните политики на поразвиените земји за борбата против службениот криминал и корупцијата, како и хармонизирањето на домашното законодавство со меѓународните акти и стандарди од оваа област.

Во воведот се презентирани научната и општествена оправданост за изучување на избраната тема, потоа предметот и целта на истражувањето, хипотезите и методите на истражувањето.

Во првата глава, *Криминалната политика и службениот криминал*, кандидатот детално и прецизно го презентира и го анализира суштинскиот правен концепт на поимот криминална политика, како и предметот и функцијата на криминалната политика. Понатаму се разработени и службените кривични дела, поконкретно е прикажана хронологијата на инкриминирањето на службениот криминал во Република Македонија, претставен е поимот и класификацијата на службениот криминал и општите негови карактеристики. Во првата глава, исто така, се опфатени и посебни одредби за извршителската фигура кај службеното казнено дело како посебен и многу комплексен институт кој има допирни точки со одредби во неколку закони, и тоа во Кривичниот законик, Законот за административни службеници, Законот за вработените во јавниот сектор, Законот за јавнообвинителска служба, Законот за судска служба, Законот за Царинска управа и др.

Во втората глава која носи наслов *Кривичните дела против службената должност во македонското казнено законодавство*, кандидатот го разгледува поимот на службените кривични дела и ги анализира казненоправните аспекти на кривичните дела против службената должност кои во Кривичниот законик се систематизирани во глава триесетта.

Во третата глава, *Кривичните дела против службената должност во компаративното право*, кандидатот направил концизна компаративна анализа на кривичните дела против службената должност во законодавствата на неколку земји, и тоа: Албанија, Косово, Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Црна Гора, Германија, САД и Велика Британија.

Во четвртата глава, *Феноменот на корупцијата и односот со службениот криминал-коруптивните кривични дела како јадро на службениот криминал*, кандидатот го разгледува и го анализира поимот на корупцијата од различни аспекти, давајќи посебен акцент на соодносот на феноменот корупција со службениот криминал. Тука се прикажани, исто така, и различните видови и облици на корупцијата и сериозните последици кои произлегуваат од овој општествено штетен феномен. На крајот од оваа глава, кандидатот ги претставил и сите коруптивни кривични дела кои се инкриминирани во нашето казнено законодавство.

Дека феноменот на корупцијата предизвикува голем интерес и на меѓународен план, најдобро е претставено во петтата глава, *Меѓународни акти во областа на корупцијата*, каде што кандидатот детално ги анализира сите меѓународни акти и стандарди кои содржат коруптивна материја. Тие се: Кривичноправната конвенција против корупција; Дополнителниот протокол на Кривичноправната конвенција против корупцијата, Совет на Европа, 191; Конвенцијата на ООН против корупцијата; Граѓанскоправната конвенција за спречување на корупцијата; Препораката Рес (2003)⁴ на Комитетот на министри за државите членки во заедничките правила против корупцијата и финансирањето на политичките партии и изборната кампања; Резолуцијата 97(24) на дваесет водечки принципи за борба против корупцијата; Препораката 2019 (2013) Корупцијата како закана за владеење на правото (Совет на Европа); Препораката No.R (2000) 10 на Комитетот на министри за земјите членки за кодексот на однесување на јавните службеници.

Во шестата глава, *Правна рамка за борба против корупцијата и судирот на интереси во Република Северна Македонија*, кандидатот ги анализира одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси и законските одредби за конфискација, при што, за последното, кандидатот направил и поширока анализа за одредбите за конфискација од другите закони, како што се Кривичниот законик и Законот за кривичната постапка. Исто така, во оваа глава се прикажани и анализирани одредбите од Законот за заштита на укажувачи.

Во седмата глава која носи наслов *Институционална рамка за борба против корупцијата и службениот криминал*, кандидатот ги претставува релевантните национални институции кои се надлежни за борба против корупцијата, а тоа се Државната комисија за спречување на корупцијата и правосудните органи, притоа анализирајќи ги нивната законска надлежност, карактеристики, цели и функции. Во оваа глава, кандидатот, исто така, ги опфатил и другите релевантни субјекти кои се значајни за борба против корупцијата, како што се цивилниот сектор, политичките партии и мас-медиуми. Освен националните институции и субјекти, кандидатот ја продлабочил анализата осврнувајќи се на ГРЕКО како најзначајна меѓународна институција која е надлежна за борба против корупцијата во рамки на Советот на Европа. Тука се анализирани улогата и надлежностите на ГРЕКО и се опфатени извештаите од првиот до петтиот круг на евалуација за нашата земја.

Во осмата глава која носи наслов *Анализа на работата на Државната комисија за спречување на корупцијата во периодот од 2010 до 2019 година*, кандидатот прецизно и концизно во сублимарен приказ направил анализа на сите годишни извештаи, почнувајќи од 2010, па сè до 2019 година, со напомена дека извештаите од 2017 и 2018 година не се обработени од причина што тие недостасуваат, бидејќи за тој временски период немаше нов состав и не функционираше Државната комисија за спречување на корупцијата. Кандидатот при обработката и анализата на овие извештаи се задржал на најзначајни области каде што дејствува ДКСК, а тоа е во областа на спречување на корупцијата, судирот на интереси, проверката на имотната состојба и за финансирањето на изборните кампањи.

Во деветтата глава, *Статистички тренд на кривичните дела против службената должност во Република Македонија во периодот од 2010 до 2018 година*, кандидатот направил статистичка анализа на движењето на кривичните дела против службената должност во горенаведениот период, но и за 2019 година поради достапноста на поновите податоци. Статистичката анализа ги

опфаќа сите податоци за категоријата на пријавени, обвинети и осудени лица за најзастапените службени кривични дела во нашата земја, а тоа се: злоупотреба на службената положба и овластување, несовесно работење во службата, проневера во службата, давање поткуп, примање поткуп и фалсификување на службена исправа.

Десеттата глава се однесува на *Казнената политика кон кривичните дела против службената должност во периодот од 2010 до 2018 година*. Тука кандидатот го прикажал системот на санкционирање во македонското казнено законодавство и дал солидна теоретска и табеларна претстава за законските (казнени) рамки што се пропишани за кривичните дела против службената должност. Понатаму, кандидатот продолжува и со приказ, анализирање и интерпретирање на табеларните статистички податоци за изречените санкции по вид и висина за кривичните дела против службената должност. Оваа глава завршува со табеларните статистички податоци за осудените полнолетни лица според видот на кривичното дело и изречените главни казни – затвор и парична казна, и тоа од 2010, па сè до 2019 година.

Во единаесеттата глава која носи наслов *Анализа на македонската судска пракса*, кандидатот направил детална анализа и ја прикажал табеларно за 522-те пресуди за службените кривични дела од 4-те апелациони подрачја, односно од 19 основни судови во земјата. Периодот на обработка е од 2010 до 2018 година. Тука кандидатот, исто така, анализира домашни пресуди, ги прикажува и сумарно во вид на дијаграми. Она што е од посебна важност за оваа глава е тоа дека анализата опфаќа и пресуди кои се донесени против македонски политичари, вршители на високи функции кои беа окарактеризирани во јавноста како случаи на висока корупција.

Последната, дванаесетта глава, *Анкетно истражување за перцепцијата на граѓаните за службените коруптивни кривични дела во Република Македонија*, е посветена на презентирање на резултатите од спроведеното анкетно истражување на јавното мислење за службените коруптивни кривични дела. Имено, кандидатот составил анкета со 12 прашања и добил одговори од 159 испитаници од различни профили: лекари, правници, професори, наставници, судии, судски соработници, службени лица што работат во јавната администрација, лица што работат во цивилниот сектор, државни службеници во различни министерства, адвокати, нотари, студенти и обични граѓани.

Во делот *Заклучоци и препораки* се сумирани сознанијата од теоретското и емпириското истражување и се дадени препораки за сузбивање на корупцијата и службениот криминал во нашата држава.

Кандидатот заклучува дека овој облик на криминал е “*in media res*” во сите земји во светот и дека практично е невозможно да се искорени, како што, веројатно, не е искоренет и никаде во светот. Извршителската фигура кај службеното казнено дело е посебен и многу комплексен институт, бидејќи многу често во практика не е јасно кој сè може да влезе во таа категорија. Посебни одредби релевантни за овој институт има во неколку закони, и тоа во: Кривичниот законик, Законот за административни службеници, Законот за вработените во јавниот сектор, Законот за јавнообвинителска служба, Законот за судска служба, Законот за Царинска управа и др. Кога се работи за службениот криминал во земјите од регионот и подалеку, кандидатот констатира разлики и тоа и во контекст на називите на кривичните дела против службената должност, и во однос на систематиката и во поглед на законското одмерување на казните. Кандидатот смета дека Државната комисија за спречување на корупцијата, правосудните органи, но и цивилниот сектор, mass-медиумите, политичките

партии и др. имаат многу важна криминално-политичка улога, но не го заобиколува и влијанието на GRECO како меѓународна институција. Но, сепак клучна улога на национално ниво има ДКСК како специјализирано тело на државата кое има мандат да се бори против овој општествен негативен феномен. Од деталните анализи направени за работата на ДКСК се констатира дека поради фактот на значителен низок број на поднесени иницијативи за кривично гонење, наспроти големиот број на прекршочни предмети, ДКСК води многу блага криминална политика во рамките на своите надлежности. Исто така, имплементацијата на Законот за заштита на укажувачи сè уште е на незадоволително ниво поради отсуството на политичка волја, но и соодветни капацитети за воспоставување на ефикасен систем на заштита на укажувачите во институциите од јавниот сектор. Реално е дека оваа институција која е најповикана во спречувањето и борбата со корупцијата работи согласно со законските прописи, но не ги користи доволно механизмите кои ѝ стојат на располагање. Многу важен заклучок е тоа дека според направените статистички анализи постои огромна дискрепанца на бројките помеѓу пријавените и осудените лица, кога се работи за односот на овие дела со вкупниот криминал. Констатираната разлика е индикативна и контрапродуктивна за довербата во судството и системот на казнена правда воопшто, бидејќи со тоа се доведува во прашање ефикасноста на органите во поглед на изнаоѓањето на докази, а ги оживува и верувањата дека правосудството и другите институции подлежат под притисоци или, пак, имаат привилегирачки однос кон определени извршители. Како најзастапено дело на прво место е злоупотребата на службената положба и овластување, а, пак, во поглед на изречените санкции значително доминира алтернативната мерка условна осуда, потоа казната затвор и паричната казна со далеку пониски стапки на изрекување во однос на условната осуда. Кандидатот, освен статистичката анализа, презентирал и анализа на домашната судска пракса со 522 правосилни судски пресуди од 19 основни судови. Во таа насока, констатирал дека кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување е најзастапено, а пак во поглед на санкциите, условната осуда е најизрекувана. Овие резултати во голема мера се поклопуваат со резултатите од анализата на статистичките податоци, што, всушност, уште еднаш е потврда дека и ова истражување е на репрезентативен примерок на пресуди и во делот на резултатите соодветствува со резултатите од статистичката анализа во делот на клучните детерминанти (кое е најзастапено дело, која е најизрекувана санкција и сл.). Од добиените резултати од статистичките анализи, кандидатот заклучува дека казнената политика во нашата држава е блага. Покрај претходно наведените анализи, кандидатот направил и анкетно истражување на јавното мислење за службениот криминал во земјата и генералниот став на сите испитаници бил дека најмногу службени коруптивни дела се вршат во правосудството, и дека казнената политика кон извршителите на ваквиот тип на дела е многу блага. Кандидатот смета дека во државата постои класична системска корупција и дека политичките субјекти се често значајни виновници за корупцијата воопшто, тие со моќта и влијанијата што ги имаат и демонстрираат во сите сфери на животот го поттикнуваат службениот коруптивен криминал, поточно создаваат правен систем кој е функционален само за нив, а за граѓаните е нефункционален и коруптивен. Понатаму, општ ноторен факт е дека македонското законодавство е добро и во согласност со меѓународните стандарди, меѓутоа постапувањето на институциите кои пошироко криминалополитички делуваат и на судовите кои делуваат во делот на казнената политика како дел од криминалната политика е

благо. Државата едноставно „се бори“ со корупцијата повеќе на хартија, а кога треба да преземе конкретни чекори едноставно таму каде што законот предвидува јасни надлежности, институциите како да го заобиколуваат тоа свесно или, пак, постапуваат прилично селективно. Кандидатот, освен горните заклучоци, дал и релевантни препораки, како на пример: судството во одмерувањето на казната и со тоа во креирањето на казнената политика за овие дела треба да биде многу внимателно, односно судиите да не потклекнуваат под никакви притисоци и да изрекуваат построги санкции, кои во суштина би ја оправдале и целта на казнувањето и специјалната и генералната превенција. Имајќи го предвид овој факт, особено „пораката што се праќа до сите“, во смисла на генерална превенција, особено е важна, особено заради тоа што потенцијалниот број на извршители на ваквите дела е многу голем (носители на јавни функции, цела јавна администрација, здравство, образование, безбедност, правда и многу други сфери), а појавата и криминалот што е врзан за таа појава и треба да се спречи е широко распространет и во одредени облици прифатен од голем дел од јавноста како оправдано постапување или како начин на нормално функционирање и живеење (искористување на службата за лични цели како нормална појава, ситна корупција како начин на живот итн.). Потоа, судиите, исто така, би требало повеќе да ја имаат предвид можноста за изрекување на паричната казна како главна казна, таму каде што тоа е предвидено, а помалку условната осуда, која значително доминира во судските пресуди. Бидејќи кај голем дел од кривичните дела против службената должност постои лукративен мотив кај сторителите (односно најчесто се поврзани со стекнување на противправна имотна корист), имотната санкција би била посоодветен избор на санкција. Државната комисија за спречување на корупцијата, која се јавува како најповикана институција во земјата за справување со корупцијата, треба да е многу поактивна и во другите аспекти на своето дејствување, а не да е главно насочена на проверка дали се поднесени анкетни листови за имотната состојба. ДКСК треба да ги користи што е можно повеќе и другите механизмите што ѝ стојат на располагање и повеќе да се насочи кон детектирање и иницирање на кривична одговорност на носители на јавни функции и слично. Државата треба да ги поддржи граѓанските организации кои водат антикорупциска програма што повеќе во борбата против корупцијата и службениот криминал. На крајот, кандидатот предлага редовно да се спроведуваат и промовираат антикорупциски програми, со цел што повеќе да се „поттикнат“ кај граѓаните за пријавување на какви било облици на корупција и злоупотреби во институциите.

Оцена на трудот

Докторската дисертација со наслов: „Криминално-политички аспекти на кривичните дела против службената должност во Република Македонија во периодот од 2010 до 2018 година“, од кандидатот м-р Арменд Аслани, претставува самостојно и корисно истражување на службениот коруптивен криминал со фокус на криминалнополитичката перспектива, како низ призма на казнената политика во потесна смисла, така и преку елаборација на надлежностите и работењето на релевантните институции, па оттука дава солиден научен придонес во македонската наука и претставува основа за натамошни истражувања. Свртувајќи го научниот интерес кон службениот коруптивен криминал и неговото значење за правниот систем и во крајна линија, за општествениот систем во целина, како и кон криминално-политичките аспекти поврзани со оваа проблематика, дисертацијата на

кандидатот завлегува во општествена сфера што има витално значење за постоењето и функционирањето на правната држава.

Предметот на истражување е комплексен, но и секогаш актуелен во домашната казненоправна мисла, па консеквентно, претставува предизвик, но крие и бројни опасности во поставувањето на целите и методолошкиот пристап.

Кандидатот, сепак, прилично успешно се справува со тематските и методолошките предизвици, јасно дефинирајќи ги целите на истражувањето, основната хипотетичка и теоретска рамка и методите на истражувањето приспособени на целите и сообразени со појдовните хипотези. Низ истражувањето, кандидатот Аслани доаѓа до важни сознанија и формулира прифатливи предлози во насока на сузбивање на корупцијата и службениот криминал преку прилагодена криминална политика.

Кандидатот се осврнува на почетокот на двата основни поима кои го претставуваат јадрото на дисертацијата – криминалната политика и службениот криминал со сите свои карактеристики. Посебен осврт е направен и на прашањето за разрешување на правната дилема во однос на извршителската фигура кај службеното кривично дело. Анализата натаму се продлабочува и на казненоправните аспекти на сите дела од областа на службениот криминал, како од аспект на националното законодавство, така и низ компаративноправна призма.

Кандидатот јасно посочува на значајноста и на институционалната инфраструктура за борбата против корупцијата и службениот криминал, имајќи ги предвид и националните и меѓународните институции. Статистичката анализа и анализата на судската практика која опфаќа повеќе од 500 судски пресуди даваат јасна слика за состојбата со овој криминал во земјата, но и со начинот на кој институциите се справуваат со него. Во таа смисла, кандидатот дава јасен предлог за посилна казненоправна реакција кон службените кривични дела. Условната осуда не е најсоодветна казнена санкција и би требало помалку да биде изрекувана, а пак наместо неа, паричната казна би била поприматлива согласно со природата и карактерот на овие дела кај полесните облици. Кандидатот го посочува и фактот дека институцијата која е најповикана за борба против корупцијата – Државната комисија за спречување на корупцијата, не ги користи доволно механизмите кои ѝ стојат на располагање согласно со законските прописи иако јасно се детектира нејзината засилена активност во последниот период. Кандидатот смета дека ДКСК треба поодлучно да делува и да ја засили довербата на граѓаните кон оваа институција.

Анкетното истражување на кандидатот дава јасна слика за перцепцијата на јавноста кон службените коруптивни кривични дела. Истражувањето е насочено кон добивање на валидни и научно верификувани теоретски и практични сознанија за криминалнополитичкиот одговор кон службениот криминал и корупцијата во земјата.

Своите заклучни согледувања кандидатот ги сублимира низ широк дијапазон на предлози.

Во подготовката на дисертацијата, кандидатот користел богата и релевантна домашна и странска литература, односно широк дијапазон на извори, кои се соодветно цитирани како теоретска поддршка на неговите аргументирани и јасно изложени стојалишта.

Посебна тежина и вредност на дисертацијата ѝ дава елаборацијата на избрани пресуди и обработката на 522 одлуки од македонската судска практика.

Заклучок и предлог

Докторската дисертација на кандидатот м-р Арменд Аслани, со наслов „Криминално-политички аспекти на кривичните дела против службената должност во Република Македонија во периодот од 2010 до 2018 година“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува условите и стандардите за подготовка на докторска дисертација. Трудот, несомнено, претставува придонес во домашната литература и ќе претставува солидна основа за натамошни истражувања во оваа сфера.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација со наслов „Криминално-политички аспекти на кривичните дела против службената должност во Република Македонија во периодот од 2010 до 2018 година“ од кандидатот м-р Арменд Аслани.

КОМИСИЈА ЗА ОЦЕНА И ОДБРАНА

Акад. проф. д-р Владо Камбовски, с.р.

Проф. д-р Борче Давитковски, с.р.

Проф. д-р Никола Тупанчески, с.р.

Проф. д-р Гордана Лажетик, с.р.

Проф. д-р Александра Деаноска-Трендафилова, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВЛИЈАНИЕТО НА ПОЛИТИЧКИОТ ДИЈАЛОГ ВРЗ ПОЛИТИЧКАТА КУЛТУРА: СТУДИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ СЛУЧАЈ“ ОД М-Р МАРИЈА АНДРЕЕВА, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН I“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 29.9.2021 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р **Марија Андреева** со наслов: **Влијанието на политичкиот дијалог врз политичката култура: Студија на македонскиот случај**, во состав: проф. д-р Зоран Илиевски (ментор), проф. д-р Ненад Марковиќ, проф. д-р Иван Дамјановски (член), проф. д-р Владимир Божиновски (член) и проф. д-р Ризван Сулејмани (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Марија Андреева, со наслов „Влијанието на политичкиот дијалог врз политичката култура: Студија на македонскиот случај“, содржи вкупно 211 страници: насловна страница, состав на комисија, апстракт, содржина и дополнителни 206 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 698 фусноти, 389 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, новинарски написи, анализи и извештаи и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во пет глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува дека со употребата на зададените методолошки постапки, детално ќе се испитаат трите поставени хипотези, заедно со поставените истражувачки прашања, со цел да се докаже влијанието на политичкиот дијалог врз политичката култура. Со цел да се докажат или отфрлат хипотезите, дисертацијата анализира и посебна студија на случај, односно развојот на политичката култура и дијалог во поларизирано општество како македонското.

Првата глава од докторската дисертација е насловена **Теоретска рамка**. Во неа се анализираани главните теоретски концепти на политичката култура и политичкиот дијалог, но и нивното меѓусебно влијание. Кандидатката ги разгледува овие теоретски концепти во три различни точки и за секоја од нив прави теоретски преглед на достапната литература со најважните концепти во поглед на политичката култура, политичкиот дијалог и нивната поврзаност. *Првата точка* во теоретската рамка се осврнува на стручната литература и основните концепти на политичката култура како феномен, *втората точка* прави анализа и ги изложува главните дефиниции и поделби на политичкиот дијалог, а *третата точка* ја истражува поврзаноста на овие два концепта.

Втората глава е насловена: **Различни практики во однос на развојот на политичкиот дијалог и политичката култура**. Во оваа глава, кандидатката анализира два примера и прави куса анализа на студија на два различни случаја со цел да воспостави основа за подоцнежна анализа. Во оваа глава се разгледува една позитивна и една негативна практика во однос на развојот на политичкиот дијалог и политичката култура, со цел да се извлечат генерални заклучоци од позитивните и негативните практики при градење на политичкиот дијалог и култура. Како студија на случај, кандидатката во оваа глава ги земала државите Тунис и Јемен и случувањата за време на „арапската пролет.“

Третата глава од докторската дисертација е насловена: **Развојот на политичката култура во македонското општество**. Оваа глава е поделена во три точки и секоја од нив се посветува на различни периоди во развојот на политичката култура во државата. *Првата точка* дава поширок историски контекст и општи карактеристики на политичката култура, *втората*

точка дава осврт на влијанието на социјалистичкиот и еднoпартиски систем во СФРЈ врз обликување на политичката култура и, конечно, *третата точка* ја анализира политичката култура и нејзиниот развој од осамостојувањето до денес, вклучувајќи ги и предизвиците со кои се соочувало македонското општество во поглед на политичката култура.

Четвртата глава од оваа докторска дисертација е насловена: **Политичкиот дијалог во македонското општество: Подеми и падови**. Оваа глава содржи вкупно шест точки и секоја од нив опфаќа различен период од развојот на политичкиот дијалог во државата и прави анализа на најважните и најклучните периоди на развојот на политичкиот дијалог и политичките околности. *Првата точка* го опфаќа периодот на 90-тите години на 20 век, *втората точка* го опфаќа периодот од 2001 до 2005 година, а *третата точка* го опфаќа периодот од 2006 до 2016 година. Третата точка содржи четири потточки, секоја од нив опфаќа определен временски период и настани кои се клучни за временскиот период од 2006 до 2016 година, односно: Мајскиот договор, Самитот на НАТО во Букурешт, „Црниот понеделник“ (настаните од 24 декември 2012 година и подоцнежните последици и случувања) и Шарената револуција и Договорот од Пржино. Поради обемноста на случувањата, потточката „Шарената револуција и Договорот од Пржино“ е поделена на уште четири потточки, со цел да се даде подетален осврт и анализа на целиот период. Овие потточки ги опфаќаат случувањата околу создавањето на Шарената револуција, Договорот од Пржино, случувањата околу Шарената револуција и Граѓанското движење за одбрана на Македонија и изборите во 2016 година. *Четвртата точка* од оваа глава се фокусира на упадот во Собранието на 27 април 2017 година и последиците од него. *Петтата точка* дава осврт на важноста и влијанието на политичкиот дијалог и евроинтеграциите на државата. Во *шестата точка* во оваа глава, кандидатката дава кус осврт на главните пресвртни точки во политичкиот дијалог во државата и ги извлекува главните заклучоци од настаните и случувањата опишани во претходните точки од оваа глава.

Петтата глава е насловена: **Сегашност и иднина** и е поделена на 2 точки. *Првата точка* се фокусира на испреплетеноста на политичкиот дијалог и политичката култура во македонското општество и начинот на кој меѓусебно се поврзани и какво меѓусебно влијание имаат и кандидатката ги анализира главните особености на политичкиот дијалог и нивното влијание врз политичката култура. Во *втората точка*, кандидатката се обидува врз основа на изнесената анализа да направи можна проекција за иднината на развојот на политичката култура и политичкиот дијалог.

Во **заклучните согледувања**, кандидатката прави преглед на истражувачките хипотези и истражувачките прашања кои произлегле од хипотезите. Во заклучните согледувања, кандидатката прави сумирање на заклучоците од анализата и изнесените податоци во дисертацијата, преку кусо одговарање на истражувачките прашања, со цел да ја утврди вистинитоста на поставените хипотези. Откако дава анализа и одговор на хипотезата, кандидатката дава завршен заклучок во поглед на меѓусебното влијание на политичката култура и политичкиот дијалог како феномени и како хипотезите го докажуваат тоа.

Предмет на истражување

Предмет на истражување на оваа дисертација е влијанието на политичкиот дијалог врз политичката култура, преку студија на случај на македонското општество. Целта на дисертацијата е да се даде осврт на главните теоретски концепти на политичката култура и дијалог, кои потоа ќе се применат и дадат во контекст на случајот на македонското општество. Преку анализа на главните клучни настани во развојот на политичката култура и политичкиот дијалог, дисертацијата се фокусира на нивното влијание и придонес кон демократизација и поактивно вклучување на граѓаните во општествено-политичките процеси во државата.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Политичката култура и политичкиот дијалог во државата имаат поминато низ неколку различни периоди. Политичката култура често има примеси на поданичка и клиентелистичка политичка култура, со повремени примеси и на партиципативна политичка култура, но недоволни за нејзино целосно преобликување. Политичкиот дијалог, од друга страна, има чести подеми и падови, кои особено доаѓале до израз при различните политички и општествени кризи. Кандидатката дава осврт на моменталната состојба и развој и преку досегашните тенденции се обидува даде куси проекции за можниот развој на политичката култура и политичкиот дијалог.

Краток опис на применетите методи

За потребите на анализата и докторската дисертација, кандидатката се фокусира на три главни методолошки пристапи: **аналитичкиот, компаративниот и историскиот методолошки пристап**. Преку **историскиот методолошки пристап**, кандидатката ги зема предвид историските околности и развој на политичкиот дијалог и политичката култура, со цел да се постави основата и да се даде контекст на состојбата во која моментално се наоѓа политичкиот дијалог и политичката култура и да се извлече заклучок и да се направи дедукција. **Аналитичкиот методолошки пристап** е избран со цел да може собрание податоци, и емпириски и описни, да се анализираат со цел да се извлечат главните заклучоци и да се испита нивното значење. **Компаративниот метод** се користи со цел да се споредат, пред сè, различни временски периоди од развојот и нивното влијание, но и да се споредат различни видови на политичка култура и политички дијалог, како и различни студии на случај во теоретскиот дел на истражувањето, со цел да се дадат главни насоки во однос на добри и лоши практики во развојот на политичката култура и политичкиот дијалог.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Преку утврдувањето на вистинитоста на трите хипотези, докторската дисертација на кандидатката ги изложува резултатите од истражувањето, односно дека постои меѓусебна зависност помеѓу политичката култура и политичкиот дијалог и дава неколку клучни заклучоци за нивниот развој, меѓу кои се и политичката волја, опсегот и распространетоста на политичкиот дијалог, како и различните платформи и места каде што тој треба да се одвива и како промената во политичката култура во иднина ќе влијае и на преобразбата на политичкиот дијалог, особено преку промена на генерациите на политички лидери.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Марија Андреева, со наслов: **Влијанието на политичкиот дијалог врз политичката култура: Студија на македонскиот случај**, претставува истражување во областа на политичките теории, односно во областа на политичката култура како потесна област. Изработката на темата на оваа докторска дисертација обработува еден широк политиколошки феномен и оваа дисертација се труди да даде анализа и да ги определи клучните предизвици кои се појавиле во текот на развојот на политичката култура, но и како политичкиот дијалог, како дел од политичката култура во едно општество, може да влијае на идниот развој на политичката култура и како тој е под влијание на моменталната политичка култура. Оваа дисертација има интердисциплинарен пристап, односно се служи со критички осврт и анализа на клучните периоди во развојот на политичката култура и дијалог и има за цел да покаже како околностите и случувањата во општеството имаат силно влијание и врз овие феномени, но и како тие влијаат на околностите и случувањата. Меѓусебната поврзаност на сите овие концепти е во фокусот на влијанието, со цел да придонесе кон политичките теории и да даде појасен увид при разграничувањето на овие два концепта, но и нивните засебни заслуги при обликувањето на политичкиот систем, обичаи и традиции.

Во методолошка смисла, кандидатката има поставено три хипотези, а секоја хипотеза има засебни истражувачки прашања кои имаат за цел да дадат поддршка при утврдувањето на нивната вистинитост. Поставувањето на хипотезите и истражувачките прашања е придружено со соодветни методолошки пристапи и методи кои се во насока на подетално и сеопфатно истражување на дадените хипотези. За оваа цел, кандидатката користела разновидна библиографија, која опфаќа книги, стручни трудови, како и релевантни анализи, истражувања, испитувања на јавното мислење, како и колумни и податоци од електронски медиуми. Кандидатката се повикувала на анализите и трудовите од водечки експерти, институти, организации, како и релевантни медиуми, со цел да ја поткрепи анализата со легитимни и стручни аргументи.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Марија Андреева, со наслов: „Влијанието на политичкиот дијалог врз политичката култура: Студија на македонскиот случај“, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [15]. Автор-и: Андреева, Марија. „Влијанието на говорот на омраза врз кршењето на човековите права“, објавен: «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД» (ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА), Меѓународен центар за славјанска просвета – Свети Николе, Свети Николе, Год. VI, бр. 2. 2019 (Право и политикологија), 7-12
- [16]. Автор-и: Андреева, Марија. „(Re)Shaping Political Culture and Participation Through Social Networks“, објавен: *Journal of Liberty and International Affairs*, 5(2), 2019 43-54. Достапно на: <http://e-jlia.com/index.php/jlia/article/view/153>

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се: утврдување на меѓусебната поврзаност на политичкиот дијалог и политичката култура во поларизирано општество како македонското и давање осврт на клучните околности и настани кои влијаеле на овие политиколошки феномени со цел да се утврдат клучните предизвици за во иднина.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: областа на политичките теории и политичките науки, како и во понатамошни анализи на политичката култура во државата.

Можните понатамошни истражувања се: подетален фокус и следење на развојот на политичкиот дијалог и политичката култура, со цел да се утврди дали прогнозираните тенденции за иднината ќе се потврдат или не.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Марија Андреева** со наслов: **Влијанието на политичкиот дијалог врз политичката култура: Студија на македонскиот случај.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Илиевски, ментор, с.р.

Проф. д-р Ненад Марковиќ, член, с.р.

Проф. д-р Иван Дамјановски, член, с.р.

Проф. д-р Владимир Божиновски, член, с.р.

Проф. д-р Ризван Сулејмани, член, с.р.

ПРЕГЛЕД

На прифатени теми за подобност на тема за изработка на следниве
магистерски трудови на
Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје
Наставно-научен совет – 29.10.2021 година

Кандидат	Тема на магистерскиот труд	Ментор
Марија Илиевска	„Меѓународна соработка во кривичната материја со посебен аспект на екстрадицијата (International Cooperation in Criminal Matters, with Specific Attention to Extradition)“	проф.д-р Никола Тупанчески
Алексеј Јотевски	„Основно право на здравствена заштита на затворениците и Европскиот комитет за превенција на тортура, нехуман или деградирачки третман или казнување (Fundamental Right to Healthcare of Prisoners and the European Committee for the Prevention of Torture, Inhuman and Degrading Treatment or Punishment)“.	проф.д-р Гордан Калајчиев
Мирјана Ивановска	„Предизвици во управувањето со инвестициските фондови и прибирањето на капитал (Challenges in Managing Investment Funds and Raising Capital)“	проф.д-р Јован Зафировски
Синиша Јовановски	„Правна регулација на нафтната индустрија (Legal Regulation of Oil Business)“	проф.д-р Ванчо Узунов
Мила Вагапова	„Друштво со ограничена одговорност (Limited Liability Company)“	проф.д-р Дарко Спасевски
Мартина Мургоска	„План за реорганизација во стечајната постапка (Reorganization Plan in Insolvency Proceedings)“	проф.д-р Дарко Спасевски
Ивона Пешевска	„Користење на хипотеката за обезбедување на банкарските побарувања (Mortgage Secured Bank Claims)“	проф.д-р Ванчо Узунов
Маја Арсовска Зафирова	„Акционерско друштво и организација (Shareholding Company Organization)“	проф.д-р Ванчо Узунов
Ана Дамјановска	„Заштита на различните лични права на интернет (Protection of Different Personal Rights on Internet)“	проф.д-р Александар Климовски
Марија Кировска	„Етичките стандарди во фармацевтската индустрија – Европски и регионални практики (Ethical standards in the pharmaceutical industry – European and regional practices)“	проф.д-р Васко Наумовски
Милена Ѓошевска	„Европските искуства на општествената одговорност на компаниите од фармацевтската индустрија (European experiences of social responsibility of companies in the pharmaceutical industry)“	проф.д-р Васко Наумовски

Фелекназ Реџеми Бајрам	„Развојот и реформите во изборната администрација во Република Северна Македонија (Development and Reforms of the Electoral Administration in the Republic of North Macedonia)“	проф.д-р Марика Ристовска
Вахид Бишевац	„Меѓународноправен статус на Палестина (International legal status of Palestine)“	проф.д-р Елена Михајлова Страгилати.
Мијалче Иванов	„Јавниот сервис, информирањето и политичката јавност во европскиот медиумски модел (Public Service, Information and the Political Public in the European Media Model)“	проф.д-р Јасна Бачовска Недиќ
Сара Нешкоска	„Клучната улога на реторичките вештини во корпоративното управување (The key role of rhetorical skills in corporate governance)“	проф. д-р Владо Бучковски
Глорија Трпковска	„Интерниот пазар на работна сила во медиумската индустрија: компаративни искуства (The Internal Labor Market in the Media Industry: Comparative Experiences)“	проф. д-р Александар Стојков
Ивана Ефремовски	„Заробени медиуми: влијанието на бизнисот и политиката во македонското новинарство (Captured Media: The Impact of Business and Politics on Macedonian Journalism)“	проф. д-р Александар Стојков
Кристијан Премчески	„Договор за доживотна издршка: Реална потреба или злоупотреба на правото (Life Maintenance Agreement: Necessity or Abuse of Law)“	проф.д-р Ангел Ристов

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА „УЛОГАТА НА АЛТЕРНАТИВНИТЕ ФОРМИ НА ТУРИЗМОТ ВО ТРАНСФОРМАЦИЈАТА НА ТУРИСТИЧКИТЕ ЕДИНИЦИ ВО ЈУГОЗАПАДНИОТ РЕГИОН НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р РУКИЈЕ ИБРАИМИ, ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 6.10.2021 година, формираше Комисија за оценка на докторската дисертација на кандидатката м-р Рукије Ибраими со наслов „Улогата на алтернативните форми на туризмот во трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот Регион на Република Северна Македонија“, во состав: проф. д-р Драган Колчаковски (претседател), проф. д-р Никола Панов (ментор), проф. д-р Дејан Илиев (член), проф. д-р Олгица Димитровска (член) и проф. д-р Цане Котески (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Рукије Ибраими, со наслов „Улогата на алтернативните форми на туризмот во трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот Регион на Република Северна Македонија“, е напишана на 248 страници компјутерски обработен текст во фонт GEORGIJA, со 1,15 проред и големина на букви 11, со 86 библиографски единици, меѓу кои научни трудови, статии, книги, национални прописи, интернет ресурси и др. Трудот е структуриран во 14 глави, не вклучувајќи ги: воведот, апстрактот, клучните зборови и воведот. Покрај тоа, во трудот посебно се наведени списоците на дадените табели, графикони, слики и карти. Деловите во главите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјалот кој е обработен во истражувањата.

Во **првата глава**, м-р Ибраими ни дава преглед на методолошкиот пристап во научноистражувачката работа, како што се: предметот, достигнувањата во научната дисциплина кои се поврзани со предметот на истражувањето на темата, предметот на истражувањето, целите на истражувањето, образложението на научноистражувачкиот материјал, хипотетската рамка, методолошката рамка, очекуваниот научен придонес и примената на резултатите на истражувањето.

Во **втората глава**, кандидатката го дефинира поимот алтернативен туризам, како и неговите основни карактеристики. Притоа, таа ги посочува и ги анализира повеќето дефиниции на алтернативниот туризам, неговата суштина, како и почетоците на неговиот развој во Европа и во светот. Овде, како посебно потпоглавје, станува збор за алтернативниот туризам и неговите почетоци во нашата земја, при што кандидатката дава посебен осврт на најкарактеристичните, но и на најперспективните форми што се среќаваат во државата. Во таа насока овде, пред сè, се посочуваат оние форми кои се веќе ставени во функција на развојот на туризмот, но и оние што се перспективни и на кои, во иднина, треба да им се посвети поголемо внимание.

Во **третата глава**, Ибраими говори за досегашните истражувања, студии и стратегии за развојот на туризмот во Југозападниот Регион на нашата земја, а најмногу за оние што се однесуваат на неговите алтернативни форми. Овде се издвојуваат основните карактеристики на осумте туристички региони како од географско-туристички, така и од социо-економски, но и од културолошки аспект. Притоа се истакнува дека секој од регионите има свои специфични карактеристики и потенцијали за развојот на овој вид туризам. Во продолжение, кандидатката истакнува дека за сите региони се изработени одредени студии и елаборати за развој на

туризмот, како и на алтернативниот туризам. Во продолжението на ова поглавје од дисертацијата се наведени 16 автори, чии трудови, ракописи и учества во проекти претставуваат основа за сегашните, но и за понатамошните истражувања на оваа проблематика, како и насловите на шесте национални стратегии изработени од страна на нашите институции кои се задолжени за проекцијата и развојот на туризмот.

Во **четвртата глава**, како што е вообичаено за ваквиот тип истражувања, станува збор за големината на регионот, неговата туристичко-географска положба, како и неговата поврзаност со останатите региони во државата, но и со поблиските и подалечните дестинации. Овде, кандидатот констатира дека регионот има исклучително поволна туристичко-географска положба со поблиските, но и со подалечните дестинации, и тоа како во однос на погустите центри со населеност, така и во однос со домашните и регионалните патни правци, но и со останатите туристички мотиви кои се среќаваат во неговата посредна и непосредна близина, а посебно оние што се однесуваат на етноспецијалните, но и на природно-географските туристички мотиви.

Во **петтата глава** станува збор за природно-географските карактеристики на регионот, кои кандидатката ги обработила мошне студиозно и детално. Притоа, овде посебно внимание се посветува на релјефните карактеристики, и тоа како макрорелјефните (котлини, планински масиви, клисури и сл.), така и микрорелјефните карактеристики со сите нивни облици и форми, но и на климатските карактеристики со најважни елементи и појави како што се: температурата на воздухот, врнежите, ветровите, влажноста на воздухот, осончувањето и др., хидрографските карактеристики со сите протечни води, извори, врела, како и сите природни и вештачки акумулации. Притоа, овде се обработени голем број хидрографски објекти. Во последниот дел од главата, Адеми ги анализира и ги презентира како биогеографските, така и педолошките карактеристики на Југозападниот Регион, односно постојната флора и фауна со сите нивни карактеристики, видови и подвидови. На крајот од оваа глава, кандидатката констатира дека природно-географските карактеристики на регионот се исклучително поволни и дека на нив треба да им се посвети мошне големо внимание при изработката и реализацијата на туристичките планови и програми кои се однесуваат на туризмот, а со тоа и на алтернативниот туризам.

Во **шестата глава** се обработени демографските карактеристики како еден од главните фактори за развојот на туризмот во Југозападниот Регион. Овде кандидатката подетално ги обработува демографските карактеристики, односно: бројното движење на населението во периодот од 1994 до 2019 година, потоа густината на населеноста, структурата на населеноста, како по пол, така и по неговата старосна структура, етничка структура, образовна структура и сл. Овде, кандидатката се осврнала, што е и сосема нормално кога станува збор за демографските карактеристики, и за природното движење на населението, како и за структурата на домаќинствата и бројот на становите кои би можеле да се стават во функција на туризмот. Секако дека, слично како и во претходните глави, кандидатката сите овие карактеристики ги става во функција на развојот на туризмот, а особено на оној алтернативниот, при што констатира дека демографската состојба во Југозападниот Регион е прилично поволна за развој на некои форми на алтернативниот туризам. Сепак, во продолжение на текстот од поглавјето, Ибраими овде констатира дека овие карактеристики во некои делови од просторот се прилично ограничувачки и дека само делумно може да се стават во функција на овој вид туризам.

Седмата глава се однесува на основните карактеристики на градските, односно урбаните, како и на селските, односно руралните средини и нивните карактеристики. Овде, на почетокот од текстот, кандидатката ги презентира статистичките податоци за бројот на населбите во Македонија, и тоа како на градските, така и на селските, но и на бројот на населението кое живее во нив. Општа констатација, заклучува кандидатката, е дека сè поголем број селски населби опустошуваат на сметка на градските. Со тоа се намалуваат можностите за развој на поголем број алтернативни форми на туризмот кои се поврзани со руралните простори. Во прилог на текстот се дадени детални табеларни показатели за бројот на населбите

во регионот, кои се класифицирани, покрај стандардната методологија за класифицирање, и според надморската височина на која тие се наоѓаат. И во оваа глава кандидатката заклучува дека населбите, особено оние руралните, се само делумно погодни за развој на алтернативниот туризам.

Во **осмата глава** се обработуваат антропогените мотиви во регионот, бидејќи тие претставуваат еден од мошне значајните фактори за функционирањето и развојот на алтернативните форми на туризмот воопшто, но и за развојот на туризмот во Југозападниот Регион на државата. Во оваа глава е прикажан детален преглед по градови и населени места во кои се наоѓаат најголемиот број културно-историски споменици, археолошки локалитети, етно-социјални објекти и манифестации. Па така, во Охрид, нивниот број изнесува 111, во Струга – 38, во Вевчани – 35, во Дебар – 17, во Дебарца – 21, во Кичево – 24, во Македонски брод тој изнесува 12, во Пласница – 1 и во Центар Жупа бројот на објекти од значајно културно наследство, како што се цркви и археолошки локалитети, тој број изнесува 19. На крајот од оваа глава, кандидатката констатира дека во Југозападниот Регион постојат 278 објекти од поголемо културно-историско значење и, во таа насока, тој е прилично богат со антропогени туристички вредности кои може поволно да влијаат врз развојот на алтернативните форми на туризмот и, воопшто, врз развојот на туризмот.

Во **деветтата глава**, која наедно претставува и една од најзначајните во текстот на дисертацијата, кандидатката мошне детално ги обработува, а нешто подоцна, во десеттата глава, ги става во функција на трансформацијата на просторот, скоро сите можни форми на алтернативниот туризам во Југозападниот Регион. Па така, Ибраими овде ги нотира следниве алтернативни форми на туризмот: езерскиот, спортско-рекреативниот, транзитниот, ловниот, риболовниот, планинскиот, манифестациониот, бањскиот, спелеолошкиот, екотуризмот, руралниот туризам, гастрономскиот туризам и археолошкиот туризам. Притоа, овде се назначени најперспективните форми за развојот на алтернативните форми на туризмот во одделни локалитети или општини. Во таа насока е направена и класификација на овие форми во општините. Овде кандидатката констатира дека постојат општини со мошне голем број можности за развој на повеќе алтернативни форми на туризам, како што се, на пример, Охрид, Струга, Вевчани, Кичево и Дебар, како и некои во кои тие се ограничени, како, на пример, Пласница, Македонски Брод и некои други.

Во **десеттата глава**, како што е спомнато нешто понапред, станува збор за перспективата на алтернативните форми на туризмот и нивниот ефект врз трансформацијата на просторот во Југозападниот Регион на Македонија. Па така, кандидатката, за секоја алтернативна форма на туризмот, дава насоки и препораки кои активности треба да се преземат за тие да имаат поголемо влијание врз трансформацијата на просторот во регионот. Во продолжение на текстот, кандидатката ги вкрстува податоците за алтернативните форми на туризмот, за секој од нив посебно, со општините и локалитетите во регионот и дава приказ на состојбите, но и на активностите кои треба да се преземат за секоја општина и локалитет посебно. Во таа насока, Ибраими ги издвојува најперспективните алтернативни форми на туризмот, од кои најмногу би можеле да функционираат: езерскиот, бањскиот, ловниот, археолошкиот, риболовниот, транзитниот и руралниот туризам.

Во **единаесеттата глава** се издвојуваат некои од позначајните локалитети за развојот на алтернативните форми на туризмот во Југозападниот Регион. Притоа, овде се обработуваат следниве локалитети и населби: с. Д. Коњско, с. Радожда, с. Пештани, с. Калишта, с. Трпејца, с. Љубаништа, с. Велестово, с. Шипконо, с. Коњско, с. Елшани, с. Речица (Охрид), с. Горна Белица, нас. Рача, нас. Исток, нас. Лагадин, нас. Елешец, градот Охрид, градот Струга, с. Вевчани и други. За секој од овие локалитети, кандидатката дава детален опис на нивните можности за развој на различните алтернативни форми на туризмот.

Во **дванаесеттата глава** се обработуваат рецептивните капацитети како еден од мошне значајните фактори за развојот на алтернативните форми на туризмот во Југозападниот Регион, како и нивната туристичка посетеност. Овде кандидатката со право истакнува дека овој регион

поседува најголем број од сместувачките капацитети во целата наша земја и дека нивниот капацитет се движи близу 60%. Вкупниот број соби денес овде изнесува 16.934, а вкупниот број легла во нив е 43.196. Тој, во однос на 2010 година, е зголемен само незначително. Во продолжение, кандидатката дава и табеларен приказ на бројот на угостителските капацитети по општини. И овде, се разбира, предничат градовите Струга со 205 објекти и Охрид со 188 објекти, а потоа следуваат: Кичево со 148 објекти, Дебар со 52, М. Брод со 33 итн. Во понатамошниот дел од текстот е даден детален приказ на сите рецептивни објекти по општини. Следуваат податоците за бројот на посетителите и нивниот број на ноќевања во периодот од 1960 до 2020 година, и тоа како во државата, така и во Југозападниот Регион. Секако дека тие овде се класифицирани на странски и на домашни туристи и, во таа насока, констатирано е дека бројот на домашните туристи го надминува бројот на странските посетители, а особено во последните неколку години.

Во **тринаесеттата глава** станува збор за заштитата на природните и културните вредности во Југозападниот Регион на Македонија. Овде кандидатката дава детален табеларен приказ на подрачјата и на објектите по заштитени групи во Југозападниот Регион. Притоа, овде се нотирани 38 вакви локалитети или објекти, од кои два национални парка. Поголемиот дел од нив, или 31, се споменици на природата. Овде, посебен осврт се дава на Охридското Езеро и градот Охрид како универзално светско културно наследство под заштита на УНЕСКО. Во однос на останатите културно-историски споменици и локалитети, се истакнува дека од вкупно 11.200 недвижни споменици на културното наследство на Македонија, близу 28% се наоѓаат во Југозападниот Регион што, од своја страна, претставува голема перспектива за развојот на најголемиот број алтернативни форми на туризам што се поврзани со ваквиот тип на објекти и локалитети.

Во последната, односно **четринаесеттата глава** е даден заклучокот. Кандидатката заклучува дека, покрај другото, Југозападниот Регион претставува еден вид збирка на природни убавини и ризница на културно-историските знаменитости, туристичките локалитети и сместувачките капацитети, а со тоа, и мошне плодна почва за развој на скоро сите алтернативни форми на туризмот. Овој регион, исто така, претставува и најразвиен туристички регион воопшто во државата и не само по природните убавини и богатото културно наследство, туку и по бројот на туристичките посетители, а особено на оние што доаѓаат надвор од нашата земја.

Предмет на истражување

Предметот на истражување во дисертацијата, како што можеше да се проследи од анализата на трудот, е поврзан со можностите за трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот Регион во нашата земја, а сето тоа со помош на најразличните алтернативни форми на туризмот. Покрај другото, овој начин на практикувањето на туризмот во голема мера ќе влијае и на подобриот социјален и економски развој на целиот регион. И покрај тоа што овде станува збор за комплетениот преглед на сите алтернативни форми на туризмот, сепак, најголем акцент е ставен врз можноста за развојот на одредени алтернативни форми кои се сметаат дека се најперспективни, како што се на пример: езерскиот, бањскиот, ловниот, риболовниот, руралниот, археолошкиот и транзитниот.

Податоци за состојбата на регионот во која е работена дисертацијата

Кога станува збор за алтернативните форми на туризмот, слично како и за веќе афирмираните туристички форми, Југозападниот Регион претставува еден од најзначајните во нашата земја. Во таа насока, тој се одликува како по бројните природни и стопански ресурси, така и по бројот на популацијата која живее во него, односно тој е еден од најгусто населените во државата. Следејќи ги горенаведените заклучоци, како и изложеното во дисертацијата, но и бројната литература, слободно можеме да заклучиме дека за него има изработено сериозен број трудови кои укажуваат за состојбите во регионот, но, се разбира, од аспект на развојот на веќе афирмираните форми на туризмот. За разлика од нив, алтернативните форми на туризмот, барем засега, се само донекаде истражувани и ова е еден од трудовите кој дава една нова слика за развојот на туризмот во регионот, се разбира од аспект на формите кои се наведени нешто

понапред. Според тоа, истражувањата во оваа област од Југозападниот Регион ќе дадат соодветен придонес не само за развојот на алтернативните форми на туризмот, туку и за сеопштиот социјален и економски развој на регионот.

Краток опис на применетите методи

Во однос на методолошкиот пристап во научноистражувачката работа, односно применетите методи на истражувањето, кандидатката употребила методи кои се стандардни во истражувањето на проблематиката за којашто станува збор. Во таа насока, Ибраими ги систематизирала следните фази и методи: фазата на подготовка, фазата на теренските истражувања, фазата на обработка на податоците и фазата на објавувањето на резултатите и изведувањето на заклучоците, фазата на образложението на работните тези, односно научноистражувачкиот материјал, потоа хипотетската и методолошката рамка, во која глава станува збор за следните методи: методот на анализа и синтеза, математичко-статистичкиот метод, методот на оценка и валоризација, информатичкиот метод, методот на прогноза и методот на анкета за, на крајот, кандидатката да го изложи очекуваниот научен придонес, како и примената на резултатите од истражувањето.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Алтернативните форми на туризмот во Југозападниот Регион се идентификувани како потенцијал за развојот не само на туризмот, туку и за развојот и планирањето и на останатите стопански и нестопански дејности во регионот, и тоа како на оние примарните, така и на секундарните и терцијарните дејности. Сепак, покрај големиот број природни и етносоцијални вредности кои се битни за развојот на алтернативните форми на туризмот, овде најголемата предност за развојот на овој вид туризам се големиот број рурални населби, потоа сè уште големиот број млада популација којашто живее во нив, но и во урбаните простори и, на крајот, постоењето на релативно добра патна инфраструктура до некои од позначајните локалитети и објекти. Сепак, од прикажаното и истраженото во дисертацијата, може да се заклучи дека овде се јавуваат и голем број пречки и недостатоци за развојот на овој вид туризам, а како најкарактеристични кандидатката ги нотира следните: недоволната ангажираност на централните и локалните власти во некои од деловите на регионот, непостоењето на организираност и претприемливост токму за овој вид туризам, како и ниската активност на невладиниот сектор. Токму од овие причини, кандидатката проценил дека во Југозападниот Регион поголемо внимание се посветува на основните, односно на веќе афирмираните форми на туризмот, како што се летниот – стационарен и зимско-спортскиот туризам, додека на останатите форми на туризмот, од кои најголемиот број на оние алтернативните, се посветува мошне мало, а во некои средини скоро и никакво внимание. Како еден од заклучоците во описот на истражувањето на кандидатката, се истакнува и тоа дека во најголемиот дел од регионот една од поголемите тешкотии претставува недостигот на соодветен стручен кадар. На крајот, кандидатката Ибраими констатира дека, сепак, алтернативните форми на туризмот, доколку се применат научноистражувачките сознанија од истражувањето, можат да одиграат мошне голема улога во трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот Регион.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката Рукије Ибраими, со наслов „Улогата на алтернативните форми на туризмот во трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот Регион на Република Северна Македонија“, претставува истражување од областа на туризмот, односно неговите алтернативни форми во функција на трансформацијата на туристичките единици во регионот, а со тоа и подобрувањето на туристичката понуда во него. Овде, слободно можеме да констатираме дека ваков тип истражувања, односно комплексни истражувања на алтернативните форми на туризмот, се прилично ретки, со исклучок на некои парцијални, односно поединечни алтернативни форми на туризмот, како што се планинскиот, руралниот и некои други. Со ова можеме да констатираме дека големиот број наоди, истражувања и заклучоци

во оваа дисертација, во голема мера ќе придонесат за планскиот развој на туризмот во Југозападниот Регион, а најмногу од аспект на дисперзија на туристичките простори во него.

Докторската дисертација на кандидатката Рукије Ибраими, со наслов „Улогата на алтернативните форми на туризмот во трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот регион на Република Северна Македонија“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува условите, критериумите и стандардите за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

1. Ibraimi, R., Mustafi, M., : “ RURAL TOURISM AS AN OPPORTUNITY FOR ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE POLOG HOLLOW”, *Natural Sciences and Mathematics, 2017, Tetovo.*
2. Ibraimi, R., Ademi, Z., Zimeri, Z.: PERSPECTIVES FOR THE DEVELOPMENT OF ALTERNATIVE KINDS OF TOURISM IN THE POLOG VALLEY”, *Internationale Conference of Natural Sciences and Mathematics, 2018, Tetovo.*
3. Mustafi, M., Ibraimi, R. : “ RIVER DRIM AND ZI, NECESSERI SOMCES AND MEAUSER MASS FOR PROTECTION OF THE RIVER”, *Logos, nr.6, 48-56, 2015, Pristhina.*
4. Ibraimi, R., Ademi, Z.,: “ТУРИСТИЧКИТЕ ЛОКАЛИТЕТИ НА ШАР ПЛАНИНА”, Меѓународно списание со импакт-фактор, ЖУРНАЛ СЕНТРУМ, 2019.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во врска со темата на докторската дисертација под наслов: „Улогата на алтернативните форми на туризмот во трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот Регион на Република Северна Македонија“, изработена од страна на м-р Рукије Ибраими, Комисијата смета дека оваа тема во целост одговара на истражувачката и научноистражувачката работа на кандидатката, односно на досегашните истражувања на овој простор презентирани преку претходни соодветни трудови и семинарски работи.

Притоа можеме да истакнеме дека методологијата во целост одговара на насловот на темата, како од стручен така и од научноистражувачки аспект, при што се опфатени скоро сите содржини кои соодветствуваат на истиот, а во неа се користени и голем број научни и истражувачки сознанија и од некои други научни дисциплини, а пред сè од географијата. Исто така, цениме дека овој труд ќе даде голем придонес за развојот на туризмот во Југозападниот Регион, а особено за развојот на алтернативните форми на туризмот, а за кои досега имаме само одредени парцијални истражувања и податоци.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Рукије Ибраими** со наслов: „Улогата на алтернативните форми на туризмот во трансформацијата на туристичките единици во Југозападниот Регион на Република Северна Македонија“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Драган Колчаковски, претседател, с.р.

Проф. д-р Никола Панов, ментор, с.р.

Проф. д-р Дејан Илиев, член, с.р.

Проф. д-р Олгица Димитровска, член, с.р.

Проф. д-р Цане Котески, член, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ
1. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Д-р Александра Бранко	Евалуација на серумски и саливарен INTERLEUKIN-33-Потенцијални маркери за тумори на паротидни жлезди	Evaluation of interleukin-33- in serum and saliva – potential markers for parotid gland tumors	Проф.д-р Владимир Поповски	26.10.2021 02-2821/1
2.	Д-р Рамиз Фека	Евалуација на ефекти од терапевска апликација со премедикација и аналгетици во однос на крвниот притисок кај орално-хируршки процедури во локална анестезија	Effectiveness of oral premedication with analgesics on blood pressure in oral surgery procedures under local anesthesia	Проф.д-р Алберто Бенедети	26.10.2021 02-2820/1
3.	Д-р Јована Митиќ	Компаративна анализа на микробиолошка акумулација на различни типови материјали за сутурирање во пародонталната хирургија и имплантологија	Comparative analysis of microbial accumulation on different types of suture materials in periodontal surgery and implantology	Проф.д-р Силвана Георгиева	26.10.2021 02-2819/1
4.	Д-р Валдет Исеини	Влијание на препарацијата за колче врз преостанатото полнење кај ендодонтски третираните заби	Influence of post space preparation on the rest filling in endodontically treated teeth	Проф.д-р Лидија Поповска	26.10.2021 02-2818/1

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕНТЕРОТОКСОГЕНИ СОЕВИ НА СТАФИЛОКОКИ ВО МЛЕЧНАТА ИНДУСТРИЈА ВО РС МАКЕДОНИЈА“ ОД МАРИЈА РАТКОВА МАНОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, со Одлука бр. 0202-1343/9, донесена на седницата одржана на 30.9.2021, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката Марија Раткова Мановска, ДВМ, со наслов „Ентеротоксогени соеви на стафилококи во млечната индустрија во РС Македонија“, во состав: проф. д-р Павле Секуловски (ментор), проф. д-р Деан Јанкуловски (претседател), проф. д-р Зехра Хајрулаи Муслиу (член), проф. д-р Велимир Стојковски (член) и проф. д-р Ромел Велев (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје му го поднесе следниот

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката Марија Раткова Мановска, со наслов „Ентеротоксогени соеви на стафилококи во млечната индустрија во РС Македонија“, содржи 166 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, 335 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси. Во дисертацијата се прикажани вкупно 24 табели, 20 слики и 11 графикони.

Кандидатката го структурирала трудот во 8 глави. Главите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот**, како **прва глава** на трудот, се разгледуваат општите податоци и првите документирани случаи на стафилококните труења со храна. Во овој дел, кандидатката се задржува, пред сè, на млекото и млечните производи, како едни од најчестите медиуми во кои настанува продукцијата на ентеротоксините, заради што се најчесто одговорни за труењата. Кандидатката ги опишува и ентеротоксините, како и потребата од нови методи за да се утврдат гените на новооткриените - ентеротоксини. Покрај споменатите методи за детекција, кандидатката ја разгледува и можноста за појавата на антимикуробна резистенција кај овие бактерии, особено и пред сè кон метицилинот, затоа што стафилококите се воедно и едни од најчестите причинители на „болничките“ инфекции. Накратко, во оваа глава се објаснети предметот и целите на истражувањето.

Во **втората глава** насловена **Преглед на литература**, кандидатката преку 4 поднаслови детално ги опишува досегашните сознанија за истражуваната проблематика во литературата. Оваа глава ги содржи четирите точки кои се однесуваат на стафилококите и нивното присуство во млекото и млечните производи: 1) *Staphylococcus spp*; 2) *Стафилококни ентеротоксини (SEs)*; 3) *Антимикуробна отпорност на Staphylococcus spp.* и 4) *Регулатива*.

Во првиот поднаслов, *Staphylococcus spp.*, кандидатката обработува уште 8 поднаслови со кои се опфаќаат досега познатите податоци и сознанија од литературата за стафилококите. Под-поднасловите се опишани по следниот ред: 1) *Истотијат*; 2) *Таксономија*; 3) *Морфологија и биохемиски карактеристики*; 4) *Staphylococcus aureus*; 5) *Коагулаза негативни стафилококи*; 6) *Вирулентни фактори кај стафилококите*; 7) *Продукција на биофилм* и 8) *Распространетост на стафилококите и стафилококни заболувања*. Кандидатката, преку осумте потточки, се осврнува на најраните истражувања и сознанија за стафилококите детектирани кај луѓето, животните и храната од страна на повеќе научници. Потоа се опфатени класификацијата на видот и сите негови морфолошки карактеристики, со посебен осврт кон *Staphylococcus aureus* како најпознат патоген од овој вид. Во петтиот дел на овој поднаслов, опфатени се и коагулаза негативните стафилококи, каде што според сознанијата од достапната литература, исто така, можат да се најдат потенцијали за ентеротоксигени својства. Детално се опишани факторите и карактеристиките кои ја дефинираат вирулентноста на бактеријата, како што се ентеротоксините или способноста да создаваат биофилм. Во последниот дел, кандидатката

се осврнува на распространетоста на стафилококите во природата, кај животните и кај луѓето, како и кон облиците на заболувања што ги предизвикуваат.

Во вториот поднаслов: *Стафилококни ентеротоксини (SEs)*, кандидатката ги опфаќа следните потподнаслови: 1) *Поделба и номенклатура*; 2) *Карактеристики на стафилококните ентеротоксини*; 3) *Регулирање на продукцијата на ентеротоксини*; 4) *Влијание на факторите поврзани со храната врз производството на ентеротоксини*; 5) *Распространетост на ентеротоксогените соеви во млекото и млечните производи* и 6) *Алиментарни интоксикации предизвикани од стафилококните ентеротоксини (SFP)*. Во деловите од овој поднаслов, ја презентира поделбата и класификацијата на стафилококните ентеротоксини, ги опфаќа нивните својства, факторите што влијаат на нивната продукција, како и механизмот на регулирањето на нивната експресија преку генетските елементи на стафилококите. Потоа ја обработува распространетоста на ентеротоксогените соеви во млечната индустрија според достапната литература и епидемиолошките карактеристики на алиментарните интоксикации кои тие ги предизвикуваат.

Во третиот поднаслов, *Антимикробна отпорност на Staphylococcus spp.*, кандидатката детално ја опишува појавата на антимикробната отпорност кај стафилококите, при што најмногу се задржува на резистентноста кон метицилинот, која е значајна заради развојот на метицилин резистентни стафилококи.

Во четвртиот поднаслов, *Регулатива*, кандидатката детално ја опишува актуелната домашна и европска регулатива која се однесува на детекцијата на стафилококните ентеротоксини и нејзината функција во безбедноста на храната.

Во **третата глава** насловена **Цел на истражувањето**, кандидатката во 12 точки ги наведува целите на направеното истражување. Како цели на истражувањето се наведени следните: 1) да се утврди застапеноста и дистрибуцијата на бројноста пред се на коагулаза позитивните стафилококи во примероците од млечната индустрија, 2) да се направи фенотипска идентификација на добиените изолати со Vitek 2, 3) молекуларна идентификација на *S. aureus* со утврдување на 23s генот, 4) детекција на ген за продукција на нуклеаза, 5) споредбена анализа на двата методи за идентификација на *S. aureus*, 6) фенотипско утврдување на производството на ентеротоксини со помош на ензимски поврзан флуоресцентен тест (ELFA) mini Vidas SET2, 7) детекција на гени за продукција на ентеротоксини со конвенционален мултиплекс PCR, 8) споредбена анализа на двата метода за детекција на ентеротоксогени соеви, 9) детекција на гени за продукција на биофилм, 10) фенотипско утврдување на антимикробната отпорност на соевите, 11) детекција на генот носител на резистентноста на метицилин и 12) споредбена анализа на резултатите добиени за одредување на отпорност кон метицилин.

Во **четвртата глава** се опфатени **материјалот и методите** искористени за ова истражување. Кандидатката детално ги претставила сите постапки и активности спроведени во текот на истражувачката работа. Во овој дел е опишан начинот на примероците и добивање на изолатите, даден е детален опис на потребните реагенси, медиуми и подлоги и потребната лабораториска опрема. Во продолжение се наведени и се презентирани сите методи кои се користени за лабораториските тестирања.

За појасен преглед кандидатката ја поделила оваа глава во 2 поднаслови: 1) *Материјали* и 2) *Методи*, кои, пак, се поделени понатаму на микробиолошки испитувања и молекуларни методи за испитување на соевите. Во микробиолошките испитувања за појасен преглед се опфатени следните 6 потточци: 1) Постапка за подготовка на мостри, 2) Метод за енумерација на коагулаза позитивните соеви, 3) Биохемиска конфирмација на коагулаза позитивните соеви, 4) Фенотипска идентификација на соевите со VITEK 2, 5) Детекција на ентеротоксогени соеви со ензимски поврзан флуоресцентен тест (ELFA) VIDAS SET2 и 6) Метод за фенотипска резистенција на антибиотици. Додека во молекуларните методи за испитување на соевите опфатени се следните 4 делови: 1) Детекција на 23s и *pic* гените кај изолатите со помош на конвенционална полимеразно верижна реакција (PCR), 2) Детекција на гени за продукција на ентеротоксини со конвенционален PCR, 3) Детекција на гени за продукција на биофилм со помош на конвенционален PCR и 4) Детекција на ген носител на резистентност кон метицилин со помош на конвенционален PCR.

Во **петтата глава** која се однесува на **Резултати и дискусија**, кандидатката ги презентира добиените резултати од своето истражување преку табели, графикони и слики на

прецизен и разбирлив начин. Во продолжение на добиените резултати, кандидатката нив ги дискутира, но воедно и ги споредува со резултатите добиени во слични истражувања. Во оваа глава се опфатени 7 поднаслови, со што кандидатката овозможува редоследно и недвосмислено презентирање и дискутирање на резултатите.

Првиот поднаслов се однесува на резултатите од изолацијата, енумерацијата и фенотипската идентификација на соевите. Кандидатката, по направените анализи, резултатите ги има поделено во следните потточки: резултати од докажување на коагулаза позитивни соеви, енумерација на коагулаза позитивни соеви и фенотипска идентификација на стафилококите. Резултатите од фенотипската идентификација на соевите се прикажани според матриксот на мострата, и тоа за млеко, млечните производи и брисевите од млечната индустрија. По направените анализи, кандидатката заклучува дека добиени се вкупно 215 (12,9%) соеви на стафилококи, со преваленца на коагулаза позитивни стафилококи $n=159$ (9,6%) и коагулаза негативни стафилококи $n=56$ (3,4%). Најголем процент од коагулаза позитивните соеви беа добиени од млекото, а најмалку од брисевите.

Во вториот поднаслов, кандидатката ги наведува резултатите за молекуларна детекција на 23s генот и *huc*-генот за докажување на *S. aureus* со конвенционален PCR-метод. Резултатите, исто така, се поделени во потточки според анализираните видови на мостри. Последната потточка од овој поднаслов ја анализира споредбата меѓу фенотипскиот метод на детекција на *S. aureus* и молекуларната детекција на генот 23s. При тоа со помош на молекуларниот метод како *S. aureus* се идентификувале повеќе соеви отколку со фенотипскиот метод за соевите од млекото и млечните производи, додека кај брисевите се добиле обратни резултати.

Следниот дел од оваа глава ги опфаќа резултатите добиени од фенотипскиот метод за детекција на продукција на ентеротоксини со помош на методот на ензимски поврзан флуоресцентен тест (ELFA) методот со VIDAS SET2. Исто така, и тука прикажувањето на резултатите е направено според различните видови на мостри, во 3 потточки за млеко, млечни производи и брисеви. Според овој метод биле утврдени вкупно 41 ентеротоксоген изолат (33,3%) од изолатите од млекото, 29 ентеротоксогени изолати (38,2%) од млечните производи и 2 ентеротоксогени изолати (12,5%) од брисевите.

Четвртиот поднаслов ги опфаќа резултатите и дискусијата по добиените резултати од молекуларната идентификација на гените за продукција на ентеротоксини со конвенционален PCR. Воспоставувањето на методот опфаќа детекција на 11 гени кај 215-те соеви на стафилококи, исто така претставени според видот на мостра. На крајот на овој поднаслов, опишана е споредбата на фенотипската детекција и молекуларната детекција на ентеротоксогените својства. Со молекуларниот метод со конвенционален мултиплекс PCR, била утврдена застапеноста на ентеротоксогени соеви кај 85 (69,1%) соеви од млекото, 38 (50%) од млечните преработки и 5 (31,6%) од брисевите.

Во петтиот поднаслов, кандидатката ги претставува и ги дискутира резултатите добиени по воведувањето на PCR-методот за детекција на гените за продукција на биофилм кај изолатите на стафилококите добиени од секој вид на матрикс посебно. Со селектираниот PCR-протокол, направено е тестирање за присуство на следните 5 гени за продукција на биофилм: *icaA*, *icaB*, *icaC*, *icaD* и *hap*. Добиените резултати покажале застапеност на *icaA*, *icaD* и нивна комбинација, а ниту еден изолат не ги содржел *hap*, *icaB* и *icaC*. Вкупно 16 изолати кои не биле *S. Aureus*, исто така, покажале присуство на еден од гените.

Во шестиот поднаслов од оваа глава, кандидатката ги прикажала резултатите и дискусијата добиени од профилите на фенотипската антимикробна отпорност на ентеротоксогените изолати. Добиени биле 12 соеви отпорни на сите пеницилини, од кои 4 не биле *S. aureus*, додека 15 соеви покажале фенотипска отпорност кон метицилин, од кои 6 биле стафилококи кои не се *S. aureus*.

Во последниот поднаслов на оваа глава, прикажани се резултатите и од молекуларната детекција на генот за отпорност кон метицилин, и потоа се споредени со претходно добиените резултати од фенотипското испитување. Според нив, генот за отпорност кон метицилин *tesA* бил утврден кај 9 изолати, од кои 4 не биле *S. aureus*.

Заклучоците на кандидатката се содржани во **шестата глава**. Наведени се четиринаесет јасни и прецизни заклучоци, кои одговараат на поставените цели на истражувањето.

Седмата глава која ги опфаќа **препораките** и примената на добиените резултати, кандидатката на јасен и прецизен начин ни ги презентира можните примени на резултатите, како и искуствата стекнати при изработката на овој труд во однос на млечната индустрија и во однос на анализите во микробиолошките лаборатории.

Во **осмата глава, Литература**, кандидатката ја наведува користената и цитираната литература при изработката на докторската дисертација, претставена со 335 библиографски единица (научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси).

Предмет на истражување

Во изработениот докторски труд, кандидатката оформила неколку области кои детално ги обработила и ги презентирала. Попрецизно, предметот на истражување е насочен на: детекцијата и енумерација на коагулаза позитивните стафилококи во млекото, млечните производи и брисевите земени од работните површини и операторите со храна, фенотипската идентификација на стафилококите кои се изолирале при анализите, профил на фенотипска отпорност на изолатите, воведување на PCR-методи за 4 различни намени: идентификација на *S. aureus*, детекција на гени носители на продукција на ентеротоксини, детекција на гени одговорни за продукција на биофилм и детекција на генот носител за отпорноста кон метицилин.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Застапеноста на ентеротоксогените стафилококи во синцирот на храна во нашата држава досега не е испитувана за разлика од европските земји и светските земји каде се вложени многу ресурси и испитувања за справување со ризикот по јавното здравје, кој го носат овие микроорганизми. Појавата на болести предизвикани од бактериски токсини претставува важен дел од сите болести предизвикани од храна пријавени во ЕУ во 2019 година ($n = 997$; 19,3% од сите епидемии) и главно се класифицирани како епидемии со слаб доказ. Овие епидемии предизвикале вкупно 10.555 случаи, 361 хоспитализација и 14 смртни случаи. Само во ЕУ, 114 случаи од појава на заболувања од храна во 2018 биле предизвикани од термостабилните стафилококни ентеротоксини. Во поголемите земји, како што се САД, од 2010 година проценето било дека секоја година се јавуваат 240.000 случаи на стафилококно труење со храна, што довело до 1000 хоспитализации и шест смртни случаи годишно. Во најголем дел овие случаи се поврзуваат со консумација на млеко или млечни производи.

Моментално, легислативата која е на сила во ЕУ, Регулативата на Европската комисија 2073/2005/ЕС каде што се наведени барањата за детекција и енумерација на коагулаза позитивни стафилококи во сирењата, дефинира дека стафилококните ентеротоксини се испитуваат превентивно единствено кога бројката на коагулаза позитивните стафилококи е еднаква и поголема од 10^5 cfu/g. Истото правило е вклучено и во нашиот Правилник за посебни барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната (Сл. весник на РМ 100/2013). Но, постојат бројни истражувања кои докажуваат дека изолатите се способни да продуцираат ентеротоксини во доволна количина да предизвикаат интоксикација и кога се наоѓаат од 10^3 cfu/g. Во микробиолошките лаборатории, методот за детекција на стафилококни ентеротоксини не се работи како регуларна анализа освен во референтната лабораторија за коагулаза позитивни стафилококи. Не постојат други истражувања поврзани со детекцијата на ентеротоксогени стафилококни изолати од храната во нашата земја.

Во поглед на гените носители на продукцијата на биофилм и на антимикробната отпорност кон метицилинот, исто така нема податоци за направено истражување во нашата држава. Застапеноста на овие гени е од голема важност поради можноста за нивна експресија „in vivo“, што би значело дисеминација на метицилин резистентни соеви на стафилококи преку храната, воедно кај тие изолати што продуцираат биофилм, можност за адхезија на бактериите и формирање на биофилм на работни површини во млечната индустрија, апаратите за молзење, вимето кај млечните животни или пак доколку се пренесат изолатите преку луѓето, можност за формирање на биофилм на други површини, што е еден од начините на ширење на „болничките инфекции“.

Стафилококните интоксикации најчесто се ретко пријавени затоа што имаат самолимитирачки карактер, од 24 часа. Од тие причини кандидатот нема утврдено точни податоци за нив во нашата држава. Тие најчесто поминуваат непријавени, со домашно лекување или, пак, неправилно дијагностицирани, каде што не е утврден токсинот, туку само бактеријата

причинител. Клиничката слика зависи од општата состојба на пациентот, но и од количината на ингестиран токсин. Од тој аспект, резултатите од ова истражување беа добродојдени и очекувани за да се утврди моменталната состојба со застапеноста на ентеротоксогените соеви на стафилококите во млекото и млечните производи, кои се најчеста храна со која тие предизвикуваат интоксикации во светски размери.

Краток опис на применетите методи

Во дисертацијата, кандидатката, за да ги исполни поставените цели и задачи, применила повеќе методи. Примероците се земени од млекарите, транспортирани на асептичен начин до лабораторијата на температура од 4-8°C, каде што во рок од 24 часа од земањето биле анализирани. Кандидатката за изолација и енумерација на коагулаза позитивните стафилококи го употребила класичниот микробиолошки метод според ISO-стандардот 6888-1-1999 „Хоризонтален метод за енумерација на коагулаза позитивни стафилококи”.

Кандидатката со помош на автоматскиот биохемиски анализатор Vitek 2 Compact system извршила фенотипска идентификација на изолатите, со кој потоа направила и фенотипски профил на антимикробната отпорност. Фенотипското докажување на продукцијата на ентеротоксини била направена со помош на тестот VIDAS SET 2, кој работи како ензимски поврзан флуоресцентен тест (ELFA).

Во понатамошниот дел од истражувањето, кандидатката фенотипски идентификуваните изолати на стафилококи, од кои во најголем број биле *S. aureus*, ги искористила за воведување на повеќе PCR-методи за детекција на различни гени и идентификација на *S. aureus*.

Следната фаза од истражувањето кандидатката ја насочила кон тестирање на сите добиени изолати на стафилококи со конвенционалниот PCR-метод кој ги содржел следниве анализи: триплекс PCR-метод за детекција на генот за идентификација на *S. aureus*-23s, генот за продукција на нуклеазата-*nuc* генот, и генот *tecA* носител на резистентноста кон метицилин; потоа направени биле 2 мултиплекс протоколи за утврдување на присуство на 11 најчести гени за продукција на ентеротоксини (*sea*, *seb*, *sec*, *sed*, *see*, *seg*, *seh*, *sei*, *sej*, *ser* и *sep*), утврдување на 5 гени за продукција на биофилм со 2 мултиплекс протоколи (*icaA*, *icaB*, *icaC*, *icaD* и *hap*).

Краток опис на резултатите од истражувањето

Добиените резултати од истражувањето се претставени во 7 поглавја, со што кандидатката обезбедила нивно редоследно прикажување, и тоа: 1) Резултати од изолација, енумерација и фенотипска идентификација на соевите; 2) Молекуларна детекција на 23s генот и *nuc* генот за докажување на *S. aureus* со конвенционален PCR-метод; 3) Фенотипско докажување на продукција на *SEs* од изолати со методот VIDAS SET2; 4) Молекуларна идентификација на гени за продукција на ентеротоксини со конвенционален PCR; 5) Молекуларна детекција на гени за продукција на биофилм со конвенционален PCR; 6) Профил на фенотипска отпорност кон антибиотици на ентерогените соеви и 7) Молекуларна детекција на генот за резистентност кон метицилин.

Првото поглавје се однесува на резултатите од застапеноста на соевите на стафилококите во мострите од млеко, млечни производи и брисеви од млечната индустрија. По направените анализи, кандидатката заклучува дека биле добиени вкупно 215 (12,9%) соеви на стафилококи, застапеноста на коагулаза позитивни $n=159$ (9,6%) и коагулаза негативни стафилококи $n=56$ (3,4%). Најголем дел од коагулаза позитивните стафилококи биле добиени од мострите сурово млеко 63,5%, потоа од мострите на различни видови на сирења 29,6%, мострите урда 3,1% и мострите на кашкавал и брисеви идентично со 1,9%. Застапеноста на изолатите спрема матрицата на мострите била следна: свежо млеко - 30,3%, млечни преработки - 4,7% и брисеви со 1,8%. Исто така, кандидатката потенцира дека со фенотипска идентификација со Vitek 2, од изолатите од млеко ($n=123$) биле утврдени *S. aureus* 73,2%, *S. epidermidis* 16,3%, *S. haemolyticus* 3,3%, *S. xylosus* 2,4%, *S. warneri* и *S. sciuri* со по 1,6%, *S. chromogenes* *S. simulans* со по 0,8%. Од млечните производи од 76 изолати биле идентификувани: *S. aureus* 68,4%, *S. epidermidis* 15,9%, *S. warneri/conhii* 10,5%, *S. haemolyticus* и *S. shleiferi* со по 2,6%. Кај брисевите, 16 соеви биле идентификувани како: *S. epidermidis* 37,5%, *S. aureus* и *S. warneri* со по 25% и *S. hominis* 12,5%.

Во второто поглавје, кандидатката ги прикажува резултатите од молекуларна детекција на 23s генот и *nuc*-генот за докажување на *S. aureus* со конвенционален PCR-метод. Со помош на добиените резултати, кандидатката евидентира дека идентификацијата на 23s генот

карактеристичен за *S. aureus* била утврдена кај 93 изолати (75,6%) од млеко, 49 изолати (64,5%) кај млечни преработки и кај брисевите во 3 изолати (18,7%). Додека со молекуларна детекција на *nis*-генот, кој треба да го содржат коагулаза позитивните соеви, кандидатката утврдила дека соевите на *S. aureus* го поседуваа овој ген во следните проценти 98,9%/97,9%/66,7% за изолатите од млекото/млечните производи/брисевите, соодветно.

Понатаму, во третото поглавје кандидатката ги прикажува резултатите од фенотипското докажување на продукција на стафилококни ентеротоксини од изолати со методот VIDAS SET2. Кандидатката со избраниот метод ги анализираше 215-те изолати на стафилококи. Добиените резултати утврди дека вкупно 41 (33,3%) од изолатите од млекото се ентеротоксини, 29 (38,2%) од млечните производи и 2 (12,5%) од брисевите.

Во следното поглавје, кандидатката ги опфаќа резултатите од воведувањето и примената на молекуларна идентификација на гени за продукција на ентеротоксини со конвенционален PCR. Кандидатката испитувала присуство на вкупно 11 гени со помош на два мултиплекс PCR-и. Со молекуларниот метод, кандидатката утврдила присуство на 10 од испитаните 11 гени, и тоа: *sea*, *seb*, *sec*, *sed*, *seg*, *seh*, *sei*, *ser*, *sej* и *sep*, единствено не бил детектиран *see* генот. Добиените резултати покажале застапеност на ентеротоксогени соеви кај 85 (69,1%) соевите добиени од млекото, 38 (50%) од млечните преработки и 5 (31,6%) од брисевите. Вкупно 18 ентеротоксогени изолати од сите мостри не биле идентификувани како *S. aureus*.

Во петтото поглавје, кандидатката ги претставува резултатите добиени по воведувањето на PCR-методот за детекција на гените за продукција на биофилм. Со селектираниот PCR-протокол направено е тестирање на 215 изолати на стафилококи за присуство на 5 гени за продукција на биофилм. Добиените резултати покажале застапеност на гените за продукција на биофилм кај 72 изолати (58,5%) од млеко, кај 51 изолат (67,1%) од млечните производи и 9 изолати (56,3%) од брисевите. Утврдени биле *icaA*, *icaD* и нивна комбинација, а ниту еден изолат не ги содржел *bar*, *icaB* и *icaC*. Вкупно 16 изолати кои не биле *S. aureus* имале присуство на еден од гените.

Во шестото поглавје, кандидатката ги прикажува резултатите од фенотипска отпорност кон антибиотици на ентерогените соеви. Добиените резултати прикажуваат дека најголема отпорност на соевите од млекото и млечните производи покажале кон аминокликозидната група на антибиотици, потоа кон β -лактамските. Кај изолатите од брисевите било обратно. Добиени биле 12 соеви отпорни на сите пеницилини, од кои 4 не биле *S. aureus*. Вкупно 15 соеви покажале отпорност кон метицилин, од кои 6 биле стафилококи кои не се *S. aureus*.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката Марија Раткова Мановска, ДВМ, со наслов „Ентеротоксогени соеви на стафилококи во млечната индустрија во РС Македонија“, претставува оригинално истражување во областа на безбедноста на храната. Изработката на темата на оваа докторска дисертација дава значаен придонес кон: утврдувањето на застапеноста на ентеротоксогените соеви на стафилококи во фазите на млечната индустрија, докажување на продукција на ентеротоксини и антимицробната отпорност на соевите со фенотипски методи, воведувањето и употребата на различни PCR-протоколи кои можат да се користат за идентификација на *S. aureus*, за утврдување на застапеноста на гените носители на ентеротоксините, гените за продукција на биофилм и генот за утврдување на антимицробната резистенција кон метицилин, што може да се употребува во случаи на епидемиолошки анализи на интоксикации, или кај високо резистентни соеви на стафилококи.

Докторската дисертација на кандидатката Марија Раткова Мановска, со наслов: „Ентеротоксогени соеви на стафилококи во млечната индустрија во РС Македонија“, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [17]. Marija Ratkova Manovska, Mirko Prodanov, Ljupcho Angelovski, Dean Jankuloski, Pavle Sekulovski. Prevalence of enterotoxigenic *Staphylococcus aureus* strains isolated from raw milk and cheese produced in North Macedonia. Mac Vet Rev, 2021; Vol. 44, No. 1
https://macvetrev.mk/LoadAbstract?DOI=10.2478_macvetrev_2021_0014
- [18]. Marija Ratkova Manovska, Mirko Prodanov, Dean Jankuloski, Pavle Sekulovski, Katerina Blagoevska. Detection of enterotoxigenic potential of *Staphylococcus aureus* isolates from cheese samples with two different methods. Mac Vet Rev, 2022, Accepted for publication in Vol.45, Iss.1

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Со изготвениот докторски труд, кандидатката дава научен придонес во повеќе области од безбедноста на храната. Најзначајно е што за првпат се добива проценка на присуството на ентеротоксогени соеви на стафилококи присутни во млечната индустрија со што се проценува и можноста за појава на интоксикации, што досега не е испитано и утврдено во нашата земја. Дополнително се добиваат информации за преваленцата на незадоволителни примероци во однос на дадените параметри во Правилникот за посебни барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната (Сл. весник на РМ 100/2013) и Регулатива на Европската комисија 2073/2005/ЕС. Од особена важност е тоа што за прв пат кај нас практично се воведуваат два метода, кои инаку рутински се употребуваат во ЕУ во мониторинг-системот на контрола на производите за ентеротоксогени соеви на *S. aureus*. Дополнително воведен е и PCR-метод за поточно и побрзо идентификување на *S. aureus*, како и уште еден метод за утврдување на гените за продукција на биофилм кои може да ги поседуваат стафилококите. Дополнително беше утврдена и антимикробната отпорност на стафилококните соеви, при што, исто така, се вовеле нов PCR-метод со кој ќе може да се идентификуваат метицилин резистентните соеви на стафилококи. Воведените методи може да послужат за побрза идентификација на соевите, нивната вирулентност или отпорност, со што се би се вовеле методи соодветни на современите европски лаборатории и регулативи.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката Марија Раткова Мановска, ДВМ, со наслов „Ентеротоксогени соеви на стафилококи во млечната индустрија во РС Македонија”.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Деан Јанкулоски, претседател, с.р.

Проф. д-р Павле Секуловски, ментор, с.р.

Проф. д-р Зехра Хајрулаи Муслиу, член, с.р.

Проф. д-р Велимир Стојковски, член, с.р.

Проф. д-р Ромел Велев, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОПТИМИЗАЦИЈА И ВАЛИДАЦИЈА НА REAL-TIME PCR-МЕТОД ЗА АНАЛИЗА НА ГЕНЕТСКИ МОДИФИЦИРАНА ХРАНА“ ОД М-Р АРИТА САБРИУ ХАЦИЈАХА, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на седницата одржана на 30.9.2021 година, со Одлука бр. 0202-1343/10, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Арита Сабриу Хаџијаха со наслов: „Оптимизација и валидација на real-time PCR-метод за анализа на генетски модифицирана храна“, во состав: проф. д-р Павле Секуловски (претседател), проф. д-р Велимир Стојковски (ментор), проф. д-р Зехра Хајрулаи-Муслиу (член), д-р Катерина Благоевска (член) и проф. д-р Деан Јанкулоски (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Арита Сабриу Хаџијаха, со наслов: „Оптимизација и валидација на real-time PCR-метод за анализа на генетски модифицирана храна“, содржи 144 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 196 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси. Во дисертацијата се прикажани вкупно 28 табели, 8 слики и 25 графикони.

Трудот е структуриран во 7 глави, соодветно систематизирани, односно одредените глави се поделени во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот**, како прва глава на трудот, кандидатката дава преглед на предизвиците со кои се соочува современото општество од аспект на обезбедување доволна количина храна, како и на безбедноста на храната. Врз основа на извештајот на FAO од 2020 година, дадени се податоци за бројот на гладни и неухранети луѓе во светот, како и целите на земјите членки на Обединетите нации (UN) за постигнување „нула глад“ до 2030 година. Тука се објаснети и причините кои го отежнуваат веќе постоечкото производство на земјоделски култури, како што е зголемената урбанизација која доведува до намалување на површините достапни за одгледување на земјоделските култури, климатските промени и глобалното затоплување, поплавите, сушите и ширењето на болести кај растенијата. Од друга страна, интензивниот пораст на светската популација се наведува како причина за зголемување на бројот на гладни и недоволно ухранети луѓе во светот. Понатаму, кандидатката се дел се задржува на причините кои ја наметнуваат потребата од производство на генетски модифицирана храна, како одгледување на земјоделски култури на помала површина кои ќе дадат подобар принос, со подобрени нутритивни особини, толерантни на пестициди, со што истовремено се штити и животната средина, како и продолженото време на зреење и складирање. И покрај предностите, сепак кај потрошувачите е присутна загриженост од ризикот и несаканите последици од употребата на генетски модифицирана храна. Затоа, Европската Унија има воспоставена правна рамка да се осигура дека современата биотехнологија се одвива во безбедни околности. Споменати се Директивата 2001/18/ЕС на Европската комисија со која се регулира намерното ослободување на генетски модифицирани организми (ГМО) во животната средина додека со Регулативите 1829/2003 и 1830/2003 се воведува задолжителното обележување и следливост на храната и храната за животни кои содржат повеќе од 0,9% авторизирани ГМО. Бидејќи за неавторизирани ГМО нема толеранција за присуство на пазарот, затоа за нивната детекција неопходен е прецизен и сензитивен метод, со кој што ќе може да се детектира и мал процент на присутна генетска модификација. Се споменува методот на полимеразно верижна реакција во реално време (real-time Polymerase Chain Reaction), кој се базира на амплификација на таргетната секвенца на

деоксирибонуклеинската киселина (DNA) и следење на амплификацијата по секој циклус користејќи флуоресцентна технологија.

Во втората глава насловена како **Преглед на литература**, кандидатката преку 8 точки ги објаснува сознанијата за истражувачката проблематика во достапната литература. Во првиот поднаслов *Што се ГМО?*, кандидатката ја објаснува дефиницијата дадена од Светската здравствена организација во 2014 година, дека генетските модифицирани организми претставуваат организми чиј генетски материјал е променет на начин кој во природата не настанува спонтано со природните методи на вкрстување. Потоа се објаснува примената на генетскиот инженеринг за вметнување на ген од еден организам кој носи информација за посакуваното својство, во друг организам. Доколку таквиот трансфер на гени настане меѓу два организми кои се од ист вид или во блиска сродност кои можат и природно да се вкрстат, тогаш добиениот организам се нарекува цисген. Доколку трансферот настанува меѓу организми од ист вид, но со различни генетски елементи како промотор и терминатор кои можат да ја менуваат генската експресија, тогаш се добиваат интрагени. Доколку, пак, трансферот се случи помеѓу организми кои не се во блиско сродство, тогаш добиените организми се означени како трансгени. Тука кандидатката се осврнува на употребата на бактеријата *Agrobacterium tumefaciens*, која природно се наоѓа во почвата и ги инфицира раните на некои растенијата со што се овозможува интеграција на DNA-фрагмент од нејзиниот Ti-плазмид во јадрото на инфицираната растителна клетка. Потоа се објаснети новите „техники на уредување на геномот“ кои предизвикуваат промени, почнувајќи од точкести мутации до вметнување или бришење на поголеми фрагменти на DNA.

Во вториот поднаслов, *Историјат - прва произведена ГМО-култура*, кандидатката се задржува на историските податоци за почетните генетски модифицирани култури кои се појавиле на пазарот. Како прва генетски модифицирана култура одобрена за исхрана од Управата за храна и лекови (FDA) во 1994 година, се споменува „Flavr Savr“ домотот со задоцнето зреење. На овој трансгеничен домот бил додаден антисенс ген кој го спречува создавањето на ензимот полигалактуроназа кој нормално го разградува пектинот во клеточните ѕидови и резултира со омекнување на плодот со што го прави поподложен на фунгални инфекции. Потоа се споменуваат *Bt*-културите со ген од бактеријата *Bacillus thuringiensis*, со што кај трансгените култури се создава протеин кој е токсичен за инсектите доколку се проголта, додека самата бактерија била користена како инсектицид од страна на органските земјоделци. Кандидатката ги споменува и глифосат-толерантните култури кои им овозможуваат на земјоделците користење на хербицид кој брзо се деградира, наместо токсичните и перзистентни хербициди. Со тоа се намалува користењето на хербициди, се зачувува животната средина и се обезбедува живеалиште за инсектите и птиците.

Во третиот поднаслов, *Предности од употребата на генетски модифицирана храна*, кандидатката низ 7 потпоглавја објаснува неколку предности за одгледување на генетски модифицирани култури, како: подобрување на нутритивните карактеристики, намалување на антинутриентите, намалување на алергените протеини, зголемена толерантност кон абиотичките стрес фактори, зголемена резистентност кон инсектите и фунгалните патогени како и зголемена толерантност кон хербицидите. Во овој дел, кандидатката детално наведува примери од литературни податоци за подобрувањето на квалитетот на храната со примена на генетскиот инженеринг. Како пример на подобрување на нутритивните карактеристики се наведува создавањето на т.н. „златен ориз“ со вметнат ген за β -каротен како прекурсор на витаминот А, чиј што недостаток претставува главна причина за појава на детското слепило, особено во земјите во развој. Потоа, се наведуваат примери на зголемена содржина на аминокиселини со сулфур кај вариетети на соја како и зголемена содржина на вкупни протеини особено на есенцијални аминокиселини кај компирот, како главни хранливи материи кои најефикасно ги задоволуваат хранливите потреби на популацијата. Други значајни подобрувања на културите е содавањето на маслодајна репка со количина на полинезаситени масни киселини слична како и кај рибино масло. Биофортификацијата, како начин на спречување на „скриениот глад“ кај популацијата поради недостаток на микронутриентите, особено железото, е посочена како пример на подобрување на нутритивната вредност на културите преку генетски инженеринг.

Потоа, во текстот следуваат примери на намалување на антинутриентите, како фитинска киселина, која дејствува како главен хелатор на микроелементите, што доведува до зголемена апсорпцијата на железо преку експресија на термостабилниот ензим *фитаза* кај пченката и

пченицата. Друг анитинутриент е оксалната киселина, која не се разградува кај човекот поради недостаток на метаблични пат. Затоа, користењето на храна со голема количина на оксална киселина доведува до физиолошки нарушувања. Во овој дел се спомнуваат и примери на создавање на трансгени домати и соја со намалена количина на оксална киселина.

Иако алергеноста на новосинтетизираните протеини кај генетски модифицираните култури била една од главните причини за загриженост на критичарите на биотехнологијата, било докажано токму спротивното дека преку биотехнологијата можат да се отстранат природно присутните алергени во некои култури. Во овој дел, кандидатката наведува литературни податоци за истражувања во однос на намалување на алергените протеини од пченицата дури до 76,4%, кои се главни предизвикувачи на здравствени проблеми како што е на пример целијакијата. Од друга страна, една од најопасните алергии на храна е алергијата кон кикирики. Се наведува литературен податок за елиминација на имунодоминантниот Aга h2 протеин од кикириците со помош на генетски инженеринг со што се дава надеж, дека со примена на биотехнолошките методи може да се создаваат хипоалергенички или култури без алергени.

Со оглед на трендот на промената на климатските услови, се очекува да се зголеми влијанието на абиотичките стрес-фактори како што се високата температура и сушата, врз приносот на земјоделските култури. Во овој дел, кандидатката наведува литературни податоци за првата биотехнолошки произведена култура со подобрена резистентност кон суша, означена како HB4® Drought Tolerance соја, преку намалена сензитивност кон етилен и одложено стареење. Друг пристап на добивање на култури резистентни на суша е преку експресија на ладен шок протеин B (CSPB-cold shock protein B) кај пченка што резултира со намалена површина на листовите, што, пак, доведува до поефикасно искористување на водата во услови на суша. Друга стратегија е манипулација на карактеристиките на коренот, чиј правилен раст и развој е регулиран од хормоните брасиностероиди. Затоа, манипулацијата на метаболизмот и сигнализацијата на брасиностероидите била мета на истражувања за манипулација на одговорот на коренот при услови на суша.

Предностите од употребата на генетски модифицираните култури се објаснети и со други литературни податоци наведени од кандидатката, каде што детално го објаснува механизмот на дејствување на протеинските кристални формулации (cry) од Грам-позитивните бактерии *Bacillus thuringiensis* за време на спорулација. Овие cry-протеини се токсични за инсектите (особено за Lepidoptera), но се нетоксични за човекот и животните. Овие протоксични полипептиди се поврзуваат со рецепторите на цревните епителни клетки формирајќи пори на апикалните мембрани, со што предизвикуваат оштетување на цревното ткиво што доведува до бактериска септикемија и угинување на ларвите. Потоа се наведени примери на Bt-култури, како Bt-пленката трансформирана со со cry1Ab, cry1Ac и cry9C-гени за заштита од *Ostrinia nubilalis* и *Sesamia nonagroides* или со cry3Bb, cry34Ab и cry35Ab гени за заштита од коренски црви од родот *Diabrotica*. Потоа, Bt-компирот заштитен од *Leptinotarsa decemlineata* кој го содржи cry3Aa генот, Bt-оризот кој може да даде 60% поголем принос и користење на 80% помалку пестициди во споредба со конвенционалните сорти како и Bt модриот патлиџан кој прв пат е комерцијализиран во Бангладеш во 2014 година. Следуваат примери за успешна модификација на сојата со конструкт кој содржел cry1Ab Bt-ген заедно со синтетички Bt cry1Ac (tic 107) ген и синтетички cry1Ac-ген кое дава соодветно ниво на резистентност кон одредени лепидоптери.

Како други биотични стрес-фактори кои се подобрени со помош на генетскиот инженеринг се наведени литературни податоци за трансфер на ген за хитиназа што резултира со зголемена резистентност кон фунганите инфекции кај различни растенија како лозата, кикириците и памукот. Објаснет е и друг пристап на постигнување на резистентност кон фитопатогените организми каде што трансферот на генот за хуман лактоферин (hLf) во геномот на домати со посредство на *Agrobacterium* довело до зголемена резистентност на оваа култура кон фунгалните патогени.

Друг предизвик во земјоделството е и присуството на плевел во кој спаѓаат издржливи видови, со брз раст, со длабок коренски систем и кои агресивно се натпреваруваат со културите за хранливи материи, вода, простор, светлина и други важни ресурси за раст и развој. Затоа со глобалниот пораст на побарувачка за храна се јавува потреба од користење на хербициди чијашто технологијата дава голем придонес во последните декади. Но, прекумерната употреба на еден хербицид повеќе пати во сезоната го зголемува потенцијалниот ризик за еволуција на резистентен

плевел, како и контаминација на животната средина. Кандидатката дава податоци за првата соја толерантна на глифосат, Roundup ready соја во 1996 година, со што се отвора нов начин на справување со плевел кај земјоделските култури.

Во четвртиот поднаслов: *Потенцијални опасности/ризици од употреба на генетски модифицирана храна*, се наведуваат примери од можните несакани ефекти од употреба на генетски модифицирана храна, како зголемена антибиотска резистентност, потенцијален хоризонтален трансфер на гени и алергеност на новосинтетизираните протеини. Во овој дел, кандидатката објаснува за причината на употребата на гените кои кодираат резистентност кон специфичен антибиотик при развој на генетска мутација. Имено, маркер-гените на антибиотска резистентност, под контрола на регулаторните секвенци на растението, се трансферираат и се експресираат во растението заедно со генот од интерес. Тие им овозможуваат на трансформираните клетки да преживеат во медиум кој го содржи соодветниот антибиотик, додека нетрансформираните клетки не можат да се регенерираат. Маркер-гените остануваат во растението иако повеќе не служат за таа цел. Најчесто користени маркер-гени се два гена на *Escherichia coli*: *nptII*, кој кодира *неомицин фосфотрансфераза* ензим што дава отпорност кон аминоклиозидните антибиотици неомицин и канамицин и *hpt*, кој кодира *хигромицин фосфотрансфераза* ензим што дава отпорност кон хигромицин. Ризикот од внесување на маркер гени за резистентност кон антибиотици се согледува во принцип на вметнување или во DNA на самиот организам или во микрофлората во дигестивен тракт кое би довело до појава на антибиотска резистентност кај нив. Кандидатката се осврнува и кон друг аспект на проблемот со маркер-гените за резистентност кон антибиотици. Сепак, содржината на DNA која кодира ген за резистентност и која би била внесена со храна е екстремно многу мал дел во однос на количината на DNA која се внесува преку нормална исхрана во текот на денот. И секако дека ќе подлеже на разградување во дигестивен тракт како и останатата DNA од храна. Па веројатноста да цели гени за резистентност кон антибиотици останат интакни и по разградување во дигестивниот тракт, е многу мала. Друг ризик кој се разгледува во ова поглавје е и потенцијалниот хоризонтален трансфер на гени од генетски модифицирани растенија кон микрофлората на цревата. Според литературни податоци, најчесто хоризонталниот трансфер вклучува трансмисија на гени во вируси, додека фреквенцијата на трансфер на гени од растенијата кон другите прокариоти или еукариоти е екстремно ниска. Кандидатката дава литературни податоци за алергеноста на новосинтетизираните протеини во генетски модифицирани култури. Се наведува примерот на ГМ соја каде што за цел зголемување на аминокиселините со сулфур било вметнато ген за 2S албумин од бразилски орев, но таа соја не била комерцијално развиена поради алергеноста на тој протеин. Слична била и судбината на трансгената соја со вметнување на ген за 7-kDa γ -зеин протеин, но поради алергеноста и овој трансген не бил комерцијализиран.

Во следниот поднаслов: *Јавно мислење за безбедноста на генетски модифицирана храна*, дава податоци за истражување спроведено од Pew Research Center, во 20 земји од Европа, Русија, Америка и дел од Азија, во период од октомври 2019 до март 2020, со цел разбирање на јавното мислење за науката. Според резултатите, просекот од сите 20 земји покажал дека 48% од испитаниците мислат дека генетски модифицираната храна е небезбедна за користење, додека само 13% имале позитивно мислење за ГМ-храната. Балансот на мислење се стреми кон негативен став дури и на места каде што уделот на луѓе кои велат дека немаат доволно информации за ГМ-храната е голем. Како пример се спомнува Шпанија, каде што 47% од испитаниците мислат дека ГМ е небезбедна, 13% мислат дека е безбедна, додека 39% мислат дека немаат доволно познавања за да дадат мислење во врска со безбедноста на ГМ-храната. Најголеми скептици во овој поглед биле Јапонците, каде што 51% од испитуваното население мислат дека немаат доволно информации за да се одредат за одговор. Кандидатката потоа се осврнува на податоци за бројот на генетски модификации кои се комерцијализирани на светско ниво според извештајот на ISAAA од 2019 година. Имено, Земјината површина посеана со ГМ-култури била зголемена за 112 пати откако биле комерцијализирани првите ГМ-култури во 1996 година (од 1,7 милиони хектари во 1996 година до 190,4 милиони хектари во 2019 година) одгледувани во 29 земји. Се наведуваат податоци за бројот на генетски модификации кои добиле одобрение за комерцијализација, садење и употреба за храна и храна за животни. Односно, бројот е 526 одобрени генетски модификации, од кои најголем број се кај пченката (146 генетски модификации во 35 земји), памукот (66 генетски модификации во 27 земји), компирот (49 генетски модификации во 13

земји), сојата (38 генетски модификации во 31 земји) и маслодајната репка (38 генетски модификации во 15 земји). Додека, пак, во Европската Унија до денес се одобрени вкупно 109 генетски модификации, од кои најголем број се модификации на пченката (52), сојата има 20 модификации и памукот 14 модификации, сите одобрени според Регулативата ЕС 1829/2003.

Во поднасловот: *Законска регулатива за користење и ставање на промет на ГМО; Европска и национална рамка*, се спомнуваат неколку директиви и регулативи на Европската Унија (ЕУ), со што е воспоставена сеопфатна и строга правна рамка за да се осигури дека развојот на модерната биотехнологија се одвива во безбедни околности. Целите на таа правна рамка се заштита на здравјето на луѓето, животните и животната средина со проценка на безбедноста на ГМО-храна преку највисоки можни стандарди пред да се стави во промет кој било продукт кој е генетски модифициран. Законодавството и политиката на ЕУ за ГМО се основа на принципот на претпазливост и обезбедува јасно етикетирање на производите кои содржат ГМО за информирање на потрошувачите и операторите со храна, како и можност за следливост на ГМО во пазарот. Според Директивата 2001/18/ЕС на Европската комисија се регулира намерното ослободување на ГМО во животната средина, при што проценката на ризикот врз животната средина треба да се одвива од случај до случај пред да се пушти во промет и да се земе предвид и кумулативниот долгогодишен ефект врз животната средина. Додека, пак, според регулативите 1829/2003 и 1830/2003 се воведува задолжително обележување и следливост на храна и храна за животни кои содржат повеќе од 0,9% на ГМО. Во Република Македонија прв пат бил донесен Закон за генетски модифицирани организми и генетски модифицирани микроорганизми во 2008 година (Службен весник на РМ бр. 35/08). Со овој Закон се уредува управувањето со генетски модифицирани организми, кои се мерките за спречување и намалување на можните негативни влијанија врз здравјето на луѓето и животната средина како последица на ограниченото користење на ГМО, кои се санкциите во случај на намерно ослободување на ГМО во животната средина. При синхронизација на националните регулативите со законската регулатива на ЕУ, како праг на прифатливост за случајни или технички неизбежно присуство на генетски модифициран материјал изнесува 0,9%.

Во следниот поднаслов: *Методи за скрининг-детекција на генетска модификација*, кандидатката опширно го објаснува принципот на DNA-базирани методи за детекција на генетска модификација, принципот и предноста на овие методи во споредба со протеин-базираните методи на детекција. Потоа е наведен историјатот на развој на PCR-методот, како и на скрининг-методот за детекција на промотори и терминатори, со цел покривање на детекција на што поголем број генетски модификации. Потоа следува детално објаснување на принципот на real-time PCR со сите потребни елементи за успешна амплификација на таргетна DNA-секвенца. Во понатамошниот текст, објаснети се методите за детекција на ГМО поделени според специфичноста на таргетната секвенца како елемент-специфични, конструкт-специфични, евент-специфични и таксон-специфични методи. Потоа дава информации за базата на податоци на референтните методи на ЕУ за ГМО-анализа, означена како “GMOMETHODS”, која се состои со информации за 197 различни PCR-методи кои овозможуваат идентификација на 92 поединечни генетски модификации. Во табела се наведени 19 поединечни или комбинирани генетски елементи кои се користат при развој на голем број генетски модификации, чија детекција е основа на скрининг-тестовите за анализа на ГМО.

Во поднасловот: *Оптимизација и валидација на методи за скрининг-детекција на генетски модификации*, кандидатката ги објаснува аналитичките параметри кои се тестираат при валидација на метод за анализа на ГМО. Минималните побарувања на методите за анализа на ГМО се во согласност со барањата на Codex Alimentarius. Бидејќи во текот на истражувањето е развиен in-house метод за скрининг на ГМО, во тој случај се тестираат само параметрите за прифаќање на методот, додека другата група на параметри за изведување на методот се тествани при интерлабораториските и колаборативните испитувања. Детално се опишани сите параметри на прифаќање на методот изведен во лабораториски услови.

Во **Цели на докторска дисертација**, како трета глава, кандидатката концизно дава четири главни цели на истражувањето. Основната цел е развој и оптимизацијата на аналитички метод за екстракција на DNA со цел добивање на висококвалитетна DNA со добар принос, без остатоци на контаминенти и интактна нефрагментирана молекула на DNA која ќе се применува во понатамошни анализи. Следна цел е компарација на методот на екстракција на сирова и

процесирана храна преку следење на приносот на DNA-екстракт, чистотата преку спектрофотометриско одредување на апсорпцијата на 260 nm и 280 nm и пресметување на нивниот сооднос, како и определување на интактноста преку агарозна гел-електрофореза. Следните цели се оптимизација на условите на real-time PCR-методот за скрининг на 35S промоторот и Tnos терминаторот во DNA од референтен материјал, пченка со генетска модификација означена како MON89034 и соја со модификација GTS 40-3-2. Последователно по оптимизацијата на real-time PCR-методот, следна поставена цел е валидација на методот за скрининг на генетските елементи 35S-промотор и Tnos-терминатор.

Во четвртата глава, **Материјал и методи**, детално се опишани сите постапки кои се спроведувани во текот на истражувањето, како и карактеристиките на сертифицираните референтни материјали MON89034 пченка (100% GMO) и GTS 40-3-2 соја (1% GMO) со кои е валидиран методот.

Во поднасловот *Методи*, кандидатката првично дава образложение за големото значење на екстракција на висококвалитетна DNA, со добар принос, без присуство на инхибитори и со што е можно помала фрагментација на DNA. Идеалниот протокол за екстракција е ефикасен во смисла на цена, време, работна сила и потребни материјали за работа. Квантификацијата на екстрахираната DNA е изведена со NanoDrop™ 2000 спектрофотометар, вредностите на A260 и A280 се користени за пресметка на чистота на DNA екстрактот. Оптимална вредност на овој параметар е 1,8. Приносот на DNA е пресметан според формулата: $DNA \text{ принос } (\mu g) = \text{концентрација на DNA } (ng/\mu L) * \text{вкупен волумен } (mL)$, додека интактноста на DNA молекулата е определена со 1,5% агарозна гел електрофореза. Во продолжение, детално е објаснет целиот процес на оптимизација на условите за добивање квалитетна DNA. На почетокот е објаснет Edwards-овиот протокол на екстракција на DNA, кој потоа е модифициран во однос на состав на пуферот за лизирање и воведување на дополнителни чекори за поуспешна екстракција на DNA.

Оригиналниот Edwards-ов пуфер содржи 200 mM Tris HCl, pH 7.5, 250 mM NaCl, 25 mM EDTA и 0,5% SDS. Првична оптимизација е промена на содрината на детергентот во пуферот за лизирање, односно се користени 2% SDS и 2% N-lauryl sarcosine. Дополнително, е воведен чекор на инкубација со лизирачки пуфер за време од 30 мин на 65°C со константно мешање на 350 rpm, потоа следува екстракција на протеините и липидите со органски растворувачи како n-хексан, хлороформ и хлороформ : изооктан (3:2). Таложењето на DNA од водениот слој е изведено со изопропанол и тој чекор не е променет при сите модификации на протоколот. Додадени се чекори на прочистување на DNA-талогот; еднаш со 96% етанол и три пати со 70% етанол. За отстранување на RNA е додаван ензим *RNaza A* во три различни чекори, од каде што произлегуваат и три протоколи означени како A, B и C. Потоа детално се објаснети сите чекори на протоколите. Пример кај протоколот A, ензимот *RNaza A* е додаден веднаш по лизирање на клетките, со инкубација од 15 мин./37°C, кај протоколот B, ензимот *RNaza A* е додаден меѓу два чекори на екстракција на протеини со органски растворувач, со инкубација од 15 мин./37°C, додека кај протоколот C, ензимот *RNaza A* е додаден заедно со пуферот за лизирање со инкубација од 30 мин./65°C. Потоа следуваат фини модификации на количината на ензимот и времето на инкубација на протоколот C, како најоптимален метод за екстракција на DNA од сурова и процесирана храна. Валидацијата на методот на екстракција на DNA е определена со амплификација на *zein* генот кај DNA од продукти од пченка и *lectin* генот кај DNA од соја, во првични концентрации од 100, 50 и 10 ng/μl кои потоа се намалени од 10 ng/μl до 0.0027 ng/μl за определување на најмалата концентрација на DNA при која може да се докаже присуството на таксон-специфичен ген.

Во поднасловот: *Скрининг на генетските модификации со real-time PCR*, биле наведени секвенците на прајмерите специфични за 35S промоторот и Tnos терминаторот, секвенцата на TaqMan® пробите, големината на ампликоните (bp), конечните концентрации на компонентите на real-time PCR реакционата смеса за duplex реакцијата, како и PCR временско-температурниот профил на Rotor – Gene Q (Qiagen, Germany) термосајклер. Во продолжение, кандидатката ги опишува начините на оптимизација на real – time PCR-реакцијата со промена на концентрацијата на Универзалниот мастермикс, концентрацијата на прајмерите за Tnos терминаторот додека соодносот меѓу прајмерите и TaqMan® пробата остануваат исти, потоа промена на соодносот на прајмери и TaqMan® проба за Tnos-терминаторот, промена на количината на DNA-матрица која

се аплицира во реакционата смеса како и оптимизација на условите за *singleplex* и *duplex real-time PCR* реакција.

Во поднасловот: *Валидација на аналитичкиот метод за скрининг на ГМО*, кандидатката го објаснува начинот на кој се определени параметрите за прифаќање на методот, како применливоста, практичноста, специфичноста и сензитивноста на методот. Особено внимание е дадено на последниот параметар со цел добивање на што посензитивен метод за детекција на најмал процент на генетска модификација во испитуваните примероци. Затоа е изведено спајкување на ниво на примерок, на генетски немодифицирана пченка со точно определена количина на генетски модифициран референтен материјал за добивање на процент на генетска модификација од 5%, 1%, 0,1% и 0,01%. Спајкувањето е изведено и на ниво на DNA со мешање во одредени соодноси за добивање 0,1% генетска модификација која понатаму е разредена до добивање на мал број на копии (5-20 ср/реакција). Во последниот дел се објаснува принципот на релативна квантификација на ГМО.

Кандидатката наведува дека за горенаведените методи, е користен сертифициран референтен материјал (CRM) 100% генетски модифицирана пченка со модификација означена како MON89034 (AOCS – American Oil Chemists Society, USA) и сертифициран референтен материјал 1% соја со модификација GTS 40-3-2 Институт за референтни материјали и мерења (IRMM- Institute of Reference Materials and Measurements, Geel, Belgium).

Петтата глава, **Резултати и дискусија**, се однесува на резултатите од истражувањето. Во оваа глава, кандидатката јасно, прецизно и систематски, ги опишува добиените резултати како: (1) оптимизација на екстракција на DNA; (2) валидација на C4-протокол за екстракција на DNA; (3) оптимизација на *real-time PCR*-методот; (4) валидација на *real-time PCR*-методот.

Во првиот дел, *Оптимизација на метод за екстракција на DNA*, кандидатката детално ги опишува резултатите за оптимизација на методот за екстракција на DNA и ги коментира и споредува со слични студии достапни во научната литература. Опишани се сите чекори на модификација на Edwards-овиот протокол, со цел добивање на соодветен DNA-екстракт погоден за амплификација на таргет-секвенците. Најоптималниот протокол за екстракција означен како C4, според добиените резултати вклучува лизирање со 2 % SDS детергент заедно со 10 μ l *RNAза А* ензим, инкубација 30 минути на 65°C, со константно мешање на 320 rpm, отстранување на протеините и липидите со два чекора на екстракција со хлороформ, таложење на DNA од водениот слој со изопропанол, отстранување на солите и нечистотиите од DNA-талогот со еднократно испирање со 96% етанол и трикратно испирање со 70% етанол, растворање на добиениот DNA-талог во TE-пуфер.

Во делот *Валидација на C4-протоколот за екстракција на DNA*, се прикажани и споредени резултатите од скрининг за присуство на *zein*-ген од прехранбени продукти кои содржат пченка како и присуството на *lectin* ген во примерок со присуство на различен процент на соја. Соодветноста на методот за екстракција на DNA која може да се примени за скрининг детекција на 35S промоторот и Tnos-терминаторот е докажано со потивниен сигнал на амплификација при концентрации на DNA матрица од 100 ng/ μ l до 0.0027 ng/ μ l. Дополнителна верификација на екстракција на високо квалитетна DNA без присуство на PCR-инхибитори е и амплификацијата на внатрешната позитивна контрола (IPC) во сите анализирани примероци.

При *Оптимизација на real-time PCR-методот*, се споредени резултатите за PCR-ефикасност, коефициент на корелација и наклон на калибрационата крива со оптималните вредности дадени во документот на Европската мрежа на лаборатории за ГМО (ENGL) за минималните побарувања за изведба на аналитичките методи за анализа на ГМО, основани на препораките на Codex Alimentarius. Имено, за квалитативните анализи на ГМО, PCR-ефикасноста треба да се движи во интервал од 90 до 110%, коефициентот на корелација (R^2) на концентрацијата на ГМО и Ct-вредноста треба да биде ≥ 0.98 , додека наклонот на калибрационата крива треба да биде во интервал од $-3.6 \leq$ наклон ≤ -3.1 . Овие параметри на успешна амплификација се споредени при скрининг на 35S-промоторот и Tnos-терминаторот со *singleplex* и *duplex real-time PCR*-реакција, при што за скрининг на Tnos-терминаторот биле потребни повеќе чекори на оптимизација сè до добивање на оптимални вредности на параметрите на успешна амплификација.

Во поднасловот *Валидација на real-time PCR-методот*, се опишани резултатите за применливоста на овој метод за скрининг-детекција на генетска модификација во различни

сирови и процесирани матрикси и во различна концентрација на DNA-матрица. Практичноста на методот се споредува со комерцијално достапните китови на реагенси, при што се добива иста сензитивност и точност, се користи иста апаратура и не е потребно дополнителна обука на персоналот, а од економски аспект имаат поголема рентабилност и можат да се користат при рутинска анализа. При определување на лимитот на детекција на овој оптимизиран метод, со спајкување со точно позната количина на аналит, може да се детектира присуство на 0,01% генетска модификација, што е многу пониска од прагот за задолжително обележување од 0,9% според Европската регулатива 1830/2003.

Во Глава седум, **Заклучоци**, наведени се седум јасни и прецизни заклучоци кои одговараат на поставените цели, во поглед на оптимизација и валидација на метод за екстракција на висококвалитетна DNA од аспект на принос, чистота и интактност, соодветност на екстрактот за амплификација на таргетните секвенци на 35S-промоторот и Tnos-терминаторот. При ова истражување е постигната оптимизацијата на real-time PCR-методот за успешна детекција на генетска модификација присутна во концентрација од 0,01%; при валидација со задоволителни вредности за PCR-ефикасноста, факторот на корелација (R^2) и наклонот на калибрационата крива согласно со минималните побарувања на методите според упатството на Codex Alimentarius SAC/GL 74-2010. Валидираниот метод е акредитиран и е во опсегот на аналитички методи на Институтот за храна кој се користи при рутински анализи.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Арита Сабриу Хаџијаха, со наслов „Оптимизација и валидација на real-time PCR-метод за анализа на генетски модифицирана храна“, претставува истражување во областа на безбедност на храна. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има апликативна примена во лаборатории за рутинска анализа на скрининг за присуство на генетски модифицирани организми во храна и добиточна храна.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Арита Сабриу Хаџијаха, со наслов „Оптимизација и валидација на real-time PCR-метод за анализа на генетски модифицирана храна“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Arita Sabriu-Haxhijaha, Gordana Ilievska, Velimir Stojkovski, Katerina Blagoevska „ A modified SDS-based method applied for extraction of high-quality DNA from raw corn and roasted soybean“, Mac Vet Rev 43 (1),61-67, 15 March 2020.
- [2]. Arita Sabriu-Haxhijaha, Velimir Stojkovski, Gordana Ilievska, Dean Jankuloski, Katerina Blagoevska „RNase A enzyme modification of optimized SDS protocol for DNA extraction suitable for real-time PCR screening of GMOs“, Mac Vet Rev, 2022, Accepted for publication in Vol 45, Iss 1.

Заклучок и предлог

Резултатите од докторската дисертација даваат придонес во областа на фундаменталната наука и аналитиката, особено во скрининг-детекцијата на присуството на генетски модифицирани организми во храна. Од особена важност е што кандидатката успеала да оптимизира и да валидира метод за екстракција на висококвалитетна DNA од сурова и процесирана храна. Истовремено успеала да валидира и метод за скрининг-детекција на 0,01% генетска модификација во екстрахираната DNA. Ова е од големо значење за лабораториите чија дејност се молекуларни анализи на храна и добиточна храна. Иако протоколот за екстракција на DNA, спореден со комерцијалните китови, побарува значително подолго време, сепак може да се користи во лаборатории со мал буџет бидејќи тој дава DNA со добар принос, чистота и сочуван интегритет. Протоколот за скрининг-детекција на таргетна секвенца на DNA, спореден со комерцијалните китови, дава одлични резултати за ефикасност и коефициент на корелација на амплификацијата. Истражувањето, исто така, има огромен практичен придонес во мониторингот на безбедноста на храната и заштитата на здравјето.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Арита Сабриу Хаџијаха со наслов „Оптимизација и валидација на real-time PCR-метод за анализа на генетски модифицирана храна“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Павле Секуловски, претседател, с.р.

Проф. д-р Велимир Стојковски, ментор, с.р.

Проф. д-р Зехра Хајрулаи-Муслиу, член, с.р.

Д-р Катерина Благоевска, член, с.р.

Проф. д-р Деан Јанкулоски, член, с.р.

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА**

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Диме Велковски	Анализа на кредитната изложеност на банките во земјоделството	Analysis of banks` credit exposure in agriculture	Проф. д-р Ана Симоновска	Бр. 02-500/1/10 20.09.2021 година
2.	Мери Жаја	Влијание на земјоделството врз регионалниот развој	Influence of the Agriculture to the Regional development	Проф. д-р Драги Димитриевски	Бр. 02-500/1/11 20.09.2021 година

ПРЕГЛЕД

на прифатени магистерски програми и теми за изработка на магистерски труд на
Факултетот за музичка уметност – Скопје

	Име и презиме на студентот	Магистерска програма	Ментор	Датум и број на одлука на ННУС
1.	Емили Јањик - Дачевик	„Медиумската промоција на македонските музички институции во 2020/21 година“ “Media promotion of the Macedonian music institutions in 2020/21”	Проф. д-р Трена Јорданоска	29.10.2021 02-580/1
2.	Магдалена Муратовска	„Музичко описменување во почетните школи по виолина“ “Music literacy in elementary schools for violin”	Проф. д-р Викторија Коларовска-Гмирја	29.10.2021 02-580/2
3.	Анастасија Кочева	Maurice Ravel - Miroirs - Noctuelles - Oiseaux tristes - Une barque sur l'océan - Alborada del gracioso - La vallée des cloches Franz Schubert - Drei Klavierstücke D. 946 - No.1 – E flat minor - No.2 – E flat major - No.3 – C major Maurice Ravel - Piano Concerto in G major - Allegramente - Adagio assai - Presto	Проф. д-р Ана Гацева	29.10.2021 02-581/2
4.	Ветон Цури	Franz Krommer – Concert for Clarinet - Allegro - Adagio - Rondo Francis Poulenc – Sonata for clarinet and piano - Allegro tristamente - Romanza - Allegro con fuoco Bela Kovacs - Hommage a A. Khachaturian Carl Maria von Weber – Concertino Marin Valtchanov - Rondo	Проф. м-р Стојан Димов	29.10.2021 02-581/3
5.	Еналда Шеху	Antonin Dvorak - Sonatina for Viola Op.100 Franz Schubert - Arpeggione Sonata Ernest Bloch - Suite Hebraique Forsyth - Viola concerto	Проф. м-р Фросина Балова	29.10.2021 02-582/1
6.	Сандра Крагуевска	„Македонската чалгиска музика на YouTube во 2021 година“ “The Macedonian Chalgija Music on YouTube in 2021”	Вонр. проф. д-р Александар Димитријевски	29.10.2021 02-581/1
7.	Љејља Бекири Вула	„Вмрежување на музичките уметници преку музички здруженија“ “Networking of music artists through music associations”	Проф. д-р Трена Јорданоска	29.10.2021 02-580/3

Декан
Проф. м-р Живко Фирфов

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ПРИМЕНЕТА КИНЕЗИОЛОГИЈА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на членовите 110, 169 и 173 од Законот за високото образование (Сл. весник на Р Македонија бр. 82/2018), Наставно-научниот совет на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на 108. седница одржана на 9.11.2021, со Одлука бр. 0201-1163/3, формираше Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област применета кинезиологија, во состав: вонр. проф. д-р Серјожа Гонтарев, претседател, проф. д-р Милан Наумовски, член и вонр. проф. д-р Руждија Калач.

На конкурсот објавен на 26.10.2021 год. во дневните весници „Вечер“ и „Коха“, се пријави кандидатот м-р Миодраг Тодоровиќ.

По разгледувањето на приложените документи, Рецензентската комисија до Наставно-научниот совет на Факултетот го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

М-р Миодраг Тодоровиќ е роден 1997 година во Скопје, каде што го завршил основното образование во ОУ „Стив Наумов“ (2004 – 2012). Средното образование го завршил во СОУ „Орце Николов“ (2012 – 2016). На Факултетот за физичко образование, спорт и здравје во Скопје, дипломирал во 2020 година на тема: **Pickandroll во напад**. Магистерскиот труд на тема: **ВОЗРАСНИ И ПОЛОВИ РАЗЛИКИ ВО АПСОЛУТНИТЕ И РЕЛАТИВНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА СИЛИНАТА НА СТИСОКОТ НА ДЛАНКАТА КАЈ ДЕЦА ОД РАНАТА УЧИЛИШНА ВОЗРАСТ ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН**, го одбрал во 2021 година.

Стручна и педагошка активност

Уште од најраната возраст го интересирале спортот и спортските активности во кои и самиот бил активен учесник. Кошаркарската кариера ја започнува во школата за кошарка „Јуниор“, во периодот од 2004 до 2014 година. Професионалната кариера ја започнува во Кошаркарскиот клуб „Куманово“ во 2016 година, каде што е сè до 2020 година.

По завршувањето на студиите, подготвувал училишни екипи во повеќе спортови за учество на натпревари што ги организира Сојузот за училиштен спорт, при што со своите екипи успешно се натпреварувал на општински, градски и републички натпревари. Како стручен соработник на научната област применета кинезиологија, извршувал повеќе активности на предметите од оваа област.

Научноистражувачка дејност

- Anthropometric and body composition differences among elite Macedonian's soccer and handball players (Research Physical Education , Sport and Health , 2020, vol. 9, No. 2. Pp. 9-15.

Проекти:

Учествувал како соработник во повеќе проекти во земјава и во странство:

- Проект реализиран во соработка со град Скопје, под наслов „Скопје вежба“, реализиран во 2021 година.

Вештини и знаења

Работа со компјутери:

- ≠ Microsoft Office (Word, Excel, Power Point, Access, Internet);
- ≠ сетирање мрежи; администрација на мрежи;
- ≠ веб-дизајн и веб-програмирање;
- ≠ работа со бази на податоци;
- ≠ програмски јазици (Visual Basic, ASP, PHP, SQL, Java);
- ≠ графички дизајн (Corel Draw, Photoshop, QuarkXPress, Macromedia);
- ≠ работа во повеќе статистички пакети.

Познавање на јазици: македонски (мајчин јазик), англиски и српски.

ПРЕДЛОГ

Врз основа на приложените документи на горенаведениот кандидат и оцената за неговата досегашна работа, а имајќи ја предвид неговата спортско-стручна, наставно-педагошка и научна дејност, како и афинитетот за понатамошно стручно усовршување во областа на кинезиологијата, согласно со одредбите од Законот за високото образование, Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје да го избере кандидатот м-р Миодраг Тодоровиќ во соработничко звање – **асистент**, во научната област применета кинезиологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Вонр. проф. д-р Серјожа Гонтарев, претседател, с.р.

Проф. д-р Милан Наумовски, член, с.р.

Вонр. проф. д-р Руждија Калач, член, с.р.

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ
ЗА М-Р МИОДРАГ ТОДОРОВИЌ**

За факултети кои имаат студиски програми на интегрирани прв и втор циклус студии

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено интегрирани прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити, со остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) - Просечниот успех изнесува: 9.73	ДА
2	Има завршено додипломски и постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем и има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на додипломските и постдипломските академски студии одделно - Просечниот успех на додипломски студии изнесува: 9,47 - Просечниот успех на постдипломски студии изнесува: 10	ДА
3	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: АНГЛИСКИ 2. Назив на документот: според CEFR 3. Издавач на документот: Филолошки факултет Блаже Коневски 4. Датум на издавање на документот 13.11.2020 година	ДА

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА НА
ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Фармацевтски факултет – Скопје, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 30.9.2021 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област социјална фармација (30615), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-684/3, донесена на 5.11.2021 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Борче Давитковски, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и д-р Сузана Трајковиќ Јолевска, редовен професор на Фармацевтскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област социјална фармација, во предвидениот рок се пријави д-р Катерина Анчевска Нетковска.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Катерина Анчевска Нетковска, доктор на правни науки, е родена на 26.3.1969 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје, во МУЦ „Д-р Панче Караџов“, насока: фармацевтски техничар. Со високо образование се стекнала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во 1993 година.

По вработувањето на Фармацевтскиот факултет, своето образование го продолжила на магистерски (постдипломски) студии по граѓанско право на истиот факултет. Магистерскиот труд под наслов „Правен режим на патентот во фармацевтската индустрија во Република Македонија“ го одбрала во 2006 година, со што се стекнала со звањето магистер на правни науки.

Во 2007 година пријавила тема за изработка на докторски труд под наслов „Правата на индустриска сопственост и рекламирањето на фармацевтските производи во правото на Република Македонија и споредбеното право“, која успешно ја одбрала во 2011 година, со што се стекнала со научниот степен доктор на правни науки.

Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во 2011 година ја избира како истакнат стручњак од практиката, со што активно е вклучена во наставата на Факултетот.

На 7.4.2012 година, со Одлука на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, избрана е во звањето насловен доцент по групата предмети: Основи на право на интелектуална сопственост, Авторско право и индустриска сопственост и Право на интелектуална сопственост во фармацевтските науки. Кандидатката активно ги владее англискиот и српскиот јазик. Поседува компјутерски вештини и се служи со информатичката технологија.

Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1137 од 30.12.2016 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАСТАВНИ, НАУЧНИ, СТРУЧНИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА

Наставно-образовна дејност

Кандидатката д-р Катерина Анчевска Нетковска е континуирано и активно вклучена и ангажирана во изведувањето на дел од теоретската настава од интегрираните прв и втор циклус студии на студиската програма Магистер по фармација, прв циклус – Диететика и диетотерапија и прв циклус – Лабораториски биоинженери. Исто така, таа учествува во вториот циклус студии кои се изведуваат на Фармацевтскиот факултет.

Во рамките на наставно-образовната дејност на Фармацевтскиот факултет, почнувајќи како истакнат стручњак во практиката, понатаму како насловен доцент учествува во изведувањето на наставата по социјална фармација, права на интелектуална сопственост во фармацевтската наука и професионална практика. Исто така, учествува во реализацијата на теоретската настава на втор циклус студии на студиските програми: Здравствен менаџмент и фармакоекономија, Фармацевтска регулатива и Диететика со диетотерапија.

Од особено значење е нејзиниот ангажман во здравствената едукација на дипломирани фармацевти и магистри по фармација согласно со предвидената програма за стекнување на лиценца за самостојно вршење на здравствена дејност. Кандидатката дава особен придонес во континуираната здравствена едукација (здравствени специјализации), во делот од програмите за кои е предвидено изучување на дел од соодветна законска регулатива.

Кандидатката била ментор на дипломски, магистерски и специјалистички трудови. Исто така е ментор на двајца кандидати на трет циклус – докторски студии. Кандидатката учествува како член во комисија за оцена/или одбрана на повеќе магистерски, специјалистички и докторски трудови, како и член на комисија за оценка на семинари на докторски студии. Кандидатката е коавтор на учебникот „Правата на интелектуалната сопственост во фармацијата“.

Научноистражувачка дејност

Како резултат на нејзината досегашна научна работа, како автор и коавтор, д-р Катерина Анчевска Нетковска има објавено повеќе од 25 научни и стручни трудови, во земјата и во странство. Сите овие трудови се објавени по изборот за вонреден професор.

Научноистражувачката дејност е насочена кон поврзување на правото на интелектуалната сопственост со делот од фармацевтската наука и како резултат на тоа учествувала со свои трудови на конгреси и конференции од оваа област.

Д-р Катерина Анчевска Нетковска била раководител на проект: „Повреда на правото на индустриска сопственост преку фалсификување на фармацевтски производи: анализа на меѓународната и националната регулаторна рамка“, како и учесник во проектите „Регулатива за медицински помагала во ЕУ и Република Македонија“ и „Градење на национална стратегија за борба против фалсификувањето на лекови“. Исто така е учесник на проектот „Влијанието на новите регулаторни барања на ЕУ во обезбедување на квалитет и следење на безбедноста на медицинските средства“.

Кандидатката била член на научниот одбор на 7. Конгрес по фармација во Северна Македонија со меѓународно учество во 2020 година и претседател на стручен и организациски одбор на 5. Конференција „Правата на интелектуална сопственост во фармацијата – актуелни трендови и предизвици“, која се одржа во Скопје, 2017 година.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Што се однесува до стручно-апликативната работа, од вработувањето до денес, д-р Катерина Анчевска Нетковска активно е вклучена во активности на Факултетот и пошироко. Д-р Катерина Анчевска Нетковска е активен учесник во активностите и работата на Фармацевтската комора.

Кандидатката редовно е ангажирана од Фармацевтската комора на Република Северна Македонија и учествува како член во Комисија за полагање на стручен испит и е член на Комисијата за етички и правни прашања. За време на својот досегашен

работен ангажман, учествувала на повеќе семинари, конференции и обуки. Кандидатката е член на уредувачкиот одбор на стручното списание „Правник“ и на управниот одбор на Здружението на правници на Република Северна Македонија.

Кандидатката во рамките на активностите на Факултетот учествува како член на Работна група за изготвување на Статутот на Фармацевтскиот факултет, актот за функционална анализа и член на Работна група за изготвување на акт за систематизацијата на работните места на Факултетот. Кандидатката е член на Одборот за доверба со јавноста, активен член во Центарот за кариера и член на Етичкиот комитет на Факултетот. Активно учествува во работата на Националниот фармакоинформативен центар при Фармацевтскиот факултет.

Исто така, вреди да се споменат и активностите од поширок интерес во кои е вклучена кандидатката. Од посебно значење е организирањето на Конференцијата за правата на интелектуалната сопственост, која во соработка со фармацевтската индустрија се одржува во континуитет, каде што кандидатката се јавува како претседател на организацискиот одбор и пленарен предавач, со што активно ја потврдува својата стручна и апликативна дејност во научната област во која се пријавува. Кандидатката била член на Комисијата за безбедност и огласување при Агенцијата за лекови и медицински средства на Република Северна Македонија. Во моментот ја извршува функцијата секретар на Здружението за фармакоекономија и исход од терапијата – ИСПОР.

На анонимно спроведените анкети на студентите на Фармацевтскиот факултет во Скопје, каде што ја изведува наставата и врз основа на анализите на добиените резултати, кандидатката е континуирано позитивно оценувана со високи просечни оценки.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Катерина Анчевска Нетковска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Катерина Анчевска Нетковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставнонаучни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и општите акти на Универзитетот и на Факултетот ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научната област социјална фармација.

Како резултат на погоре наведеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет, д-р Катерина Анчевска Нетковска да биде избрана во звањето редовен професор во научната област социјална фармација.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Борче Давитковски, с.р.

Проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, с.р.

Проф. д-р Сузана Трајковиќ Јолевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

проф. д-р Катерина Александар Анчевска Нетковска

Институција:

Фармацевтски факултет

Научна област:

СОЦИЈАЛНА ФАРМАЦИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: социјална фармација.	Да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да (образец 2)
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	Да (образец 2)
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот: Права на интелектуалната сопственост во фармацијата 2. Место и година на објава: Скопје, 2021	Да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 30.12.2016- 1137	Да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на

прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).

Рецензентска комисија

Проф. д-р Борче Давитковски, с.р.

Проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, с.р.

Проф. д-р Сузана Трајковиќ Јолевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: проф. д-р Катерина Александар Анчевска Нетковска

Институција: Фармацевтски факултет

Научна област: социјална фармација

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава	
1.1	Прв и втор интегриран циклус магистри по фармација	
	Права на интелектуална сопственост во фармацијата (5 ЕКТС), 150 часа годишно *0,04 (2017/2018 – 2021/2022)	30
	Фармацевтско право и етика (3 ЕКТС), 90 часа годишно * 0.04(2017/2018 – 2021/2022)	18
	Социјална фармација (1 ЕКТС), 30 часа годишно *0.04 (2017/2018 – 2021/2022)	6
	Прв циклус диететика со дитотерапија	
	Контрола на квалитет и безбедност на храна (2 ЕКТС), 60 часа годишно *0.04 (2020/2021)	2,4
	Прв циклус лабораториски биоинженери	
	Легислатива и лабораториски менаџмент (1 ЕКТС), 30 часа годишно *0.04 (2018/2019 – 2019/2020)	2,4
1.2	Втор циклус студии по здравствен менаџмент и фармакоекономија	
	Интелектуална сопственост (4 ЕКТС), 120 часа годишно* 0.05 (2017/2018 – 2018/2019)	12
	Финансирање на здравствен систем и јавно здравство (2 ЕКТС), 60 часа годишно*0.05 (2017/18-2018/19)	6
	Заштита на права на пациенти (3 ЕКТС), 90 часа годишно* 0.05 (2017/2018 – 2018/2019)	9
	Втор циклус студии по фармацевтска регулатива	
	Авторско право и индустриска сопственост (2 ЕКТС), 60 часа годишно *0.05 (2017/2018 – 2021/2022)	15
	Втор циклус студии по диететика и диетотерапија	
	Регулатива на храна и здравствени системи (5 ЕКТС), 150 часа годишно *0,05 (2018/2019)	7,5
	Втор циклус студии по фитотерапија, хербални лекови и додатоци на исхрана	
	Основи на правото на интелектуална сопственост (5 ЕКТС), 150 часа годишно *0,05 (2020/2021)	7,5
	Трет циклус – докторски студии	18

	Социјална фармација (2 ЕКТС), 60 часа годишно*0,06 (2017/2018 – 2021/2022)	
	Консултации со студенти, 2017 – 2022	2
	Ментор на дипломски работа	0,2
	Член на комисија на дипломска работа	0,3
	Член на комисија за оценка и одбрана на магистерски специјалистички труд (2017 – 2021) 16*0,3	4,8
	Здравствени специјализации – 30 часа*0,08 (2017 – 2021)	2,4
		143,5
2.	Настава во школи и работилници	
2.1	Учесник	1
	-Transposition of EU Legislation on Medical Devices, TAIEX Workshop in co-operation with the Agency for medicines and medical devices and Faculty of Pharmacy, UKIM, Скопје, Р Македонија, 2017	1
	-Implementation of Measures of the EU Legislation for Falsified Medicines, TAIEX Workshop in co-operation with the Agency for medicines and medical devices and Faculty of Pharmacy, UKIM, Скопје, Р Македонија, 2018	1
	EU Pharmaceutical Law Forum: Europe leading Pharmaceutical Law Networking and Knowledge Hub, Brussels 2019	1
	- Центар за континуирана едукација – Фармацевтски факултет – „Додаток на исхрана, граничен производ, хербален (традиционален) лек pros&cons“, Скопје, 2017	1
	- 5. Конференција „Правата на интелектуална сопственост во фармацијата – актуелни трендови и предизвици“, Скопје, 2017	1
	- Правоматика – „Конкретни чекори, одредници и препораки за ефективна и ефикасна примена на Законот за високото образование“, Скопје, 2018	1
	- Конференција на европски фармацевтски факултети, Парма, 2018	1
	- Здружение на правници – Охрид, 2019	1
	- Intellectual Property, Covid-19, and the Next Pandemic: Diagnosing Problems, Developing Cures-webinar, 2021	1
3.	Ментор на студенти на пракса	0,6
4.	Член на комисија за оценка и одбрана на докторски труд	0,7
5.	Член на комисија за оценка на семинар на докторски студии	0,4
6.	Учебник „Правата на интелектуална сопственост во фармацијата“, Скопје, 2021	6
7.	Подготовка на нов предмет 3 (2017 – 2021)	3
	Вкупно	164,2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на докторски трудови	10
2.	Ментор на специјалистички и магистерски трудови	10
3.	Учесник во меѓународен проект: „Joint Cross-Border Collaboration on Influenza Vaccine Procurement in SEEHN Members States“ (project of Southeast European	5

	Centre for Surveillanve and Control of Infectious Diseases – SECID 2020)	
4.	Учесник во проект: „Влијанието на новите регулаторни барања на ЕУ во обезбедување на квалитет и следење на безбедноста на медицинските средства“ (2019 – 2021)	3
5.	Учесник во проект: „Градење на национална стратегија за борба против фалсификувањето на лекови“ (2017)	3
6.	Учесник во проект: „Следење на безбедност на лековите и медицинските средства“ (2017 – 2018)	3
7.	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
7.1	1. Назив на научното списание: Knowledge International Journal - Medical sciences and health, 2020, 41(3) 2. Назив на електронската база: Ebsco 3. Наслов на трудот: „The role of branding in the healthcare system with special review to healthcare institutions,, - Ackovska A., Grozdanova A., Sterjev Z., Tonik-Ribarska J., Ancevska Netkovska K. 4. Година на објава: 2020	3
7.2	1. Назив на научното списание: Knowledge International Journal - Medical sciences and health, 2021, Vol. 46 2. Назив на електронската база: Ebsco 3. Наслов на трудот: „Intellectual property rights for biosimilar medicinal products“ – Ancevska Netkovska K. , Grozdanova A. 4. Година на објава: 2021	4,5
7.3	1. Назив на научното списание: Arhiv Farmacije 2. Назив на електронската база: Scopus 3. Наслов на трудот: „The role of intellectual property rights and package safety features in the prevention of counterfeit medicines“ – Ancevska Netkovska K. , Brezovska K., Geskovski N., Tonik-Ribarska J., Acevski Petrovska Jakimovska B., Goracinova K. 4. Година на објава: 2020	3
7.4	1. Назив на научното списание: Sanamed 2. Назив на електронската база: Copernicus 3. Наслов на трудот: „Regulatory considerations of biosimilars and clinical dilemma of their use,, - Genadieva S., Ancevska Netkovska K. , Grozdanova A., Dimitrova M., Dimitrov G 4. Година на објава: 2017	3
7.5	1. Назив на научното списание: Годишник на Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје во чест на проф. д-р Гале Галев 2. Назив на електронската база: Ebsco	4,5

	<p>3. Наслов на трудот: „Patents in biosimilars medicinal products, the new challenge in IPR“ - Ancevska Netkovska K., Grozdanova A</p> <p>4. Година на објава: 2021</p>	
7.6	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin, Vol. 65(02)</p> <p>2. Назив на електронската база: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: „Importance of patents and data exclusivity in fixed-dose combination medicinal products,, - Mitkovska M., Ancevska Netkovska K., Grozdanova A., Poceva Panovska A., Kikovska E.</p> <p>4. Година на објава: 2019</p>	3
7.7	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin, Vol. 62 (02)</p> <p>2. Назив на електронската база: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: „Novel approaches in treatment of Acne vulgaris: Patents related to micro/nanoparticulated carrier systems“ – Sibinovska N., Komoni V., Ancevska Netkovska K., Vranik E., Simonovska Crcarevska M., Glavas Dodov M.</p> <p>4. Година на објава: 2017</p>	3
7.8	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin, Vol. 66 Supp 1, 2020</p> <p>2. Назив на електронската база: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: „Intellectual property rights and drug advertising in Republic of North Macedonia“ - Gosevska B., Ancevska Netkovska K., Glavas Dodov M.</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	3
7.9	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin, Vol. 66 Supp 1, 2020</p> <p>2. Назив на електронската база: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: „Legal framework for pharmacovigilance in pregnancy and breastfeeding“ - Danevska M., Sadikarijo Pecijareva I., Ancevska Netkovska K., Naumovska Z.</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	3
7.10	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin, Vol. 66 Supp 1, 2020</p> <p>2. Назив на електронската база: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: „Pharmaceutical care – a patient right to health care service in R.N Macedonia“ - Jordanovska I., Ancevska Netkovska K., Kapedanovska Nestorovska A., Grozdanova A.</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	3
7.11	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin, Vol. 66 Supp 1, 2020</p> <p>2. Назив на електронска база: Ebsco</p> <p>3. Наслов на труд: „Changes in intellectual property systems in Commonwealth of Independent States and their harmonization within Eurasian Economic Union“ - Mitkovska M., Ancevska Netkovska K., Poceva Panovska A.</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	3

7.12	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin, Vol. 66 Supp 1, 2020</p> <p>2. Назив на електронска база: Ebsco</p> <p>3. Наслов на труд: „Satisfied customers and Good Commercial Practice challenge for the pharmacy law in the cosmetic industry“ - Ancevska Netkovska K., Anastasovska Dabovik J</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	3
8.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапни на интернет како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
8.1	<p>1. Назив на научното списание: International Journal of Environmental Reaserch and Public Health</p> <p>2. Импакт-фактор: 3,3</p> <p>3. Наслов на трудот: „Clinical and Regulatory Concerns of Biosimilars: A Reviw of Literature,, - Halimi V., Daci A., Ancevska-Netkovska K., Suturkova Lj., Babar Z., Grozdanova A</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	5,8
9.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број членови	
9.1	<p>1. Назив на научното списание: „IAI Academic Conference Proceedings“.</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор: да.</p> <p>3. Наслов на трудот: „Interactive models in University teaching: Application in pharmacy education“. Tomevska Ilievska E., Tonik Ribarska J., Popov T., Trajkovic Jolevska S., Ancevska Netkovska K., Tofovic Kjamilova M.</p> <p>4. Година на објава: 2019</p>	3
10.	<p>1. Назив на стручното списание: „Правник“.</p> <p>2. Наслов: „Индустриски дизајн на медицински средства – нов предизвик на правата на индустриска сопственост во фармацијата“ – Тониќ Рибарска Ј., Анчевска Нетковска</p> <p>3. Година на објава: 2018</p>	1,8
11.	Апстракти објавени во зборник на конференција	
11.1	<p>1. Назив на конференцијата: „Congress of Pharmacist with International participation of Cosovo,,</p> <p>2. Наслов на апстрактот: „Regulatory, clinical and pharmacovigilance consideration for biological and</p>	1

	biosimilar oncology drugs,, - Grozdanova A., Ancevska Netkovska K 3. Година на објава: 2019	
11. 2	1. Назив на конференцијата: „Serbian Congress of Pharmacy with International participation“ 2. Наслов на апстрактот: „Intellectual property rights and advertising of cosmetic products,, Nestorovska-Gosevska B., Ancevska Netkovska K. , Glavas-Dodov M 3. Година на објава: 2018	1
11. 3	1. Назив на конференција: „Serbian Congress of Pharmacy with International participation“ 2. Наслов на апстракт: „New EU medical devices regulations-key challenges related to quality and safety of medical devices,,-Koevski M., Tonik Ribarska J., Ancevska Netkovska K. , Trajkovic-Jolevska S 3. Година на објава: 2018	1
11. 4	1. Назив на конференцијата: „Third Congress of pharmacists of Montenegro with International participation“ 2. Наслов на апстрактот: „Importance of patents and data exclusivity in fixed-dose combination medicinal products“ - Mitkovska M., Ancevska Netkovska K. , Poceva-Panovska A., Kikovska-Stojanovska E. 3. Година на објава: 2019	1
12.	Секциско предавање на стручен собир:	
	„Имплементација на новите регулативи за медицински средства – дали сме подготвени?“, 2018 – Скопје	1
13.	Учество на научен/стручен собир:	
13.1	Regulatory, clinical and pharmacovigilance consideration for biological and biosimilar oncology drugs,, - Grozdanova A., Ancevska Netkovska K.	0,5
13.2	„Intellectual property rights and advertising of cosmetic products,, Nestorovska-Gosevska B., Ancevska Netkovska K. , Glavas-Dodov M	0,5
13.3	New EU medical devices regulations-key challenges related to quality and safety of medical devices,,-Koevski M., Tonik Ribarska J., Ancevska Netkovska K. , Trajkovic-Jolevska S	0,5
13.4	Importance of patents and data exclusivity in fixed-dose combination medicinal products,,-Mitkovska M., Ancevska Netkovska K. , Poceva-Panovska A., Kikovska-Stojanovska E	1
13.5	„Interactive models in University teaching: Application in pharmacy education,, Tomevska Ilievska E., Tonik Ribarska J, Popov T, Trajkovic Jolevska S , Ancevska Netkovska K. , Tofovic Kjamilova M	1

13.6	„The role of branding in the healthcare system with special review to healthcare institutions“ - Ackovska A., Grozdanova A., Sterjev Z., Tonik-Ribarska J., Ancevska Netkovska K	1
	„Intellectual property rights for biosimilar medicinal products“ - Ancevska Netkovska K. , Grozdanova A	1
Вкупно		94,1

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Промотивни активности на Факултетот:	
1.1	Научно-стручен одбор за 40 год. Фармацевтски факултет	0,5
1.2	Стручно мислење за патент – Државен завод за индустриска сопственост	0,5
1.3	Комисија за безбедност и огласување при Агенцијата за лекови и медицински средства на РСМ	1,0
1.4	Презентација за 40 години Фармацевтски факултет	1,0
1.5	Стручен и организациски одбор на Конференцијата за права на интелектуална сопственост во фармацијата, 2017, Скопје	2,0
Дејности од поширок интерес		
1.	Научен одбор на Конгрес на фармацевти со меѓународно учество, 2020	1
2.	Член на факултетска комисија: Избор на членови и претседател на факултетско Студентско собрание, 2019	0,5
3.	Избор на членови и претседател на факултетско Студентско собрание, 2020	0,5
4.	Изготвување на Статут на Фармацевтскиот факултет	0,5
5.	Изготвување на студиска програма: Фармаковигеланца	0,5
6.	Избор на членови и претседател на факултетско Студентско собрание, 2021	0,5
7.	Избор на декан на Фармацевтскиот факултет, 2017	0,5
8.	Избор на декан на Фармацевтскиот факултет, 2021	0,5
9.	Одбор за доверба со јавноста на Фармацевтскиот факултет (2017 – 2021), (2021 – 2024)	1,0
10.	Центар за кариера на Фармацевтскиот факултет (2017 – 2021), (2021 – 2024)	1,0
11.	Работна група за изработка на функционална анализа на Фармацевтскиот факултет	0,5
12.	Работна група за изработка на систематизација на Фармацевтскиот факултет	0,5
13.	Член на Етички комитет на Фармацевтскиот факултет	0,5
14.	Член на управен одбор на Здружение на правници	0,3

15.	Учество во Комисија за стручен испит во Фармацевтска комора, 2017 – 2021	5
16.	Член на уредувачки одбор на стручното списание „Правник“	0,5
17.	Благодарница за 40 год. Фармацевтски факултет	1
17.	Лиценциран вештак на РСМ, 2017 – 2019	1
18.	Секретар на ИСПОР – Македонија	0,5
Вкупно		20,3

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	164,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	94,1
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	20,3
Вкупно	278,6

Членови на Комисијата

Проф. д-р Борче Давитковски, с.р.
Проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, с.р.
Проф. д-р Сузана Трајковиќ Јолевска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК (ВО СИТЕ ЗВАЊА) ЗА НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ): СОЦИЈАЛНА РАБОТА (ВО ЗДРАВСТВО, ОБРАЗОВАНИЕ, СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА И ДРУГО), МЕТОДИКИ НА СОЦИЈАЛНА РАБОТА (ПОЕДИНЕЦ, ГРУПА, ЛОКАЛНА ЗАЕДНИЦА) И МЕТОДОЛОГИЈА И СТАТИСТИКА НА СОЦИЈАЛНИ ИСТРАЖУВАЊА, НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, донесена на I редовна седница одржана на 6.X 2021 година, избрани сме за членови на Рецензентската комисија за изготвување реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања на Институтот за социјална работа и социјална политика на Филозофскиот факултет во Скопје.

На напишаниот конкурс од страна на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во „Слободен печат“ и дневниот весник „Коха“ од 24.9.2021, за избор во сите наставно-научни звања во следниве научни области: социјална работа (во здравство, образование, социјална заштита и друго) со шифра 51203, методики на социјална работа (поединец, група, локална заедница) со шифра 51205 и друго (Методологија и Статистика на социјални истражувања) со шифра 51206, се пријави само кандидатката д-р Софија Георгиевска. По разгледувањето, проучувањето и оценувањето на целокупната доставена документација, Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Сунчица Димитријоска, проф. д-р Иван Трајков и проф. д-р Владимир Хедрих, има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник за избор во сите наставно-научни звања во следниве научни области: социјална работа (во здравство, образование, социјална заштита и друго), методики на социјална работа (поединец, група, локална заедница) и методологија и статистика на социјални истражувања, во предвидениот рок се пријави д-р Софија Георгиевска, вонреден професор.

Кандидатката Софија Георгиевска е родена во Скопје, на 28.9.1982 година. Средното образование го завршила во Скопје, со континуиран одличен успех како првенец на генерацијата. По завршувањето на средното образование се запишала на Институтот за психологија на Филозофскиот факултет во Скопје, и студиите ги завршила со просечен успех 9,82. Како на *најдобар студент* на завршната година на студии во текот на учебната 2004/2005 година на Филозофскиот факултет од страна на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ ѝ била доделена наградата „26 јули – Франк Манинг“.

Паралелно со нејзиното школување, почнувајќи од основното образование, па до денес, активно се посветила и на изучувањето на странските јазици и денеска активно ги користи: *англискиот, германскиот, албанскиот и грчкиот јазик*.

На совладување на компјутерските вештини им се посветила уште од основното училиште, а денес успешно ги користи апликативните програми: Microsoft Office™ tools (Word™, Excel™ and PowerPoint™), SPSS (Statistical Package for Social Sciences), Internet.

Во учебната 2005/2006 година се запишала на *постдипломски студии* на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет - Институт за социјална работа и социјална политика. Студиите ги завршила со просечен успех 9,87. На 22.5.2008 година го одбрани магистерскиот труд на тема: *Испитување на нивото на емпатичност, алтруизам и асертивност со примена на мултиметодска тринагулација кај студентите од помагателните насоки*, по што се здоби со научен степен магистер по социјална политика.

Докторска дисертација пријавила на 10.12.2008 година, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Институт за социјална работа и социјална политика. Дисертацијата на тема: *Насилство врз децата згрижени во*

установите за социјална заштита ја одбранила на 4.11.2011 година пред Комисија во состав проф. д-р Верица Стаменкова Трајкова, проф. д-р Сунчица Димитријсока, проф. д-р Весна Димитријевска, проф. д-р Аница Драговиќ и доц. д-р Наташа Богоевска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област социјална политика.

На 18.4.2011 година е избрана во звањето доцент на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Институт за социјална работа и социјална политика, во областите: *социјална работа* (во здравство, образование, социјална заштита и друго), *методики на социјална работа* (поединец, група, локална заедница) и *методологија и статистика на социјални истражувања*.

На 19.4.2017 година е избрана во звањето вонреден професор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филозофски факултет – Институт за социјална работа и социјална политика, во научните области (дисциплини) во кои била избрана и работела и како доцент.

Во моментот е вонреден професор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Институт за социјална работа и социјална политика.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 3.11.2008 година, Билтен бр. 03.10 од 2011 година, Билтен бр. 1028 од 2.4.2012 година, Билтен бр. 1143 од 31 март 2017 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Д-р Софија Георгиевска работи на Институтот за социјална работа и социјална политика од 2004 год., најпрво како демонстратор, а потоа од 2005 како помлад соработник. Во изминатиот период, д-р Софија Георгиевска успешно изведуваше вежби со студентите од голем број предмети: Психосоцијален развој 1 и 2, Социјална работа со деца и млади во ризик, Социјална работа со стари лица, Социјална работа со малолетни деликвенти, Методологија со статистика на социјални истражувања, Квалитативни истражувања, Неподирективно советување, Супервизија и евалуација во социјална работа, Социјална геронтологија, Методи во социјална работа, Социјална работа со лица со посебни потреби, Менаџмент на случај, Тимска работа, Терапевтски техники и вештини во социјална работа и Системски пристап во социјална работа.

Кандидатката Георгиевска во моментот изведува настава на прв циклус студии по предметите: Методологија во социјални истражувања, Статистика, Психосоцијален развој, Креативни техники, Советување и коучинг, Семејството и генерациската солидарност и Социјална работа со деца и млади. На втор циклус студии, кандидатката е ангажирана во рамки на предметите: Истражувачки и практични методи и техники во социјална работа и Креативни техники во социјална работа, а на трет циклус во рамки на предметот Концепт на емоции во социјална работа.

Дополнително, изминатите четири години, кандидатката Георгиевска е вклучена во изведувањето настава на втор циклус студии на Филозофскиот факултет во Ниш, во рамки на предметите Социјална работа со деца и млади во ризик, Професионален стрес и ментално здравје на помагатели и Менаџирање во социјална работа.

Конкретните активности поврзани со наставно-образовната дејност, релевантни за изборот, наведени се во табелата во Анекс 2, согласно со член 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Освен директното учество во наставата, д-р Софија Георгиевска реализира консултации со студентите, а била и ментор на 30 дипломски трудови, и учествувала како член во комисија за оценка/или одбрана на 76 дипломски. Исто така, Георгиевска била ментор на 14 магистерски трудови, член на 10 комисији за оценка или одбрана на магистерски трудови, член на комисија за оценка и одбрана на 1 специјалистички труд и член на 2 комисији за оценка или одбрана на докторски дисертации.

Согласно со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник, бр. 411, 5.XI 2018 година), Комисијата констатира дека д-р Софија Георгиевска од областа на наставно-образовната дејност остварила вкупно 145,64 поени и со тоа повеќекратно го надминала минималниот број (20) поени кој е неопходен за избор во звањето редовен професор.

Научноистражувачка дејност

Како што може да се види од приложената биографија, кандидатката д-р Софија Георгиевска има остварено импозантна научноистражувачка дејност. Таа се јавува како учесник во голем број проекти со истражувачки и апликативен карактер, фокусирајќи се на социјалната работа и на методологијата и статистиката на социјалните дејности. Кандидатката, како психолог по вокација, беше насочена кон проучување на нови научни подрачја, што заслужува посебно признание. Притоа нејзината активност, освен кон теоретските, беше насочена и кон истражувачките димензии на социјална работа.

Анализата на трудовите на кандидатката д-р Софија Георгиевска ја покажува нејзината максимална продлабоченост и способност за темелна елаборација на секој истражувачки проблем со јасни белези на научниот пристап. Секоја од публикациите јасно потврдува дека кандидатката е врвен познавач на својот научноистражувачки проблем и научната област посочена во изборот.

Посебно значаен труд на кандидатката д-р Софија Георгиевска е нејзината докторска дисертација под наслов: **Насилство врз децата згрижени во установите за социјална заштита**, *мошне квалитетен научен труд, оригинален по својот карактер, со сложен предмет на проучување што бара солидни познавања не само од социјалната работа, туку и од други сродни научни дисциплини*. Кандидатката д-р Софија Георгиевска, оценувајќи ја важноста на оваа тема, во својата докторска дисертација сериозно го разгледува прашањето за *насилството врз децата сместени во установите за социјална заштита*.

Докторската дисертација на д-р Софија Георгиевска претставува значајна емпириска студија која има своја научна вредност. Дисертација нуди научно засновани информации кои можат да се искористат за нови истражувачки цели, а на вработените во установите за социјална заштита, пак, им овозможува во својата практична работа да користат нови и проверени инструменти.

Темата е разгледувана и осмислена низ призма на познати релевантни теоретски гледишта и врз основа на емпириски наоди што се добиени во претходни истражувања со широк дијапазон на релевантни научни сознанија и наоди за правната рамка, за насилството како појава, агресивноста и стратегиите за соочување со стресот.

Кандидатката Георгиевска има објавено импозантен број на трудови со оригинални научни резултати (Анекс 2).

Во делот што следува прикажани се некои од тие трудови.

Во коавторскиот труд (Bogoevska, N., Trbojevik, S., **Georgievska, S.**) *Financing of Social Services for Children in Macedonia*, кој е објавен во *European Journal of Marketing and Economics: Rottenburg, European Center for Science Education and Research, Vol.1 Issue 3, pp., 07-20 (2018)*, авторките елаборираат дека во текот на последната деценија секторот за социјални услуги во Македонија беше вклучен во реформски процеси во согласност со стратешките патишта кон децентрализација, деинституционализација и плурализација на социјалната заштита. Децата се во главниот фокус на реформските процеси преку двојни интервенции на политиката: намалување на детската сиромаштија со стимулации за подобрување на опсегот и висината на детскиот надоместок и унапредување на социјалните услуги за децата кои се соочуваат со социјални проблеми. Дополнително, реформските процеси беа поттикнати од значителни буџетски распределби за администрирање на детски додаток и испорака на социјални услуги за деца проследени со критика за несоодветно таргетирање на децата,

неразвиени, неквалитетни и скапи услуги за деца главно организирани во масивни резиденцијални институции. Оваа анализа треба да послужи за пополнување на постојната празнина во податоците преку: (1) мапирање на постојните мерки за социјална заштита на децата во Македонија што ги спроведуваат државните, невладините организации и приватните даватели на услуги; (2) да се идентификуваат главните механизми за финансирање на социјалните услуги за деца и да се обезбеди јасен увид во државната финансиска поддршка во испораката на социјалните услуги и алтернативните аранжмани за детска грижа.

Во рамки на трудот: *Social skills in helping profession working with groups under risk. European Journal of Social Sciences January - April 2020 Volume 3, -Issue 1 pp. 68-73, (2019)*, авторките **Georgievska, S.**, Trbojevič, S., Stanojkovska-Trajkovska, N. го истакнуваат недостигот од сеопфатни информации за социјалните вештини на студентите кои работат со деца и млади во ризик (психолози, социјални работници, педагози и дефектолози). Студентите треба да научат соодветни вештини за заедништво за работа со различни ранливи клиенти и заедници со цел да имаат соодветен одговор на оние на кои им е потребна. Податоците презентирани во овој труд се добиени со употреба на квалитативни и квантитативни методи за мерење на емпатијата, алтруизмот и асертивноста кај 450 студенти по психологија, педагогија, социјална работа и специјална едукација и рехабилитација. Резултатите покажаа дека постои позитивна поврзаност меѓу нивото на емпатија и алтруизам, а негативна поврзаност меѓу нивото на емпатија и асертивност кај студентите. Добиените резултати не можат да се генерализираат за сите професии кои помагаат поради ограниченоста на примерокот, но тие се значајни за согледување на моменталната состојба во однос на испитуваните карактеристики и за градење стратегија за нивно подобрување. Воедно, резултатите претставуваат значаен показател кој ја потврдува идејата за редизајнирање на тековните студиски програми кои би им дале можност на присутните студенти да ги добијат потребните компетенции за обезбедување на нивниот професионален успех.

Georgievska, S., Trajkov, I. (2017), во коавторскиот труд *Quality of life in children without parents placed in foster families*, објавен во *Journal of Social Policy*, pp. 141-187 (2017), наведуваат дека Република Македонија го воспоставува системот на социјална заштита и го овозможува неговото функционирање, преку обезбедување услови и мерки за социјално-заштитни активности. Со промовирање на процесот на деинституционализација, се наметнува идејата за спречување на институционализацијата на децата со умерена и тешка ментална попреченост, како и потребата да се иницираат активности за поддршка на семејствата, вклучително и преземање одговорност за подобрување на квалитетот на животот на децата додека ги чуваат во домашна средина. Згрижувачите кои се согласуваат да се грижат за детето во семејството, треба да пружат љубов, топлина и грижа за неговото здравје, образование, како и да обезбедат стабилност и сигурност. Во рамките на ова истражување беа испитани 47 деца кои добиваат нега надвор од институциите (СОС згрижувачки семејства и други згрижувачки семејства) и 38 деца сместени во институционална грижа (11 Октомври). Резултатите покажаа дека машките деца на возраст од 5 до 12 години во системот на социјална заштита го оценуваат својот квалитет на живот како најнизок, децата и адолесцентите од институциите го оценуваат квалитетот на нивниот живот понизок во споредба со децата и адолесцентите во згрижувачките семејства и општата популација. Исто така, децата и адолесцентите од институциите имаат најниска оценка во емоционалните функции како домен на квалитет на живот, додека децата и адолесцентите од згрижувачките семејства имаат минимален квалитет на живот во делот на физичкото функционирање.

Кандидатката Георгиевска објавила поглавје во книга (2021). *Indicators for identification of victims of trafficking in human beings. In Flight and Migration from Africa to Europe: Contributions of Psychology and Social Work*, Verlag Barbara Budrich, Germany. Во поглавјето: *Indicators for identification of victims of trafficking in human beings*, објавено во Книгата *In Flight and Migration from Africa to Europe: Contributions of Psychology and Social Work*, Verlag Barbara Budrich, Germany, говори за феноменот на трговијата со луѓе како за сериозен и сложен меѓународен проблем; трет по димензија

криминален бизнис по трговијата со дрога и оружје и еден од зголемените облици на организиран криминал на глобално ниво, кој е присутен во земјите со лоши економски услови, дури и во развиените земји. Од овој проблем особено се погодени земјите од Југоисточна Европа, кои долги години се во транзициски период. Северна Македонија, за разлика од другите земји од регионот, претходниот период беше земја на транзит и дестинација на жртви, странски државнајни кои се тргуваа, пред сè, за сексуална експлоатација. Овој проблем е успешно третиран од Владата на Република Северна Македонија. Декларирајќи се како земја на транзит дестинација, во Северна Македонија е занемарена можноста за појава на други проблеми во областа на трговијата со луѓе, односно проблемот со внатрешната трговија со жени и деца, нејзината поврзаност со транснационалната трговија со луѓе, како и трговијата со луѓе со други социјални проблеми како што се: проституција, илегална работа, питачење, бездомништво итн. Република Северна Македонија како исклучително сиромашна земја (со околу 39% невработени од кои мнозинството се млади луѓе, бројни деца питачи и бездомници) ги има сите предуслови за појава на внатрешна трговија со луѓе. Група со најголем ризик се: малолетниците, младите од установите за деца без родители или родителска грижа, децата и младите од ромска националност, децата на улица и младите од руралните средини.

Кандидатката е коавтор на објавено поглавје во книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија, Langher, V., **Arnaudova Gergievska, S.** and Ajdinski, G. (2019). Chapter 4. The Others: Social Distance between Macedonian and Albanian Students In *Migration and Refugees: Global Patterns and Local Contexts*, Nova Publisher, New York. Во четвртото поглавје - Chapter 4. The Others: Social Distance between Macedonian and Albanian Students In *Migration and Refugees* објавено во *Книгата Global Patterns and Local Contexts*, Nova Publisher, New York ја елаборираат етничка дистанца како социјална дистанца помеѓу различните етнички групи. Таа влијае на прифаќање/отфрлање на припадниците на различни етнички групи во личните и општествените односи. Тоа влијае на меѓугрупните ставови, подготвеноста за поврзување со различни етнички групи и општото општествено однесување. Ова поглавје дискутира за истражување во врска со социјалната дистанца за учениците од северномакедонско и албанско етничко потекло. Студијата е спроведена на погодни примероци на ученици од средните училишта и универзитетите. Резултатите се однесуваат на утврдување на автостереотипи и хетеростереотипи, нагласувајќи го постоењето на социјална дистанца помеѓу двете групи. Резултатите ја истакнуваат локалната култура во Република Северна Македонија, нејзиното влијание врз квалитетот на социјалните односи меѓу двете групи и нејзиниот можен негативен ефект врз општествениот развој на земјата.

Кандидатката земала учество во бројни научноистражувачки конференции. Од проектната активност на кандидатката, како позначајни ќе ги истакнеме нејзините улоги во следниве проекти од кои повеќето имаат меѓународен карактер:

- координатор, „Од нас зависи“, Американска стопанска комора, 2019;
- координатор, „Менторирање и обука на лица со попреченост за вработување во услужна дејност“, Град Скопје, 2019;
- координатор, „Психосоцијална поддршка на лица со попреченост во време на ковид“, „Хелветас“, 2019 – 2020.

Согласно со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник, бр. 411, 5.XI 2018 година), кандидатката д-р Софија Георгиевска од научноистражувачката дејност оствари вкупно **163,4** поени и со тоа повеќекратно го надмина минималниот број поени (**20**) што треба да ги оствари за да биде избрана во звањето доцент.

Стручно-апликативна дејност

Во стручно-апликативната активност на д-р Софија Георгиевска може да се издвојат неколку активности, а особено е значајно што кандидатката реализирала многубројни експертски активности, од кои ги издвојуваме интензивните активности како едукатор во рамки на голем број проекти.

Изготвила две монографии: **Јакнење на капацитетите на деца во превенција од насилство**, Меѓаши (2021) и **Анализа на наодите од истражувањето за состојбата со правата на децата во Македонија**, Прва детска амбасада во светот „Меѓаши“ – Република Македонија (2020).

Кандидатката Георгиевска реализирала бројни експертски активности кои се однесуваат на: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија во повеќе проекти, и тоа:

- Team leader, regional Project on Social Right for vulnerable groups, GIZ, 2019;
- Consultant, "Strengthening regional dialogue and cooperation on migration", GIZ, MARRI, Albania, 2019;
- Consultant, From Disability to Food Ability, We effect, NFF, Faculty of Philosophy, May 2019 -21;
- експерт, Проценка на потребите во планскиот регион – Скопје, Детско село, 2020;
- надворешен консултант, „Хелветас“, „Образование за вработување“, Скопје, 2020 - 2021;
- Technical assistance to conduct a situational country analysis of the rights of persons with disabilities in North Macedonia – Researcher, UNICEF, 2021
- Local Individual Consultant for SDG appraisal tool, UNHCR, 2021
- LOCAL CONSULTANT TO UNDERTAKE STUDY ON “IMPACT OF SOCIAL BENEFITS TOWARDS LABOUR ACTIVATION OF VULNERABLE CATEGORIES”, UNDP, 2021
- надворешен консултант за психолошко тестирање и профилирање, Thrivity, 2021
- експерт за изработка на почетна студија за младински трендови, Коалиција „Сера“, 2021;
- Employment mentor to provide employment information, advisory and mentoring services to unemployed Roma and other persons at risk of social exclusion, UNDP, 2021;
- Thematic Consultants on the development of strategies and Roma sensitive, participatory and community-based disaster risk reduction (DRR) mechanisms for post- COVID-19 recovery, and to mitigate the risk of, and overcome, natural disasters and environmental hazards, ROMACTED, 2021-2024, Council of Europe.

Својата стручност д-р Георгиевска ја докажала и преку учество во реализацијата на интензивни тренинзи за социјалните права, еднакви образовни можности за децата Роми и комуникациски вештини.

Освен ангажирањето во потесното стручно подрајче во кое се имплементирани теоретските сознанија, д-р Софија Георгиевска реализирала и други професионални и општествени дејности (од поширок интерес), со кои придонесе за афирмирање на социјалната работа и социјалната политика во земјата и во странство.

Кандидатката е вклучена во активностите на невладиниот сектор како член на бордот на Здружението за поддршка и помош на деца и семејства под ризик – „За среќно детство“.

Согласно со член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник, бр. 411, 5.XI 2018 година), кандидатката д-р Софија Георгиевска повеќекратно го надмина минималниот број поени (5) што треба да ги оствари за да биде избрана во звањето редовен професор остварувајќи 43,5 поени.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Членовите на Рецензентската комисија констатираат дека кандидатката д-р Софија Георгиевска, вонреден професор на Институтот за социјална работа и социјална политика, постигнала значајни резултати во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност. Исто така, констатираат дека се работи за личност која е во постојан научноистражувачки подем, за што потврда се бројните домашни и меѓународни ангажмани во кои кандидатката на мошне успешен начин ги поврзува теоретските и апликативните знаења и дава личен придонес во градењето на системите и политиките од нејзините стручни области. Докажана е како автор на трудови, преку кои најдиректно ја демонстрира својата научна и стручна компетентност од тие области. Активно е ангажирана во апликативната дејност преку која ја демонстрира применливоста на научните сознанија во практиката и ја популаризира социјалната работа како наука.

Кандидатката Георгиевска ги исполнува сите општи и посебни услови предвидени со Законот за високото образование (Сл. весник на РМ, бр. 82, 8. V 2018 година) и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник, бр. 411, 5.XI 2018 година), за избор на наставник во сите наставно-научни звања. Д-р Софија Георгиевска, постигнувајќи вкупно **352,54** поени, повеќекратно го надмина пропишаниот минимален број поени по сите основи што треба да ги оствари за да биде избрана во звањето редовен професор.

Врз основа на изнесеното, како членови на Рецензентската комисија, имаме чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, кандидатката д-р Софија Георгиевска, да ја избере во звањето *редовен професор* по научните области: социјална работа (во здравство, образование, социјална заштита и друго), методика на социјална работа (поединец, група и локална заедница) и методологија и статистика на социјални истражувања.

Рецензентска комисија
**Проф. д-р Сунчица
Димитријоска, с.р.
Проф. д-р Иван Трајков, с.р.
Проф. д-р Владимир Хедрих, с.р.**

Скопје, 28.10.2021 година

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Софија Митко Георгиевска

Институција: Филозофски факултет, Институт за социјална работа и социјална политика

Научна област: социјална работа (во здравство, образование, социјална заштита и др.) со шифра 51203, методика на социјална работа (поединец, група, локална заедница) со шифра 51205 и друго (Методологија и Статистика на социјални истражувања) со шифра 51206

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,82 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,87 Просечниот успех изнесува 9,84 за интегрираните студии.	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: социјална работа и социјална политика; поле: социјална работа и социјална политика; подрачје: општествени науки.	Да
3	Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
3.1.1.	1. Назив на научното списание: International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education/IJCRSEE 2. Назив на електронската база на списанија: Scopus 3. Назив на трудот: Educational policies and practical implications for children with intellectual disability in Republic of Macedonia 4. Датум на објава: декември, 2017	
3.1.2.	1. Назив на научното списание: Balcan Social Science Review 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Назив на трудот: Legal vs factual social protection status of persons with intellectual disabilities in Republic of Macedonia 4. Датум на објава: декември, 2017	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
3.2.1	1. Назив на научното списание: Ревизија за социјална политика 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови – 20; Србија (2); Велика Британија (2); Германија (4); Словенија (2); Хрватска (3); Шведска (1); Турција (1); Албанија (1); Босна и Херцеговина (1); Романија (1); Италија(1); Црна Гора (1); 3. Назив на трудот: Квалитет на живот кај деца без родители и родителска грижа во згрижувачки семејства 4. Датум на објава: јули 2017	
3.2.2.	1. Назив на научното списание: European Journal of Social Sciences 2. Меѓународен уредувачки одбор 33 вкупен број членови, од кои: Полска 3, Јужна Африка, Индонезија Азарбеџан, Велика Британија 2, Тајланд 2, Бразил 2, Латвија, Канада, Алжир 2, Русија, Северна Македонија, Грција 2, Малезија 2, Иран, Колумбија, Украина, САД, Виетнам, Египет, Ирак, Романија, Албанија, Косово, Италија. 3. Наслов на трудот: Social Skills for Students in Helping Profession Working with Groups Under Risk 4. Година на објава: 2020	
3.2.3	1. Назив на научното списание: European Journal of Marketing and Economics 2. Меѓународен уредувачки одбор со 48 вкупен број членови, од кои: Романија, Грција 2, Италија 2, Шпанија 2, Турција 3, Азербејџан, Грузија 7, Молдавија, Русија, Финска, Албанија 2, Мексико, Индија 2, Чиле, Литванија 3, Бугарија 2, Индонезија, Малезија 2, Колумбија, Мароко, Португалија 2, Полска 3, Египет, Велика Британија, Шри Ланка, Босна и Херцеговина, Мароко, Нигерија, Обединетите Арапски Емирати 3. Наслов на трудот: Financing of Social Services for Children in Macedonia 4. Година на објава: 2018	
3.2.4	1. Назив на научното списание: Годишен зборник на Филозофски факултет 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови – 11; Србија (2); Велика Британија (1); Ирска (1); Полска (2); Македонија (1); Германија (2); Бугарија (1); Хрватска (1). 3. Назив на трудот: Системска семејна терапија во работа со корисници на наркотични средства 4. Датум на објава: декември 2020	
3.2.5.	1. Назив на научното списание: Годишен зборник на Филозофски факултет	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови – 11; Србија (2); Велика Британија (1); Ирска (1); Полска (2); Македонија (1); Германија (2); Бугарија (1); Хрватска (1). 3. Назив на трудот: Систематски семеен пристап во работа со лица со нарушување во исхраната 4. Датум на објава: декември 2019	
3.2.6	1. Назив на научното списание: Годишен зборник на Филозофски факултет 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови – 11; Србија (2); Велика Британија (1); Ирска (1); Полска (2); Македонија (1); Германија (2); Бугарија (1); Хрватска (1). 3. Назив на трудот: Професионално согорување, извори на стрес и животни задоволство кај воспитно образовниот кадар во средното образование во Република Македонија 4. Датум на објава: декември 2018	
3.2.7.	1. Назив на научното списание: Годишен зборник на Филозофски факултет 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови – 11; Србија (2); Велика Британија (1); Ирска (1); Полска (2); Македонија (1); Германија (2); Бугарија (1); Хрватска (1). 3. Назив на трудот: Интерперсонална комуникација и мотив за помагање кај помагателни професии 4. Датум на објава: декември 2017	
3.2.8.	1. Назив на научното списание: Ревиија за социјална политика 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови – 20; Србија (2); Велика Британија (2); Германија (4); Словенија (2); Хрватска (3); Шведска (1); Турција (1); Албанија (1); Босна и Херцеговина (1); Романија (1); Италија(1); Црна Гора (1); 3. Назив на трудот: Поврзаност помеѓу работната ангажираност и квалитетот на живот на корисниците на станбемите единици за живеење со поддршка 4. Датум на објава: 2019	
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	ДА
3.4.1.	1. Наслов на книгата: Migration and Refugees: Global Patterns and Local Contexts 2. Назив на членката Соединети Американски Држави 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Нова Паблишер, 2019, Нујорк	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.4.2.	1. Наслов на книгата: <i>Flight and Migration from Africa to Europe: Contributions of Psychology and Social Work</i> 2. Назив на членката Германија 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Verlag Barbara Budrich, 2021, Леверкузен, Германија	
3-5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	ДА
3.5.1.	1. Назив на зборникот: Зборник на трудови Improving the quality of life of children and youth 2. Назив на меѓународниот собир: IX International scientific conference, Improving the quality of life of children and youth 3. Имиња на земјите: Македонија, Србија, Бугарија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Унгарија, Словенија, Јужна Африка, Турција. 4. Назив на трудот: <i>Quality of life among private and public sector employees</i> 5. Датум на објава: јуни 2018	
3.5.2.	1. Назив на зборникот: Тематски зборник: Унапредување на квалитетот на живот на децата и младите 2. Назив на меѓународниот собир: IX меѓународна конференција „Унапредување на квалитетот на живот на децата и младите“ 3. Имиња на земјите: БиХ, Македонија, Унгарија, Словенија, Турција, Србија, Хрватска, Црна Гора 4. Назив на трудот: <i>Parental satisfaction of children with moderate and severe intellectual disability treated in daycare centers</i> 5. Датум на објава: јуни 2018	
3.5.3	1. Назив на зборникот: Тематски зборник: Меѓународен дијалог Исток - Запад 2. Назив на меѓународниот собир: VIII меѓународна конференција, Меѓународен славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“ 3. Имиња на земјите: БиХ, Македонија, Србија, Бугарија, Русија. 4. Назив на трудот: <i>Перформансата на вработените – алатка за категоризирање на вработени</i> 5. Датум на објава: април 2017	
3.5.4	1. Назив на зборникот: Тематски зборник: Меѓународен дијалог Исток - Запад 2. Назив на меѓународниот собир: VIII Меѓународна конференција Меѓународен Славјански Универзитет Гаврило Романович Державин 3. Имиња на земјите: БиХ, Македонија, Србија, Бугарија, Русија. 4. Назив на трудот: <i>Менаџирање на таленти</i> 5. Датум на објава: април 2017	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1.Назив на зборникот: Зборник на трудови „Трансформација кон одржливо и флексибилно општество за лицата со инвалидност“.</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: 25 години студии по дефектологија – 5. Меѓународна конференција „Трансформација кон одржливо и флексибилно општество за лицата со инвалидност“.</p> <p>3.Имиња на земјите: Македонија, Италија, Израел, Србија, Бугарија, Хрватска, Босна и Херцеговина.</p> <p>4.Назив на трудот: Quality of life of persons with disabilities</p> <p>5.Датум на објава: септември 2018</p>	
3.5.5.	<p>1.Назив на зборникот: Тематски зборник: Науката и општеството: Придонес во хуманистичките и општествените науки</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: Меѓународна конференција – 100 години Филозофски факултет</p> <p>3.Имиња на земјите: Австрија, Велика Бријатнија, Италија, Португалија, Русија, Турција, Бугарија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Македонија</p> <p>4.Назив на трудот: Social Work Perception, Empathy and Systematization in Children with Autistic Disorder Spectrum</p> <p>5.Датум на објава: 2021</p>	
3.5.6.	<p>1.Назив на зборникот: Тематски зборник: Науката и општеството:Придонес во хуманистичките и општествените науки</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: Меѓународна конференција – 100 години Филозофски факултет</p> <p>3.Имиња на земјите: Австрија, Велика Бријатнија, Италија, Португалија, Русија, Турција, Бугарија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Македонија</p> <p>4.Назив на трудот: Focus On Ability: Changing Agricultural Attitudes in People With Disabilities</p> <p>5.Датум на објава: 2021</p>	
3.5.7.	<p>1.Назив на зборникот: Тематски зборник: Науката и општеството:Придонес во хуманистичките и општествените науки</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: Меѓународна конференција – 100 години Филозофски факултет</p> <p>3.Имиња на земјите: Австрија, Велика Бријатнија, Италија, Португалија, Русија, Турција, Бугарија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Македонија</p> <p>4.Назив на трудот: Social and Entrepreneurial Aspects of Mission Driven Organization, the Case of Food Farming by People with Disabilities in North Macedonia</p> <p>5.Датум на објава: 2021</p>	
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: <i>Позитивна дисциплина и позитивно родителство</i> 2. Место и година на објава: Скопје, 2017	
	1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: <i>Towards protection and promotion of children's rights: Policies and tools to promote basic rights of children's safety, security and protection in the school environment</i> 2. Место и година на објава: Скопје, 2019	
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: број 1143, 31 март 2017 година	Да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

Рецензентска комисија

Проф. д-р Сунчица Димитријоска, претседател, с.р.

Проф. д-р Иван Трајков, член, с.р.

Проф. д-р Владимир Хедрих, член, с.р.

Скопје, 28.10.2021 година

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат:
Софија Митко Георгиевска

Институција: Филозофски факултет, Институт за социјална работа и социјална политика

Научна област: социјална работа (во здравство, образование, социјална заштита и др.) со шифра 51203, методики на социјална работа (поединец, група, локална заедница) со шифра 51205 и друго (Методологија и Статистика на социјални истражувања) со шифра 51206

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1.	Одржување на настава од прв циклус студии	
	Вештини и техники во социјална работа, летен семестар 2016/17 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Методологија на социјални истражувања со статистика, летен семестар 2016/17 (2+2) Предавања 1.2 Вежби 0.9	2.1
	Социјална работа со деца и млади во ризик, летен семестар 2016/17 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Методологија и статистика во социјална работа, зимски семестар 2017/18 (4+2/2) Предавања 2.4 Вежби 1.8	4.2
	Квалитативни и квантитативни истражувања во социјална работа, зимски семестар 2017/18 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Семејството и генерациската солидарност, зимски семестар 2017/18 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Вештини и техники во социјална работа, летен семестар 2017/18 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Методологија на социјални истражувања со статистика, летен семестар 2017/18 (2+2) Предавања 1.2 Вежби 0.9	2.1
	Социјална работа со деца и млади во ризик, летен семестар. 2017/18 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0

	Методологија и статистика во социјална работа, зимски семестар 2018/19 (4+2/2) Предавања 2.4 Вежби 1.8	4.2
	Квалитативни и квантитативни истражувања во социјална работа, зимски семестар 2018/19 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Семејството и генерациската солидарност, зимски семестар 2018/19 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Креативни техники, зимски семестар 2018/19 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Вештини и техники во социјална работа, летен семестар 2018/19 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Методологија на социјални истражувања со статистика, летен семестар 2018/19 (2+2) Предавања 1.2 Вежби 0.9	2.1
	Дизајнирање на операционалните истражувања, летен семестар 2018/19 (4+2/2) Предавања 2.4 Вежби 1.8	4.2
	Социјална работа со деца и млади во ризик, летен семестар 2018/19 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Креативни техники, летен семестар 2018/19 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Квалитативни и квантитативни истражувања во социјална работа, зимски семестар 2019/20 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Семејството и генерациската солидарност, зимски семестар 2019/20 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Креативни техники, зимски семестар 2019/20 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Статистика, зимски семестар 2019/20 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Методологија на социјални истражувања, летен семестар 2019/20 (2+2) Предавања 1.2 Вежби 0.9	2.1
	Дизајнирање на операционалните истражувања, летен семестар 2019/20 (4+2/2) Предавања 2.4	4.2

	Вежби 1.8	
	Социјална работа со деца и млади во ризик, летен семестар 2018/19 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Креативни техники, летен семестар 2019/20 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Семејството и генерациската солидарност, зимски семестар 2020/21 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Креативни техники, зимски семестар 2020/21 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Статистика, зимски семестар 2020/21 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
	Советување и коучинг, зимски семестар 2020/21 (2+2/2) Предавања 1.2 Вежби 1.8	3.0
2	Одржување на настава од втор циклус студии	
	Истражувачки и практични методи и техники во социјалната работа, 2016/17, 15 часа консултации	0.75
	Истражувачки и практични методи и техники во социјалната работа, 2017/18, 10 часа консултации	0.50
	Креативни техники во социјална работа, 2017/2018, 5 часа консултации	0.25
	Креативни техники во социјална работа, 2018/2019, 5 часа консултации	0.25
	Менаџирање со граѓански здруженија, 2016/2017, 10 часа консултации	0.50
	Менаџирање со граѓански здруженија, 2017/2018, 5 часа консултации	0.25
	Професионерен стрес и ментално здравје кај помагателни професии, 2016/17 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Социјална работа со деца и млади во ризик, 2016/17 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Менаџмент во социјална работа, 2016/17 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Професионерен стрес и ментално здравје кај помагателни професии, 2017/18 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Социјална работа со деца и млади во ризик, 2017/18 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Менаџмент во социјална работа, 2017/18 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Професионерен стрес и ментално здравје кај помагателни професии, 2018/19 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Социјална работа со деца и млади во ризик, 2018/19 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Менаџмент во социјална работа, 2018/19 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50

	Професионален стрес и ментално здравје кај помагателни професии, 2019/20 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Социјална работа со деца и млади во ризик, 2019/20 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Менаџмент во социјална работа, 2019/20 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Професионален стрес и ментално здравје кај помагателни професии, 2020/21 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Социјална работа со деца и млади во ризик, 2020/21 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
	Менаџмент во социјална работа, 2020/21 (Филозофски факултет – Ниш)	0.50
3.	Од трет циклус студии	
	Методологија на научноистражувачката работа со примена и примери во подрачјето на општествените науки	0.24
4.	Подготовка на нов предмет	2.0
	Советување и коучинг	1.0
	Креативни техники	1.0
5.	Консултации со студенти во период од 2016/2017 до 2020/2021 (1000*0,002)	2.0
6.	Ментор на дипломска работа (30*0,2)	6.0
7.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд (0,7 *2)	1.4
8.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд (10*0,3)	3.0
9.	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа (0,2 *1)	0.2
10.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (76*0,1)	7.6
11.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник	
	Социјална работа со деца и млади (во печат). Скопје: Филозофски факултет	8.0
12.	Интерна скрипта од предавања	
	Методологија на социјални истражувања со статистика	4.0
	Креативни техники	4.0
	Советување и коучинг	4.0
	Вкупно	145.64

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на магистерски труд	
	Драгана Гелева Рејда Елезоска Ајсу Јахја Катерина Ујуновска Ирена Атанасовска Николов Нергис Муча Авди Назиф Миљана Гуровић Бранка Јовановић	28

	Неда Светозаревић Драгана Гавриловић Светлана Цакић Радослава Здравковић Љубинка Тошић (14*2)	
2.	Раководител на национален научен проект	
	Координатор, „Од нас зависи“, Американска стопанска комора, 2019	6
	Координатор, „Менторирање и обука на лица со попреченост за вработување во услужна дејност“, Град Скопје, 2019	6
	Координатор, „Психосоцијална поддршка на лица со попреченост во време на ковид“, „Хелветас“, 2019-2020	6
3.	Монографија	
	Станојковска-Трајковска, Н., Георгиевска, С., Каровска Ристовска, А., Каровска-Андоновска, Б., Рашиќ-Цаневска О. (2017). <i>Анализа на состојбата на лицата со интелектуална попреченост и комбинирани пречки во Република Македонија</i> . Скопје: Хелсиншки комитет за човекови права на Република Македонија. ISBN: 978-608-4790-18-1	4.8
	Фрицханд, А., Георгиевска, С. (2017). <i>Позитивна дисциплина и позитивно родителство</i> , Скопје	7.1
	Georgievska, S. (2019) A. <i>Towards protection and promotion of children's rights: Policies and tools to promote basic rights of children's safety, security and protection in the school environment</i> . Skopje	8
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал “Математика” или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
	Karovska Ristovska, A., Karovska-Andonovska, B., Stanojkovska-Trajkovska, N., Georgievska, S. (2017). Educational policies and practical implications for children with intellectual disability in Republic of Macedonia. <i>International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education/IJCRSEE vol. 5, number 2, pp.27-40</i>	3
	Karovska-Andonovska, B., Karovska Ristovska, A., Stanojkovska-Trajkovska, N., Georgievska, S. (2017). Legal vs. factual social protection status of persons with	3

	intellectual disabilities in Republic of Macedonia. <i>Balkan Social Science Review Vol. 10</i> . December 2017, 41-61	
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
	Georgievska, S., Trbojevikj, S., Stanojkovska-Trajkovska, N. (2019) Social skills in helping profession working with groups under risk. <i>European Journal of Social Sciences January - April 2020 Volume 3, -Issue 1</i> pp. 68-73	4
	Bogoevska, N., Trbojevik, S., Georgievska S. (2018). Financing of Social Services for Children in Macedonia, <i>European Journal of Marketing and Economics: Rottenburg, European Center for Science Education and Research, Vol.1 Issue 3, pp., 07-20</i>	4
	Georgievska, S., Trajkov, I. (2017). Quality of life in children without parents placed in foster families. <i>Faculty of Philosophy Journal of social policy</i> , pp. 141-187	4.5
	Георгиевска, С. (2020). Системска семејна терапија во работа со корисници на наркотични средства, <i>Годишен зборник на Филозофски факултет</i>	5
	Георгиевска, С. (2019). Систематски семеен пристап во работа со лица со нарушување во исхраната. <i>Годишен зборник на Филозофски факултет</i>	5
	Георгиевска, С. (2018). Професионално согорување, извори на стрес и животно задоволство кај воспитно образовниот кадар во средното образование во Република Македонија, <i>Годишен зборник на Филозофски факултет</i>	5
	Георгиевска, С. (2017). Интерперсонална комуникација и мотив за помагање кај помагателни професии, <i>Годишен зборник на Филозофски факултет</i>	5
	Станојковска – Трајковска, Н., Арнаудовска, М., Георгиевска, С. (2019). Поврзаност помеѓу работната ангажираност и квалитетот на живот на корисниците на станмебите единици за живеење со поддршка, <i>Ревуја за социјална политика</i>	4
6.	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
	Langher, V., Arnaudova Gerogievska, S. and Ajdinski, G. (2019). Chapter 4. The Others: Social Distance between Macedonian and Albanian Students In <i>Migration and Refugees: Global Patterns and Local Contexts</i> , Nova Publisher, New York	6
	Georgievska, S. (2021). Indicators for identification of victims of trafficking in human beings. <i>In Flight and Migration from Africa to Europe: Contributions of Psychology and Social Work</i> , Verlag Barbara Budrich, Germany	6

7.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	
	Georgievska, S., Denkova Zafirovska, F. (2018). Parental satisfaction of children with moderate and severe intellectual disability treated in daycare centres. IX International Conference “Quality of life among private and public sector employees“, pp. ????	4.5
	Stanojkovska-Trajkovska, N., Georgievska, S., Petrov, R. (2018). Parental satisfaction of children with moderate and severe intellectual disability treated in daycare centres. IX International Conference “Transformation towards a sustainable and resilient society for persons with disabilities“, pp. 301-313	4
	Денкова Зафирвоска, Ф. Георгиевска, С. (2017) „Перформансата на вработените – алатка за категоризирање на вработени“, VIII меѓународна конференција, Меѓународен славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“	4.5
	Денкова Зафирвоска, Ф. Георгиевска, С. (2017) „Менаџирање на таленти“, VIII меѓународна конференција, Меѓународен славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“	4.5
	Георгиевска, С. Денкова Зафирвоска, Ф. (2018). Quality of life of persons with disabilities. Fifth International Conference “Transformation towards a sustainable and resilient society for persons with disabilities“, pp. 125-135.	4.5
	Georgievska, S., Trajkov, I, Stamenkova Trajkova V. (2021). Social Work Perception, Quality of life of persons with disabilities empathy and Systematization in Children with Autistic Disorder Spectrum. Proceedings of the International Conference on the occasion of the centennial anniversary of the Faculty of Philosophy	4
	Stanojkovska Trajkovska, N., Georgievska, S. Rasic Canevska O., Karovska Ristovska, A. Petrov, R. (2021), Focus On Ability: Changing Agricultural Attitudes in People With Disabilities. Proceedings of the International Conference on the occasion of the centennial anniversary of the Faculty of Philosophy	3
	Kovacevski, D., Stanojkovska Trajkovska, N., Georgievska, S (2021). Social and Entrepreneurial Aspects of Mission Driven Organization, the Case of Food Farming by People with Disabilities in North Macedonia. Proceedings of the International Conference on the occasion of the centennial anniversary of the Faculty of Philosophy	4
8.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
	Пленарно предавање на тема „Effects of cyberbullying and school violence – The Case of North Macedonia“. Oktobarski sustreti u socijalnoj zastiti, Nasilje nad decom, Nis, Srbija, 2019.	2

9.	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет	
	Indicators for Identification of victims of Human trafficking – Sapienza University of Rome, June, 2019	3
10.	Апстракти објавени во зборник на конференција	
	Георгиевска, С., Трбојевиќ, С., Денкова Зафировска, Ф. (2018). Став за сексуалност кај лицата со посебни потреби, Зборник на апстракти, Наука и савремени универзитет 8, НИСУН 8, Филозофски факултет, Ниш.	1
	Denkova Zafirovska, F., Georgievska, S. (2020) Self regulation, motivation and procrastination in employee in private and public sector, 16th International Conference Days of applied psychology 2020	1
	Georgievska, S., Denkova Zafirovska, F., (2020). Emotional intelligence, social preparation and school success in students, 16th International Conference Days of applied psychology 2020	1
	Trbojeviki, S., Georgievska, S., Stanojkovska, T. N. (2019). Christian spiritual perspective in helping professions. In First European Conference of Religious Dialogue and Cooperation: The role of religion in peace and conflict. Faculty of Philosophy in Skopje, UKIM, R. North Macedonia	1
11.	Учество на научен/стручен собир со реферат – усна презентација	
	<i>Social skills in helping profession working with groups under risk</i> , Sapienza University, Rome 26.10. 2019	1
	Вкупно	163,4

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Стручна монографија	
	Јакнење на капацитетите на деца во превенција од насилство, Меѓаши (2021)	8
	АНАЛИЗА НА НАОДИТЕ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО ЗА СОСТОЈБАТА СО ПРАВАТА НА ДЕЦАТА ВО МАКЕДОНИЈА Прва детска амбасада во светот Меѓаши – Република Македонија (2020)	8
2.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
	Technical assistance to conduct a situational country analysis of the rights of persons with disabilities in North Macedonia – Researcher, UNICEF, 2021	1
	Team leader, regional Project on Social Right for vulnerable groups, GIZ, 2019	1
	Local Individual Consultant for SDG appraisal tool, UNHCR, 2021	1
	Consultant, "Strengthening regional dialogue and cooperation on migration", GIZ, MARRI, Albania, 2019	1

	Consultant, From Disability to FoodAbility, We effect, NFF, Faculty of Philosophy, May 2019 -21	1
	LOCAL CONSULTANT TO UNDERTAKE STUDY ON “IMPACT OF SOCIAL BENEFITS TOWARDS LABOUR ACTIVATION OF VULNERABLE CATEGORIES”, UNDP, 2021	1
	Thematic Consultants on the development of strategies and Roma sensitive, participatory and community-based disaster risk reduction (DRR) mechanisms for post- COVID-19 recovery, and to mitigate the risk of, and overcome, natural disasters and environmental hazards, ROMACTED, 2021-2024, Council of Europe	1
	Employment mentor to provide employment information, advisory and mentoring services to unemployed Roma and other persons at risk of social exclusion, UNDP, 2021	1
	Експерт за изработка на почетна студија за младински трендови, Коалиција Сега, 2021	1
	Експерт, Проценка на потребите во планскиот регион - Скопје, Детско село, 2020	1
	Надворешен консултант за психолошко тестирање и профилирање, Thrivity, 2021	1
	Надворешен консултант, „Хелветас“, „Образование за вработување“, Скопје, 2020-21	1
Дејности од поширок интерес		
4.	Студиски престој до три месеци	
	University of Tallinn, Estonia 2020	0.5
5.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	1
	<i>Journal of Social Policy</i> , Филозофски факултет, Скопје (1*1)	
5.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир	4
	<i>DAYS OF APPLIED PSYCHOLOGY</i> 2017-2021 Faculty of Philosophy, Niš (5*1)	
6.	Координатор за Еразмус Мобилност (2017- тековно)	1
7.	Учество во комисији и тела на државни и други органи:	1
	Член на управен одбор на НВО „За среќно детство“	
8.	Член на факултетска комисија	
	Член на Комисија за односи со јавноста	0.5
	Член на Комисија за квалитет во наставата	0.5
9.	Раководител на внатрешна организациона единица	
	Раководител на Центар за човечки ресурси	3
10.	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.)	
	Младинска стратегија на Општина Шуто Оризари (2020 - 2025)	2
	Документ за јавни политики, Директива за жртви во домашното законодавство, 2021	2
	Вкупно	43,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	145,64
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	163,4
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	43,5
Вкупно	352,54

Членови на Комисијата

Проф. д-р Сунчица Димитријоска, претседател, с.р.

Проф. д-р Иван Трајков, член, с.р.

Проф. д-р Владимир Хедрих, член, с.р.

Скопје, 28.10.2021 година

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЗНАЧЕЊЕТО НА ЈАВНИОТ ПРОСТОР ЗА ФУНКЦИОНИРАЊЕТО И РАЗВОЈОТ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА И ЗА НАПРЕДОКОТ НА ЕВРОПСКИТЕ ИНТЕГРАЦИИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р РИНА АЈДАРИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На својата XLII редовна седница одржана на 5.V 2021 година, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Рина Ајдари, пријавена на трет циклус – докторски студии на студиската програма Социологија, на тема: „Значењето на јавниот простор за функционирањето и развојот на Европската Унија и за напредокот на европските интеграции на Република Северна Македонија“. Комисијата за оцена на докторската дисертација е во состав: проф. д-р Билјана Ванковска (претседател), Милева Ѓуровска (ментор), проф. д-р Антоанела Петковска, проф. д-р Весна Димитриевска и проф. д-р Хасан Јашари (членови).

Во врска со првичната верзија на докторската дисертација, членовите на Комисијата се сложија со заедничкиот заклучок дека кандидатката треба да пристапи кон доработка и ревизија на докторската дисертација, а извештајот беше усвоен на 34. редовна седница на Наставно-научниот совет одржана на 9 септември 2021 година. Ревидираната верзија на дисертацијата ни беше доставена на 27 септември 2021 година.

Откако ја прочитавме и оценивме новата верзија на докторската дисертација, како членови на Комисијата за оцена се сложивме околу заедничка оцена, којашто имаме чест да ја поднесеме преку следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Рина Ајдари, пријавена на трет циклус – докторски студии на студиската програма Социологија на тема: „Значењето на јавниот простор за функционирањето и развојот на Европската Унија и за напредокот на европските интеграции на Република Северна Македонија“, претставува обемен труд изложен на 251 страница, вклучувајќи ги апстрактот, воведот и библиографијата.

Докторската дисертација е структурирана од два дела. Првиот дел е теориска елаборација на проблемот, а вториот дел е теориско-емпириско истражување на македонскиот општествен контекст од перспектива на основниот истражувачки проблем. Теориската елаборација од првиот дел е распоредена во четири поглавја (160 страници текст), кои, исто така, се структурирани со повеќе подзаглавија чија цел е постигнување на поголема систематичност во елаборацијата на поимите и другите научни содржини. Вториот дел од дисертацијата претставува операционализација на теориската анализа од претходниот (теорискиот), односно претставува теориско-емпириско истражување на европскиот јавен простор во Република Северна Македонија. И овој дел има развиена структура со 6 поглавја и повеќе подзаглавија, вклучувајќи ги меѓу нив и заклучните согледувања од емпириското истражување и елаборација на основните тези. На крајот се општите заклучоци во однос на вкупните резултати од оваа теориско-истражувачка работа и солидно подредената и изобилна библиографија, која се состои од преку 100-тина странски наслови (монографии, статии, анализи, извештаи и документи), како и помал број домашни публикации.

Содржината по делови на докторската дисертација може да се прикаже на следниот начин:

На самиот почеток, во подолгиот **Вовед**, кандидатката ги изложила главните параметри на своето докторско истражување, односно финалната верзија на истражувачкиот проект со сите нужни параметри. На дваесетина страници, кандидатката ги формулира проблемот и предметот на истражувањето, главните истражувачки прашања, целите и диспозиција на тезата. Всушност, во овој дел се презентира идејниот проект на истражувањето којшто беше усвоен на почетокот на докторските студии. Овој дел не претрпел значајни измени во однос на првата верзија, што е и разбирливо поради фактот дека тој ја претставува дефинираната рамка на целото истражување од моментот на пријавувањето на дисертацијата до последната фаза на изработка.

Првото поглавје од првиот дел се фокусира на природата и карактерот на Европската Унија, односно на нејзината специфична природа како меѓународна организација *suī generis* и политички систем, како и повеќеслоен систем на управување. Давајќи накосо историски и социолошкиот преглед на создавањето и развојот на Европската Унија поголемо внимание е посветно на процесот на трансформирање на економскиот и политички ентитет на европското заедништво во европски јавен простор. Утврдувајќи го елитистичкиот карактер на Унијата, м-р Ајдари се обидува да ги пренесе во анализата дилемите на аналитичарите за демократскиот дефицит на Европската Унија во контекст на нејзините политички структури и процеси. Преку анализите на податоците на европските анкети (Евробарометар 2017) се прикажуваат ставовите на граѓаните за важни прашања од функционирањето на Европската Унија од каде се заклучува дека за европските граѓани од посебно значење е почитувањето на фундаменталните права, демократијата, но и економската и трговската моќ која произлегува од единствениот европски пазар. Во продолжение на поглавјето преку соодветни цитати од научната литература се елаборира тенденцијата на јакнење на моќта на бирократската машинерија на Европската Унија со укажување дека овие текови можат да бидат променети само со продлабочување на соработката и менувањето на границите помеѓу институциите, граѓанското општество, медиумите и вклучување на сите засегнати страни.

Во продолжение таа се зафаќа со еден друг вид дефицит: комуникацискиот, кој е значаен фактор за создавањето и функционирањето на јавната сфера. Овој дел завршува со осврт на значењето и развојот на комуникациската мрежа, како комуникациските политики во рамки на Европската Унија. Во елборација на оваа проблематика се значително користени и податоците од релевантните европски анкети за сондирање во јавното мислење на европските граѓани.

Второто поглавје од првиот дел се фокусира на Европската Унија и на јавниот простор. Во осум подзаглавија, кандидатката се обидува да ги елаборира главните теориски концепти поврзани со предметот на нејзиното истражување. На почетокот, таа се осврнува на дефинирањето и концептуализацијата на јавниот простор во најопшта смисла, главно потпирајќи се на концептот на Јирген Хабермас, за кого јавниот простор претставува арена која им овозможува на граѓаните да комуницираат и да разговараат за заедничките политички и други прашања. Потоа следи обидот за елаборација на поимот *европски јавен простор*, со осврт на неговиот историски развој и облиците во кои се манифестира. Во рамките на ова поглавје е елаборирана дилемата на теоретичарите во однос на прашањето за постоењето на една хомогена европска јавна сфера. Имено, пренесени се мислењата според кои во текот на историјата, а и денес сè уште, постоеле во континуитет различни форми на комуникациски мрежи составени од научници, свештеници, уметници, книги (писмена култура), дипломати и други чинители кои

придонесуваат да се формира и да се развива европската јавна сфера. Во поглед на овие гледишта, кандидатката заклучува: „Европската јавна сфера постоела уште во периодот пред да се измисли политичкиот проект за обединување на европските земји и граѓани, означувајќи (тогаш, но и денес) една транснационална сфера на комуникација на европско ниво, која се фокусира на теми од заеднички интерес“. Според другата група на научници која е скептична во однос на постоењето на една хомогена европската јавна сфера постојат повеќе јавни национални микросфери во Европа кои ѝ носат определен легитимитет на Заедницата. Според тоа, европската јавна сфера се идентификува со опсегот на дејствување на институциите на Европската Унија. Во продолжение на анализата е и обидот да се поврзе развојот на европскиот јавен простор преку формирање на заеднички медиуми, каков што е на пример Euronews, кои во тенденцијата да ги трансформира националните јавни сфери во една европска јавна сфера ја усложнуваат уште повеќе ситуацијата. Со наведувањето на авторите кои заклучуваат дека европскиот јавен простор побрзо ќе се развие преку европеизација на националните јавни сфери, и тоа преку зголемување на обемот на „европските теми“ во нив, кандидатката го комплетира мозаикот од различните сфаќања за европскиот јавен простор. Сепак, и покрај дилемите во врска со дефинирањето на европската јавна сфера, кандидатката наведува дека станува збор за категорија преку која може да се дообјасни и интерпретира целокупниот процес на европеизација и евроинтеграцијата. Во наредното подзаглавие се разгледува систематизацијата и пресистематизацијата на сложените односи меѓу солидарноста и конкурентноста, односно помеѓу двете тенденции кои се судираат во рамки на поширокиот европски простор. Поголемо внимание се посветува на односот меѓу европскиот идентитет и европскиот јавен простор. Во трудот се проблематизирани повеќе прашања поврзани со европскиот идентитет и бариерите за негова широка експанзија кои се од јазична, културолошка, но и од идеолошка природа. Концептот „Богатството на Европа е во различностите“ постојано се преиспитува, особено во време на поголеми кризи на Европската Унија кои зачестија во последните десет години. Со оглед на големите дилеми во однос на европскиот идентитет, кандидатката го поставува прашањето: „Дали може еден недоволно формиран и обликуван европски идентитет (на територијата на ЕУ, но и надвор во земјите кандидати и претенденти за членство) да придонесува во оформувањето и функционалноста на една унифицирана европска јавна сфера“. По ова следат анализите за сложеноста во која се практикува демократијата во Европската Унија, постојните несогласувања меѓу државите членки, како и неконзистентноста на државите во однос на заедничката надворешна политика. На местото каде што треба да се даде заклучок во однос на европската јавна сфера, кандидатката истакнува: „Исклучително е значајно да се направи проценка за степенот на постоење на *европската јавност* во смисла на една јавност која е свесна за несогласувањата и внатрешните судири и која избира да ги решава на граѓански начин. Ако навистина постои и функционира оваа колективна свест, може да се каже дека веќе е помината првата фаза кон вистинската европска унифицирана јавна сфера.“

Третото поглавје од првиот дел отвора специфичен аспект на европската јавна сфера: комуникацијата и нејзиното значење за создавање на политичката заедница како таква со посебен осврт на медиумите и нивната улога во формирањето и функционирањето на европскиот јавен простор. Во овој дел со десет подзаглавја, кандидатката се задлабочува во прашањата за стратегиите за креирање на европска јавна сфера од страна на Европската комисија, институционализацијата на комуникацијата на ЕУ (поточно, институционалната комуникација), улогата на комуникациските политики во обликувањето на европската јавна сфера, како и содржина на анализа на клучните документи на Европската комуникациска политика. Во истото поглавје значително

внимание е посветено и на медиумите во обликувањето на европскиот јавен простор. Имено, почнувајќи од разгледување на медиумите во демократските општества и факторите кои влијаат врз известувањето во медиумите, таа преминува поконкретно кон односот на европската интеграција, масовните медиуми и европскиот јавен простор. Во продолжение, анализата се свртува кон европските медиумски политики, како и градењето заеднички европски идентитет преку, и со медиумите. Во двете последни подзаглавја фокусот се свртува кон состојбата со медиумите и известувањето во врска со ЕУ и прашањата на европската интеграција во земјите кандидатки за членство кои доаѓаат од Западниот Балкан, како и проблемите со кои се соочува медиумскиот сектор во нив. Во последното заглавје од овој дел, кандидатката се зафаќа со анализа на тоа како медиумите информираат за кризата/кризите со кои се соочува Европската Унија.

Четвртото поглавје од првиот дел на докторската дисертација е елаборација на улогата и значењето на граѓанското општество во развојот и функционирањето на европскиот јавен простор. Анализата на овој дел започнува со елаборација на сфаќањето на Хабермас за значењето на клучните функции на граѓанското општество (информирање, консултација, дијалог, партнерство) дефинирајќи го како исклучително значајна инстанција во поврзувањето на институциите и граѓаните, односно еден вид посредувачки простор помеѓу политичкиот систем, од една страна, и животот на граѓаните, од друга страна. Анализата на европското граѓанско општество се дивжи во една општа рамка, слично како и во претходниот дел на дисертацијата. Избирајќи меѓу мноштвото на гледишта за оваа проблематика се констатира дека: „граѓанското општество е политички проект, синоним за „организирано граѓанско општество“, поради тоа што тоа е основано и „диригирано“ од страна на матичните европски институции станувајќи значаен дел од институционалната структура на Европската Унија“. Последните две заглавија се однесуваат на територијалните аспекти на интеграцијата и нејзиниот импакт врз европската јавна сфера, како и на кризите и внатрешните расцепи кои имаат влијание врз иднината на европската јавна сфера.

Вториот дел од докторската дисертација на м-р Ајдари претставува анализа на евроинтеграцискиот процес на Република Северна Македонија и предизвиците со кои се соочувала и се соочува земјата на својот пат кон целосна интеграција во Унијата. Овој дел, кој зафаќа 90 страници текст и е структуриран во шест поглавја, уредени со повеќе подзаглавија, е новододаден во новата верзија – издвоен од претходната содржина што ја оценуваше Комисијата. На овој начин, се прави обид за многу повидливо прикажување на структурата и на методолошкиот пристап употребен во докторското истражување.

Во првото поглавје од вториот дел, образложени се специфичностите на евроинтеграцискиот процес на Република Северна Македонија каде на општ начин се наведени клучниот периоди од процесот. На самиот почеток на анализата се истакнува методологијата на пристапување на државите од Централна и Источна Европа која значително се разликува од пристапувањето на државите од Западна Европа поради претходните авторитарни режими, отсуството на пазарна економија и отсуство на механизмите за функционирање на либералната демократија. Во продолжение кандидатката се обидува да ги елборира причините за дологвременскиот кандидатски статус на РС Македонија и континуираното одложување на преговарачкиот процес за членство. Преку анализите на реномирани автори кои го истражуваат регионот на Западен Балкан се носи заклучокот дека вината за долготраењето на евроинтеграцискиот процес не треба да се бара само во внатрешната нефункционалност

на политичкиот систем и другите потсистеми (економскиот, образовниот, безбедносниот и други), туку дел од вината се наоѓа во самата стратегија и начинот на кој ЕУ притиска врз реформите и комуницира со политичките лидери. Во продолжение на поглавјето се анализира правецот на европската интеграција по Пржинскиот и Преспанскиот договор, кои додаваат една нова димензија на политичкиот и јавниот простор во државата со што се усложнуваат внатрешнополитичките односи со значително зголемена моќ на политичките партии. Во контекст на заклучоците, м-р Ајдири го наведува следното прашање: Дали политиката на условување на ЕУ е политика која ги исполнува целите за побрзо напредување во евроинтеграцискиот процес? Одговорот на прашањето е поткрепено со научните анализи направени за регионот, но и преку анализата на извештаите на Европската комисија за напредокот на РС Македонија.

Второто поглавје од вториот дел е посветено на елборација на методологијата користена во истражувачките активности за целите на оваа докторска дисертација. На самиот почеток истакнато е дека станува збор за проблем кој е сложен и непристапен за емпириско истражување. Со тоа на некој начин се оправдува доминацијата на теорискиот пристап во докторската дисертација за сметка на емпирискиот материјал кој главно е приспособан со примена на квалитативно истражување преку техниката длабинско нестандардизирано интервју со 20 релевантни чинители сега, или претходно активни на општествено-политичката сцена. Исто така, се забележува примена на секундарни извори на податоци, скромни статистички показатели и одбрани податоци од европските анкети. Секундарните податоци се засноваат на прегледот на литературата и разни бази на податоци во врска со тоа дали постои европско јавно мислење во ЕУ и во земјите кандидати/претенденти за кандидати, а со тоа и една европска јавна сфера. Собирањето на податоците е реализирано со комбиниран пристап, односно делумно електронски (со онлајн комуникација) и делумно со физички средби во период од осум седмици. Таа смета дека добиените резултати се релевантни затоа што лицата за интервјуирање биле соодветно таргетирани, односно селектирани поради нивното искуство кое е клучно за проблемот и/или научната дилема која се истражува.

Третото поглавје од вториот дел се однесува на елаборација на европскиот јавен простор во Република Северна Македонија. Во суштина, методолошкиот пристап на елборација ги следи истражувачките прашања поставени во идејниот концепт (елборат) за изработка на докторската дисертација, методологија која била наметната уште во фазата на собирање на емпириски материјал. Направен е обид да се дојде до ставови, мислења и искуства на испитаниците за поврзаноста меѓу европскиот јавен простор и евроинтеграцискиот процес. Значајна помош во заклучувањето, меѓутоа, доаѓа од терискиот дел поради општите пристапи на интервјуерите чии ставови се наведени изворно во овој дел од трудот. На крајот од ова поглавје, м-р Ајдари заклучува дека објективно гледано, Европската Унија не може да создаде стабилна и функционална јавна сфера, без посилен импулс за интензивирање на флуksот на комуникацијата на нејзината територија, а паралелно со ова следи аргументацијата дека и јавниот простор во РС Македонија е конфузен, расцепкан, често противречен, во кој и/или низ кој циркулираат противречни информации со голема доза на политички набој што не остава впечаток дека може да се направи една претстава и да се креира поим за европски јавен простор во РС Македонија (барем таков каков што е во ЕУ). Во продолжение на поглавјето се дава преглед на ставовите на испитаниците во однос на улогата на Владата и значењето на политичката волја во креирањето на европскиот јавен простор, а со тоа и во силата на евроинтеграцискиот процес.

Четвртото поглавје од вториот дел е анализа на медиумите и нивната улога во креирањето на европскиот јавен простор во РС Македонија, кое е уредено во три подзаглавија. Најпрво се пристапува кон општ вовед за начинот на кој дејствуваат медиумите во Европската Унија и значењето на содржините кои циркулираат низ националниот европски простор. Користејќи секундарни извори на податоци се анализираат доминантните медиумски дискурси со кои се обликува јавната свест во поглед на евроинтеграциските процеси во РС Македонија, односно сосем релевантни податоци преземени од истражувањата во регионални рамки. Така, во заклучокот се истакнува дека во овој медиумски дискурс доминираат извештаи, осврт на дипломатски посети, разговори, одредени протоколарни вести. Реално недостигаат содржини кои би можеле да пренесуваат, да третираат и да елаборираат различни теми поврзани со образованието, културата, човековите права и слободи, социјалната заштита, заштитата на животната средина и други. На овој начин, Европа и ЕУ (со целата нивна историја и достигнувања) за просечниот граѓанин е недопирлива, недостижна, нејасна, но може да е и проблематична. Во продолжение на поглавјето се анализираат медиумските политики.

Петтото поглавје од вториот дел на докторската дисертација се осврнува на улогата и значењето на граѓанското општество во развојот на европскиот јавен простор во РС Македонија. Повторно на еден општ начин се влегува во посуштинска елаборација на проблемот, при што се заклучува дека Европската Унија со своите програми на поддршка на граѓанските здруженија влијае врз нивното обликување и нивните тематски пристапи и се воочува тенденцијата на институционализација на дејствувањето на граѓанските здруженија, кое пошироко беше елаборирано во теорискиот дел. Во продолжение на поглавјето, претставени се и резултатите од спроведеното интервју во однос на прашањата поврзани со значењето на граѓанскиот сектор, чии заклучоци одат во насока на потврдување на тезата за значајната улога на граѓанските здруженија во формирањето на европскиот јавен простор во РС Македонија.

Шестото, последното поглавје од вториот дел на дисертацијата на м-р Ајдари, претставува дискусија и обид да се аргументираат почетните тези преку добиените информации од емпириското истражување. И во ова поглавје, но и во повеќе наврати претходно, кандидатката упатува на тоа дека во нејзината докторска дисертација секундарните извори на податоци имаат примат, а дека примарните (односно сознанијата до кои дошла со употребата на нестандардизирани интервјуа во пристапот кон испитаници од македонската јавна сфера) се всушност само дополнителни и од второстепено значење за централниот предмет на истражување. Тоа може да се забележи и дискусијата во однос на тезите, но во заклучните согледувања. Следејќи ја структурата и параметрите на идејниот проект (изложен во воведниот дел), кандидатката аргументирани ги изложува сознанијата до кои дошла и со кои ги докажала поставените хипотези, како и одговорите на централните истражувачки прашања кои си ги поставила.

Предмет на истражувањето

Предмет на истражување на оваа докторска дисертација, согласно со идејниот проект, е значењето на јавниот простор за функционирањето и развојот на Европската Унија, како и напредокот на европските интеграции на РС Македонија, особено преку анализа на влијанието на институциите, медиумите и граѓанското општество. Станува збор за исклучително значајно прашање, гледано и само низ призма на современото европско општество, но во случајот овој проблем се поставува и се анализира и низ

призма на македонското општество и неговата јавна сфера и дискурс околу членството во Унијата и, воопшто, европските вредности. Содејството и синергијата помеѓу повеќе нивоа на развој на јавна сфера е она што овој предмет на истражување го чини специфичен и подобен за докторско истражување.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Научните истражувања и литература за јавниот простор (или јавната сфера) и демократијата, особено партиципативната, се во центарот на демократската теорија и политичката социологија, но со појавата на Европската Унија ова станува специфичен предизвик и за теоријата на европските интеграции. Со оглед на релативно поновиот датум на создавање на европскиот јавен простор и предизвиците со кои тој се соочува, постои богата литература која на проблемите им приоѓа низ различни призми. Но, од сосема помал обем се студиите кои би го истражиле содејството на европскиот јавен простор и европската интеграција, а уште помалку содејството со националните јавни сфери на државите кои се аспиранти за полноправно членство, и тоа благодарение на динамичните промени во европскиот политички систем. Како што во теориската анализа и прегледот на литературата заклучила кандидатката, оваа дисертација претставува интердисциплинарно истражување, бидејќи во неговиот фокус е предмет на истражување во кој се вкрстуваат голем број на аспекти и сознанија од повеќе сродни научни дисциплини, како социологијата, европските студии и теориите на европски интеграции, политичките науки и комуникациските науки. Оттука, оваа дисертација има за цел отворање на нови можности за промислување на меѓусебните односи и содејство помеѓу јавната сфера, граѓанството, европскиот идентитет, комуникацискиот простор и медиумите итн. На овој план, оваа докторска дисертација се надоврзува на досегашните истражувања од врвни автори и истражувачки центри, а прави дополнителен напор за изложување на сопствени оригинални заклучоци со кои би се пополнила една видлива празнина во македонската научна мисла.

Краток опис на применетите методи

Поради комплексноста на предметот на истражување, дизајнот на истражувањето е поставен интердисциплинарно, при што се опфаќаат неколку компатибилни научни дисциплини, кои покрај социолошките и политиколошките аспекти на проблемите што се истражуваат се дополнуваат и со пристапите карактеристични за комуникациските науки. Истражувањето е комбинација на теориско/експланаторно истражување кои се потпира на анализа на секундарни извори и на примена на квалитативниот модел на емпириско истражување. Кандидатката користела различни техники за собирање на емпириски сознанија, а првенствено реализирани интервјуа со 20 соговорници, таргетирани според нивните компетенции и познавања на евроинтеграцискиот процес и европскиот јавен простор во Република Северна Македонија. Со оглед на сложеноста на истражуваната материја резултатите од емпириското истражување имаат ограничена аргументрачка моќ и се сведуваат на општи гледишта на интервјуираните кои имаат моќ само да ги дополнат териските заклучоци, но не и да бидат носечки дел во елборацијата на тезите во емпирискиот дел. Во однос на овој недостаток кој беше посебно издвоен и во претходното читање на дисертацијата направени се сериозни напори од кандидатката да се прошири елборацијата на тезите и да се реструктурира целиот втор дел носејќи подобрување во истиот. Притоа, на моменти се чини како кандидатката да си зацртала поамбициозен методолошки пристап (анализа на содржина на дневни весници), но потоа се откажала од тој дел од истражувањето. И покрај евидентните слабости и недостатоци, комисијата сепак оцени дека истражувањето има научна тежина поради првиот, теорискиот дел и анализата на европската јавна сфера, што е всушност и примарен дел

на предметот на истражување, а во нашата научна јавност сè уште многу нов истражувачки проблем.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите до кои кандидатката дошла во текот на своето истражување се изложени во лапидарна форма во шестото поглавје од дисертацијата каде постои обид за елборацијата на посебните тези, а потоа и на општата појдовна теза. Резултат со поголем значење е систематската теориска елборација на европската јавна сфера што дава можност за сеопфатно дефинирање на самиот поим и факторите кои влијаат на нејзиното оформување, функционирање и развој. Во иста насока се оценува како резултат истражувањето и поимното операционализирање на европскиот јавен простор во македонскиот национален контекст, како и анализата на факторите кои влијаат на бавниот процес на нејзиното оформување. Издвоен резултат е заклучокот во однос на општата теза произлезен од теорискиот дел, но подржан и преку емпирискиот дел, кој содржи и еден вид на препорака за натамошниот развој на европската јавна сфера како исклучително значајна за развојот на евроинтеграцискиот процес.

ОЧЕКУВАН НАУЧЕН ПРИДОНЕС

Докторската дисертација претставува конкретен обид за научен придонес во областа на социологијата и европските студии за интеграции, со што кандидатката фрла светлина врз јавниот простор како круцијален концепт не само за секоја демократија, туку особено за европската, како и за сите оние кои тежнеат кон полноправно членство. Оригиналноста на трудот води потекло од изборот на самиот проблем кој ги поврзува европскиот јавен простор со јавниот простор во македонскиот контекст конструирајќи ги поимните алатки за натамошни истражувања во оваа област. Со оглед на незначителниот број на трудови на македонски јазик, како и истражувања од доменот на европеистиката, овој труд ќе биде придонес кон библиографските референции во оваа област.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација „Значењето на јавниот простор за функционирањето и развојот на Европската Унија и за напредокот на европските интеграции на Република Северна Македонија“ на кандидатката м-р Рина Ајдари претставува солиден истражувачки зафат и генерално ги задоволува основните академски стандарди. По својот карактер овој труд претставува теориско – емпириска студија за значењето на европскиот јавен простор и европската интеграција.

При изработката на дисертацијата консултирани се голем број на автори од областа на социологијата, политичките науки и европските студии, при што е направен обид за теориска синтеза и поставување теориска рамка за емпириска анализа на факторите, варијаблите и претпоставките кои влијаат врз креирањето и функционирањето на европската јавна сцена.

Комисијата за оценка на докторската дисертација оцени дека, во споредба со претходната верзија, сегашната е многу посолидно елаборирана и структурирана. Вложени се дополнителни напори за продлабочување на теориската дискусија за предметот на истражување, со посебен акцент на концептот на европска јавна сфера, а направена е и корелација помеѓу сфаќањата за јавната сфера и европската интеграција. Оттука, оцената е дека кандидатката умешно ја поставила теориската рамка за разбирање и анализа на сложениот предмет на истражување. Во однос на вториот (истражувачкиот) дел од докторската дисертација, слабостите воочени во претходната верзија се релативно надминати, но останува оцената за слабата аргументирачка сила на резултатите од емпириското истражување. Спротивно на овој факт, заслужува целосно позитивно да биде оценета новата структура и начинот на елаборирање на истражувачките прашања преку кои се создава сликата за европскиот јавен простор во РС Македонија, односно дава можност да се согледаат проблемите околу евроинтеграцискиот процес, преку научна перспектива. Сепак, Комисијата нагласува дека главниот научен придонес се состои во теориската елаборација и сеопфатната определба на европскиот јавен простор како клучна варијабла на истражувањето. На тој начин, постигната е целта да се дефинира јасна структура и линија на резонирање во истражувањето. Прегледот на научната литература што ја обработува оваа област е солидно презентираан, со што кандидатката покажала дека ја владее теоријата и има увид во најновите теориски сознанија на европската и светската наука во поглед на концептот на европска јавна сфера. Комисијата позитивно ги оценува напорите на м-р Рина Ајдари да ја структурира докторската дисертација во теориски и емпириски дел, согласно со укажувањата на членовите во претходната фаза.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја прифати оваа позитивна рецензија и на кандидатката м-р Рина Ајдари да ѝ дозволи јавна одбрана на докторската дисертација со наслов „Значењето на јавниот простор за функционирањето и развојот на Европската Унија и за напредокот на европските интеграции на Република Северна Македонија“, пријавена на трет циклус – докторски студии на студиската програма Социологија.

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА ЗА ОЦЕНА

Проф. д-р Билјана Ванковска, претседател, с.р.

Проф. д-р Милева Ѓуровска, ментор, с.р.

Проф. д-р Антоанела Петковска, член, с.р.

Проф. д-р Весна Димитриевска, член, с.р.

Проф. д-р Хасан Јашари, член, с.р.

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

2. Магистерски трудови

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Владимир Таневски	„Илустрациите на старозаветните псалми (IV – VI век) на територијата на римските провинции Macedonia Prima, Macedonia Secunda, Epirus Nova и Dacia Mediterranea“	Illustrations of the Old Testament Psalms (IV-VI century) on the territory of the Roman provinces: Macedonia Prima, Macedonia Secunda, Epirus Nova and Dacia Mediterranea	проф. д-р Елизабета димитрова	10-1757/3 4/11/2021
2.	Спасенија Чекаловски	„Функционална процена на праксичката организираност на орофацијалната мускулатура кај ларингектомирани лица со аларингиална фонација“	Functional assessment of praxis organization of orofacial musculature in laryngectomized persons with alaryngeal phonation	проф. д-р Александра Каровска Ристовска	10-2194/3 4/11/2021
3.	Јован Темелков	„Концептуализирањето на мноштво и логичките парадокси“	Conceptualizing multiplicity and the logical paradoxes	Проф. д-р Ана Димишковска	10-2074/3 4/11/2021
4.	Сања Богатиновска	„Организациска креативна клима и задоволство од работа на вработени во јавен и приватен сектор“	Organizational creative climate and job satisfaction of employees in the public and private sector	Проф. д-р Виолета Арнаудова	10-1667/3 4/11/2021

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-СТРУЧНОТО ЗВАЊЕ ЛЕКТОР ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот објавен на 13 јуни 2021 година во весниците *Нова Македонија* и *Коха*, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, со одлуките бр. 04/179 и 04/176 од 23 јули 2021, донесени на 62. редовна седница, одржана на 23 јули 2021 година, нè определи нас, проф. д-р Емилија Бојковска, проф. д-р Емина Авдик и проф. д-р Зорица Николовска, за членки на Рецензентската комисија за избор на лектор по германски јазик во наставно-научната област германистика (64005) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Заблагодарувајќи се за укажаната доверба, чест ни е по разгледувањето на документацијата, до Наставно-научниот совет, да доставиме извештај, заклучок и предлог.

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот се пријавија кандидатките: Милица Денковска и Жанета Савиќ.

1.1. Милица Денковска

1.1.1. Биографијата и образованието на Денковска

Милица Денковска е родена на 28 август 1976 година во Заечар, Србија.

Нејзината универзитетска наобразба ги опфаќа студиите завршени на првиот и на вториот циклус и тековните студии на третиот циклус. Во 1995 се запишала на првиот циклус студии на Катедрата за германски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и во 1999 година го стекала називот: професор по германски јазик и книжевност. Седум години по дипломирањето ја продолжила наобразбата на вториот циклус студии на Катедрата за германистика и скандинавистика на Факултетот за класични и нови филологии при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Софија, Бугарија. Согласно со бугарскиот систем на оценување, во кој највисоката оценка е 6, а најниската преодна оценка е среден 3, испитите ги положила со просечен успех 5,41. Со одбраната на магистерскиот труд под наслов: *Авторот без родина: приказ на лишеноста од татковина преку критиката на напуштената татковина во Патување за Аљаска од Бора Ќосиќ* [превод од Реценз. ком.]¹, оценет со 6, во 2008 година се здобила со титулата: магистер по германска филологија – германска книжевност, култура и медиуми, а по една година добила решение за признавање на оваа квалификација во Македонија. Од 2011 година, Милица Денковска е студентка на третиот циклус на студиската програма: Наука за книжевноста – германски јазик при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Вонуниверзитетската наобразба се однесува на нејзиното учество на два семинара за наставници по германски како странски јазик на напредно ниво во Германија, и тоа на Институтот „Хердер“ при Универзитетот во Лајпциг (август 2006) и (со поддршка на Педагошката служба за размена при Сојузната конференција на покраинските министри за образование) во Флото (декември 2006) и на нејзиниот студиски престој на Институтот за современа германска книжевност при Универзитетот во Хамбург (октомври – ноември 2010).

Освен германскиот јазик, кандидатката ги владее англискиот и српскиот јазик. Поседува дигитална и организациска компетенција, а стекнала и преведувачко искуство.

1.1.2. Научни, стручни, педагошки и други активности

1.1.2.1. Наставно-образовната дејност на Денковска

Милица Денковска работела како наставничка по германски јазик во Скопје, и тоа: во основното училиште „Кочо Рацин“ (1999 – 2000), во училиштето за странски јазици „Логос Оксфорд“ (1999 – 2000) и во училиштето за странски јазици „Арс студио“ (2002 – 2009).

Сегашното работно место како виша лекторка по германски јазик на Универзитетот „МИТ“ во Скопје го добила во 2008 година. Како надворешна соработничка (стручно лице од

¹ Авторот без татковина: претставување на немање на татковина, преку критиката на напуштената татковина во „Патување за Аљаска“ од Бора Ќосиќ [превод од Наташа Алексов, судска преведувачка].

практиката и демонстраторка), од 2016/2017 година држи вежби по Преведување од германски на македонски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Од 2017/2018 година е надворешна соработничка – предавачка по: Германскојазична книжевност, Култура и цивилизација на германскојазичното подрачје, Современа германска книжевност, Специјален курс за Томас и Хајнрих Ман, Современ германски јазик и Преведување стручни и книжевни текстови на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Според двата договора склучени со Универзитетот за Југоисточна Европа во 2017 и во 2019 година, во кои недостигаат податоци за должината на ангажманот и за бројот на часовите, Милица Денковска била ангажирана по Клиничка настава.

1.1.2.2. Научноистражувачката дејност на Денковска

Научноистражувачката дејност на Милица Денковска опфаќа учество на конференции и авторство на научни трудови.

Кандидатката учествувала на IV меѓународен конгрес на европската мрежа за компаративни книжевни студии „Книжевни дислокации“ во Скопје (2011), на Меѓународната конференција по повод 100-годишнината од балканските војни „Балканот: луѓе, војни и мир“ во Скопје (2013), на II Меѓународна научна конференција „Знаењето – капитал на иднината“ во Охрид (2014), на IV Меѓународна конференција за јазични и книжевни студии „Јазикот, книжевноста и културата во контекст на филозофијата“ во Белград (2015), на II Меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобализираниот свет“ во Штип (2015), на III Меѓународна годишна конференција „Култура и идентитет“ во Скопје (2015), на IV Меѓународна годишна конференција „Дислокации и културни конфликти: миграции, дијаспора, тероризам, граници (МДТГ) во Скопје (2016), на конференцијата „Нови насоки и предизвици на општествената трансформација преку мултидисциплинарен пристап“ во Скопје (2017), на III Меѓународна научна конференција „ФИЛКО: филологија, култура и образование“ во Штип (2018), на XXII Меѓународна научна конференција „Знаењето – капитал на иднината“ во Кавала, Грција, (2019), на XXIII Меѓународна научна конференција „Знаењето – капитал на иднината“ во Банско, Бугарија, (2019) и на XXXI Меѓународна научна конференција „Наставникот од иднината“ во Будва, Црна Гора, (2021).

Кандидатката е авторка на 15 труда, објавени во зборници од горенаведените конференции, во универзитетски зборници и во меѓународни списанија (*Knowledge International Journal, Journal of Process Management – New Technologies – International* итн.). Станува збор за трудови од областа на книжевноста, и тоа на теми врзани за патописната книжевност со фокус на туѓото и на Македонија, за татковината и за лишеноста од татковина во мигрантската книжевност итн.

1.1.2.3. Стручно-применувачката дејност и дејноста од поширок интерес на Денковска

Во својство на предавачка и на лице одговорно за односите со јавноста, кандидатката работела во продажниот центар за компјутерска опрема „УСА-МАК компјутери“ во Скопје (2000 – 2002). Со преведувачка дејност за германски, англиски, српски и хрватски јазик се занимавала во преведувачката агенција „Алкемист“ во Љубљана, Словенија (2003 – 2016). Како преведувачка и толкувачка била ангажирана и во фирмата за консалтинг и обуки „КОСМО иновативен центар“ во Скопје (2006 – 2007).

Денковска била рецензентка на списанието за јазик, книжевност и култура *Речи*, во издание на Универзитетот „Алфа“ во Белград. Членувала во Конференцискиот одбор на Меѓународната научна конференција „Нови насоки и предизвици на општествената трансформација преку мултидисциплинарен пристап“ (2017) и во Уредувачкиот одбор на списанието *International Journal of Recent Research in Arts and Sciences* (2017), во издание на Универзитетот „МИТ“. Членка е на Комисијата за самоevaluација на матичниот универзитет.

1.2. Жанета Савиќ

1.2.1. Биографијата и образованието на Савиќ

Жанета Савиќ е родена на 26 јуни 1993 година во Скопје. По завршувањето на средното образование во родниот град, во 2011 година се запишала на наставната насока на Катедрата за

германски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Како стипендистка на Германската служба за академска размена (ДААД), кандидатката го усовршувала германскиот јазик во рамките на неколкумесечниот студиски престој на Универзитетот во Келн, Германија. По четири години дипломирала со просечен успех 9,96, а потоа се запишала на вториот циклус студии по наука за јазикот – германски јазик на истиот факултет. Испитите ги положила со просечна оценка 10. Одбранувајќи го магистерскиот труд под наслов: *Германските еквиваленти на антропонимите и на топонимите во одбрани македонски книжевни дела*, во 2021 година се здобила со титулата магистер по филолошки науки во областа наука за јазикот – германски јазик.

Откако дипломирала, се вработила во училиштето за јазици „Лингвалинк“ во Скопје. Кандидатката го владее и англискиот јазик на ниво соодветно за научна анализа.

1.2.2. Научни, стручни и педагошки и други активности

1.2.2.1. Наставно-образовната дејност на Савиќ

Во неколку приватни училишта, Жанета Савиќ ги одржала првите часови по германски јазик уште како студентка. По вработувањето во училиштето „Лингвалинк“ (2015), каде што работи и денес, почнала да држи часови по германски и по македонски како странски јазик. Во академските 2019/2020 и 2020/2021 година, кандидатката била ангажирана како надворешна соработничка (демонстраторка, одн. стручно лице од практиката) за вежбите по Германски јазик за студентите со германски како прв странски јазик на Катедрата за преведување и толкување при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, за што изготвила интерна скрипта.

Од 2016 до 2021 година, кандидатката учествувала на десет семинари за усовршување на наставниците по германски јазик или по странски јазици, организирани од telc gGmbH (Европски јазични сертификати д.о.о.), издавачката куќа „Хамилтон“ итн., на две студентски конференции *Како си ми?* и на семинар за македонската универзитетска политика.

1.2.2.2. Научноистражувачката дејност на Савиќ

Како членка на германскојазична театарска група и како авторка на текстови изготвени во рамките на работилници по креативно пишување, кандидатката учествувала во три меѓународни стручни проекти. Со реферат била учесничка и на три работилници од оваа област. Предала за печатење труд за контрастивна германско-македонска и германско-англиска ономастика во списанието со меѓународен уредувачки одбор *Journal of Contemporary Philology (Современа филологија)*. Од областа на македонско-германската ономастика објавила апстракт и одржала предавање на меѓународна научна конференција. Коавторка е на две драмски дела изведени од театарската група во која членувала.

1.2.2.3. Стручно-применувачката дејност и дејноста од поширок интерес на Савиќ

Жанета Савиќ развила експертска активност што, со оглед на возраста, може да се оцени како исклучително богата: стекнала сертификат за познавање на германскиот јазик на највисокото ниво (Це2) според Европската референтна рамка за јазици, издаден од Универзитетот во Келн, Германија. Поседува осум лиценци за проверка на германскојазичните компетенции според стандардите на Европските јазични сертификати „Телк дојч“ за различни јазични нивоа, врачени во периодот од 2016 до 2021 година, и една лиценца за администрирање на стандардизираниот тест по германски како странски јазик „Тест-даф“. Учествувала на две пилотни тестирања на меѓународниот стандардизиран испит по германски како странски јазик „Тест-даф“. Добитничка е на пофалница од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ за висок успех постигнат на студиите од првиот циклус. Си го објавила германско-македонскиот превод на пет статии.

Кандидатката остварила неколкумесечен студиски престој на Универзитетот во Келн, Германија, била членка на Комисијата за евалуација на Катедрата за германски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и членува во Клубот на алумни на Германската служба за академска размена (ДААД) и на Фондацијата „Александар фон Хумболт“.

1. ЗАКЛУЧОК

Милица Денковска се профилирала во прв ред во областа на книжевноста, за што сведочат и магистерскиот труд и учествата на конференции и научните трудови. Така на пример, во магистерскиот труд под наслов: *Авторот без родина: приказ на лишеноста од татковина преку критиката на напуштената татковина во Патување за Алјаска од Бора Ќосиќ* [превод од Реценз. ком.], одбранет во Бугарија, кандидатката обработува тема врзана за делото на српскиот и хрватски писател Бора Ќосиќ (роден во 1932), кој пишувал на српско-хрватски јазик. Преку авторот Ќосиќ, кој инаку во 1992 година имигрирал во Берлин, каде што си го продолжил книжевното творештво на мајчиниот јазик, Милица Денковска воспоставува однос спрема германскојазичната книжевност. Книжевни и културолошки теми (за загубата на татковината, за туѓото, за Македонија во германскојазичната патописна книжевност итн.) се белег на нејзините трудови.

Наспроти тоа, за местото лектор по германски јазик е неопходна квалификација од областа на германистичката наука за јазикот. Според тоа, Милица Денковска не ги исполнува општите услови за избор во наставно-стучното звање лектор по германски јазик (в. образец 1). Затоа во приказот на нејзината професионална активност отсутува образецот 2 за посебните услови за избор.

Жанета Савиќ се профилирала во областа на науката за јазикот. Во магистерскиот труд под наслов: *Германските еквиваленти на антропонимите и на топонимите во одбрани македонски книжевни дела*, одбранет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје во 2021 година, индуктивно и контрастивно обработува ономастичка и преведувачка тема врз основа на ексцерпција на избрани македонски книжевни дела и на нивните преводи на германски јазик. Од аспект на профилот, кандидатката ги задоволува општите услови за избор во наставно-стручното звање лектор по германски јазик (в. образец 1).

Освен тоа, Жанета Савиќ поседува лиценци за проверка на германскојазичните компетенции, издадени од германска институција, што е особено важно за лекторското звање. Но белег на нејзиниот однос спрема германскиот јазик не се само наставата и меѓународната обука за оценување на јазичните компетенции, туку и креативноста во пишувањето.

2. ПРЕДЛОГ

Врз основа на горенаведениот заклучок, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје **да ја избере Жанета Савиќ за лектор по германски јазик врз основа на конкурсот објавен на 13 јуни 2021 година.**

Скопје, 17.10.2021

Прилог:

Образец 1 за Денковска

Образец 1 за Савиќ

Образец 2 за Савиќ

Членови на Комисијата

Д-р Емилија Бојковска, редовен професор, претседател, с.р.

Д-р Емина Авдиќ, редовен професор, член, с.р.

Д-р Зорица Николовска, редовен професор, член, с.р.

Образец 1 за Денковска

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидатка: **Милица Глигор Денковска**
 Институција: **Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје**
 Научна област: **германистика (64005)**

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-СТРУЧНОТО ЗВАЊЕ:
ЛЕКТОР**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Завршен втор циклус академски студии	Да.
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: германска филологија: книжевност – култура – медиуми	Не.
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на првиот и на вториот циклус, за секој циклус посебно Просечниот успех на првиот циклус изнесува: 8,81 . Просечниот успех на вториот циклус изнесува: 5,44 . Заб.: Просечниот успех на вториот циклус го отсликува бугарскиот систем на оценување, во кој највисоката оценка е шест (6), а најниската преодна оценка е среден три (3).	Да.
4	Наставно и практично искуство во полето во кое се избира (да се наведе наставното и практичното искуство во полето во кое се избира) 4.1 Универзитетски ангажмани: 4.1.2 Редовен работен однос како виш лектор по германски јазик на Универзитетот „МИТ“ (од 2008). 4.1.2 Ангажман како стручно лице од практиката, одн. демонстраторка по Преведување од германски на македонски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (од 2016/2017 година). 4.1.3. Ангажман како надворешна соработничка – предавачка на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип по Германскојазична книжевност, Култура и цивилизација на германскојазичното подрачје, Современа германска книжевност, Специјален курс за Томас и Хајнрих Ман, Современ германски јазик и Преведување стручни и книжевни текстови (од 2017/2018). 4.1.4 Ангажман како надворешна соработничка на Универзитетот за Југоисточна Европа по Клиничка настава (договори од 2017 и од 2019). 4.2 Вонуниверзитетска настава: Наставничка по германски јазик во основното училиште „Кочо Рацин“ во Скопје (1999 – 2000), во училиштето за странски јазици „Логос Оксфорд“ во Скопје (1999 – 2000) и во училиштето за странски јазици „Арс студио“ во Скопје (2002 – 2009).	Да.

* На лицата што имаат работен однос заснован на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018) нема да се применуваат одредбите од Законот што се однесуваат на просекот, имено дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на првиот и на вториот циклус за секој циклус посебно,

односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и на вториот циклус. Во овој случај не се пополнува полето под реден број 1.

Скопје, 17.10.2021

Членови на Комисијата

Д-р Емилија Бојковска, редовен професор, претседател, с.р.

Д-р Емина Авдик, редовен професор, член, с.р.

Д-р Зорица Николовска, редовен професор, член, с.р.

Образец 1 за Савиќ

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидатка: **Жанета Зоран Савиќ**
Институција: **Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје**
Научна област: **германистика (64005)**

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-СТРУЧНОТО ЗВАЊЕ: ЛЕКТОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Завршен втор циклус академски студии	Да.
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: наука за јазикот – германски јазик	Да.
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на првиот и на вториот циклус, за секој циклус посебно Просечниот успех на првиот циклус изнесува: 9,96 . Просечниот успех на вториот циклус изнесува: 10,00 .	Да.
4	Наставно и практично искуство во полето во кое се избира (да се наведе наставното и практичното искуство во полето во кое се избира) Ангажман како демонстраторка во академската 2019/2020 година и во зимскиот семестар 2020/2021 година и (по магистрирањето) како стручно лице од практиката во летниот семестар во академската 2020/2021 година на Катедрата за преведување и толкување при Филолошкиот факултет во Скопје.	Да.
5	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: <i>Journal of Contemporary Philology (Современа филологија)</i> Vol 4, No 2, 2021. 2. Меѓународен уредувачки одбор; вкупен број членови: (18); припадност на членовите по земји: Русија (2), Полска (2), Шпанија (1), Иран (1), Белгија (1), Данска (1), Романија (1), Италија (1), Хрватска (1), Канада (1), Македонија (2), Германија (1), Србија (1), Соединети Американски Држави (1) Франција (1). 3. Наслов на трудот: „Функцијата на онимите во ВРЕМЕТО НА КОЗИТЕ од Луан Старова и нивните еквиваленти во преводите на германски и на англиски јазик“ (труд предаден за објавување). 4. Година на објавување: 2021.	Да.

* На лицата што имаат работен однос заснован на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018) нема да се применуваат одредбите од Законот што се однесуваат на просекот, имено дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на првиот и на вториот циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и на вториот циклус. Во овој случај не се пополнува полето под реден број 1.

Скопје, 17.10.2021

Членови на Комисијата

Д-р Емилија Бојковска, редовен професор, претседател, с.р.

Д-р Емина Авдик, редовен професор, член, с.р.

Д-р Зорица Николовска, редовен професор, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР
ВО НАСТАВНО-СТРУЧНОТО ЗВАЊЕ: ЛЕКТОР

Кандидат: **Жанета Зоран Савиќ**
Институција: **Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје**
Научна област: **германистика (64005)**

1. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНАТА ДЕЈНОСТ НА САВИЌ

Ред. број	Назив на активноста	Бодови
	Ангажман на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје	
1.	Одржување вежби на првиот циклус студии	
1.1.	2019/2020, зимски семестар	
	Германски јазик 3Б (15 x 4 x 0,03 = 1,80)	1,80
1.2.	2019/2020, летен семестар	
	Германски јазик 4Б (15 x 4 x 0,03 = 1,80)	1,80
1.3.	2020/2021, зимски семестар	
	Германски јазик 3Б (15 x 4 x 0,03 = 1,80)	1,80
1.4.	2020/2021, летен семестар	
	Германски јазик 4Б (15 x 4 x 0,03 = 1,80)	1,80
	Вкупен број бодови за одржани вежби: 1,80 x 4 =	7,20
2.	Настава во школи и работилници	
2.1.	Семинар за наставници по германски јазик, во организација на telc gGmbH (Европски јазични сертификати д.о.о.), Скопје, 20.1.2016: <i>telc Deutsch B1–B2</i> .	1,00
2.2.	Онлајн семинар за наставници по германски јазик, во организација на telc gGmbH (Европски јазични сертификати д.о.о.), 18.3.2016: <i>telc Deutsch A1–A2 und telc Deutsch A1 Junior</i> .	1,00
2.3.	Студентска конференција <i>Како си ми?</i> , Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Скопје, 26.3.2016.	1,00
2.4.	Онлајн семинар за наставници по германски јазик, во организација на telc gGmbH (Европски јазични сертификати д.о.о.), 27.12.2016, онлајн – <i>telc Deutsch C1</i> .	1,00
2.5.	Студентска конференција <i>Како си ми?</i> , Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Скопје, 1.4.2017.	1,00
2.6.	Семинар за наставници по германски јазик, во организација на издавачката куќа „Хубер“, Минхен, Германија, Скопје, 18.8.2017: <i>Beste Freunde B1.1. für Ihren Unterricht</i> .	1,00
2.7.	Онлајн семинар за наставници по германски јазик, во организација на telc gGmbH (Европски јазични сертификати д.о.о.), 15.12.2018: <i>telc Deutsch B1–B2, inklusive der Prüfung telc Deutsch B1–B2 Beruf</i> .	1,00
2.8.	Семинар за наставници по германски јазик, во организација на telc gGmbH (Европски јазични сертификати д.о.о.), Скопје, 1.3.2019: <i>telc Deutsch B1–B2</i> .	1,00
2.9.	Семинар за наставници по странски јазици, во организација на издавачката куќа „Хамилтон“, Скопје, 19.4.2019: <i>Leading the Classroom into the 21st Century</i> .	1,00

2.10.	Работилница во организација на Клубот „ДААД и Хумболт“, во соработка со Природно-математичкиот факултет, Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Германската амбасада во Скопје и Германската служба за академска размена (ДААД), Скопје 1.11.2019: <i>Предизвици на патот на македонските универзитети кон европската истражувачка зона и Шангајската листа.</i>	1,00
2.11.	Онлајн семинар за наставници по германски јазик, во организација на telc gGmbH (Европски јазични сертификати д.о.о.), 14.1.2020: <i>telc Deutsch C1–C2.</i>	1,00
2.12.	Вебинар за наставници по германски јазик, во организација на испитниот центар TestDaF, 6.10.2020: <i>Der digitale TestDaF: Organisation und Technik.</i>	1,00
2.13	Онлајн конференција за наставници по германски јазик, во организација на издавачката куќа „Хубер“, Минхен, Германија, 8.5.2021: <i>Neue Lehrwerke für den DaF-Unterricht.</i>	1,00
	Вкупен број бодови за настава во школи и работилници:	13,00
3.	Консултации со студенти	
3.1.	2019/2020, зимски семестар (70 x 0,002 = 0,14)	0,14
3.2.	2019/2020, летен семестар (70 x 0,002 = 0,14)	0,14
3.3.	2020/2021, зимски семестар (70 x 0,002 = 0,14)	0,14
3.4.	2020/2021, летен семестар (70 x 0,002 = 0,14)	0,14
	Вкупен број бодови за одржани консултации: 0,14 x 4 =	0,56
3.	Подготовка на нов предмет – вежби	
3.1	2019/2020, зимски семестар	
	Германски јазик 3Б	0,50
3.2.	2019/2020, летен семестар	
	Германски јазик 4Б	0,50
	Вкупен број бодови за подготовка на нов предмет: 0,50 x 2 =	1,00
4.	Интерна скрипта од вежби	
4.1.	Германски јазик 3Б	3,00
	Вкупен број бодови за интерни скрипти:	3,00
	Вкупен број бодови за наставно-образовна дејност	24,76

2. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ НА САВИК

Ред. број	Назив на активноста	Бодови
1.	Учесник во меѓународни научни проекти	
1.1.	Меѓународен научен проект: <i>Европската драма и европскиот театар во Македонија</i> , во реализација на Универзитетот за аудиовизуелни уметности „ЕСРА“, Европската академија за филм, театар и танц Скопје-Париз-Есен-Ротердам, и Амбасадата на Сојузна Република Германија во Скопје, 2018.	5,00
1.2.	Меѓународен научен проект: <i>Студентска работилница за креативно пишување</i> , во реализација на Катедрата за германски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и Германската служба за академска размена (ДААД), ноември 2012 – мај 2013.	5,00
1.3.	Меѓународен научен проект <i>Rückwärts (R)evolution</i> , во реализација на Германската служба за академска размена (ДААД) и Катедрата за	5,00

	германски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, 2013 – 2015.	
	Вкупен број бодови за учество во меѓународен научен проект: 15,00	
1.4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
	„Функцијата на онимите во ВРЕМЕТО НА КОЗИТЕ од Луан Старова и нивните еквиваленти во преводите на германски и на англиски јазик“ <i>Journal of Contemporary Philology (Современа филологија)</i> Vol 4, No 2, 2021 (труд предаден за објавување).	5,00
	Вкупен број бодови за труд со оригинални научни резултати: 5,00	
2.	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
2.1.	„Anthroponyme in den makedonischen Romanen QUECKE und ZEIT DER ZIEGEN und ihre deutschen Entsprechungen“. Меѓународна научна конференција <i>На вратата на Европската Унија: Улогата на науката и истражувањето во одржливиот развој на Балканскиот Регион</i> , во организација на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Природно-математичкиот факултет, Фондацијата „Александар фон Хумболт“ и Германската служба за академска размена (ДААД), Скопје/Охрид, 20 – 23.4.2018.	2,00
	Вкупен број бодови за секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: 2,00	
3.	Учество на научен/стручен собир со реферат	
3.1.	„Der Schutzengel“, <i>Студентска работилница за креативно пишување</i> , во организација на Катедрата за германски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и Германската служба за академска размена (ДААД), ноември 2012.	1,00
3.2.	„Ihre Hölle, mein Paradies“, <i>Студентска работилница за креативно пишување</i> , во организација на Катедрата за германски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и Германската служба за академска размена (ДААД), март 2013.	1,00
3.3.	„Der Greis und der Schnee“, <i>Студентска работилница за креативно пишување</i> , во организација на Катедрата за германски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и Германската служба за академска размена (ДААД), мај 2013.	1,00
	Вкупен број бодови за секц. предавање на научен/стручен собир со реферат: 3,00	
4.	Авторско учество/коавторство/линиска или извршна продукција/маркетинг/дистрибуција на сценско-уметничко или аудиовизуелно дело од мал формат	
4.1.	Коавторка на драмското дело <i>Die Diamantenhochzeit</i> , со две изведби во „Салон 19:19“ во Скопје (мај 2014) во рамките на театарска група <i>Rückwärts Revolution</i> [со Марија Шуканова, Ангела Ивческа, Ана Жежовска, Ангела Игнатова, Мила Стојановска и Сашо Данилов].	1,80
4.2.	Коавторка на драмското дело <i>Goethe im Examen</i> со изведба на Меѓународниот аматерски фестивал на германскиот театар <i>Drehbühne Brno</i> , Брно, Чешка, април 2015, и со две изведби во „Салон 19:19“ во Скопје, мај 2015 [со Марија Шуканова].	2,70
	Вкупен број бод. за коавторство на	

	сценско-уметн. дело од мал формат:	4,50	
5.	Апстракти објавени во зборник на конференција		
5.1.	„Anthroponyme in den makedonischen Romanen QUECKE und ZEIT DER ZIEGEN und ihre deutschen Entsprechungen“, книга на апстракти на меѓународната научна конференција <i>На вратата на Европската Унија: Улогата на науката и истражувањето во одржливиот развој на Балканскиот Регион</i> , во организација на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Природно-математичкиот факултет, Фондацијата „Александар фон Хумболт“ и Германската служба за академска размена (ДААД), Скопје/Охрид, 20 – 23.4.2018.		1,00
	Вкупен број бодови за апстракти во зборник на конференција:	1,00	
	Вкупен број бодови за научноистражувачка дејност:		30,50

3. СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ НА САВИК

Ред. број	Назив на активност	Бодови	
1.	Експертски активности		
1.1.	Сертификат за познавање на германскиот како странски јазик на рамниште Це2, издаден од Катедрата за германски како странски јазик при Универзитетот во Келн, 23.9.2013.	1,00	
1.2.	Пофалница од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ за висок успех постигнат на студиите, 18.12.2015.	1,00	
1.3.	Меѓународна лиценца за проверка на германскојазичните компетенции според стандардите на Европските јазични сертификати <i>Телк дојч А1/А2</i> [Telc Deutsch A1/A2], 18.4.2016.	1,00	
1.4.	Меѓународна лиценца за проверка на германскојазичните компетенции според стандардите на Европските јазични сертификати <i>Телк дојч А1 јуниор</i> [Telc Deutsch A1 Junior], издадена на 18.4.2016.	1,00	
1.5.	Меѓународна лиценца за проверка на германскојазичните компетенции според стандардите на Европските јазични сертификати <i>Телк дојч Це1</i> [Telc Deutsch C1], 27.12.2016.	1,00	
1.6.	Меѓународна лиценца за проверка на германскојазичните компетенции според стандардите на Европските јазични сертификати <i>Телк дојч Бе1/Бе2</i> [Telc Deutsch B1/B2], 15.12.2018.	1,00	
1.7.	Меѓународна лиценца за проверка на германскојазичните компетенции според стандардите на Европските јазични сертификати <i>Телк дојч Бе1/Бе2 јазик во струката</i> [Telc Deutsch B1/B2, Beruf], 15.12.2018.	1,00	
1.8.	Лиценца за администрирање на стандардизираните тест по германски како странски јазик <i>Тест-даф</i> [TestDaF], издадена на 15.12.2018.	1,00	
1.9.	Шесто пилотно тестирање на меѓународниот стандардизиран испит по германски како странски јазик <i>Тест-даф</i> [Field TestDaF 6] 7.–21.4.2020.	1,00	
1.10.	Шесто пилотно тестирање на меѓународниот стандардизиран испит по германски како странски јазик <i>Тест-даф</i> [Field TestDaF 6] во дигитална форма, 7 – 30.9.2020.	1,00	
1.11.	Меѓународна лиценца за проверка на германскојазичните компетенции според стандардите на Европските јазични сертификати <i>Телк дојч В1/В2 нов</i> [Telc Deutsch B1/B2 neu], 2021.	1,00	
1.12.	Меѓународна лиценца за проверка на германскојазичните компетенции според стандардите на Европските јазични сертификати <i>Телк дојч Це1/Це2 ново издание</i> [Telc Deutsch C1/C2 neu], 2021.	1,00	
	Вкупен број бодови за експертски активности:	12,00	
2.	Превод на статија		

2.1.	Birgitta Negel-Täuber. <i>ekz.bibliotheksservice GmbH</i> , 11.9.2017. <i>МАНУскрунт</i> , година V, 1–2, 2019, стр. 364.	0,50
2.2.	Gisela Erbslöh. <i>SWR2, Lesenswert Kritik</i> , 21.12.2017. <i>МАНУскрунт</i> , година V, 1-2, 2019, стр. 364–366.	0,50
2.3.	Jörg Plath: „Den Mazedoniern wurde schon immer übel mitgespielt – Petre M. Andreevskis Roman Quecke“. <i>Neue Zürcher Zeitung</i> , 31.1.2018. <i>МАНУскрунт</i> , година V, 1–2, 2019, стр. 366–369.	0,50
2.4.	Mirko Schwanitz: „Quecke. Ein Roman wie ein lebendiges Museum. Von Petre M. Andreevski aus Mazedonien“. <i>Bayerischer Rundfunk, Diwan – Das Büchermagazin</i> , 14.1.2018. <i>МАНУскрунт</i> , година V, 1–2, 2019, стр. 369–371.	0,50
3.5.	Sabine Neubert: „Velika – eine Antigone des 20. Jahrhunderts“. <i>neuesdeutschland.de</i> , 25.11.2017. <i>МАНУскрунт</i> , година V, 1–2, 2019, стр. 372–373.	0,50
	Вкупен број бодови за превод на статии: 2,50	
	Вкупен број бодови за стручно-применувачката дејност:	14,50

4. ДЕЈНОСТА НА САВИК ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста	Бодови
1.	Студиски престој во странство	
1.1.	Во текот на студиите: студиски престој на Универзитетот во Келн како стипендистка на Германската служба за академска размена (ДААД).	0,50
	Вкупен број бодови за студиски престој во странство: 0,50	
2.	Член на факултетска комисија	
2.1.	Член на Комисија за евалуација на Катедрата за германски јазик и книжевност, 2013/2014.	0,50
	Вкупен број бодови за член на факултетска комисија: 0,50	
3.	Учество во комисии и тела на државни и други органи	
3.1.	Членка на Клубот на алумни при Германската служба за академска размена (ДААД) и при фондацијата „ДААД“ и Фондацијата „Александар фон Хумболт“.	1,00
	Вкупен број бодови за учество во комисии и тела: 1,00	
	Вкупен број бодови за дејностите од поширок интерес:	2,00

ЗБИР 1 – 4 за Жанета САВИК

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТКАТА ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Бодови
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:	24,76
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:	30,50
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ:	14,50
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС:	2,00
Вкупен број бодови:	71,76

Скопје, 17.10.2021

Членови на Комисијата

Д-р Емилија Бојковска, редовен професор, претседател, с.р.

Д-р Емина Авдик, редовен професор, член, с.р.

Д-р Зорица Николовска, редовен професор, член, с.р.

ПРЕГЛЕД

НА ПРИЈАВЕНИ И ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУД НА УКИМ –
ФАКУЛТЕТ ЗА ШУМАРСКИ НАУКИ, ПЕЈЗАЖНА АРХИТЕКТУРА И ЕКОИНЖЕНЕРИНГ „ХАНС
ЕМ“

ЗАРАДИ НАПРАВЕНА ТЕХНИЧКА ГРЕШКА ВО ПРЕГЛЕДОТ НА ОДОБРЕНИ МАГИСТЕРСКИ ТЕМИ
ОБЈАВЕН ВО БИЛТЕНОТ НА УКИМ
БР. 1248 ОД 1.11.2021 ГОДИНА НА СТРАНИЦА 211, ПОВТОРНО СЕ ОБЈАВУВА ПРЕГЛЕДОТ КОЈ ТРЕБА ДА
ГЛАСИ:

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Дипл. инж. по заштита на животната средина ЦВЕТАН НИКОЛОВСКИ	„Можности за примена на принципите на одгледување на шумите блиску до природата (Close- to-nature silviculture) во шумите на подрачјето на Малешево“	„Potentials for application of the principles of Close-to-nature Silviculture in the forests of Maleshevo area“	проф. д-р НИКОЛЧО ВЕЛКОВСКИ	Бр. 02-348/3 од 20.10.2021 година

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАСТАВНО-НАУЧНОТО ЗВАЊЕ РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ВО НАУЧНОТО ПОДРАЧЈЕ: ОПШТЕСТВЕНИ НАУКИ, ВО ПОЛЕТО: ЕКОНОМСКИ НАУКИ, ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ: ЕКОНОМИКА НА ЈАВНИТЕ СЛУЖБИ, НА ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски институт – Скопје, објавен во весниците „Коха“ од 2/3.10.2021 година и „Слободен печат“ од 5.10.2021 година (Одлука на Научниот совет бр. 02-920/1 од 1.10.2021 година, донесена на 56. седница на Научниот совет на Економскиот институт, на 29.9.2021 година), за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научното подрачје општествени науки, поле: економски науки, област: економика на јавните служби и врз основа на Одлуката на Научниот совет, бр. 02-945/2 од 28.10.2021 година, донесена на 57. седница одржана на 27.10.2021 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Ана Павловска-Данева, редовен професор, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, проф. д-р Љубомир Дракулевски, редовен професор, Економски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и проф. д-р Татјана Петковска Мирчевска, редовен професор, Економски институт – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научното подрачје општествени науки, поле: економски науки, област: економика на јавните служби, во предвидениот рок се пријави 1 (еден) кандидат: д-р Елена Давитковска, вонреден професор од научното подрачје општествени науки, поле: економски науки, научна област: економика на јавните служби.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Елена Давитковска е родена на 18.3.1984 година во Скопје, каде што го завршила своето основно и средно образование. Како ученик во ДСЕПУ „Васил Антевски-Дрен“ во Скопје, во 2001 година, учествувала во програма за размена на ученици во организација на Град Скопје и Темпи (Аризона) т.н. „Student Exchange Program - Tempe Sister Cities“.

Во 2006 година дипломирала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје со просек 10 (десет). Во текот на студиите земала активно учество во невладината организација ELSA Македонија (The European Law Students' Association of the Republic of Macedonia) и била дел од организациониот одбор на конференцијата *Diplomacy and Diplomatic Skills – Peaceful Conflict Resolution*, организирана од ELSA, во Охрид 2003 година. Како студент во 2005 година, учествувала и на меѓународна конференција во Русија со труд „Студентски правобранител“ на Правниот факултет при Универзитетот Ломоносов во Москва.

Магистрирала во 2009 година, со просек 10 (десет), со одбрана на магистерскиот труд под наслов: „Административна заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер“ на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во 2012 година, на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ја одбрала докторската дисертација под наслов: „Основни компоненти на современиот службенички систем“ и се стекнала со звањето доктор на правни науки.

Од 2006 до 2013 година е вработена на Правниот факултет и Факултетот за политички науки при Универзитетот „Американ колеџ“ – Скопје, прво во звањето помлад асистент (2006 година) на предметите Административно право и Јавна администрација, а потоа во 2009 година била избрана во звањето асистент. Во 2013 година е избрана во звањето доцент на група правни предмети на Правниот факултет при Универзитет „Американ колеџ“ – Скопје.

Од мај 2013 година до денес е вработена во Економскиот институт во Скопје, и тоа до 2017 година во звањето доцент, во научната област економика на јавните служби, а нејзиното сегашно звање е вонреден професор од областа економика на јавните служби. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот бр. 1141 од 1.3.2017 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 36 од 7.5.2012 година на Правниот факултет при Универзитетот „Американ колеџ“ – Скопје и Билтен на УКИМ бр. 1141 од 1.3.2017 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кандидатката д-р Елена Давитковска изведува настава на втор циклус студии на Економскиот институт во Скопје, и тоа на: студиската програма Бизнис-менаџмент, на предметите Трговско право, Трудово право и службенички системи, Менаџерски договори и Вовед во право, студиската програма Претприемништво, на предметите Започнување нов претприемачки потфат и претприемачки стратегии во јавниот сектор, студиската програма Меѓународен менаџмент, на предметот Деловна етика и КОО, студиската програма Менаџерска економија, на предметот Економска регулација, студиската програма Логистика на бизнисот, на предметот Економија на јавен сектор, студиската програма Агробизнис, на предметот Управување со ризици и осигурување во земјоделството, и на студиската програма Меѓународна економија, на предметот Меѓународна антитрустова економија.

Во рамките на наставно-образовната дејност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кандидатката, од академската 2013/2014 година до денес, континуирано изведува настава и на прв циклус студии на Факултетот за ветеринарна медицина на предметот Управно ветеринарство.

Кандидатката е вклучена во наставно-образовниот процес на трет циклус студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на насоката организациски науки и управување (менаџмент), на предметите: Теорија на одлучување и администрација, Бизнис и човекови права – развој на европското законодавство и Пракса претприемништво.

Кандидатката учествувала како член во комисија за оцена/или одбрана на 25 магистерски труда и на 2 докторски дисертации и била ментор на 1 магистранд.

Од претходниот избор до денес, кандидатката е автор на 2 рецензирани учебника – учебникот „Управно ветеринарство“, како учебно помагало за студентите од петта година на Факултетот за ветеринарна медицина, по предметот Управно ветеринарство, и учебникот „Административни процедури“, каде што кандидатката е коавтор и е наменет за студентите од Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кандидатката д-р Елена Давитковска подготвила и неколку предмети на втор циклус студии, и тоа за: студиската програма Претприемништво, предметите: Започнување на нов претприемачки потфат и Претприемачки стратегии во јавниот сектор, студиската програма Агробизнис, предметот: Управување со ризици и осигурување во земјоделството, студиската

програма Логистика на бизнисот, предметот: Економија на јавен сектор, студиската програма Бизнис-менаџмент, предметите: Менаџерски договори и трудово право и Службенички системи.

Вкупната наставно-образовна активност на кандидатката, која, главно, се состои од предавања, вежби и консултации со студенти на прв, втор и трет циклус студии на матичната институција и други единици на Универзитетот, членувања во комисији за оцена и одбрана на магистерски и докторски трудови, одржани вежби и консултации со студенти, изработка на учебници, подготовка на нови предмети кои ги држи на втор циклус студии и други наставни активности наведени во табеларните прегледи, изнесува 78,09 поени.

Научноистражувачка дејност

Д-р Елена Давитковска има објавено вкупно 26 научни трудови, од кои 1 труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, 7 труда со оригинални научни резултати, објавени во меѓународно научно списание во кое трудовите подлежат на рецензија, 1 труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската унија и/или ОЕЦД, 3 труда со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови и презентирани на меѓународни академски собири, 9 труда со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји, 3 труда објавени во зборник на трудови на високообразовни установи и 2 труда со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно-популарно списание.

Кандидатката е коавтор на дел од монографија објавена во странство.

Кандидатката учествувала на 16 научни/стручни собири со реферат, од кои 14 се меѓународни конференции и 2 стручни конференции.

Кандидатката д-р Елена Давитковска била учесник на 5 национални проекти и на 2 меѓународни проекта, како и раководител на 1 национален научен проект. Исто така, кандидатката рецензирала 4 научни/стручни труда.

Врз основа на увидот во поднесените материјали и соодветното бодување наведено во табеларниот приказ за реализираната научна активност на кандидатката која се состои во: изработка на научноистражувачки проекти, објавени научни и стручни статии во странски и домашни списанија со меѓународни уредувачки одбори, учества на меѓународни конференции, како и други активности, вкупниот број на поени од научноистражувачката активност изнесува 143,1 поен.

Стручно-применувачка дејност и дејности од поширок интерес

Д-р Елена Давитковска активно е вклучена во стручно-апликативната работа од својата област. Учествувала во подготвување на елаборатите за акредитација на втор циклус на студиската програма Бизнис-менаџмент. Кандидатката учествувала во изработка на стручни анализи и вршела експертски активности. Кандидатката учествувала во изготвување и пријавување на научен/образовен проект, и тоа 1 национален и 2 меѓународни проекта.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисији и работни групи при Економскиот институт во Скопје, и тоа како член на институтска комисија (17), член на организационен одбор на меѓународен научен симпозиум и член на уредувачки одбор за меѓународно научно/стручно списание - „Економски развој“, Економски институт – Скопје.

Кандидатката д-р Елена Давитковска е раководител на постдипломски студии, студиска програма: Бизнис-менаџмент, Економски институт – Скопје, како и управител на Трговско друштво за обуки ИНТЕРУНИВЕРЗИТЕТСКА АКАДЕМИЈА ПРИМА ДОО Скопје, основано од Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Универзитет „Св. Климент Охридски“ во Битола.

Од последниот избор во март 2017 година до денес, д-р Елена Давитковска остварила вкупно 27,5 поени по сите основи за реализација на стручно-применувачка дејност и дејности од поширок интерес.

Оценка од самоевалуација

Врз основа на поднесената документација, Комисијата констатира дека кандидатката д-р Елена Давитковска, во периодот додека била вонреден професор, континуирано добива позитивни оценки на евалуацијата врз основа на анонимно спроведената анкета на студентите на предмети на втор циклус студии на Економскиот институт во Скопје, за секоја поодделна академска учебна година (со просечна оценка 9,96). Исто така, кандидатката доби позитивни оценки од анонимно спроведените анкети на студентите на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Елена Давитковска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес (вкупно пресметани поени, од кои во наставно-образовната дејност – 78,09 поени, во научноистражувачката дејност – 143,1 поен и во стручно-применувачката дејност – 27,5 поени), Комисијата заклучи дека д-р Елена Давитковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научната област економика на јавните служби.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, д-р Елена Давитковска да биде избрана во звањето редовен професор во научната област економика на јавните служби.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ана Павловска-Данева, с.р.

Проф. д-р Љубомир Дракулевски, с.р.

Проф. д-р Татјана Петковска Мирчевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Елена Давитковска
Институција: Економски институт – Скопје
Научна област: економика на јавните служби

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 10 (десет)</p> <p>Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10 (десет)</p> <p>Просечниот успех изнесува 10 (десет) за интегрираните студии.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: економика на јавните служби; поле: економски науки; подрачје: општествени науки.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>3.1.1</p> <p>1. Назив на научното списание: Economic Development</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: “The state of human resources in public sector in the Republic of Macedonia”,</p> <p>4. Година на објава: 2017</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3.1.2</p> <p>1. Назив на научното списание: Economic Development</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: “Entrepreneurial marketing management: the new paradigm” Economic Development,</p> <p>4. Година на објава: 2017</p> <p>3.1.3.</p> <p>1. Назив на научното списание: Law Review, Iustinianus Primus</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: “The legal status of the regulatory bodies/agencies in the Republic of Macedonia</p> <p>4. Година на објава: 2018</p> <p>3.1.4</p> <p>1. Назив на научното списание: Economic Development</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: “The impact of national strategic documents on digital development of SMEs in the Republic of North Macedonia”</p> <p>4. Година на објава: 2019</p> <p>3.1.5</p> <p>1. Назив на научното списание: Economic Development</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: “Recruitment and selection methods in SMEs in Republic of North Macedonia”,</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на научното списание: Economic Development</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): (10), Северна Македонија (3), Романија (1), Италија (1), Холандија (1), Србија (1), Бугарија (1), Турција (1), САД (1)</p> <p>3. Наслов на трудот: “Human resource prerequisite for digital economy development”</p> <p>4. Година на објава: 2017</p>	
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>3.3.1.</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal Tribuna Juridica</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Република Романија</p> <p>3. Наслов на трудот: „Independent bodies as a model of organization of the public administration“,</p> <p>4. Година на објава: 2018</p> <p>3.3.2.</p> <p>1. Назив на научното списание: Croatian and Comparative Public Administration</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Република Хрватска</p> <p>3. Наслов на трудот: “The Macedonian general administrative procedure act: between traditional and modernization”</p> <p>4. Година на објава: 2017</p>	ДА
3.4	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>3.4.1</p> <p>1. Назив на зборникот: Conference Proceedings of the 2nd International Scientific Conference on Economics and Management</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: “Economics & Management: How to Cope With Disrupted Times”, EMAN</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3. Имиња на земјите: Австрија, Словенија, Бугарија, Турција, Русија, Словачка, Хрватска, Србија, Северна Македонија</p> <p>4. Наслов на трудот: ‘The impact of the political crisis on small and large firms in the Republic of Macedonia’</p> <p>5. Година на објава: 2018</p> <p>3.4.2</p> <p>1. Назив на зборникот: Zbornik referata sa međunarodnog naučnog skupa „Usoglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama Evropske unije“</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: „Usoglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama Evropske unije“</p> <p>3. Имиња на земјите: Србија, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Северна Македонија</p> <p>4. Наслов на трудот: “Nezavisna tela/agencija – put ka Evropskoj uniji“</p> <p>5. Година на објава: 2018</p> <p>3.4.3</p> <p>1. Назив на зборникот: Зборник на трудови од 31st International Scientific Conference on Economic and Social Development</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: 31st International Scientific Conference on Economic and Social Development “Legal Challenges of Modern World</p> <p>3. Имиња на земјите: Австралија, Хрватска, Русија, Франција, Италија, Португалија, Индија итн.</p> <p>4. Наслов на трудот: “The application of the European principles for good administration in the Republic of Macedonia de lege lata and de lege ferenda”</p> <p>5. Година на објава: 2018</p>	
4	<p>Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира ***</p> <p>4.1</p> <p>1. Наслов на учебникот : Управно ветеринарство</p> <p>2. Место и година на објава: Скопје, 2021 година</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	4.2 1.Наслов на учебникот: Административни процедури 2. Место и година на објава: Скопје, 2021 година	
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, со <u>одлука на Научен совет бр. 02-477/1 од 28.03.2017 година, Билтен на УКИМ, број 1141 од 1.3.2017 година</u>	ДА
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

***Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ана Павловска-Данева, с.р.

Проф. д-р Љубомир Дракулевски, с.р.

Проф. д-р Татјана Петковска Мирчевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Елена Борче Давитковска

Институција: Економски институт – Скопје

Научна област: економика на јавните служби

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување настава на прв циклус студии	2,4
	Управно ветеринарство (Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, 1+1, зимски семестар, 2017/2018 година 1*15*0,04	0,6
	Управно ветеринарство (Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, 1+1, зимски семестар, 2018/2019 година 1*15*0,04	0,6
	Управно ветеринарство (Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, 1+1, зимски семестар, 2019/2020 година 1*15*0,04	0,6
	Управно ветеринарство (Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, 1+1, зимски семестар, 2020/2021 година 1*15*0,04	0,6
2.	Одржување настава на втор циклус студии	23,25
	Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2017/2018 година 2*15*0,05	1,5
	Трговско право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2017/2018 година 2*15*0,05	1,5
	Вовед во право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2017/2018 година	1,5

	2*15*0,05	
Деловна етика и КОО (Економски институт – Скопје, насока: меѓународен менаџмент, избран 2017/2018 година)	1*15*0,05	0,75
Економска регулација (Економски институт – Скопје, насока: менаџерска економија, задолжителен 2018/2019 година)	2*15*0,05	1,5
Менаџерски договори (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2018/2019 година)	2*15*0,05	1,5
Трговско право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2018/2019 година)	2*15*0,05	1,5
Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2018/2019 година)	2*15*0,05	1,5
Деловна етика и КОО (Економски институт – Скопје, насока: меѓународен менаџмент, избран 2019/2020 година)	1*15*0,05	0,75
Започнување на нов претприемачки потфат (Економски институт – Скопје, насока: претприемништво, избран 2019/2020 година)	1*15*0,05	0,75
Трговско право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2019/2020 година)	2*15*0,05	1,5
Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2019/2020 година)	2*15*0,05	1,5

	Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2020/2021 година 2*15*0,05	1,5
	Трговско право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2020/2021 година 2*15*0,05	1,5
	Менаџерски договори (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2020/2021 година 2*15*0,05	1,5
	Започнување на нов претприемачки потфат (Економски институт – Скопје, насока: претприемништво, избран 2020/2021 година 1*15*0,05	0,75
	Деловна етика и КОО (Економски институт – Скопје, насока: меѓународен менаџмент, избран 2020/2021 година 1*15*0,05	0,75
	Вовед во право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2020/2021 година 2*15*0,05	1,5
3.	Одржување вежби на прв циклус студии	1,8
	Управно ветеринарство (Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, 1+1, зимски семестар, 2017/2018 година 1*15*0,03	0,45
	Управно ветеринарство (Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, 1+1, зимски семестар, 2018/2019 година 1*15*0,03	0,45
	Управно ветеринарство (Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, 1+1, зимски семестар, 2019/2020 година 1*15*0,03	0,45
	Управно ветеринарство (Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, 1+1, зимски семестар, 2020/2021 година 1*15*0,03	0,45
4.	Одржување вежби на втор циклус студии	13,95

	Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2017/2018 година) 2*15*0,03	0,9
	Трговско право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2017/2018 година) 2*15*0,03	0,9
	Вовед во право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2017/2018 година) 2*15*0,03	0,9
	Деловна етика и КОО (Економски институт – Скопје, насока: меѓународен менаџмент, избран 2017/2018 година) 1*15*0,03	0,45
	Економска регулација (Економски институт – Скопје, насока: менаџерска економија, задолжителен 2018/2019 година) 2*15*0,03	0,9
	Менаџерски договори (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2018/2019 година) 2*15*0,03	0,9
	Трговско право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2018/2019 година) 2*15*0,03	0,9
	Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2018/2019 година) 2*15*0,03	0,9
	Деловна етика и КОО (Економски институт – Скопје, насока: меѓународен менаџмент, избран, 2019/2020 година) 1*15*0,03	0,45
	Започнување на нов претприемачки потфат (Економски институт – Скопје, насока: претприемништво, избран 2019/2020 година)	0,45

	1*15*0,03	
	Трговско право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2019/2020 година) 2*15*0,03	0,9
	Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2019/2020 година) 2*15*0,03	0,9
	Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2020/2021 година) 2*15*0,03	0,9
	Трговско право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2020/2021 година) 2*15*0,03	0,9
	Менаџерски договори (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2020/2021 година) 2*15*0.03	0,9
	Започнување на нов претприемачки потфат (Економски институт – Скопје, насока: претприемништво, избран 2020/2021 година) 1*15*0,03	0,45
	Деловна етика и КОО (Економски институт – Скопје, избран 2020/2021 година) 1*15*0,03	0,45
	Вовед во право (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен 2020/2021 година) 2*15*0,03	0,9
5.	Подготовка на нов предмет	7,5
	Започнување на нов претприемачки потфат (втор циклус студии на Економски институт – Скопје) Предавања 1 Вежби 0,5	1,5
	Управување со ризици и осигурување во земјоделството (Економски институт – Скопје, насока: агробизнис, избран предмет)	1,5

	Предавања 1 Вежби 0,5	
	Економија на јавен сектор (Економски институт – Скопје, насока: логистика на бизнисот, избран предмет) Предавања 1 Вежби 0,5	1,5
	Менаџерски договори (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен) Предавања 1 Вежби 0,5	1,5
	Претприемнички стратегии во јавниот сектор (Економски институт – Скопје, насока: претприемништво, избран предмет) Предавања 1 Вежби 0,5	1,5
6.	Консултации со студенти	0,59
	Консултации со студентите од прв циклус студии на Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, зимски семестар, 2017/2018 година, 16 студенти (16*0,002)	0,032
	Консултации со студентите од прв циклус студии на Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, зимски семестар, 2018/2019 година, 5 студенти (5*0,002)	0,01
	Консултации со студентите од прв циклус студии на Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, зимски семестар, 2019/2020 година, 15 студенти (15*0,002)	0,03
	Консултации со студентите од прв циклус студии на Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, зимски семестар, 2020/2021 година, 9 студенти (9*0,002)	0,018
	Консултации со студенти на втор циклус студии, 2017/18 година, Економски институт, 6 студенти (6*0,002)	0,12
	Консултации со студенти на втор циклус студии, 2018/19 година, Економски институт, 6 студенти (6*0,002)	0,12
	Консултации со студенти на втор циклус студии, 2019/20 година, Економски институт, 6 студенти	0,12

	(6*0,002)	
	Консултации со студенти на втор циклус студии, 2020/21 година, Економски институт, 7 студенти	0,14
	(7*0,002)	
7.	Член на комисија за оценка и одбрана на докторски труд	1,4
	М-р Милена Бошкоска Клисароски, „Улогата на информатичко-комуникациските технологии во унапредувањето на иновативноста во Република Македонија“, 2017 година	0,7
	М-р Ненад Николовски, „Влијанието на криминалните приноси врз финансискиот систем“, 2017 година	0,7
8.	Член на комисија за оценка и одбрана на магистерски труд	7,2
	Ирина Оташевиќ, „Модели на вреднување на капиталот и нивното влијание врз вредноста на компаниите“, 2017 година	0,3
	Светлана Чивчиристова, „Финансиски менаџмент во здравството со посебен осврт на Република Македонија“, 2017 година	0,3
	Кристина Најдовска, „Франшиза како кооперативна форма на меѓународно пазарно позиционирање на примерот на Бургер Кинг и Доминус Пица“, 2017 година	0,3
	Јана Сивевска, „Компаративни и конкурентни предности на текстилната индустрија“, 2018 година	0,3
	Александар Николовски, „Бизнис-стратегии за одржливост на компаниите во услови на криза – студија на случај“, 2018 година	0,3
	Данче Бошковски, „Странски директни инвестиции со посебен осврт кон спојувањето и преземањето како стратегија за влез на СДИ“, 2018 година	0,3
	Ирена Бабушковска Алчева, „Организациска култура и лидерство како значајни фактори на успехот на жените претприемачи во Република Македонија“, 2018 година	0,3
	Благородна Ампова, „Перспективи за развој на општинските обврзници во Република Македонија“, 2018 година	0,3

	Калина Велковска, „Реорганизација на трговско друштво во стечај – студии на случај во Република Македонија“, 2018 година	0,3
	Јоана Станиќ, „Примена на логистиката и социјалните мрежи во дигиталната економија“, 2018 година	0,3
	Марија Чурлинова Јорданова, „Промени во управување со ризици во осигурителните друштва – Друштво за осигурување Албсиг“, 2018 година	0,3
	Иван Григоријевиќ, „Организациските фактори во функција на подобрување на услугите во електро-енергетскиот сектор во РМ – студија на случај АД МЕПСО“, 2019 година	0,3
	Александра Јакимовиќ, „Креирање бизнис-стратегија за создавање конкурентна предност на претпријатијата – студија на случај“, 2019 година	0,3
	Беркан Имери, „Оценка на перформансите на банкарскиот сектор во Република Македонија“, 2019 година	0,3
	Андријана Недељковски, „Ефикасно даночно администрирање во функција на поддршка на бизнис-секторот, со посебен осврт на Општина Куманово“, 2019 година	0,3
	Александар Сибиновски, „Растот на банките следен преку индикатори пораст на капитал, адекватност на капиталот и профитабилноста“, 2019 година	0,3
	Христина Стаменковска, „Финансиски импликации и заштита на правата на доверителите преку спроведување на стечајна постапка – студија на случај“, 2019 година	0,3
	Валерија Милошевиќ, „Практики на регрутација и селекција на човечките ресурси во малите и средните претпријатија во Република Македонија“, 2020 година	0,3
	Кристина Стојановска, „Примена на факторингот во работењето на комерцијалните банки – студија на случај“, 2020 година	0,3
	Љубиша Ангеловски, „Патниот сообраќај како значаен сегмент на логистичкиот систем“, 2020 година	0,3
	Елена Малческа, „Компаративна анализа на политиките за поддршка на претприемништвото на Европската Унија и Република Македонија“, 2020 година	0,3

	Миодраг Георгиевски, „Значење на електронскиот систем на Агенцијата за катастар на недвижности на Република Северна Македонија“, 2020 година	0,3
	Драган Јовановски, „Процес на буџетирање во единиците на локалната самоуправа“, 2020 година	0,3
	Александар Стаменковск, „Принципи и практики за добро управување со јавните финансии“, 2021 година	0,3
9.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник	14
	Управно ветеринарство, 2021 година, автор, Билтен на УКИМ, број 1245 од 15.9.2021 година	8
	Административни процедури, 2021 година, коавтор, Билтен на УКИМ, број 1247 од 15.10.2021 година	6
10.	Пакет материјали за одредени предмети	6
	Започнување на нов претприемачки потфат (Економски институт – Скопје, насока: претприемништво, избран предмет)	1
	Управување со ризици и осигурување во земјоделството (Економски институт – Скопје, насока: агробизнис, избран предмет)	1
	Економија на јавен сектор (Економски институт – Скопје, насока: логистика на бизнисот, избран предмет)	1
	Менаџерски договори (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен)	1
	Претприемнички стратегии во јавниот сектор (Економски институт – Скопје, насока: претприемништво, избран предмет)	1
	Трудово право и службенички системи (Економски институт – Скопје, насока: бизнис-менаџмент, задолжителен)	1
	Вкупно	78,09

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на магистерски труд	2
	Љубиша Ангеловски, „Патниот сообраќај како значаен сегмент на логистичкиот систем“, 2018	2
2	Раководител на национален научен проект	6
	Претприемништвото во јавниот сектор во Република Македонија, Економски институт – Скопје, 2017-2018 година (Одлука бр. 02-846/2 од 7.6.2017 година, национален научен проект, раководител)	6
3	Учесник во национални научни проекти	15
	Хармонизација на јавната администрација во Република Македонија со европските стандарди, Економски институт - Скопје, 2017-2018 (Одлука бр. 02-839/2 од 7.6.2017 година, национален научен проект, учесник)	3
	Економски импликации од политичката криза во Република Македонија, Економски институт – Скопје, УКИМ, 2017 година (Одлука бр. 02-560 од 30.6.2017 година, национален научен проект, учесник)	3
	Социо-економски индикатори и квалитетот на живот во Република Македонија, Економски институт – Скопје, УКИМ, 2018 година (Одлука бр. 02-112/2 од 2.2.2018 година, национален научен проект, учесник)	3
	„Идентификување на компетенциите на вработените за конкурентност и одржливост на МСП во Република Македонија“, УКИМ, 2019 година (Билтен на УКИМ бр. 421 Од 15.3.2019, национален научен проект, учесник)	3
	Можности за примена на концептот на зелена економија во МСП во Република Северна Македонија, УКИМ, 2020 (Одлука бр. 02-60/2 од 30.1.2020, национален научен проект, учесник)	3
4	Учесник во меѓународни проекти	10
	The significance of information technology and its use in the development of the Digital Economy“, Ministry of Education and Science of the Republic of Macedonia, Bilateral Projects between Institute of Economics - Skopje and School of Economic Information Engineering, Southwestern University of Finance and Economics from PR of China, 2018-2019, Contract No. 17-2124/2 from 27.2.2018.	5

	„Entrepreneurial Learning Exchange Initiative for Sustainable Hospitality SMEs in the Balkan-Mediterranean Region - HELIX“, Interreg Balkan-Mediterranean, 2018-2019, Subsidy Contract No. BMP1/1.3/2616/2017 (Одлука бр. 02-1730/1 од 21.12.2018 година, меѓународен научен проект, учесник)	5
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапни на интернет како што се; Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago, Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди националниот совет за високо образование	4,8
	Davitkovski, B., Pavlovska-Daneva A., Davitkovska E., Shumanovska Spasovska I. „Independent bodies as a model of organization of the public administration“, Journal Tribuna Juridica Volume 8, issue 2, June 2018, стр. 453-477	4,8
6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	29
	Majovski, I., Davitkovska, E., “The state of human resources in public sector in the Republic of Macedonia”, Economic Development, Year.19, No.3/2017	4,5
	Majovski, I., Davitkovska, E., “Human resource prerequisite for digital economy development”, Economic Development, Year.19, No.1-2/2017	4,5
	Majovski, I., Davitkovska, E., “Entrepreneurial marketing management: the new paradigm” Economic Development, Year.19, No.1-2/2017	4,5
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Стручно усаваршавање (обуке) администрације у РМ – нужност или потреба“, Радно и социјално право – часопис за теорију и праксу радног и социјалног права, бр. 1/2017, Београд, Година XXI, стр. 107-128	3
	Pavlovska-Daneva A., Davitkovska E., Sumanovska-Spasovska I, “The legal status of the regulatory bodies/agencies in the Republic of Macedonia, Iustinianus Primus law Review, Volume 9 Issue 1 Year 2018	4

	https://drive.google.com/file/d/0BxYXbJXHXCgAX3BZd1JqTE1td2sxa004TzBiRUNtWGlyd1o0/view	
	Davitkovska, E. & Majovski, I., "The impact of national strategic documents on digital development of SMEs in the Republic of North Macedonia", Economic Development, Year 21 No.3/2019	4,5
	Majovski, I., Davitkovska, E. & Miloshevik, V., "Recruitment and selection methods in SMEs in Republic of North Macedonia", Economic Development, Year 23 No.3/2020, 2020	4
7	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	4,5
	Pavlovska - Daneva, A., Davitkovska, E., "The Macedonian general administrative procedure act: between traditional and modernization", Croatian and Comparative Public Administration: A journal for theory and practice of public administration, 17(2), 2017, pp. 263-289, Web of Science	4,5
8	Дел од монографија објавен во странство	4,8
	"Determinants of employee skills' level and utilization in SMEs in the Republic of North Macedonia", Majovski I., Lozanovska A., Davitkovska E., in Business Threats and Opportunities in the Western Balkans, Cambridge Scholars Publishing, 2021, pp.1-19	4,8
9	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	11
	Давитковски Б. Шумановска-Спасовска И., Давитковска Е. „Независна тела/агенција – put ka Evropskoj uniji“, Зборник на трудови „Usoglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama Evropske unije“, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Нови Сад, Србија, 2018, стр. 64-84.	4
	Majovski I., Janevski Z., Davitkovska E. (2018). 'The impact of the political crisis on small and large firms in the Republic of Macedonia', Conference Proceedings of the 2nd International Scientific Conference on Economics and Management – EMAN 2018 "Economics & Management: How to Cope With Disrupted Times", 22 March 2018, Ljubljana, Slovenia, pp. 82-89.	4
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска Спасовска И. "The application of the European principles for good administration in the Republic of Macedonia de lege lata and de lege ferenda", Зборник на трудови од 31st	3

	International Scientific Conference on Economic and Social Development “Legal Challenges of Modern World”, Сплит, 7-8 јуни 2018, стр. 54-67.	
10	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	19,2
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Upravni sud – čuvar zakonitosti akata javne uprave i evropski standardi“, Зборник на трудови од 14ти Меѓународен научен собор „Правнички дани – Проф. д-р Славко Цариќ“, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Univerzitet Privredna Akademija u Novom Sadu, Нови Сад 2017, стр. 475-492.	1,8
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Реформе јвне управе у Републици Македонији и изгледи за процес интеграције у Еврупску унију“, Зборник на трудови „Nacionalno i меѓународно право – актуелна pitanja i teme“, Универзитет во Приштина со привремено седиште во Косовска Митровица, Правен факултет, Косовска Митровица 2017, стр. 209 – 232	1,8
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Zakon o општем управном postupku – основа за промене u zakonu o управним sporovima“, Pravni život, Časopis za pravnu teoriju i praksu, br. 10/2017 year LXVI, Beograd, стр. 401-412	1,8
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Хармонизацијата на Законот за управни спорови со Законот за општата управна постапка и Европските стандарди – дилеми и перспективи“, Зборник од 3. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“ на тема: „Ефективната заштита на човековите права и слободи: реалност или идеал“, Јуридика прима, 2017, стр. 21-34.	1,8
	Davitkovski B., Shumanovska Spasovska I., Davitkovska E., Bitrakov K. “The principle of ethics in public administration”, Annuary of the Department Administration and Management, New Bulgarian University, 2018, tom 3, стр: 468-486 достапен на: https://www.cceol.com/search/article-detail?id=778554 .	1,8
	Давитковски Б., Шумановска-Спасовска И., Давитковска Е. „Spor pune jurisdikcije u upravno-sudskom postupku – pravilo ili izuzetak?“, Зборник на трудови „Право и вриједности“, Научен	2,4

	собир одржан на 26 октомври 2018 година, Сараево – Источно Пале, Босна и Херцеговина, str. 110-125	
	Павловска-Данева А., Шумановска-Спасовска И., Давитковска Е., „Агенциите – реална потреба или мода“, зборник од 4. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: Реформи во правото: Чекор поблиску до владеењето на правото, Јуридика прима, Институт за правно економски истражувања и едукација, 10 – 13 мај 2018, Охрид, стр. 161-187.	2,4
	Давитковски Б., Давитковска Е., „Модернизирање на македонското прекршочно право: законот за прекршоците од 2019 година“, Зборник на трудови од 5. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: Злоупотреба на правото и „ненормалното“ право наспроти владеење на правото, Iuridica prima, Институт за правно економски истражувања и едукација, 9 – 12 мај 2019, Охрид, стр. 41-65.	2,7
	Давитковска Е., Мајовски, „Работата на јавните органи во услови на пандемија од ковид 19“, Зборник на трудови на 7. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: Иднината на правото: Наспроти предизвиците од Covid 19, Iuridica prima, Институт за правно економски истражувања и едукација, 22 – 25 октомври 2020, Охрид, стр. 107-125	2,7
11	Трудови објавени во зборник на трудови на високообразовна установа	4,2
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Гоцевски Д. „Јавната администрација и нејзината улога во конституирањето на институциите на Република Македонија“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје / Annuaire De La Faculte Droit “Iustinianus Primus” De Skopje 2015, издаден во 2017, стр. 15-28	1,2
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И., Правната заштита на корисниците на јавните услуги согласно со законот за општата управна постапка Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје / Annuaire De La Faculte Droit “Iustinianus Primus” De Skopje 2015, издаден во 2018, стр. 87-111	1,2
	Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И., Обуките на администрацијата во Република Македонија – потреба или нужност, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје / Annuaire De La Faculte Droit “Iustinianus Primus” De Skopje 2015, во печатење	1,8

12	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно-популарно списание	3,6
	Павловска-Данева А., Давитковска Е., „Осврт на нацрт-стратегијата за реформа на правосудниот сектор 2017-2012“, Деловно право, Здружение на правниците на Република Македонија, Година XVIII број. 37, 2017, р. 105-117	1,8
	Давитковски Б., Давитковска Е., „Новини во законот за управни спорови,, Деловно право, Здружение на правниците на Република Македонија Година XX број. 40, 2019, р. 125-141	1,8
13	Учество на научен/стручен собир со реферат	16
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Upravni sud – čuvár zakonitosti akata javne uprave i evropski standardi“,14ти Меѓународен научен собир „Правнички дани – Проф. д-р Славко Цариќ“, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Univerzitet Privredna Akademija u Novom Sadu, 21-23 Septembra 2017, Нови Сад	1
	Janevski Z., Davitkovska E., Majovski I., Petkovski V., Petkovska Mirchevska T., (2017). ‘DIGITAL ECONOMY AS A FACTOR FOR REALIZING SUSTAINABLE DEVELOPMENT-COMPARISON OF PRACTICES OF SIX SOUTHEAST EUROPEAN COUNTRIES’, 4th International Symposium on Accounting and Finance ISAF 2017”, 3-5 July 2017, Ohrid, Macedonia	1
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Zakon o општем управном поступку – основа за промене у закону о управним споровима” Trideseti susret правника Кораонишке школе природног права одржан је на Кораонику, од 13. до 17. децембра 2017. године, под сталним насловом Pravda i pravo, а са годишњом темом PRAVEDNO PRAVO I STVARNOST.	1
	Павловска - Данева А., Давитковска Е., „Осврт на нацрт-стратегијата за реформа на правосудниот сектор 2017-2012“, 77. Средба на правниците, Здружение на правниците на Република Македонија, 2 – 4 ноември 2017 година, Струга	1
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Хармонизацијата на Законот за управни спорови со Законот за општата управна постапка и Европските стандарди – дилеми и перспективи“, 3. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: „Ефективната заштита на човековите права и слободи: реалност или идеал“, ЈУРИДИКА ПРИМА, 12-14 мај 2017,	1

	Давитковски Б., Павловска - Данева А., Давитковска Е., Шумановска - Спасовска И. „Реформе јвне управе у Републици Македонији и изгледи за процес интеграције у Еврупску унију“, Научни скуп са меѓународним учешћем „Национално и меѓународно право – актуелна питања и теме“ Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Косовска Митровица 26. и 27. мај 2017 године	1
	Давитковски Б., Шумановска-Спасовска И., Давитковска Е. „Spor pune jurisdikcije u upravno-sudskom postupku – pravilo ili izuzetak?“, „Право и вриједности“, Научен собир одржан на 26 октомври 2018 година, Сараево – Источно Пале, Босна и Херцеговина	1
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска Спасовска И. “The application of the European principles for good administration in the Republic of Macedonia de lege lata and de lege ferenda”, 31st International Scientific Conference on Economic and Social Development “Legal Challenges of Modern World”, Сплит, 7-8 јуни 2018	1
	Davitkovski, B., Pavlovska-Daneva A., Davitkovska E., Shumanovska Spasovska I. „Independent bodies as a model of organization of the public administration“ Alfa Conference, International conference “Contemporary Challenges in Administrative Law and Public Administration”, Bucharest, Romania, Law Department of the Bucharest University of Economic studies, 27 April 2018	1
	Давитковски Б. Шумановска-Спасовска И., Давитковска Е. „Независна тела/агенција – пут ка Европској унији“ Меѓународна конференција „Usoglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama Evropske unije“, Правни факултет за привреду и правосудје, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, Нови Сад, Србија, 20-22 September 2018	1
	Majovski I., Janevski Z., Davitkovska E. ‘THE IMPACT OF THE POLITICAL CRISIS ON SMALL AND LARGE FIRMS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA’, 2nd International Scientific Conference on Economics and Management - EMAN 2018 “Economics & Management: How to Cope With Disrupted Times”, 22 March 2018, Ljubljana, Slovenia	1
	Павловска-Данева А., Шумановска-Спасовска И., Давитковска Е., „Агенциите – реална потреба или мода“, 4. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: Реформи во правото: Чекор поблиску до владеењето на правото, Јуридика прима, Институт за правно економски истражувања и едукација, 10 – 13 мај 2018, Охрид	1

	Давитковски Б., Давитковска Е., „Модернизирање на македонското прекршочно право: законот за прекршоците од 2019 година“, 5. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: Злоупотреба на правото и „ненормалното“ право наспроти владеење на правото, <i>Iuridica prima</i> , Институт за правно економски истражувања и едукација, 9 – 12 Мај 2019, Охрид	1
	Давитковски Б., Давитковска Е., „Новини во Законот за управни спорови“. 80. Средба на правниците, Здружение на правници на Република Македонија, 9 – 11.5.2019 година, Охрид	1
	Давитковска Е., Мајовски „Работата на јавните органи во услови на пандемија од ковид 19“, 7. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: „Иднината на правото: Наспроти предизвиците од Covid 19“, <i>Iuridica prima</i> , Институт за правно-економски истражувања и едукација, 22 – 25 октомври 2020, Охрид.	1
	Давитковска Е., Мајовски И., „Развојот на македонската управа во последните 30 години“, 7. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: „Реформи во правото: Реалност или неостварена желба“ <i>Iuridica prima</i> , Институт за правно-економски истражувања и едукација, 21 – 24 октомври 2021, Охрид	1
14	Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција	9
	Janevski Z., Davitkovska E., Majovski I., Petkovski V., Petkovska Mirchevska T., (2017). ‘Digital economy as a factor for realizing sustainable development-comparison of practices of six southeast european countries’, 4th International Symposium on Accounting and Finance ISAF 2017”, 3-5 July 2017, Ohrid, Macedonia, pp. 339-344	1
	Janevski Z., Davitkovska E., Majovski I., Petkovski V., (2017). ‘The relationship between corporate governance and corporate financial performance – evidence from empirical studies’, 4th International Symposium on Accounting and Finance ISAF 2017”, 3-5 July 2017, Ohrid, Macedonia, pp. 235-242.	1
	Давитковски Б., Павловска-Данева А., Давитковска Е., Шумановска-Спасовска И. „Хармонизацијата на Законот за управни спорови со Законот за општата управна постапка и Европските стандарди – дилеми и перспективи“, 3. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема „Ефективната заштита на човековите права	1

	и слободи: реалност или идеал“, ЈУРИДИКА ПРИМА, 12-14 мај 2017, Книга на апстракти, стр. 6.	
	Davitkovski B., Davitkovska E., Shumanovska-Spasovska. I, The legal status of the regulatory bodies in the Republic of Macedonia, Silver jubilee conference of the 25th anniversary of the MBA management master studies, Ss Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of economics- Skopje, November 17-18, 2017, Book of abstracts, pp.6-8.	1
	Давитковски Б., Шумановска-Спасовска И., Давитковска Е. „Spor pune jurisdikcije u upravno-sudskom postupku – pravilo ili izuzetak?“, „Право и вриједности“, Научен собир одржан на 26 октомври 2018 година, Сараево – Источно Пале, Босна и Херцеговина, Книга на апстракти стр. 6.	1
	Павловска-Данева А., Шумановска-Спасовска И., Давитковска Е., „Агенциите – реална потреба или мода“, 4. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: Реформи во правото: Чекор поблиску до владеењето на правото, Јуридика прима, Институт за правно-економски истражувања и едукација, 10 – 13 мај 2018, Охрид, Книга на апстракти, стр. 22.	1
	Davitkovski, B., Pavlovska-Daneva A., Davitkovska E., Shumanovska Spasovska I. „Independent bodies as a model of organization of the public administration“ Alpha Conference, International conference “Contemporary Challenges in Administrative Law and Public Administration”, Bucharest, Romania, Law Department of the Bucharest University of Economic studies, 2018, Book of abstracts, pp 8.	1
	Давитковски Б., Давитковска Е., „Модернизирање на македонското прекршочно право: законот за прекршоците од 2019 година“, 5. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, на тема: Злоупотреба на правото и „ненормалното“ право наспроти владеење на правото, Iuridica prima, Институт за правно-економски истражувања и едукација, 9-12 мај 2019, Охрид, Книга на апстракти, стр.7.	1
	Давитковска Е., Мајовски И., „Развојот на македонската управа во последните 30 години“, 7. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“ – 2021, „Реформи во правото: Реалност или неостварена желба“ Iuridica prima, Институт за правно-економски истражувања и едукација, 21-24 октомври 2021, Охрид, Книга на апстракти, стр. 51.	1
15	Рецензент на научен/стручен труд	4
	Рецензент на трудот “Digital transformation of the banking sector in RM: state and opportunities for further advancement”,	1

	Economic Development (Одлука број 10-1561/1 од 13.9.2017 година)	
	Рецензент на трудот “Provision of public goods and services in the Republic of Macedonia”, Economic Development (одлука број 10-1334/1 од 21.9.2019 година)	1
	Рецензент на трудот “Electronic signing of sale agreement – the case of Republic of Macedonia”, Economic Development (Одлука број 10-516/1 од 19.3.2018 година)	1
	Рецензент на труд : “The new law on misdemeanours – efficient judicial protection”, пријавен на 7. Меѓународна научна конференција „Општествени промени во глобалниот свет“ – Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип	1
	Вкупно	143,1

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Координатор на подготовка на елаборат за нова студиска програма	1
	Комисија за подготвување на елаборатите за повторна акредитација на студиските програми по Бизнес-менаџмент (Одлука број 02-1018/2)	1
2	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија (учество во меѓународни развојни проекти како експерт од областа)	1
	Експертски активности (систематизација) за потребите на фирмата Термо систем ДООЕЛ по Договор за консултантски услуги бр. 03-1016/1 од 30.11.2020 година, експерт (Решение број 08-58/2 од 2.2.2021 година)	1
3	Студија, физибилити-студија, истражување на пазарот	1
	Анализа за нискиот број на запишани студенти на втор циклус студии на Економскиот институт на сите студиски програми (Одлука бр. 02-346/1 од 22.2.2018)	1
4	Учество во промотивни активности на Институтот	0,5
	Подготовка на промотивни материјали и учество на	0,5

	Отворени денови на Економскиот институт (1 – 15 јуни 2018 година и 1 – 15 септември 2018 година)	
Дејности од поширок интерес		
1	Член на уредувачки одбор за меѓународно научно/стручно списание	1
	„Економски развој“, меѓународно научно списание на Економски институт – Скопје (Одлука бр. 02-1028/1)	1
2	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект	1
	Претприемништвото во јавниот сектор во Република Македонија, Економски институт – Скопје, 2017-2018 година (Одлука бр. 02-846/2 од 7.6.2017 година, национален научен проект, раководител)	1
3	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	2
	„The significance of information technology and its use in the development of the Digital Economy“, Ministry of Education and Science of the Republic of Macedonia, Bilateral Projects between Institute of Economics - Skopje and School of Economic Information Engineering, Southwestern University of Finance and Economics from PR of China, 2018-2019, Contract No. 17-2124/2 from 27.2.2018	1
	„Entrepreneurial Learning Exchange Initiative for Sustainable Hospitality SMEs in the Balkan-Mediterranean Region - HELIX“, Interreg Balkan-Mediterranean, 2018-2019, Subsidy Contract No. BMP1/1.3/2616/2017 (Одлука бр. 02-1730/1 од 21.12.2018 година, меѓународен научен проект, учесник)	1
4	Раководител на постдипломски или докторски студии	2
	Раководител на постдипломски студии, студиска програма: Бизнис-менаџмент, Економски институт – Скопје (Одлука бр. 02-1021/1 од 9.7.2018 година)	2
5	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	1
	Член на организационен одбор на симпозиум: V International Symposium on Accounting and Finance организиран од Економски институт во соработка со Bursa Uludag University, Azerbaijan State University of Economics и фондацијата MUFAD, одржан во Бурса, Турција, од 1 до 4 мај 2019 година	1
6	Член на институтска комисија	15

	Член на комисија за јавни набавки по разни основи во Економски институт – Скопје (2017-2021) (14 x 0,5=7)	7
	Член на Комисија за утврдување на одговорност од работен однос (на степенот на одговорност за сторена повреда од работен однос, Одлука бр. 04-1310/1 од 14.9.2018 година)	0,5
	Член на Комисија за попис на благајна за 2017 година	0,5
	Претседател на Комисија за самоевалуација за вршење на проценка на квалитетот на високообразовната дејност, на управувањето, финансирањето, академските и другите активности во Економски институт, за периодот 2017/18 - 2020/21 година	0,5
	Член на Комисија за реализација на упис на студенти на втор циклус студии во: учебните 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 година (5*0,5)	2,5
	Член на изборна Комисија за спроведување на постапка за избор на директор на Економски институт – Скопје, Одлука бр. 02-731/1 од 02.02.2018 година	0,5
	Претседател на Комисија за избор на ректор во Економски институт – Скопје (Одлука број 02-410/2 од 3.6.2020 година)	0,5
	Претседател на Центарот за кариера на Економски институт – Скопје (Одлука бр. 02-607/1 од 4.4.2018 година)	0,5
	Претседател на Одбор за евиденција и соработка со дипломирани студенти на Економски институт (алумни), Одлука бр. 02-437/3 од 29.4.2021 година	0,5
	Член во Одбор за соработка и доверба со јавноста на Економски институт – Скопје (Одлука бр. 02-837/2 од 6.11.2020 година)	0,5
	Член на Комисија за утврдување на компатибилност на положени испити од втор циклус на Економски институт, студиска програма: Претприемништво, во учебната 2018/2019 година (Одлука број 09-1473/1 од 24.10.2018 година)	0,5
	Член на Комисија за утврдување на компатибилност на положени испити од втор циклус на Економски институт, студиска програма: Финансиски менаџмент во учебната 2018/2019 година)	0,5
	Член на Организационен одбор за обележување на 70 години од основањето на Економски институт – Скопје	0,5
7	Претседател на здружение поврзано со струката	2
	Трговско друштво за обуки Интеруниверзитетска академија ПРИМА Доел Скопје, УКИМ и УКЛО (управител)	2
	Вкупно	27,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	78,09
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	143,1
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	27,5
Вкупно	248,69

Членови на Комисијата

Проф. д-р Ана Павловска-Данева, с.р.

Проф. д-р Љубомир Дракулевски, с.р.

Проф. д-р Татјана Петковска-Мирчевска, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИЈАВЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУД ВО
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор	Одлука од Научен совет
1.	Стефан Темелковски	„Проектен менаџмент во здравствениот сектор“ „Project management in health care,,	Д-р Биљана Ангелова	Одлука бр. 02 – 861/2 од 1.10.2021 година
2.	Емануел Петри	„Управување со синџирот на снабдување и анализа на ранливоста и отпорноста на глобалните синџири на снабдување“ „Supply Chain Management and Vulnerability and Resistance Analysis of Global Supply Chains“	Д-р Васил Поповски	Одлука бр. 02 – 901/2 од 1.10.2021 година

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА Институтот за социолошки и политичко -правни
истражувања, Скопје во состав на Универзитет Св. Кирил и Методиј -
Скопје
Магистерски трудови

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Елизабета Конеска Лончар	Материјалните награди како мотивациски фактор на вработените во приватниот сектор: споредба меѓу Република Северна Македонија и Република Ирска	Material Rewards as a Motivating Factor for Private Sector Employees: A Comparison Between the Republic of North Macedonia and the Republic of Ireland	вон. проф. д-р Весна Забијакин Чатлеска	02-1001/5 од 28.10.2021
2.	Симона Николовска	Поврзаност помеѓу работниот локус на контрола, самодовербата и вработеноста кај младите луѓе	Correlation between work locus of control , self – confidence and employment among young people	проф. д-р Елеонора Серафимовска	02-1001/6 од 28.10.2021